

**מנורה
מבטחים**

2014

**דוח
תקופתי
לשנת
2014**

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2014

פרק א': תיאור עסקי התאגיד

פרק ב': דוח הדירקטוריון

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': דוח פרטים נוספים על התאגיד

פרק ה': נספחים

מספר חברה: 520042540

משרד ראשי: רח' אלנבי 115, תל אביב, 6581708

מוקד שירות לקוחות ארצי: 03-7107777

פקס: 03-7107788

www.menoramivt.co.il

פרק א': תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

1	תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד	3
1.1	פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו	3
1.2	תרשים מבנה אחזקות הקבוצה	4
1.3	תחומי פעילות	4
1.4	השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו	5
1.5	חלוקת דיבידנדים	5
2	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	9
2.1	תיאור כללי של התחום	9
2.2	מוצרים ושירותים	12
2.3	תחרות	15
2.4	לקוחות	18
3	ביטוח רכב חובה	19
3.1	תיאור כללי של תחום הפעילות	19
3.2	מוצרים ושירותים	21
3.3	תחרות	23
3.4	לקוחות	24
4	ביטוח רכב רכוש	25
4.1	תיאור כללי של תחום הפעילות	25
4.2	מוצרים ושירותים	26
4.3	תחרות	27
4.4	לקוחות	28
5	ביטוח כללי אחר	29
5.1	תיאור כללי של תחום הפעילות	29
5.2	מוצרים ושירותים	29
5.3	תחרות	35
5.4	לקוחות	36
6	ביטוח בריאות	37
6.1	תיאור כללי של תחום הפעילות	37
6.2	מוצרים ושירותים	38
6.3	תחרות	41
6.4	לקוחות	42
7	מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה	47
7.1	סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד	47

64.....	חסמי כניסה ויציאה עיקריים ושינויים החלים בהם.....	7.2
65.....	גורמי הצלחה קריטיים.....	7.3
65.....	השקעות.....	7.4
66.....	ביטוח משנה.....	7.5
75.....	הון אנושי.....	7.6
77.....	שיווק והפצה.....	7.7
80.....	ספקים ונותני שירותים.....	7.8
81.....	רכוש קבוע ומתקנים.....	7.9
81.....	עונתיות.....	7.10
82.....	נכסים לא מוחשיים.....	7.11
82.....	הליכים משפטיים.....	7.12
83.....	מימון.....	7.13
83.....	מיסוי.....	7.14
83.....	גורמי סיכון.....	7.15
83.....	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה.....	7.16
87.....	היבטי ממשל תאגידי.....	8
87.....	דירקטורים חיצוניים.....	8.1
87.....	מבקרת פנים.....	8.2
89.....	רואה חשבון מבקר.....	8.3
90.....	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.....	8.4
91.....	היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvncy II.....	8.5

חלק א': פעילות התאגיד והיאור התפתחות עסקיו

דוח זה נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי המפקח על הביטוח מס' 1-1-2007, מס' 4-1-2010 מס' 13-1-2014, אשר החילו את תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, על מבטחים, בשינויים המתחייבים מאופי פעילותם, לעיתים, תוך קביעת פירוט שונה מהנדרש לפי התקנות האמורות, וכן בהתאם לחוזרים נוספים שפורסמו על ידי המפקח מעת לעת.

פרק זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח ו/או תקנון, לפי העניין.

יש לקרוא את הדוח התקופתי, על כל חלקיו, כמקשה אחת.

הגדרות

למען הנוחיות, בפרק זה, תהיינה לקיצורים הבאים, המשמעות הרשומה לצידם, אלא אם כן צוין במפורש אחרת:

כללי

"החברה" - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ;

"הקבוצה" - החברה והחברות שבשליטתה, במישרין או בעקיפין;

"מנורה מבטחים גיוס הון" - מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ;

"מנורה מבטחים החזקות" ו/או "החברה האם" - החברה האם, מנורה מבטחים החזקות בע"מ;

"מנורה מבטחים מהנדסים" - מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (בשמה הקודם - החברה לניהול קרן ההשתלמות למהנדסים בע"מ);

"מנורה מבטחים פנסיה" או "מנורה מבטחים פנסיה וגמל" - מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (בשמה הקודם - מנורה מבטחים פנסיה בע"מ);

"סוכנות אורות" - אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ;

"קבוצת מנורה מבטחים" - מנורה מבטחים החזקות בע"מ והחברות הבנות שבשליטתה;

"שומרה" - שומרה חברה לביטוח בע"מ והחברות שבשליטתה, אלא אם כן משתמע או צוין במפורש אחרת;

מונחים:

"איגרות חוב מיועדות" - איגרות-חוב ממשלתיות צמודות למדד, לא סחירות בעלות תשואה מובטחת המונפקות לקרנות פנסיה ולחברות ביטוח;

"גוף מוסדי" - מבטח וחברה מנהלת;

"דמי ביטוח", "פרמיה" - הסכום שעל המבוטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה לרבות דמים;

"דמי גמולים" - הסכום שמשלם עמית (שכיר, עצמאי ומעסיק) בקרן פנסיה או עמית בקופת גמל עבור הביטוח הפנסיוני או החיסכון בקופת הגמל, לפי העניין;

"הדוחות הכספיים" - הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה ליום 31 בדצמבר 2014;

"השקעות חופשיות" - השקעות של נכסי הקבוצה שלא באמצעות איגרות חוב מיועדות;

"רפורמת בכר" - רפורמה שנערכה בנובמבר 2004, במטרה להביא לביסוס מבנה תחרותי בשוק ההון ולשיפור תפקודו. בהתאם לרפורמה זו נחקק החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005;

"חברה מנהלת" - חברה המנהלת קרן פנסיה או קופות גמל אשר קיבלה רישיון לכך, בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;

"חוזרי המפקח" - חוזרים, ניירות עמדה והבהרות המתפרסמים על ידי הממונה או המפקח;

"חוק ביטוח בריאות ממלכתי" - חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994;

"חוק הייעוץ הפנסיוני" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;

- "חוק השקעות משותפות בנאמנות" - חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
- "חוק החברות" - חוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "חוק חוזה הביטוח" - חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981;
- "חוק הפיקוח" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- "חוק ייעוץ השקעות" - חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;
- "חוק ניירות ערך" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
- "חוק הפלת"ד" - חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975;
- "חוק קופות הגמל" - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
- "חיתום" - תהליך אישור הצעת הביטוח ופעולת תמחור הפוליסה המבוצעת, בין היתר, בעזרת הנחות אקטואריות;
- "חתם" - מי שהתחייב בהתחייבות חיתומית;
- "מוצר פנסיוני" - כהגדרתו בחוק הייעוץ הפנסיוני;
- "המפקח" או "המפקח על הביטוח" או "הממונה" - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר שהוא גם המפקח על הביטוח, כהגדרתו בחוק הפיקוח;
- "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה" - פקודת מס הכנסה [נוסח חדש];
- "פרמיה שהורוחה" - פרמיה המתייחסת לשנת הדוח;
- "שייר" - יתרת סיכון המוטלת על המבטח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח משנה;
- "תקנות דרכי השקעה" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001;
- "תקנות כללי השקעה" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012;
- "תקנות ההון המינימאלי" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998;
- "תקנות החישוב" - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013;
- "תקנות פרטי דין וחשבון" - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998;
- "תקנות קופות הגמל" - תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964;
- "S&P" - חברת דירוג אשראי הבינלאומית Standard & Poor's.

1. תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברת ביטוח הפעילה בכל תחומי הביטוח העיקריים בישראל - ביטוח כללי, ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח בריאות, והיא נמנית על חמש חברות הביטוח הגדולות בישראל.

1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו

1.1.1 בשנת 1935 נתאגדה בישראל (פלשתינה) החברה האם של החברה, מנורה מבטחים החזקות, בשם משרד לאחרייות כללית בע"מ, וזאת כחברה פרטית שעיסוקה בענפי הביטוח השונים, בשם משרד לאחרייות כללית בע"מ. לפרטים אודות בעלי השליטה בקבוצת מנורה מבטחים ראה סעיף 7 לדוח פרטים נוספים.

1.1.2 בשנת 1998, בוצע הליך של פיצול עסקי הביטוח של החברה האם, כך שהועברו אל החברה, אשר נתאגדה בשנת 1995 כחברה פרטית בשם בני ראובן יזמים (1995) בע"מ. לאחר מספר שינויי שם, במהלך השנים, שינתה בשנת 2006 את שמה, לשמה הנוכחי.

1.1.3 בחודש אוקטובר 2004, רכשה החברה, את מלוא מניות מנורה מבטחים פנסיה, המנהלת את נכסי קרן הפנסיה החדשה המקיפה - "מבטחים החדשה", שהינה קרן הפנסיה החדשה הגדולה בישראל (להלן: "מבטחים החדשה") ואת קרן הפנסיה הכללית "מבטחים החדשה פלוס". ביום 15 בפברואר, 2012, חילקה החברה את מניות מנורה מבטחים פנסיה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות (ראה גם באור 1 לדוחות הכספיים). ממועד החלוקה כאמור, החברה לא עוסקת בתחומי הפנסיה והגמל, למעט במסגרת תחום פוליסות ביטוח מנהלים בתחום ביטוח חיים המנוהל בחברה.

1.1.4 בחודש דצמבר 2007, רכשה החברה את מלוא מניות שומרה. שומרה עוסקת בעיקר בתחומים של ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח רכוש וכן מחזיקה בסוכנויות הביטוח סיני סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסוכנות ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) ובנכסי נדל"ן (באמצעות שומרה נדל"ן בע"מ). ביום 31 בינואר 2013, חילקה החברה את שומרה כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות (ראה גם באור 1 לדוחות הכספיים).

1.2 תרשים מבנה אחזקות הקבוצה

להלן תרשים סכמטי של מבנה האחזקות העיקריות של הקבוצה, נכון למועד נכון ליום 31 בדצמבר 2014. רשימה של החברות המוחזקות המהותיות של החברה מפורטת בחלק הרביעי לדוח התקופתי, במסגרת תקנה 11 לתקנות ניירות ערך (להלן: "דוח פרטים נוספים").

1.3 תחומי פעילות

החברה עוסקת בתחומי הפעילות הבאים:

1.3.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח: תחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך הטווח מעניק למבוטחים/עמיתים אפשרות לחיסכון לרבות פנסיוני לטווח ארוך (פנסיית זקנה או משיכה חד-פעמית בהגיע המבוטח/עמית לגיל הרלבנטי) (להלן: "חיסכון"), וכן בחלק מהמוצרים גם כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: אובדן כושר עבודה, נכות ומוות (בין כתשלום חד פעמי ובין כתשלום עיתי) (להלן: "ריסק"). לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 2.2 להלן.

1.3.2 ביטוח כללי: הפעילות בביטוח כללי כוללת את תחומי הפעילות הבאים:

ביטוח רכב חובה: ביטוח זה הינו ביטוח סטטוטורי, על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "פקודת ביטוח רכב מנועי"). ביטוח זה מעניק כיסוי ביטוחי לבעל רכב ולנוהג בו, מפני כל חבות בה הם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים" או "חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים") ומפני כל חבות אחרת, שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל שנפגעו כתוצאה משימוש ברכב מנועי. ביטוח רכב חובה הינו ביטוח שבו מחויב כל אדם המשתמש או הגורם שאדם אחר ישתמש, ברכב מנועי. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 3.2 להלן.

ביטוח רכב רכוש: ביטוח זה כולל כיסוי ביטוחי לאבדן או נזק של כלי רכב מבוטחים ולחבות המבוטחים בגין נזקי רכוש שנגרמו לצד שלישי על ידי כלי הרכב המבוטחים. ניתן לרכוש כיסוי לחבות כלפי צד שלישי בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 4.2 להלן.

ביטוח כללי אחר: תחום זה כולל את יתר ענפי הביטוח הכללי, שאינם נכללים בענפי ביטוח רכב חובה או ביטוח רכב רכוש. בתחום זה, החברה פועלת בשני ענפים עיקריים - ביטוח חבויות וביטוח רכוש, וכן בענפי ביטוח כללי נוספים, אשר היקף הפעילות בהם אינו מהותי. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 5.2 להלן.

1.3.3 ביטוח בריאות: תחום זה כולל את פעילות החברה בענפי הבריאות לטווח ארוך, ובכללן ביטוח מחלות ואשפוז, ביטוחי שיניים, ביטוח סיעודי, תאונות אישיות (טווח ארוך) וביטוח מחלות קשות וכן פוליסות ביטוח בריאות לטווח הקצר הבאות - ביטוח דמי מחלה, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח עובדים זרים ותיירים. לפרטים אודות מוצרי התחום ראה סעיף 6.2 להלן.

כמו כן, מחזיקה החברה בסוכנות ביטוח כמפורט בתרשים מבנה האחזקות של החברה.

תיאור תחומי הפעילות של החברה יעשה בנפרד, למעט בעניינים הנוגעים לכלל תחומי הפעילות של החברה, אשר יתוארו יחדיו, במסגרת סעיף 7 להלן.

תחומי הפעילות דלעיל, כפופים להוראות הדין החלות על מבטחים, לרבות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, והתקנות שהוצאו על פיהם וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על תחומי הפעילות, ראה סעיף 7.1.1 להלן.

1.4 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו

בשנתיים האחרונות לא התבצעו השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו.

1.5 חלוקת דיבידנדים

ביום 31 בינואר 2013, חילקה החברה את מלוא (100%) מניות שומרה שבבעלותה, כדיבידנד בעין, למנורה מבטחים החזקות. סכום הדיבידנד בעין, אשר חולק הינו בסך של כ- 359 מיליוני ש"ח.

ביום 1 במאי 2013, חילקה החברה למנורה מבטחים החזקות, דיבידנד במזומן, בסך 50 מיליוני ש"ח.

ביום 3 בנובמבר, 2014, חילקה החברה למנורה מבטחים החזקות, דיבידנד במזומן, בסך 50 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

יתרת הרווחים, כהגדרתה בסעיף 302 לחוק החברות, הניתנים לחלוקה נכון לתאריך הדוח, הינה בסך של כ- 866 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים בנוגע לחלוקת הדיבידנדים ולמגבלות לגבי חלוקתם, ראה סעיף 2.1 בדוח הדירקטוריון וכן באור 14 בדוחות הכספיים.

חלק ב': תיאור ומידע על תחומי הפעילות של התאגיד

2. תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

2.1 תיאור כללי של התחום

תחום פעילות זה כולל את פעילויות ביטוח החיים, הכולל חיסכון (לרבות חסכון פנסיוני) ובנוסף כיסוי לאירועים ביטוחיים הנובעים מסיכונים שונים במהלך חיי הפרט, כגון: ביטוח למקרי מוות, נכות ואובדן כושר עבודה.

בשנים האחרונות, חלו שינויים רבים בתחום ביטוח החיים, כמו גם ביתר ענפי תחום החיסכון ארוך הטווח, אשר השפיעו או עשויים להשפיע על פעילות החברה בתחום, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית, אשר הינה בעיקרה מתן העדפה מכרעת לחיסכון במסלול הקצבתי (ביטוחי מנהלים ועצמאיים במסלול קצבה וקרנות פנסיה) על פני המסלול ההוני (קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים וביטוחי מנהלים במסלול הוני), כדי להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה.

מדיניות זו של הממשלה באה לידי ביטוי ברפורמות מקיפות בענף, אשר עניינן, בין היתר, שינוי מבנה המוצרים בתחום, שינוי הטבות המס אשר ניתנות לחוסכים לטווח ארוך כאמור, תוך מתן עדיפות לחוסכים במסלולים המיועדים לקצבה.

בנוסף, מתפתחת בשנים האחרונות ביחס לחלק ממוצרי תחום החיסכון ארוך הטווח, מגמה של הצטרפות אישית של יחידים לקרנות הפנסיה ולקופות הגמל, תוך הסתייעות במתווכים הפועלים לפי הוראות חוק הייעוץ הפנסיוני, בהתאם לחופש הבחירה שניתן לאותם יחידים מכוח חוק קופות הגמל, וזאת לצד המשך ההצטרפות הקולקטיבית המסורתית לקרנות הפנסיה/לקופות הגמל, בהסתמך על הסדרים שערכו המתווכים המסורתיים (מעסיקים ונציגי עובדים) עבור קבוצות עובדים שהם מייצגים (שכן חוק הפיקוח על הגמל קובע שניתן להוסיף ולקבוע את הסדרי הפנסיה בהסכמים, כברירת מחדל, וכי עובד שלא בחר לפנות להסדר פנסיוני שונה מההסדר הקבוע בהסכם החל בעניינו יצורף למכשיר הפנסיוני הקבוע בהסכם או לפיו).

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בפעילותה בתחום ביטוח חיים וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.1, 7.1.2 ו-7.1.4 להלן.

להלן יתוארו בתמצית עיקרי הרפורמות המרכזיות אשר הונהגו בתחום בשנים האחרונות.

2.1.1 הפסקת שיווק תכניות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים

בחדש נובמבר 2012, פרסם הממונה את חוזר הביטוח שעניינו מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים. בחוזר נקבע, כי חברת ביטוח לא תשווק החל מיום 1.1.2013 ואילך תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון עם מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, למעט ביחס למי שמלאו לו לפחות 60 שנים במועד המכירה ובלבד שהתוכניות יעמדו בעקרונות ובתנאים שפורטו בחוזר.

השינויים הנ"ל הביאו לביטול היתרון השיווקי של מקדם הקצבה המובטח המהווה הבטחת מקדם תוחלת חיים, שהיה קיים בתכניות ביטוח חיים, למול קרנות הפנסיה. מתחילת שנת 2013, החלו חברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים ללא מקדמי קצבה מובטחים. בהמשך לאמור, בשנת 2014, החלה מגמה של העדפת מוצר הפנסיה על פני ביטוח חיים. החברה צופה כי מגמה זו מחד, תוך שימור הפוליסות בעלות מקדם הקצבה המובטח שנמכרו בעבר, מאידך, תימשך בשנים הקרובות. להתפתחויות הנ"ל עלולה להיות השפעה שלילית על רווחיות החברה לטווח ארוך. הערכת החברה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע מצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות וזאת בין היתר, כתוצאה מהגעת השוק לשיווי משקל חדש ושונה מזה שנצפה, בין היתר, בשל העדפות הציבור ו/או שינויים רגולטוריים נוספים בעתיד.

לפרטים נוספים, ראה באור 36 לדוחות הכספיים.

2.1.2 מסלקה פנסיונית

במחצית השנייה של שנת 2013, החלה לפעול המסלקה הפנסיונית, שהוקמה בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיוק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א-2011. מטרת המסלקה הפנסיונית הינה ניהול מסלקת מידע וכספים בתחום החיסכון ארוך הטווח, עבור החוסכים והמעסיקים, תוך הסדרת ממשקי העבודה בין כלל הגופים המוסדיים, היועצים הפנסיוניים והסוכנים הפנסיוניים. המסלקה הפנסיונית צפויה ליעל את תהליכי העבודה, לאפשר ניהול ובקרה טובים יותר ולהגביר את השקיפות בניהול חסכונות הציבור.

בתחילה, הופעלה המסלקה הפנסיונית בתקופת "הרצה", והחל מנובמבר 2013, מחויבים כל בעלי הרישיון לפעול אך ורק באמצעות המסלקה, בכל הנוגע לפניות לגוף מוסדי לשם קבלת מידע חד-פעמי, שאיננו כולל פרטי זיהוי של מוצר פנסיוני מסוים. הוראות בנוגע לסוגי פעולות נוספות שיש חובה לבצען באמצעות המסלקה נקבעו בחוזר שפרסם הממונה לעניין זה, אשר יכנסו לתוקף, באופן מדורג, במהלך השנים הקרובות.

בחודש מאי 2013, פרסם הממונה חוזר הקובע את גובה התשלומים שיהיה על גופים מוסדיים ועל בעלי הרישיון לשלם בגין השימוש במסלקה.

לצורך יצירת האחידות באופן העברת המידע, הנדרש לשם פעילות תקינה של המסלקה, פרסמה הממונה, בחודש ינואר 2013, חוזר שעניינו מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני (להלן: "חוזר מבנה אחיד"), אשר כולל נספחים שונים המגדירים את המבנה האחיד להעברת נתונים ביחס לסוגי אירועים שונים - חוזר זה מתוקן מעת לעת.

בחודש אוגוסט 2014, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014, התקנות מסדירות את אופן התשלום והדיווח לגופים המוסדיים והיזון חוזר למעסיקים, לרבות באמצעות המסלקה. כן פורסם תיקון לחוזר מבנה אחיד, שעניינו "ממשק מעסיקים", המגדיר את המבנה האחיד להעברת נתונים כנדרש בתקנות.

בחודש ינואר 2015, פורסם תיקון נוסף לחוזר מבנה אחיד, שעניינו "ממשק ניווד", המגדיר את המבנה האחיד להעברת נתונים במסגרת ביצוע ניווד בין מוצרי החיסכון הפנסיוני. בחודש מרץ 2015, שלחה הממונה מכתב לגופים המוסדיים ובו פרטה את לוחות הזמנים לתיקונים העתידיים הרבים המתוכננים בחוזר מבנה אחיד בשנים 2015-2017.

בחודש מרס 2015, פרסמה הממונה טיוטות חוזרים בעניין חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית ובעניין מסמך הנמקה, המרחיבות את חובות השימוש במסלקה הפנסיונית גם לביצוע פעולות מסוימות וכן מחייבות בעלי רישיון לבצע בירור זהות המוצרים של הלקוח באמצעות הגשת בקשת מידע חד פעמית לכלל הגופים המוסדיים למסלקה. במקביל, פורסמה טיוטת חוזר המשנה את מודל התשלום למסלקה (בעיקר על ידי בעלי רישיון).

2.1.3 פנסיית חובה

צו ההרחבה להסכם הקיבוצי הכללי מחודש נובמבר 2007 (אשר תוקן בחודש אוגוסט 2011), קובע הסדר של פנסיית חובה לכל עובד, ומחיל את הוראות ההסכם הקיבוצי בדבר חובת עריכת ביטוח פנסיוני על כלל העובדים השכירים במשק (להלן, בצוותא: "הסדר פנסיית חובה"). הסדר זה, השפיע רבות על תחום החיסכון ארוך הטווח, בפרט עקב הרחבת אוכלוסיית החוסכים לגיל פרישה וזאת באמצעות מוצרי חיסכון ארוך טווח השונים. בהתאם להסדר פנסיית חובה, שיעורי ההפרשות מהשכר שחובה לבטחו בביטוח פנסיוני (השכר בפועל אך לא יותר מהשכר הממוצע במשק), עלו באופן הדרגתי, מדי שנה, לשיעור של 15% בשנת 2013 ו-17.5%, החל מחודש ינואר 2014.

2.1.4 דמי ניהול

בשנים האחרונות, פורסמו שורה של הוראות, שמשפיעות או עשויות להשפיע על גובה דמי הניהול הנגבים במוצרים הפנסיוניים השונים, ועל היכולת להעלותם:

הפחתת תקרות דמי הניהול בחלק מהמוצרים הפנסיוניים - בחודש יוני 2012, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012, שעניינן קביעת תקרות לדמי ניהול שרשאים גופים מוסדיים לגבות בגין קופות גמל, קרנות פנסיה וקופות ביטוח שבניהולם. תקנות אלו הפחיתו את תקרת דמי הניהול בביטוחי מנהלים, בקופות גמל לתגמולים/לא משלמות לקצבה ובקרנות פנסיה כלליות.

הטלת מגבלות על היכולת להעלות דמי ניהול - בחודש דצמבר 2012 פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני, שקובע את משך התקופה המינימאלית למתן הטבה בדמי ניהול ואת המקרים והתנאים שבהם ניתן להפסיק את ההטבה קודם לתום תקופת ההתחייבות ולהעלות את דמי הניהול, ואת מועדי ואופן יידוע העמיתים/מבוטחים על העלאת דמי ניהול כאמור.

מחשבון דמי ניהול - כצעד משלים לתקנות דמי ניהול האמורות לעיל פורסם, באוקטובר 2014, תזכיר חוק, לפיו מוצע להסמיך את הממונה לקבל מגופים מוסדיים דיווחים אודות דמי הניהול שנקבעו עבור מצטרפים חדשים לקופות הגמל (לרבות קרנות פנסיה וביטוחי מנהלים) שבניהולם. כמו כן, הוצע כי הדיווחים האמורים יהיו פלטפורמה להקמת מחשבון דמי ניהול, כך שיתאפשר לכל מי שמבקש להצטרף כעמית/מבוטח למוצר פנסיוני להשוות בין שיעורי דמי הניהול המוצעים על ידי הגופים המוסדיים השונים. מחשבון זה נועד להגברת התחרות בתחום החיסכון הפנסיוני ולצורך הוזלה של שיעורי דמי הניהול הנגבים מהעמיתים/מבוטחים. בהמשך לפרסום התזכיר, פרסמה הממונה טיוטת חוזר בעניין דיווח לממונה על שיעורי דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני, שנועד להסדיר את דיווחי הגופים המוסדיים אודות דמי הניהול, לצורך הצגתם במחשבון דמי הניהול האמור.

2.1.5 איסור התניות בהסדרים פנסיוניים הכוללים כיסויים ביטוחיים

כצעד משלים להגברת התחרות והשקיפות במוצרי החיסכון הפנסיוני, כמו גם חיזוק חופש הבחירה של העובד בהצטרפותו למוצר פנסיוני או בניוד של מוצר קיים, פרסמה המפקחת, בחודש נובמבר 2014, חוזר שעניינו איסור התניות בהסדרים פנסיוניים הכוללים כיסויים ביטוחיים, לפיו במקרה של צירוף מבוטח באמצעות מעסיקו לא ניתן להתנות את ההצטרפות לכיסוי ביטוחי בהצטרפות למוצר הפנסיוני וכן לא ניתן להתנות מתן הנחה בדמי ניהול במוצר פנסיוני בהצטרפות לכיסוי ביטוחי, וזאת עקב החשש לניגוד עניינים בין המעסיק אשר מממן את עלות הכיסוי הביטוחי לבין עובדיו.

2.1.6 כיסוי ביטוחי בקופות גמל

בחודש ינואר 2013, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ג-2013 וחוזר גופים מוסדיים בעניין רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת של קופת גמל. התקנות והחוזר נועדו להגביר את התחרות והתחליפיות של מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים. התקנות והחוזר מאפשרים לחברות מנהלות של קופות גמל להציע לעמיתיהן כיסוי ביטוחי הדומה לזה המוצע על ידי קרנות הפנסיה וחברות הביטוח, תוך שיפור מעמדו של מוצר קופות גמל הלא משלמות לקצבה, שהפך בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, למוצר נחות.

על אף שהתקנות נכנסו לתוקף באופן הדרגתי בשנת 2013, דומה שעד כה התקנות עדיין לא השפיעו מהותית על קצב ההצטרפות למוצר קופות הגמל הלא משלמות לקצבה, וטרם ניתן לצפות את השפעת השינוי על תחום הפעילות.

2.1.7 הגבלה על הוצאות ישירות בניהול השקעות

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), תשס"ח-2008

החל משנת 2008, ניתן לגבות מנכסי המבוטחים והעמיתים הוצאות הנוגעות לביצוע השקעות בקרנות השקעה שונות והוצאות לצורך ביצוע השקעות בניירות ערך לא סחירים ובנדל"ן ובתקופה שמיום 1 בינואר 2008, עד 31 במרץ 2014 גם הוצאות ישירות הנובעות מניהול השקעות של נכסי המבוטחים בחו"ל. ביום 1 באפריל 2014 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון מס' 2), התשע"ד-2014, במסגרת התיקון לתקנות הותרה הוצאה בעד השקעה של קופת גמל בתעודות סל בישראל לפי מדדים שעליהם יורה הממונה על שוק ההון. כמו כן, הוארך תוקף הוראת השעה ביחס להוצאות ישירות הנובעות מניהול השקעות של הנכסים בחו"ל עד ליום 31.12.2017, ובמקביל הוגבל שיעור ההוצאות הישירות שיגבו מנכסי המבוטחים והעמיתים והנובעות מסוגים שונים של ניהול השקעות לשיעור של 0.25%.

בהמשך לתיקון לתקנות, בחודש יוני 2014 פורסם תיקון הוראות החוזר המאוחד - ניהול נכסי השקעה (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), במסגרתו נקבעו באילו מדדים ותנאים תותר ההוצאה בעד השקעה של קופת גמל בתעודות סל בישראל. קביעה זו נועדה להסיר חסמים בתחומים או בענפים שבהם אין עדיין לגופים המוסדיים מומחיות מספקת, כמו במדדי מניות של חברות בינוניות וקטנות וענפי פעילות ייחודיים.

בפועל, במידה והשיעור המרבי של הוצאות ישירות יעלה על 0.25%, התיקון לתקנות כאמור לעיל עשוי לגרום להגדלה מסוימת בהוצאות שבהן נושאת החברה (ושעד כה נשאו בהן המבוטחים והעמיתים) ולפגוע ברווחיותה.

2.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

ענף ביטוח החיים מעניק כיסוי לאירועים ביטוחיים הקשורים למצבו הכלכלי של האדם והנובעים מסיכונים שונים, כגון: מוות, אובדן כושר עבודה, נכות (להלן: "ריסק"), כאשר ישנן תוכניות ביטוח המשלבות בתוכן גם מרכיב של צבירה כספית (להלן: "חיסכון"), לרבות הבטחת תוחלת חיים. כמו כן, ישנן פוליסות מסוג חיסכון המשולבות עם כיסוי בגין מחלות קשות. השילוב בין שני המרכיבים (ריסק וחיסכון) בפוליסה משולבת או בפוליסות נפרדות תלוי בבחירת המבוטח ובצרכיו האישיים. פוליסות ביטוח חיים הינן פוליסות ארוכות טווח הניתנות לרכישה באופן עצמאי או במסגרת יחסי עובד מעביד כשכיר או כבעל שליטה ("ביטוח מנהלים").

תיאור כללי

החברה משווקת פוליסות ביטוח מנהלים, פוליסות ביטוח לעצמאיים (הכפופות לתקנות קופות הגמל) וכן פוליסות ביטוח פרט. פוליסות אלה כוללות מרכיב חיסכון הוני (המאפשר למשוך את ערכי הפדיון בסכום חד פעמי) או קצבתי (המאפשר למבוטח קבלת קצבה חודשית לכל ימי חייו ו/או לשאריו) או שילוב ביניהם (לפי בחירת המבוטח ובכפוף להוראות הדין) וכן מרכיבי ריסק למיניהם, או כל אחד מהמרכיבים שהוזכרו בנפרד מאחרים (ריסק לסוגיו בלבד או חיסכון לסוגיו בלבד).

סוגי תכניות ביטוח בענף ביטוח החיים

להלן פירוט סוגי המוצרים והתכניות העיקריים בביטוחי חיים שמשווקת החברה:

פוליסת "סטטוס"

פוליסה שהחברה החלה בשיווקה בשנת 2004. בפוליסה זו קיימת הפרדה מוחלטת בין מרכיבי הריסק, החיסכון וההוצאות. הפוליסה משווקת כפוליסת ביטוח מנהלים, ביטוח פרט או ביטוח תגמולים לעצמאיים. החל מיולי 2008, פוליסת סטטוס לקצבה

מגלמת הבטחת תוחלת חיים במקדם הקצבה. לאור תיקון 3 לחוק קופות הגמל, החברה החליטה על קביעת מקדם קצבה להבטחת תוחלת חיים גם בפוליסות סטטוס קצבה שהונפקו החל מינואר 2004. בהתאם, החל משנת 2009 ועד דצמבר 2012 החברה שיווקה פוליסות "סטטוס" המאושרות כקופת גמל משלמת לקצבה או כקופת גמל לא משלמת לקצבה, לפי המקרה, עם הבטחת מקדם קצבה המיועדת לשכירים ולעצמאים, וכן פוליסות "טופ פייננס לתגמולים" (סטטוס הוני), המיועדות לקליטת צבירות הוניות של כספים שהופרשו עד לחודש דצמבר 2008. החל משנת 2013, בהתאם להנחיית המפקח, החברה משווקת עבור לקוחות שכירים ועצמאים שגילם אינו עולה על 60 שנים, פוליסות "סטטוס 2013", המאושרות כקופות גמל שאינן כוללות מקדם קצבה להבטחת תוחלת חיים ועבור לקוחות שכירים ועצמאים שגילם עולה על 60 שנים פוליסות "סטטוס", הכוללות מקדם קצבה להבטחת תוחלת חיים. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי המוסכם בין החברה למבוטח.

פוליסת TOP FINANCE¹

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד, המשווקת כפוליסת פרט. החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי הסיכום בין החברה למבוטח וכרשום בפוליסה.

ביטוח חיים ריסק טהור

פוליסות מסוג ריסק המעניקות תשלום של סכום הביטוח למוטבים, בתשלום אחד, במקרה של מות המבוטח, למעט במקרה של התאבדות במהלך השנה הראשונה.

במסגרת פוליסות ביטוח אלו משווקת החברה גם פוליסות ביטוח ריסק המשמשות כבטוחה למקרה מוות לנותן המשכנתא. סכום הביטוח הינו בגובה יתרת ההלוואה. הפוליסה מאפשרת גם שילוב ביטוח מבנה הדירה בגינה נלקחה ההלוואה.

בנוסף, משווקת החברה פוליסות מסוג ריסק טהור המעניקות פיצוי חודשי למוטבים במקרה של מות המבוטח ("רצף הכנסה"), החל מהחודש שלאחר פטירתו ועד לתום תקופת הביטוח.

ביטוח ריסק קבוצתי

פוליסות מסוג ריסק קבוצתי משווקות בדרך כלל למעסיקים או איגודים, המייצגים קבוצת מבוטחים בעלי זיקה משותפת, המעוניינים לבטח את חברי החברה בכיסוי למקרה מוות הכפופות לתקנות ביטוח חיים קבוצתי, וכן כיסוי ריסק קבוצתיים נוספים, כאשר הפרמיה נגבית בדרך כלל באמצעות בעל הפוליסה עבור כל המבוטחים בקבוצה.

ביטוח אובדן כושר עבודה

כיסוי המעניק למבוטח, בדרך כלל לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים ממועד מקרה הביטוח, תשלום חודשי ושחרור מתשלום פרמיה בתקופת אי הכושר במקרה של נכות הגורמת לאובדן כושר עבודה, מלא או חלקי, כתוצאה ממחלה או תאונה. כיסוי זה נמכר בדרך כלל ככיסוי נוסף בפוליסות ביטוח אחרות כגון "סטטוס" או "ריסק".

הפוליסה כאמור נמכרת ללקוחות שכירים, עצמאיים ופרטיים.

אובדן כושר עבודה קבוצתי

פוליסות מסוג אובדן כושר עבודה קבוצתי מעניקות למבוטח, בדרך כלל לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים ממועד מקרה הביטוח, תשלום חודשי ושחרור מתשלום פרמיה בתקופת אי הכושר במקרה של נכות הגורמת לאובדן כושר עבודה, מלא או חלקי, כתוצאה ממחלה או תאונה. הפוליסות כפופות לתקנות מיוחדות

¹ נתוני הפרמיות והפדיונות של פוליסות אלה אינם נכללים בדוח עסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח.

שהותקנו לעניין זה שתחולתן מחודש אפריל 2007, כאשר הפרמיה נגבית בדרך כלל באמצעות בעל הפוליסה עבור כל המבוטחים בקבוצה.

ביטוח למקרה מוות מתאונה

כיסוי המעניק למוטבים בעת מקרה מוות של המבוטח כתוצאה מתאונה, סכום כספי חד-פעמי.

ביטוח למקרה נכות מתאונה

כיסוי המעניק סכום כספי חד-פעמי במקרה של נכות כתוצאה מתאונה. במקרה של נכות מלאה ותמידית ישולם סכום הביטוח במלואו, ובמקרה של נכות חלקית ישולם סכום ביטוח יחסי מתוך סכום הביטוח המלא בהתאם לטבלה הקבועה בפוליסה.

פוליסות TOP LIFE ללקוחות הגיל השלישי

פוליסות TOP LIFE מיועדות למתן מענה לצרכים והעדפות שונות של הלקוחות בגיל הפרישה על דרך קליטת כספים חד פעמיים לצורך תשלומים עיתיים, עם וללא הבטחת מקדם קצבה; תשלומים לתקופה מוגדרת מראש; תשלומי קצבה מידיים או עתידיים, לתקופות שונות.

החיסכון הצבור בפוליסה מושקע באחד או יותר ממגוון מסלולי ההשקעה שעומדים לרשות המבוטח ועל פי הנחייתו. מהחיסכון המושקע כאמור מנוכים דמי ניהול על פי המוסכם בין החברה למבוטח. בנוסף, יכול המבוטח לבחור במסלול השקעה הכולל הבטחת ריבית והצמדה למדד לתקופה של בין שנתיים ל- 15 שנה, בהתאם לריבית הקבועה בפוליסה.

מכיוון שמדובר בקהל יעד חדש ולאור התארכות תוחלת החיים החברה צופה גידול בביקוש למוצרים אלו בשנים הקרובות. הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד. צפי זה עלול שלא להתממש במקרה של שינוי בהעדפות הצרכנים ובהתנהגות השוק בשונה מזה המוערך על ידי החברה במועד דוח זה.

להלן פירוט סוגי המוצרים והתכניות העיקריים בביטוחי חיים שהחברה שיווקה ועדיין מתקבלות בגינם הפקדות שוטפות (למעט בגין קופה מרכזית לפיצויים):

פוליסת "עדיף"

עד לסוף שנת 2003 שיווקה החברה פוליסת ביטוח "עדיף" בה דמי הביטוח מפוצלים בין מרכיב הריסק (כולל הוצאות) לבין מרכיב החיסכון, כאשר היחס בין המרכיבים כאמור, נקבע על ידי בעל הפוליסה או המבוטח. החיסכון הצבור בפוליסות מסוג זה ששווקו עד שנת 1990 הינו צמוד למדד המחירים לצרכן ותוספת ריבית הרשומה בהן. הפוליסות ששווקו החל משנת 1991 ועד לסוף שנת 2003 הינן פוליסות "משתתפות ברווחים" (תלויות תשואה). המבוטח אינו יכול לבחור את מסלול ההשקעה ודמי הניהול נקובים בתנאי הפוליסה.

פוליסת "מעורב" (מסורתית)

עד לסוף חודש יוני 2001, שיווקה החברה פוליסת ביטוח מסוג "מעורב" (מסורתית), אשר בה סכום הביטוח מורכב ממרכיב החיסכון בתוספת מרכיב הריסק כשהם שלובים יחדיו. בקרות מקרה ביטוח (מוות או תום תקופה) משולם סכום הביטוח הקבוע מראש, הנקוב בפוליסה. החיסכון הצבור בפוליסות מסוג זה ששווקו עד שנת 1990 הינו צמוד למדד המחירים לצרכן ותוספת ריבית הרשומה בהן. הפוליסות ששווקו החל משנת 1991 ועד לסוף חודש יוני 2001 הינן פוליסות "משתתפות ברווחים" (תלויות תשואה). המבוטח אינו יכול לבחור את מסלול ההשקעה ודמי הניהול נקובים בתנאי הפוליסה. פוליסה זו, הינה לרוב הוגנית (אם כי קיים נספח קצבה בחלק מהפוליסות). לאור תיקון 3 לחוק הגמל הצבירה בפוליסה בגין הפקדות מינואר 2008 ואילך (בפוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל) מיועדת לקצבה.

קופה מרכזית לפיצויים

פוליסת ביטוח הכוללת מרכיב חיסכון בלבד ומאפשרת למעסיק לצבור את התחייבויותיו לתשלום פיצויים לעובדיו, הכול בכפוף לתקנות קופות הגמל. לאור תיקון חוק הגמל, לפיו לא יותר עוד שיווקן של פוליסות מסוג זה, הייתה רשאית החברה להמשיך ולקבל הפקדות לפוליסות הקיימות עד לתום שנת 2010 רק בגין

עובדים שהמעסיק העביר בגינם הפקדות עד סוף 2007. נכון להיום לא ניתן להפקיד סכומים לפוליסות אלו.

מסלולי השקעה

בכל מוצרי הביטוח בהם קיים מרכיב חיסכון ואשר שווקו משנת 2004 ואילך, ניתנת למבוטח בחירה לגבי מסלולי ההשקעה של כספי החיסכון. עיקר כספי המבוטחים מושקעים, לאחר שנת 2004, במסלול הכללי (קרן י' החדשה). בנוסף, מנהלת החברה, תשעה מסלולי השקעה מתמחים באפיקי השקעה שונים. רוב הכספים מושקעים במסלול צמוד מדד המתמחה בהשקעה בנכסי חוב צמודי מדד ובעיקר אג"ח קונצרני ואג"ח ממשלתי ובמסלול שקלי אשר מתמחה בהשקעות בנכסי חוב שאינם צמודי מדד (בעיקר אג"ח קונצרני ואג"ח ממשלתי).

2.3 תחרות

2.3.1 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

בתחום חיסכון ארוך הטווח במשק²,³ הסתכמו הנכסים נכון לסוף שנת 2014, בסך של 780.3 מיליארדי ש"ח, גידול של כ- 75.9 מיליארדי ש"ח, המהווים גידול בשיעור של כ- 10.8%. נכסי החיסכון ארוך הטווח מורכבים מנכסים בענף ביטוח חיים בסך של כ- 221 מיליארדי ש"ח, בענף הפנסיה והגמל בסך של כ- 559 מיליארדי ש"ח.

נתח השוק של החברה בתחום ביטוח חיים בשנת 2014, עמד על שיעור של כ- 8.6% לעומת שיעור של כ- 8.2% בשנת 2013.

בהתאם לדוחות הכספיים של הגופים המוסדיים ולנתוני משרד האוצר, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014 ההכנסות מפרמיה ודמי גמולים בתחום החיסכון ארוך הטווח במשק עמדו על סך של 51.4 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של 48.1 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3.3 מיליארדי ש"ח, המהווים גידול בשיעור של כ- 6.9%.

נתח השוק של החברה בתחום ביטוח חיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, עמד על שיעור של כ- 9.2% לעומת שיעור של כ- 8.2% בשנת 2013 לפירוט הכנסות החברה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.1 לדוח הדירקטוריון, בהתאמה.

ננאי התחרות בתחום הפעילות והמתחרים העיקריים

בתחום החיסכון ארוך הטווח המתחרים העיקריים של החברה הם ארבע קבוצת הביטוח הגדולות האחרות, וכן בתי ההשקעות המנהלים כספי חיסכון פנסיוני. יצוין, כי בשנים האחרונות הקימו מספר בתי השקעות פעילות ביטוח ובפרט ביטוח חיים (ריסק) מתוך מגמה לחזק את מעמדם בתחום החיסכון ארוך הטווח. יצוין, כי במהלך שנת 2014, מגמת הכניסה של בתי ההשקעות לתחומי הביטוח המשיכה ואף התעצמה.

הרפורמות שחלו בתחום בשנים האחרונות, אשר ביטלו את החסמים למעבר בין המוצרים השונים, הגבירו את התחרות בתחום נכסי החיסכון לטווח ארוך, זאת בעיקר בשל היטשטשות הקווים המפרידים בין המוצרים השונים בתחום. במקביל, וכתוצאה מהגברת הרגולציה אשר הגדילה את עלויות התפעול, החלה קונסולידציה של גופים בשוק ההון, בעיקר אצל בתי השקעות וכפועל יוצא מכך נוצרו תאגידי המנהלים כספי ציבור בהיקף של מעל מאה מיליארדי ש"ח. שינויי הרגולציה בשנים האחרונות חידדו את התחליפיות בין מוצרי שוק החיסכון ארוך הטווח.

מאז תחילת שנת 2013, לאור הפסקת שיווק מוצרי ביטוח חיים עם הבטחת מקדם קצבה, הפכו קרנות הפנסיה ליעד ההפקדות העיקרי של שכירים בישראל, המצטרפים לראשונה למוצר פנסיוני כלשהו. במקביל, נמשכה

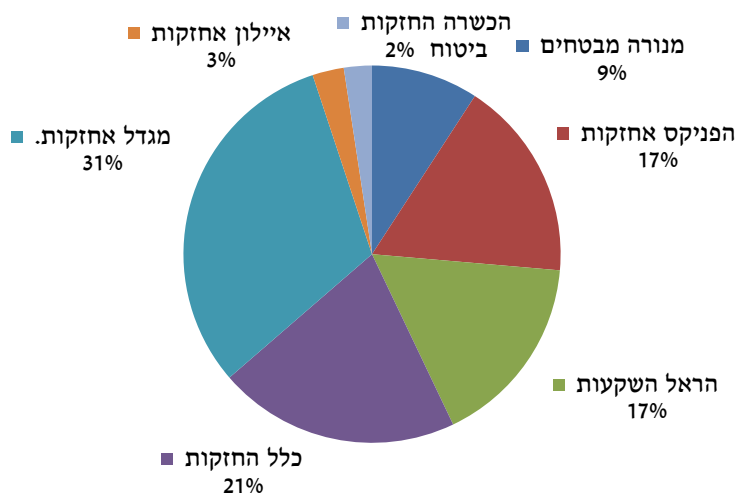
² בהתאם לנתוני ביטוח-נט, לא כולל פוליסות שהוקמו לפני 1990.
³ בהתאם לנתוני פנסיה-נט, לא כולל את קרנות הפנסיה הוותיקות.

הירידה המתמשכת בהיקף ההפקדות לקופות גמל מחד (לאור הפיכת הפקדות שמבוצעות אליהן לכספים קצבתיים), במקביל להפיכתן של קרנות הפנסיה, ביחד עם ביטוחי המנהלים, ליעד ההפקדות העיקרי של השכירים בישראל, מאידך. ההיתר שניתן לקופות הגמל לרכוש ולשווק כסויים ביטוחיים שונים לעמיתיהן עדיין לא השפיע באופן משמעותי על יכולת קופות הגמל לשנות את המגמות הנ"ל. בעקבות השינויים הרגולטוריים הנזכרים לעיל, לא ניתן להעריך מהו שיווי המשקל שאליו יגיע בסופו של יום שוק החיסכון הפנסיוני.

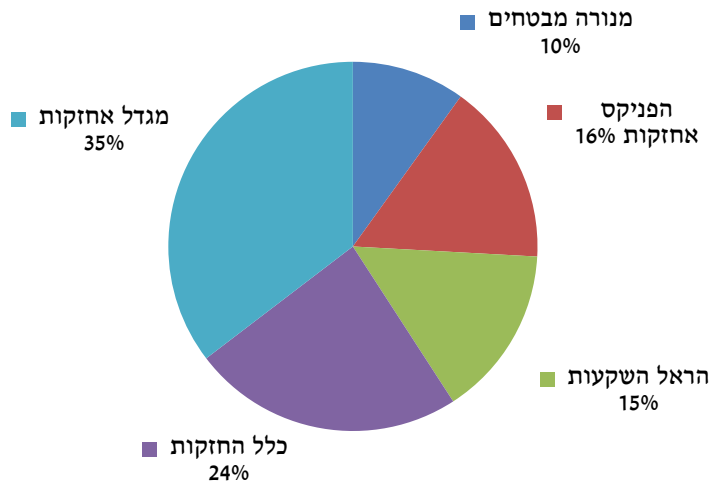
2.3.2 ביטוח חיים

התחרות בענף ביטוח החיים מתרכזת בעיקרה סביב מגוון תכניות הביטוח המוצעות על ידי חברות הביטוח ובכלל זה תשלום הקצבה במסגרתן, התשואה המושגת על הנכסים לאורך זמן, רמת סיכון הנכסים ביחס לתשואה המושגת/מובטחת, השירות הניתן למבוטחים, שיעור דמי הניהול מפרמיה ומצבירה ותעריפי הביטוח.

בהתאם לנתוני אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, התפלגות הפרמיות ברוטו, מעסקי ביטוח חיים, ליום 30 בספטמבר 2014, בין החברות המתחרות בענף הינה כדלקמן:

בהתאם לנתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח⁴, התפלגות ההתחייבויות הביטוחיות, נכון ליום 30 בספטמבר 2014, בין החברות המתחרות בענף ביטוח חיים הינה כדלקמן:

לפירוט נוסף על הכנסות החברה מפרמיה בענף זה, ראה סעיף 4.4.1 לדוח הדירקטוריון.

יכולת החברה להתמודד עם התחרות בתחום זה, תלויה, בין היתר, בהרחבת מערך המכירות, בהתייעלות בתשומות הייצור תוך שמירה על רמת השירות, בפיתוח מוצרים ייחודיים, בשימור התיק הקיים ובמוביליות בתחום התשואות למבוטחים.

הגורמים העיקריים המשפיעים על התחרות בענף הם חברות הביטוח המתחרות על נתחי השוק שלהן וסוכני הביטוח אשר משפיעים גם הם על גודל נתחי השוק של המבטחים השונים.

הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של הקבוצה הינם: שיעור תגמול הסוכנים והאטרקטיביות של מגוון המוצרים ותעריפי הביטוח שמציעה הקבוצה וכן התשואה למבוטחים.

2.3.3 שיטות להתמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום

השיטות העיקריות של החברה להתמודד עם התחרות הן: סינרגיה בין החברות השונות בקבוצת מנורה מבטחים במתן פתרונות כוללים ללקוחות הקבוצה בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח, תוך הישענות על גודלה ויציבותה של מבטחים החדשה, קרן הפנסיה הגדולה בישראל, המנוהלת על ידי מנורה מבטחים פנסיה וגמל; שיפור השירות ללקוח תוך התייעלות תפעולית; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם קבוצת מנורה מבטחים כמקור להפניית לקוחות; הרחבת מערך השיווק הישיר של מנורה מבטחים פנסיה וגמל, השתתפות במכרזים מרכזיים בתחום ועוד.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום הם חוסנה הפיננסי של הקבוצה; מוביליות בתשואה למבוטחים; רמת השירות הגבוהה של החברה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי קבוצת מנורה מבטחים.

⁴ בהתאם לנתוני "ביטוח נט".

2.4 לקוחות

לקוחות החברה בתחום הפעילות הינם מגוונים, כך שלחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. כמו כן, לחברה אין לקוח בודד שסך הכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה בדוחותיה הכספיים.

להלן נתוני התפלגות הפרמיה ברוטו בין עמיתים שכירים לבין מבוטחים פרטיים ועצמאיים ולבין קולקטיביים (באחוזים):

2012	2013	2014	הלקוח
61.3%	61.5%	60.6%	עמיתים שכירים
37.6%	37.4%	38.3%	פרטיים ועצמאיים
1.1%	1.1%	1.1%	קולקטיביים
100.0%	100.0%	100.0%	סה"כ

יצוין, כי למיטב ידיעת החברה, אין לה לקוחות קבועים או לקוחות בעלי מאפיינים קבועים, מעבר לסיווג המפורט בטבלה שלעיל.

למידע בדבר שיעור הפדיונות מעתודה ממוצעת בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, ראה סעיף 4.4.1 לדוח הדירקטוריון.

3. ביטוח רכב חובה

3.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח סטטוטורי, על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "פקודת ביטוח רכב מנועי").

פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, מעניקה כיסוי לבעל הרכב והנוהג בו, מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפיצויים") ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל, שנפגעו כתוצאה מהשימוש ברכב מנועי.

חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, נועד ליצור מנגנון יעיל ומהיר לבירור הזכאות לפיצויים ולהערכת שיעורם, כל זאת במנותק משאלת האשם. החוק קובע, בין היתר, מהי תאונת דרכים, מיהו הזכאי לפיצויים ומהם סדרי הדין במקרים כאלו. בחודש יולי 2013, פורסמה הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 25) התשע"ג-2013. במסגרת הצעת החוק, הוצע בין היתר, לשנות את הגדרת "תאונת דרכים" באופן שיוותר על כנו רק החלק הראשון של ההגדרה, המכונה בפסיקה "ההגדרה הבסיסית", שלפיה תאונת דרכים היא "מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרת תחבורה", ולמחוק את החזקות המרבות הקבועות בהגדרה כיום אשר לא יחשבו עוד תאונת דרכים (כגון: התפוצצות או התלקחות של רכב, פגיעה ברכב שחנה במקום אסור וכו'). עוד הוצע, להותיר על כנה את החזקה הממעטת, המחריגה תאונה מכוונת מהגדרת תאונת דרכים, בשינויי נוסח.

נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בשל העילות המפורטות בחוק הפיצויים: (1) פגיעה על ידי רכב שלא היה לו כיסוי ביטוחי; (2) מבטח שאינו ידוע (כגון פגיעת פגע וברח); ו- (3) מבטח שנמצא בהליכי פירוק, זכאים לפיצוי מהקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית"), שהינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכוח חוק הפיצויים. פעילותה של קרנית ממומנת מהפרשה של חברות הביטוח בשיעור קבוע של 1% מהפרמיה (נטו) בגין פוליסות ביטוח רכב חובה, כמפורט בצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002 (להלן: "התוספת למימון הקרן").

בעבר, כל ביטוחי רכב החובה בישראל בוצעו באמצעות תאגיד אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ (להלן: "אבנר"), כביטוח משותף, בו השתתפה כל אחת מחברות הביטוח. במסגרת רפורמה בתחום, על פי חקיקה משנת 1997 הוקטן בהדרגה חלקה של אבנר לביטוח חובה, והחל מיום 1 בינואר 2003, מונהגת בענף תחרות מבוקרת.

הטיפול בתביעות לגבי פוליסות ביטוח משנים הקודמות לשנת 2003, עבר בשנת 2010 לטיפול "קרנית", והחל מינואר 2011, חדלה אבנר לפעול וכל זכויותיה והתחייבויותיה עברו לקרנית.

בהמשך, הותקנו תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגר מידע"), המסדירות את הקמתם של מאגרי מידע בתחום ביטוח רכב חובה ואת אופן פעולתם ויחסי הגומלין שבינם לבין המבטחים. מאגר מידע סטטיסטי המשמש לאיסוף מידע סטטיסטי ולהערכת עלות הסיכונים בענף ביטוח רכב חובה (להלן: "מאגר המידע הסטטיסטי"), ומאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח (להלן: "מאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח").

המאגרים הנ"ל מנוהלים על ידי מפעילים שאינם קשורים לחברות הביטוח. מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי מוסמך על פי הדין לאסוף מחברות הביטוח הפעילות בענף, נתונים רלבנטיים, לצורך קביעת עלות הסיכון הטהור. חברות הביטוח מחויבות להעביר למפעיל נתונים כאמור, אחת לרבעון.

מאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח, מרכז נתונים מכל חברות הביטוח, ומשמש לזיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה וכן למניעת הונאות ביטוח בתהליך החיתום בפוליסות רכב חובה. החל מינואר 2006, חברות הביטוח רשאיות להשתמש במאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח, לצורך זיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה. כמו כן, בהתאם לחוזר המפקח בעניין זה, למעט במקרים מסוימים (כגון במקרה שמדובר בחידוש ביטוח חובה לכלי רכב שבוטח אצל אותו מבטח בשנה

החולפת, או במקרה של רכב בצי או קולקטיב) חל איסור להפיק תעודת ביטוח רכב חובה עבור כלי רכב פרטי ומסחרי עד 4 טון ואופנוע, מבלי שבוצע אימות מול המאגר, בעת תהליך החיתום, ביחס לפרטי מידע מסוימים, לכל הפחות.

פעולת מאגר המידע ודרכי השימוש של החברות בו עוגנו בהסכם ענפי. בחוזר אשר פורסם על ידי המפקח, נקבעו תנאים לעיון במידע המצוי במאגר ואמות המידה לקביעת כשירות המורשים להפניית שאילתה בקשר לפרטים אשר במאגר, בהתאם לתקנות מאגר מידע.

המבטחים נושאים במלוא עלות הקמת המאגרים ותפעולם. התשלומים שעל מבטחים לשלם עבור שירותי מאגרי המידע נקבעים, בין היתר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בתחום בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר.

בהמשך לרפורמה האמורה, חדלו תעריפי ביטוח החובה להיות אחידים, וחברות הביטוח עברו לתעריף דיפרנציאלי, המבוסס על שימוש במשתנים מתוך תכנית סיווג הסיכונים שמפרסם מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי, שאושרו על ידי המפקח, כמשתנים שבהם יהיה רשאי מבטח להשתמש, לצורך התאמת הפרמיה לסיכון המבוטח.

מאחר ומחד, ביטוח רכב חובה מהווה חובת חוקית ומאיך, כל חברת ביטוח רשאית לסרב לבטח מבוטח על פי שיקול דעתה, הוסדר הביטוח השיורי ("הפול"). בעל כלי רכב שסורב כאמור ולא השיג כיסוי ביטוחי באחת החברות הפועלות בענף, יכול לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול".

הביטוח השיורי, הוא למעשה ביטוח משותף של כל חברות הביטוח בענף ביטוח רכב חובה, השותפות בו ונושאות בהפסדיו או ברווחיו, על פי חלקן היחסי בסה"כ פרמיות הביטוח בענף רכב חובה. בפברואר 2013 תוקן מנגנון ההתחשבות בין חברות הביטוח השותפות ב"פול" באופן שהחל משנת חיתום 2013, נקבע חלקה היחסי של כל מבטחת לפי חלקה בפועל בשנת החיתום האמורה (זאת, בניגוד למצב הקודם שבו נקבע חלקה היחסי של כל מבטחת, על פי חישוב סה"כ פרמיות ביטוח החובה מ-1 באוקטובר של השנה שקדמה לשנה החולפת ועד 30 ספטמבר לשנה החולפת).

חלקה של החברה ב"פול" עמד נכון לשנת חיתום 2014, על כ- 10.4%, זאת לעומת חלקה היחסי של החברה ב"פול" בשנת חיתום 2013 שעמד על כ- 10.3%.

ה"פול" פועל כמבטח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק.

החל משנת 2003, מעוגן הסדר הביטוח השיורי בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת תעריף), התשס"א-2001, המסדירות את הקמתו ופעילותו של "הפול", שמנהל את הביטוח המשותף, וכן באמצעות חוזר מפקח אשר פורסם בעניין זה.

חברות הביטוח מממנות את חלקן בהפסדי הפול באמצעות העמסת עלות ביטוח האופנועים במסגרת ה"פול" על יתר מבוטחי חברת הביטוח שלא במסגרת "הפול". בהתאם להסדר התחיקתי, מרכיב ההעמסה הצפוי למימון העלות לביטוח אופנועים במסגרת הפול הינו, בין 5.5% ל- 6.5%, מ"עלות הסיכון הטהור", כהגדרתו בפקודה, של ביטוח החובה של המבטח שלא במסגרת "הפול".

תעריפי הביטוח כפופים לאישור המפקח על הביטוח. לפרטים אודות הפיקוח על התעריפים ראה סעיף 3.2 להלן.

בנוסף, במסגרת תיקון חקיקה משנת 2009 הועברה האחריות, למתן שירותים רפואיים, הנכללים בסל השירותים הקבוע בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי ובצו התרופות לפיו, בשל נזקי גוף מתאונות דרכים מחברות הביטוח - אשר ערב התיקון נדרשו לשלם לקופות החולים ולבתי החולים בגין הטיפולים הרפואיים שהעניקו לנפגעי תאונות דרכים - לקופות החולים.

מתחולת התיקון הוחרגו אוכלוסיות מסוימות, ובין היתר, חיילים ונפגעי תאונות עבודה, אשר האחריות הביטוחית לכיסוי הוצאות טיפול רפואי עבורם במקרה של תאונת דרכים נותרה של חברות הביטוח, כמו גם האחריות בגין שירותים רפואיים שאינם כלולים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי ובצו התרופות.

לצורך מימון אספקת השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים שיינתנו על ידי קופות החולים, נקבע כי על המבטחים להעביר לקרנית, עבור קופות החולים, עד ליום 10 בכל חודש, שיעור של 9.4% מדמי הביטוח, שגבו בחודש הקודם בגין כל פוליסת ביטוח רכב חובה שהנפיקו (להלן: "התוספת למימון עלות אספקת השירותים"). לעניין זה, "דמי הביטוח" - סך כל התשלומים הנגבים ממבוטח בענף ביטוח רכב חובה, למעט התוספת למימון קרנית לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ג-2002 והתוספת למימון עלות אספקת השירותים לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון עלות אספקת השירותים), התש"ע-2009.

החל מחודש אוקטובר 2010 מונהגת בענף, פוליסה תקנית לביטוח רכב חובה. לפרטים ראה סעיף 3.2 להלן.

כאמור, על פי כלל האחריות בחוק הפיצויים, כל מבטח מפצה את הנוסעים שנסעו בכלי הרכב המבוטח על ידו, ללא תלות במידת האשם של הנהג. עוד קובע חוק הפיצויים, כי כלפי צדדים שלישיים שהיו מעורבים בתאונה שבה היו מעורבים מספר כלי רכב (למשל, הולכי רגל) תהא למבטחים אחריות "ביחד ולחוד", ובין המבטחים לבין עצמם נקבעה, ככלל, השתתפות שווה בנטל החיובים. צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001, קובע חריג לכלל האמור ונועד לאזן את נטל התשלום בין המבטחים, מקום שבו מקדמי הסיכון של כלי הרכב המעורבים בתאונה לנזק, שונים באופן מובהק – אופנוע ורכב, או רכב קל ורכב כבד. במקרים כאמור, קובעים 'צווי החציה' את השיפוי לו זכאים המבטחים זה מזה (המכונים "תשלומי האיזון"). כך לדוגמה, במקרה של תאונה מעורבת בין רכב המוגדר כרכב "קל" (משקלו פחות מ- 4 טון) עם רכב המוגדר כרכב "כבד" (שמשקלו מעל 4 טון למעט אוטובוסים), המבטח של הרכב ה"קל" זכאי להשבה של מחצית מסכום עלות התביעה מהמבטח של הרכב הכבד או הרכב האחר ובמקרה של אופנוע 75% מסכום עלות התביעה.

לעניין זה מפעיל איגוד חברות הביטוח מתווה סליקה, באמצעות מרכז הסליקה של איגוד חברות הביטוח, שנועד, בין היתר, להעביר את תשלומי האיזון בין המבטחים. לפרטים ראו סעיף 7.16.2 להלן.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראו סעיפים 7.1.1, 7.1.2, ו- 7.1.5.3 להלן, בהתאמה.

3.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

כאמור לעיל, פוליסת ביטוח חובה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, מעניקה כיסוי לבעל הרכב והנוהג בו, מפני כל חבות שהם עלולים לחוב לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עלולים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי הרגל, שנפגעו כתוצאה מהשימוש ברכב מנועי.

מאפייני התחום העיקריים הינם:

אחידות המוצר - כאמור לעיל, הכיסוי הביטוחי בתחום רכב חובה קבוע ואחיד בין חברות הביטוח, והוא נקבע על פי הוראות הדין. בהתאם, התחרות בתחום זה מתמקדת בעיקר במחיר כמתואר בסעיף זה להלן.

כאמור בסעיף 3.1 לעיל, החל מחודש אוקטובר 2010, מונהגת בענף פוליסה תקנית אחידה אשר מהווה חוזה ביטוח סטנדרטי, המחייב בענף זה (להלן: "הפוליסה התקנית"), בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי, התש"ע-2010 - פוליסת תקנית לבעל רכב יחיד וכן פוליסה תקנית לצורכי סחר, המיועדת לבעלי פוליסה המחזיקים במספר כלי רכב באופן זמני, לצורכי תיקון, מסחר וכיו"ב (כגון: בעלי מוסכים, יבואנים וכו'). התקנות קובעות תנאים מינימאליים לביטוח רכב חובה אשר מבטח אינו רשאי לשנותם, אך רשאי להוסיף עליהם הרחבות לגבי היקף הכיסוי הביטוחי. במסגרת התקנות, נקבע גם נוסח תעודת הביטוח שעל מבטח להנפיק במסגרת ביטוח רכב מנועי.

תשלום מראש - ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום מראש של מלוא הפרמיה בגינו.

היקף ודרכי הפיצוי - למעט תקרת פיצוי למרכיבי נזק שאינו נזק ממוני והכיסוי לאובדן השתכרות המוגבל לעד פי שלושה מהשכר הממוצע במשק, הכיסוי אינו מוגבל בסכום.

אחריות מוחלטת - בהתאם להוראות חוק הפיצויים, האחריות של בעל הרכב, המחזיק או הנוהג בו, הינה מוחלטת ולפיכך זכאות הנפגע בתאונת דרכים לפיצוי אינה תלויה בהוכחת אשם.

ייחוד עילה - מי שנפגע בתאונת דרכים וחוק הפיצויים מקנה לו עילת תביעה, יכול לתבוע את זכותו רק על פי חוק הפיצויים ואינו רשאי לתבוע את נזקו לפי חוק אחר. מי שאין לו עילת תביעה לפי חוק הפיצויים, יכול לתבוע את המזיק בניזיקין.

זנב תביעות ארוך - תביעות הביטוח בתחום זה מאופיינות בזמן בירור ארוך יחסית, של מספר שנים, בין מועד קרות האירוע הביטוחי לבין מועד סילוק התביעה.

פיקוח על התעריפים - במסגרת ההוראות לחוזה ביטוח הכללי בחוזר המאוחד (עוד בעניין החוזר המאוחד ראו סעיף 7.1.2 להלן נכללו הוראות שונות בעניין דמי ביטוח בענף רכב חובה, ונהלים לקביעת דמי ביטוח שרשאי מבטח לגבות ואופן הגשתם לאישור המפקח. בהתאם להוראות החוזר המאוחד, מרכיב פרמיית סיכון שבתעריף ביטוח רכב חובה (דמי הביטוח נטו) צריך להיות אחיד לכל המבוטחים שעונים על אותם משתנים מתוך תכנית סיווג הסיכונים שמפרסם מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי, אשר המפקח אישר כמשתנים שבהם יהיה מבטח רשאי לעשות שימוש לצורך קביעת התעריף, כגון: נפח מנוע, סוג דלק, כוחות סוס, מספר כריות אוויר, מין ו/או גיל ו/או ותק הנהיגה של הנהג הצעיר ביותר הצפוי לנהוג ברכב, מספר תביעות קודמות ו/או מספר שלילות רישיון בשלוש השנים האחרונות של כל אלו הצפויים לנהוג ברכב, המצאות מערכת למניעת נעילת גלגלים (ABS) ו/או מערכת לבקרת יציבות (ESP) ו/או מערכת התרעה על אי שמירת מרחק (FCW) ו/או מערכת התרעה על סטייה מנתיב (LDW).

כל מבטח רשאי לבחור באילו מהמשתנים להשתמש לצורך קביעת התעריף.

בחודש אוקטובר 2013, נכנס לתוקף, תיקון להוראות לחוזה ביטוח כללי בחוזר המאוחד, בעניין דמי ביטוח בענף רכב חובה. במסגרת התיקון, פוצלה רשימת המשתנים שבהם ניתן להשתמש לקביעת דמי הביטוח, למספר רשימות ספציפיות, לפי סוגי כלי רכב: (א) כלי רכב פרטי; (ב) אופנוע; (ג) כלי רכב מסחרי; (ד) כלי רכב מיוחד (ה) מונית; (ו) אוטובוס וטיולית.

בחלק מן הסוגים, הורחבה הרשימה ביחס לרשימת המשתנים שהייתה קיימת ערב פרסום החוזר ובחלק מן המשתנים צומצמה.

הרחבת רשימת המשתנים וסיווגם לקטגוריות, עשויים לאפשר תמחור מדויק יותר של הסיכון, ולהגביר את התחרות. עם זאת, החברה אינה יכולה להעריך את היקף השלכות השינוי האמור, בין היתר, מהטעם שהיא אינה יכולה להעריך את מחיר השוק שייקבע בעקבות התיקון, בכל קטגוריה, התלוי, בין היתר, בהתנהגות המתחרים והלקוחות בשוק. הערכת החברה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות מהסיבות שפורטו לעיל.

בנוסף רשאי המבטח לגבות דמים - לכיסוי הוצאות ניהול, עמלת הסוכנים והרווח, בשיעור של עד 16.25% מפרמיית הסיכון וכן את התוספת למימון עלות אספקת השירותים והתוספת למימון הקרן כאמור לעיל.

המבטח רשאי לתת הנחות מן הדמים בלבד, למעט בביטוח רכב חובה לציי רכב ולקולקטיבים שאז רשאי המבטח לתת הנחה אף מדמי הביטוח נטו.

"צי רכב" - מונה לפחות 40 כלי רכב שכולם בבעלות אחת ומבוטחים אצל אותו מבטח;

"קולקטיב" - מונה לפחות 100 כלי רכב בעלויות שונות, המבוטחים אצל אותו מבטח במסגרת הסכם, ובלבד שמטרתה העיקרית של התארגנות הקולקטיב אינה עשיית הביטוח.

דמי הביטוח בענף ביטוח רכב חובה אינם יכולים לחרוג משיעור של 90% מדמי הביטוח נטו עבור אותו מבטח במסגרת תעריפי "הפול" המתפרסמים, מעת לעת, על ידי המפקח.

3.3 תחרות

פעילות החברה בתחום ביטוח רכב חובה, הינה במגמת גידול בעשור האחרון. רכישת שומרה היוותה קפיצת מדרגה נוספת בהיקף הצמיחה בתחום. מגמת הגידול בפעילות משתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

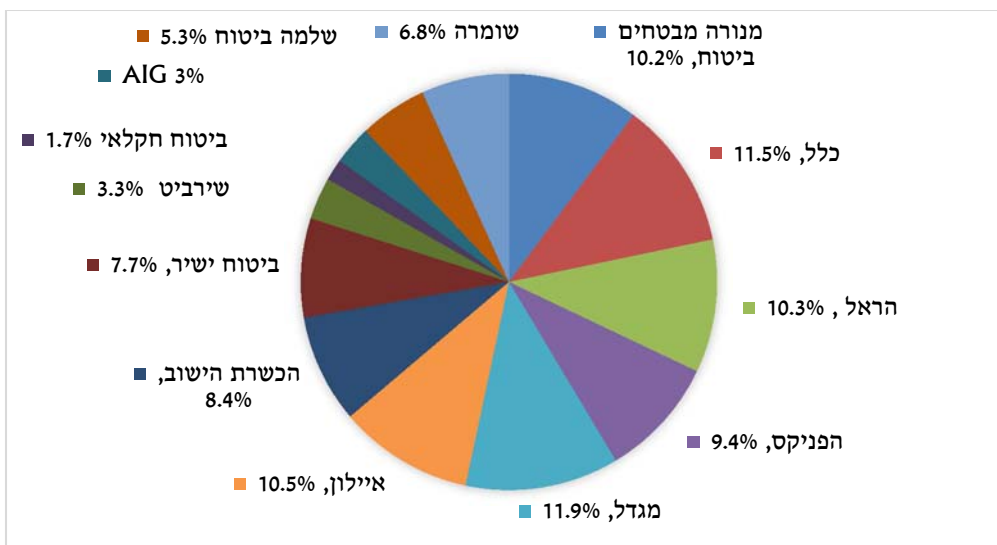
בתחום ביטוח רכב חובה, פועלות 13 חברות ביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר. על רקע קיומו של כיסוי אחיד בתחום זה, התחום מאופיין בתחרות מחירים משמעותית המושפעת בין היתר מריבוי מתחרים וכן ממהלכים להגברת שקיפות התעריפים על ידי המפקח (בין היתר, באמצעות האפשרות לערוך השוואת תעריפים באתר האינטרנט של אגף שוק ההון ביטוח וחסכון). לאור גידול במספר כלי רכב חדשים שבהם מותקנים אמצעי בטיחות משופרים, חל קיטון בהיקף הנפגעים מתאונות דרכים וכפועל יוצא גם בתשלומי התביעות. בהתאם, ולאור התחרות בתחום, ממשיכה, בשנים האחרונות, מגמת הירידה בתעריפי ביטוח רכב חובה.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, הכנסות הענף בתחום ביטוח רכב חובה, עמדו על סך של 3,745 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 3,650 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול של כ- 95 מיליוני ש"ח, המהווים כ- 3% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח בתחום. נכון לרבעון השלישי של שנת 2014, החברה ממוקמת במקום החמישי בתחום ומחזיקה בנתח שוק של כ- 10.2% לעומת 10%, בתקופה המקבילה אשתקד.

על פי נתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, חלקם של חמשת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014 עמד על כ- 54.4% מסך דמי הביטוח בתחום זה. החברות הגדולות בתחום ביטוח רכב חובה, בשנת 2014, הינן מגדל, כלל איילון, הראל והחברה. ואילו בשנת 2013, החברות הגדולות בתחום היו כלל, מגדל, הראל, החברה ואיילון, כאשר חלקן עמד על כ- 55.5%.

לפירוט הכנסות החברה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.2 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים, גורמים לכך שמחיר המוצר הינו המשתנה העיקרי בהחלטת הרכישה של פוליסות הביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף וכפועל יוצא בפלחי השוק בהם הן מתמקדות. גורם העלול להשפיע על מעמדה התחרותי של החברה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות במשתנים שונים מאלה שבהם החברה עושה שימוש.

הגורם המחזק את מעמדה התחרותי של החברה הינו המערך הרחב של סוכני הביטוח שלה.

3.4 לקוחות

הלחן פירוט התפלגות פרמיות ברוטו בין מבוטחים פרטיים לצייר רכב וקולקטיביים ברכב פרטי ומסחרי (עד 4 טון בלבד):

שיעור פרמיות ברוטו בשנת 2014 (אלפי ש"ח)	שיעור פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	שיעור פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2014	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2013	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2012
מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	86.4%	89.8%	416,637	452,418	92.1%
צייר רכב וקולקטיביים	13.6%	10.2%	65,582	51,608	7.9%
סה"כ	100%	100%	482,219	504,026	100%

לחברה אין לקוח בתחום ביטוח רכב חובה, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בתחום הפעילות וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה.

בנוסף, לא ידוע לחברה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב החובה. לפי הערכת לחברה, שיעור החידושים בשנת 2014 עמד על כ- 64%, לעומת כ- 65% בשנת 2013, ואחוז הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב חובה וביטוח רכב רכוש עמד על כ- 42% מסך אוכלוסיית מבוטחי החובה בחברה וזאת לעומת 41% בתקופה המקבילה אשתקד.

הלחן התפלגות דמי ביטוח לפי שנות ותק של לקוחות בתחום ביטוח החובה לתקופות המתוארות בדוח:

מספר שנות ותק	מחזור פרמיות באלפי ש"ח			שיעור מסך הכנסות		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
ללא ותק	136,468	161,327	248,475	28%	32%	36%
ותק שנה	114,768	117,026	160,507	24%	23%	23%
ותק שנתיים	79,084	78,718	101,140	16%	16%	15%
למעלה משלוש שנות ותק	151,899	146,955	184,979	32%	29%	26%
סה"כ	482,219	504,026	695,101	100%	100%	100%

4. ביטוח רכב רכוש

4.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי ביטוחי לאבדן או נזק של כלי רכב מבוטחים ולחבות המבוטחים בגין נזקי רכוש שנגרמו לצד שלישי על ידי כלי הרכב המבוטחים. ניתן לרכוש כיסוי לחבות כלפי צד שלישי בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים.

הסדר השמאים: בעקבות פסק דין של בית המשפט העליון מאפריל 2001 בעניין שמאות כלי רכב, פרסם המפקח ביוני 2002 חוזר, שעודכן מאוחר יותר באפריל 2007 (להלן: "חוזר השמאים") שמטרתו צמצום ניגוד העניינים בפעולות שמאי הרכב, תוך מתן אפשרות למבוטח לבחור שמאי רכב מתוך רשימה רחבה של שמאים בפריסה ארצית. בחוזר השמאים נקבעו, בין היתר, גם כללי פעולה לשמאים ומנגנוני ערעור על שומות וכן הוראות בדבר הרחבת הגילוי הנוגע לזכויות המבוטחים, הגברת מעורבותם בהליך בחירת השמאי והרחבת השקיפות כלפי המבוטחים בהליך שומת הנזק.

בהתאם להוראות חוזר השמאים, מפרסמות חברות הביטוח רשימות שמאי חוץ, שבהם יכול המבוטח לבחור. שומה של שמאי חוץ, מהווה השומה הקובעת והיא מחייבת את הצדדים, בכפוף לזכות המבטח והמבוטח לערער על השומה בפני שמאי מכריע, באמצעות שומה נגדית. לעניין זה, "שמאי חוץ" - שמאי שאינו שמאי בית ואשר נכלל ברשימת שמאי החוץ. "שמאי בית" הינו מי שעלול להימצא במצב של ניגוד עניינים בשל קשר מיוחד עם המבטח, לרבות שמאי שמתקיימים לגביו כל אחד מאלה: שמאי שהוא עובד של אותה קבוצת ביטוח; שמאי שלמעלה מ-30% מסך כל הכנסותיו משמאות ועסקים אחרים עם מבטחים מאותה קבוצת ביטוח.

מידע וגילוי: נוכח העדר השקיפות ובעיית פערי המידע שקיימים בשוק מכירת רכבים משומשים, אשר ממנו סבלו רוכשי רכב פוטנציאליים כמו גם חברות הביטוח, פעל איגוד חברות הביטוח, במשותף עם מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ, להקמת מאגר מידע שעיקרו רישום היסטוריית תאונות של כלי רכב, שיהיה זמין לציבור רוכשי רכבים משומשים וכן לחברות הביטוח שיבחרו להצטרף למאגר. המאגר יכלול פרטים כלהלן: פרטי הרכב, מבטחים קודמים, פרטים על תביעות ביטוח, ופרטים על נזקי תאונות.

בחודש יוני 2010, העניק הממונה על ההגבלים העסקיים פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח, מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ ומבטחים נוספים, בדבר הקמת **מאגר מידע בנוגע להיסטוריית תאונות כלי רכב**, כאמור. בחודש אוגוסט 2013, האריך הממונה את הפטור האמור, בשלוש שנים נוספות וכן אישר, לבקשת מבקשי הפטור, הוספת פרטי מידע נוספים למאגר.

כל מבטח יכול להצטרף להסדר (דהיינו: למסור נתונים למאגר ולהגיש שאילתות) או לצאת מההסדר, לפחות אחת לשנה קלנדרית בהודעה מוקדמת של 90 יום. חוסר יכולתו של מבטח לספק נתונים ברמת הפירוט הנדרשת, לא יהווה הצדקה לסירוב לצרף אותו להסדר. המאגר התחיל לפעול ביום 20 במאי, 2013. החברה הצטרפה להסדר.

האפשרות לעשות שימוש במאגר המידע עשויה להשפיע, בין היתר, על הליכי החיתום של החברה ועל הליכי סילוק התביעות ולהשפיע על הרווחיות. בשלב זה, אין באפשרות החברה להעריך את השלכות הקמת המאגר והשימוש בו, על התוצאות הכספיות של החברה בענף רכב רכוש וזאת בין היתר, מאחר והן תלויות במספר המבטחים שיצטרפו למאגר ויעשו בו שימוש ובהתנהגות המתחרים.

הערכת החברה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות מוערכות מהסיבות שפורטו לעיל.

בהמשך לאמור, יצוין כי בהתאם לחוק מכירת רכב משומש (זכאות למידע וגילוי נאות), התשס"ח-2008, זכאי מי שרכש רכב משומש לקבל מכל מבטח שביטח את הרכב, מידע אודות סכום תגמולי הביטוח ששולמו בעד הרכב ופירוט סוג הנזק או ירידת הערך שבשולם שולמו. מבטח רשאי לגבות תשלום בעד ההוצאות הכרוכות

במסירת מידע כאמור. החוק מטיל על מבטח חובת שמירת מסמכים אודות רכבים שבוטחו על ידו למשך שבע שנים.

הסדר בוררות בתביעות שיבוב: הנזקים המכוסים במסגרת ביטוחי רכב רכוש, נגרמים לעיתים עקב רשלנות של אדם אחר. במקרה כזה, תשלום תגמולי ביטוח למבוטח מקנה למבטח זכות פיצוי מהמזיק – זכות "שיבוב". בשנת 2002, ניתן לראשונה פטור מאישור הסדר כובל (אשר הוארך מאז בשלוש תקופות נוספות), להסדר שעניינו מנגנון ליישוב סכסוכים הנוגעים לתביעות "שיבוב" בין חברות ביטוח בגין ביטוחי רכב רכוש כאמור באמצעות מנגנון הבוררות.

בחודש ספטמבר 2013, טרם חלפה התקופה עליה חל הפטור, הפסיק מנגנון הבוררות לפעול, ותביעות שיבוב חדשות היו אמורות להיות מוגשות לבית המשפט.

בחודש מאי 2014, העניק הממונה על ההגבלים העסקיים פטור בתנאים מאישור הסדר כובל לתקופה של 5 שנים, להסדר בין איגוד חברות הביטוח, חברות הביטוח, בעניין חידוש פעילות מנגנון הבוררות באמצעות הסכם בוררות חדש אשר נוסח במטרה לפתור את הבעיות שהתגלו אגב יישום מנגנון הבוררות הקודם וליעל את הליכי הבוררות.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.1, 7.1.2 ו-7.1.4 להלן, בהתאמה.

4.2 מוצרים ושירותים

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

פוליסת ביטוח רכב רכוש כוללת כיסויים בגין נזק עצמי הנגרם לרכב המבוטח כתוצאה מן הסיכונים המפורטים בפוליסה, כגון: אש, התנגשות מקרית, גניבה, ועוד וכן נזק רכוש הנגרם על ידי הרכב המבוטח לצד שלישי. ניתן לרכוש פוליסה לנזק לצד ג' בלבד או בשילוב עם כיסויים נוספים. בשלב הצעת הביטוח, רשאי המבוטח לבחור באחת מארבע חלופות: (1) ביטוח מקיף (המכסה נזק עצמי ונזק לצד שלישי); (2) ביטוח מקיף, ללא כיסוי לגניבה; (3) ביטוח מקיף, ללא כיסוי מפני תאונות; (4) ביטוח לנזק לצד שלישי בלבד, זאת, בתנאי שהוויתור נעשה בהודעה מפורשת אשר תועדה על ידי המבטח.

ביטוח רכב רכוש מתחלק לשתי קבוצות עיקריות על פי סוג הרכב:

(1) פוליסה לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד ג', לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד ג'), בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ובתוספת לתקנות (להלן: "תקנות רכב רכוש" ו-"הפוליסה התקנית", בהתאמה). הפוליסה התקנית קובעת נוסח ותנאים מינימאליים לביטוח מקיף לרכב אשר חברת ביטוח יכולה לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויים ולרכוש המבוטחים.

(2) מבוטח, שבבעלותו 40 כלי רכב פרטיים לפחות, המבוטחים אצל מבטח אחד, רשאי, בשלב הצעת הביטוח, בהודעה מפורשת שתתועד אצל המבטח, לוותר על תחולת הפוליסה התקנית כולה או חלקים ממנה.

פוליסה לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד ג', לכלי רכב שאינו פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, כגון: משאיות, אוטובוסים, נגררים, נתמכים, מלגזות, אופנועים וכלים אחרים. ביטוח זה אינו כפוף להוראות הפוליסה התקנית.

כמו כן, מציעה החברה למבוטחיה לרכוש כתוספת לפוליסה, "ריידרים"/כתבי שירות, לקבלת שירותים שונים לרכב כגון: שירותי דרך וגרירה, שירותי רכב חליפי, שירותי לתיקון שבר שמשות, ועוד.

מאפייני התחום העיקריים הינם:

פוליסת ביטוח רכב רכוש הינה, לרוב, לתקופה של עד שנה.

זנב תביעות קצר - תביעות בתחום זה מתאפיינות במשך זמן קצר בין קרות מקרה הביטוח לבין יישוב התביעה ("זנב תביעות קצר"). תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח רכב רכוש היא שלוש שנים מקרות מקרה הביטוח. עם זאת, בגין כיסוי צד ג' תקופת ההתיישנות ומשך זמן יישוב התביעה ארוך יותר.

פיקוח על התעריפים - התעריף לביטוח רכב רכוש כפוף לאישור המפקח. התעריף אינו אחיד ותלוי במספר משתנים, כגון: סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעות המצטבר של המבוטח, גילו של הנהג ומספר הנהגים הרשאים לנהוג ברכב. התעריף מאושר על ידי המפקח כתעריף מקסימום.

4.3 תחרות

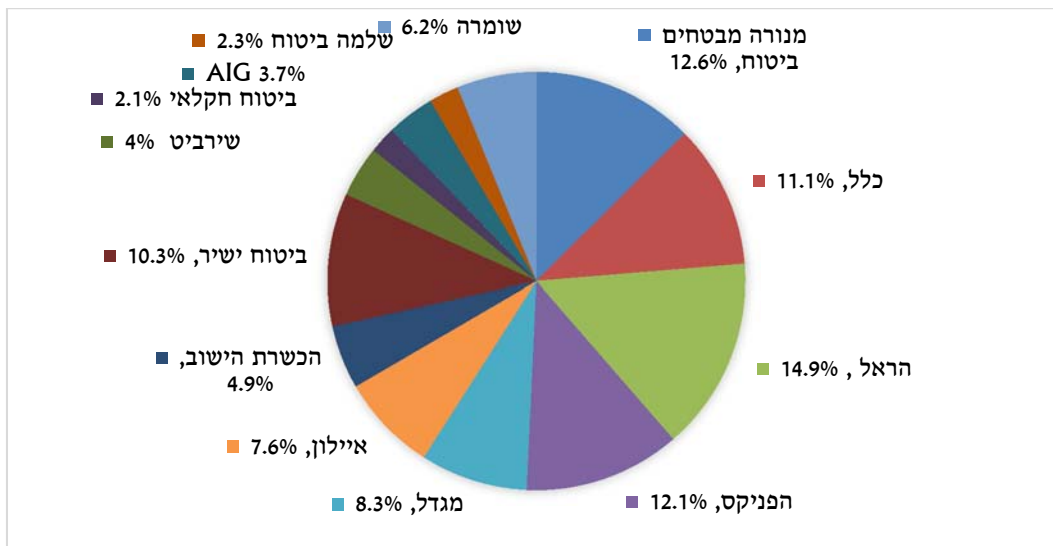
פעילות החברה בתחום ביטוח רכב רכוש, הינה במגמת גידול בעשור האחרון. רכישת שומרה היוותה קפיצת מדרגה נוספת בהיקף הצמיחה בתחום. מגמת הגידול בפעילות משתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

בתחום ביטוח רכב רכוש פועלות מרבית חברות הביטוח, לרבות חברות לביטוח ישיר.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח רכב רכוש בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של כ- 5,332 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 5,084 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 248 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח, המהווים כ- 4.7% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח בתחום. על פי הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בשנת הדוח, החברה ממוקמת במקום השני מבין החברות במשק ומחזיקה נתח שוק של כ- 12.6% לעומת 11.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט הכנסות החברה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.3 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

הכיסוי הביטוחי האחיד בתחום, בהתאם לפוליסה התקנית, הינו מודולרי ומאפשר בחירה של כלל הכיסויים או חלק מהם לפי החלטת המבוטח. גמישות הבחירה מרחיבה את פוטנציאל התחרות בין החברות השונות על כל מרכיב ומרכיב בפוליסה המודולרית. התחרות מתמקדת בעיקר במחיר ללקוח בהתאם להיקף הכיסוי שבחר. אי לכך, שמה החברה דגש בתחום זה על תעריף תחרותי ומוצרים ייחודיים המותאמים לאוכלוסיות מובחנות וכוללים הטבות ייחודיות לאותן אוכלוסיות. הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של החברה הינם מערך סוכני הביטוח שלה והמודל התעריפי בו היא משתמשת.

4.4 לקוחות

בתחום ביטוח רכב רכוש, מבטחת החברה בעיקר לקוחות פרטיים.

לקבוצה אין לקוח בתחום ביטוח רכב רכוש, שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה.

להלן פירוט התפלגות פרמיות ברוטו בין מבוטחים פרטיים לצי רכב וקולקטיביים:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2014 (אלפי ש"ח)	
91%	909,527	90%	732,908	86%	731,502	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים ציי רכב וקולקטיביים
9%	87,430	10%	78,818	14%	118,094	יים
100%	996,957	100%	811,726	100%	849,596	סה"כ

בנוסף, לא ידוע לחברה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח רכב רכוש. לפי הערכת החברה, שיעור החידושים בתחום רכב רכוש בשנת 2014, עמד על כ- 72% לעומת כ- 71% בשנת 2013. שיעור הלקוחות אשר רכשו ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה, מתוך כלל הלקוחות שרכשו ביטוח רכב רכוש, בשנת 2014, הינו כ- 44%, לעומת שיעור של כ- 45%, בשנה הקודמת.

להלן התפלגות דמי ביטוח לפי שנות ותק לקוחות במונחי מחזור פרמיות לתקופות המתוארות בדוח:

שיעור מסך הכנסות			מחזור פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ותק	
2012	2013	2014	2012	2013	2014		
41%	42%	42%	404,360	352,134	359,379	ללא ותק	
22%	23%	23%	222,933	189,891	198,805	ותק שנה	
13%	13%	12%	126,605	95,919	105,350	ותק שנתיים	
24%	22%	22%	243,059	173,782	186,062	למעלה משלוש שנות ותק	
100%	100%	100%	996,957	811,726	849,596	סה"כ	

5. ביטוח כללי אחר

5.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

בתחום זה, החברה פועלת בשני ענפים עיקריים - ביטוח חבויות וביטוח רכוש, וכן בענפי ביטוח כללי נוספים, אשר היקף פעילותם אינו מהותי.

ביטוחי החבויות כוללים כיסוי בגין חבותו הכספית על פי דין, של המבוטח, כלפי צד שלישי שאינו המבוטח, עד לגבול האחריות בפוליסה.

ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי בגין אבדן או נזק, שנגרם לרכוש המבוטח ונזקים נלווים, כתוצאה מהסיכונים המכוסים בפוליסה (במתכונת של "סיכונים נמנים" או במתכונת של "כל הסיכונים").

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות החברה, ראה סעיפים 7.1.1, 7.1.2 ו- 7.1.5.5 להלן, בהתאמה.

5.2 מוצרים ושירותים

5.2.1 תיאור של תחום הפעילות והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו:

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

5.2.1.1 ביטוח חבויות

כללי

מרבית הפוליסות בענף ביטוח החבויות, מכסות את המבוטח בשל חבות שהוא עשוי לחוב בה על פי דין, כלפי צד שלישי, בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו.

בביטוחי חבויות נקבע גבול אחריות שהינו הסכום המקסימאלי בו יישא המבטח במקרה של נזק, בתוספת הוצאות משפטיות סבירות.

תוקפן של פוליסות הביטוח מסוג זה הינו לרוב לשנה.

תביעה ביטוחית בענפי החבויות אינה מתיישנת, כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי כנגד המבוטח. בשל פרק הזמן הארוך בין מועד היווצרות העילה כנגד המבוטח לבין מועד הגילוי ו/או מועד הגשת התביעה וכן בשל פרק הזמן הדרוש לביטוח תביעות אלו שהינן מורכבות, נחשב ענף זה כבעל זנב תביעות ארוך.

ביטוחי חבויות ניתן לערוך על פי אחד משני בסיסי כיסוי:

בסיס אירוע (Occurrence Basis) - בפוליסות אלו, הכיסוי ניתן לחבות בגין אירועים אשר אירעו במשך תקופת הביטוח. התביעה לחברת הביטוח יכול שתוגש אף לאחר תום תקופת הביטוח, בכפוף להתיישנות.

בסיס הגשת תביעה (Claims Made Basis) - בפוליסות אלו, הכיסוי ניתן לחבות בגין תביעות אשר הוגשו לראשונה כנגד המבוטח במשך תקופת הביטוח, אף אם העילה כנגד המבוטח נוצרה לפני מועד תחילת הביטוח, ובתנאי שנוצרה בתוך 'התקופה הרטרואקטיבית' שהוגדרה בפוליסה, דהיינו לאחר תאריך מסוים שהוסכם עליו.

ענף ביטוח החבויות נחשב לענף תנודתי וזאת בשל רמת אי הוודאות הגבוהה ביישוב התביעות בפרט בפוליסות על בסיס

אירוע, הנובעת, בין היתר, מזנב התביעות הארוך, מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות וחומרתן.

בענף ביטוח חבויות נכללים כל ביטוחי החבויות, למעט ביטוח רכב חובה. הביטוחים העיקריים בענף זה הינם: ביטוחי אחריות כלפי צד שלישי ("ביטוח צד שלישי"), אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה.

המוצרים המרכזיים אותם משווקת החברה בענף החבויות, הינם כדלקמן:

(1) **ביטוח צד שלישי** - הפוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי מכסה את חבותו של המבוטח על פי כל דין - בדרך כלל חבות הנובעת מפקודת הנזיקין - בגין נזקי גוף (שלא בגין שימוש ברכב מנועי) או רכוש שנגרמו לצד שלישי, שאינם עובדי המבוטח, שנגרם מאירוע תאונתי אשר התרחש במהלך תקופת הביטוח בקשר עם הפעילות בגינה רכש המבוטח את הכיסוי הביטוחי.

ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסות לבתי עסק, פוליסת ביטוח דירה או במסגרת פוליסה לביטוח עבודות קבלניות.

דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - עיסוק המבוטח, היקף פעילות המבוטח, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, חשיפה למפגעים או סיכונים סביבתיים, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה.

ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

(2) **ביטוח חבות מעבידים** - כיסוי למבוטח בגין אחריותו לנזקי גוף בלבד, שנגרמו לעובד תוך כדי ועקב עבודתו אצל המבוטח, בשל רשלנות המבוטח, במשך תקופת הביטוח. במרבית המקרים, החבות המכוסה היא חבות לפי פקודת הנזיקין ו/או לפי חוק האחריות למוצרים פגומים, התש"ס-1980.

הביטוח הינו שיורי, מעל הכיסוי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

ניתן לרכוש ביטוח זה כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסות לבתי עסק, פוליסת ביטוח דירה או פוליסה לביטוח עבודות קבלניות.

דמי הביטוח נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, כאשר המרכזיים שבהם - מספר העובדים המועסקים, היקף שכר העבודה השנתי שמשלם המעסיק, סוג פעילות המעסיק, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, אמצעי ההגנה הקיימים בעסק וכדומה.

ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס אירוע.

(3) **ביטוח אחריות מקצועית** - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח-בעל מקצוע, בגין כשל בביצוע חובתו המקצועית, במעשה או במחדל המהווים רשלנות, טעות או השמטה של המבוטח במסגרת המקצוע אשר בגינו ניתן הכיסוי, שתוצאתו היא נזק צד שלישי בין אם הינו לקוח של המבוטח ובין אם לאו. ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מוצר.

המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, גבול האחריות הרצוי, ותק במקצוע, מספר העובדים, מחזור ההכנסות, ניסיון התביעות של המבוטח והתחום הטריטוריאלי של הכיסוי והשיפוט, השפעה ניכרת על דמי הביטוח.

ביטוח זה נערך על בסיס הגשת תביעה.

(4) **ביטוח אחריות המוצר** - ביטוח המכסה את חבותו של המבוטח בגין נזק לגוף ו/או לרכוש של צד שלישי, שנגרם על ידי מוצרים פגומים שיוצרו יובאו או סופקו על ידו, לאחר שהמוצרים יצאו מחזקתו, מכח חוק האחריות למוצרים פגומים המחיל על היצרן (כהגדרתו בחוק), הכוללת, למשל, גם יבואן ו/או ספק) אחריות בגין נזקי גוף בלבד, וכן מכח פקודת הנזיקין המחילה על היצרן אחריות לנזקי גוף או רכוש.

ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או כפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מקצועית.

המשתנה העיקרי המשפיע על דמי הביטוח הוא עיסוקו של המבוטח, כאשר גם להיקף הפעילות, קיום פעילות ייצוא, התקופה הרטרואקטיבית הנדרשת, גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח והתחולה הטריטוריאלי של הכיסוי, השפעה על דמי הביטוח.

ביטוח זה נערך, בדרך כלל, על בסיס הגשת תביעה.

(5) **ביטוח דירקטורים ונושאי משרה** - ביטוח המכסה את חבותם החוקית של דירקטורים ונושאי משרה בגין נזק שנגרם עקב מעשה או מחדל שעשו או נמנעו מלעשות, בתום לב או מחמת רשלנות, בתוקף היותם נושאי משרה בחברה. החבות המכוסה היא בעיקרה מתוקף חוק החברות והוראות חוק נוספות, המטילות חבות אישית על נושאי המשרה בחברה.

בעלת הפוליסה בביטוח זה הינה החברה הרוכשת את הכיסוי עבור נושאי המשרה והדירקטורים המכהנים ו/או שכיחנו בעבר והמוגדרים כמבוטחים.

ביטוח זה נמכר כפוליסה עצמאית או בשילוב עם ביטוח אחריות מקצועית.

דמי הביטוח בענף זה מושפעים ממספר משתנים, כאשר המרכזיים מביניהם: גבול האחריות הרצוי, ניסיון התביעות של המבוטח, תחום העיסוק של החברה, הרכב בעלי המניות, המבנה והחוסן הפיננסיים של החברה והיות החברה ציבורית או פרטית.

ביטוח זה נערך בדרך כלל על בסיס הגשת התביעה.

הפעילות במוצרים אלו הינה עתירת ביטוח משנה, בין היתר, עקב חומרת התביעות הפוטנציאלית והטרוגניות תמהיל הסיכונים.

5.2.1.2 ביטוח רכוש

כללי

ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי בגין אבדן או נזק פיזי, שנגרם לרכוש המבוטח ונזקים נלווים, כתוצאה מהסיכונים המכוסים בפוליסה (במתכונת של "סיכונים נמנים" או במתכונת של "כל הסיכונים"). בנוסף, ניתן לרכוש כיסוי לנזק תוצאתי הנובע מהנזק הפיזי (כיסוי "אובדן רווחים"). בביטוח רכוש מציעה החברה ביטוחים למגזר הפרטי וכן למגזר העסקי.

המוצרים המרכזיים אותם משווקת החברה בענף ביטוח הרכוש:

פוליסות לביטוח דירה

פוליסות לביטוח דירה כוללות כיסוי בגין אובדן או נזק הנגרם לדירה המבוטחת כתוצאה מן הסיכונים המפורטים בפוליסה.

הפוליסות כפופות לתנאים המינימליים שנקבעו בתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן בסעיף זה: "תקנות ביטוח דירות ותכולתן" ו-"הפוליסה התקנית" בהתאמה).

חברת הביטוח יכולה לשנות את הפוליסה התקנית רק אם השינוי הינו לטובת המבוטח וכן להוסיף הרחבות לגבי היקף הכיסוי, הסיכונים והרכוש המבוטחים וכן ביטוחי חבויות בקשר עם דירת המגורים (כגון ביטוח צד ג'). הביטוח מיועד לדירות מגורים במגזר הפרטי.

הפוליסה התקנית מגדירה את היקף הכיסוי הביטוחי המינימאלי למבנה דירה ותכולתה. הכיסוי בפוליסה הינו על בסיס סיכונים נמנים: סיכוני אש, ברק, רעם, התפוצצות, סערה, שטפון, סיכוני גניבה, שוד, פריצה, רעידת אדמה ועוד, וכן סיכוני מים ונוזלים אחרים ("נזקי צנרת") על פי בקשת המבוטח ובהסכמת המבטח.

הפוליסה התקנית כוללת סיכון של רעידת אדמה למבנה הדירה ולתכולתה, אלא אם כן המבוטח ויתר על כיסוי זה בחתימתו על נספח נפרד לטופס ההצעה והדבר יצוין גם במפרט הפוליסה.

בחודש ינואר 2015, פורסמו תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי לחוזה ביטוח דירות ותכולתן) (תיקון), התשע"ד-2014 והפוליסה התקנית לביטוח דירה הכלולה בהן, המתקנות את ההוראות החלות על ביטוחי דירות ותכולתן כמו גם את נוסח הפוליסה התקנית.

התיקונים, רובם ככולם, מרחיבים את הכיסוי המינימאלי שהיה קיים ערב התיקון בפוליסה התקנית. בין היתר, הורחב הכיסוי על פי ההרחבה לסיכוני מים ונוזלים אחרים גם לכיסוי מקרה אחד לפחות בתקופת ביטוח, של נזק שמקורו בהימלטות נוזלים ממתקני האינסטלציה וההסקה של נכס אחר בבית המשותף (שאינו הדירה המבוטחת) ונקבעו נוסחים ותנאי כיסוי תקינים - שלא היו חלק מן הפוליסה התקנית לדירה ערב התיקון - להרחבה לכיסוי חבות כלפי צד שלישי וכן להרחבה לכיסוי סכום ביטוח נוסף בבית משותף במקרה של נזק לדירה בבית משותף כתוצאה מסיכון רעידת אדמה. תנאים אלו שונים מהתנאים שהוצעו (ככל שהוצעו) במסגרת הפוליסות הקיימות עקב התיקון, במסגרת הרחבות כאמור.

במסגרת הפוליסה התקנית המתוקנת, במקרה של ביטוח חסר, נשלל ו/או צומצם הסעד העומד למבטחים במסגרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981. עוד נקבע, כי ביטול הפוליסה ביוזמת המבוטח במהלך תקופת הביטוח, לא יגרור זכות של החברה "לקנוס" אותו בשל כך, וכי המבוטח יהיה זכאי להחזר יחסי

של דמי הביטוח. כן צומצמה האפשרות לשפות מבוטחים בגין תכשיטים, בדרך של החלפה, ועוד.

תחילתן של התקנות, שישה חודשים מיום פרסומן, דהיינו ביום 14 ביולי, 2015, והן יחולו על חוזי ביטוח שייכנסו לתוקף ממועד התחילה ואילך.

להערכת החברה, בשל השפעה מצטברת של מספר שינויים הכלולים בתקנות, צפוי גידול בסכומי התביעות ובגובה התביעה הממוצעת.

הערכת החברה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בשל התנהגות השוק.

החברה מציעה מספר פוליסות לביטוח דירות ו/או תכולה, המבוססות על תנאי הפוליסה התקנית. חלק מן הפוליסות מקנות למבוטח אפשרות לרכוש, על פי בחירתו גם כיסויים נוספים כגון: כיסוי כל הסיכונים לתכשיטים ודברי ערך, כיסוי כל הסיכונים לתכולת הדירה ועוד.

ביטוח משכנתאות - החברה משווקת פוליסות לביטוח מבנה בלבד, עבור לוויים הנוטלים משכנתא למימון רכישת דירות. פוליסות אלו משועבדות לטובת המלווה. ביטוח זה נמכר בדרך כלל בשילוב עם ביטוח חיים (ריסק) לכיסוי יתרת ההלוואה במקרה של מות המבוטח.

אובדן רכוש - ביטוחים המכסים אבדן או נזק לרכוש (כגון; סחורות, מכונות, ציוד, מפעלים, מלאי מסוגים שונים וכו') ושאינו דירת מגורים ותכולתה או רכב מנועי. ככלל, כוללות הפוליסות כיסוי כנגד סיכונים אש, פריצה, כיסוי נזקי טבע ורעידת אדמה. ניתן לרכוש בביטוחים אלה כיסוי לנזק תוצאתי של אובדן רווחים שהינו תוצאה של הנזק הפיזי לרכוש. **ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות)** - כיסוי לעבודות קבלניות, ציוד וחומרים, מפני נזק תאונתי.

ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של פרויקטים, מערכות מכניות, ציוד וחומרים, מפני נזק תאונתי.

ביטוח מקיף לבתי עסק - ביטוח "מטריה" לבתי עסק, הכולל כיסוי בסיסי לאובדן או נזק לתכולה ולמבנה, שניתן להוסיף לו כיסויי חבויות, אובדן רווחים ועוד.

5.2.1.3 יתר ענפי הביטוח

ביטוח תאונות אישיות (טווח קצר)

ביטוח תאונות אישיות מעניק פיצוי חד פעמי בסכום קבוע בשל נכות (זמנית ו/או קבועה) ו/או מות המבוטח, כתוצאה מתאונה. בנוסף, כולל הכיסוי לעתים גם פיצוי שבועי בגין אובדן כושר עבודה זמני חלקי או מלא כתוצאה מתאונה ו/או בגין אי כושר עבודה זמני מלא כתוצאה ממחלה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל שנתית.

הפוליסה נמכרת הן כפוליסה עצמאית והן במסגרת פוליסות משולבות, בין היתר, בסקטור העסקי. הביטוח נמכר בעיקר לפרטים ולעתים גם במסגרת קבוצתית.

ערבויות

החברה מנפיקה ערבויות מסוגים שונים כמפורט להלן.

ערבויות מכרז - ערבות ללקוחות, הנדרשת כתנאי להגשת הצעה להשתתפות במכרזים. מהותן של ערבויות מכרז - להבטיח התקשרות בין הלקוח המציע לניצע, במקרה בו הניצע יבחר בהצעה של הלקוח המציע, כהצעה הזוכה. בדרך כלל, פוליסות אלו מונפקות כנגד בטוחות.

ערבויות ביצוע - ערבויות שמהותן התחייבויות לשיפוי המוטב - בדרך כלל מזמין עבודה או שירות - בגין הפרת התחייבות הנערב/המבוטח - בדרך כלל קבלן או יזם בפרויקט - אשר התחייב כלפי מזמין העבודה או השירות כאמור. פוליסות אלו מונפקות בדרך כלל כנגד בטוחות.

ערבויות פורמאליות - ערבויות לטובת מוטב שהוא רשות מוסמכת, על מנת להבטיח את עמידתו של הנערב/המבוטח בתנאי הרישיון שניתן לו או להבטחת השלמת הליך המתנהל בין הלקוח לבין הרשות.

ערבויות להבטחת תשלומים - ערבות שמהותה התחייבות לתשלום סכום כספי במקרה בו הנערב/מבוטח לא יעמוד בהתחייבות הכספית שלו כלפי צד שלישי.

ערבויות/פוליסות חוק המכר החברה מנפיקה פוליסות לפי **חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974**, המיועדות להבטחת השקעתם של רוכשי יחידות דיור שבנייתן טרם הושלמה, למקרה שמוכר הדירה לא יוכל להעביר לקונה בעלות או זכות אחרת בדירה כמוסכם בחוזה המכר בשל התקיימות אחת העילות המנויות בחוק. נוסח הפוליסות לפי חוק המכר המשווקות על ידי החברה הותאם, בשינויים המחויבים, להוראות שפורסמו בעניין, במסגרת תקנות שהותקנו מכח חוק המכר

החברה מנפיקה פוליסות אלו לרוכשי הדירות, מגופים שהתקשרו עם בנק בישראל בהסכמים לליווי ומימון הפרויקט על ידי הבנק, בהם נקבע גם כי מנורה תנפיק פוליסות חוק-מכר, או לרוכשי דירות מגופים שהתקשרו בהסכמים ישירים עם מנורה (ללא בנק) להנפקת פוליסות חוק-מכר.

תקופת הביטוח אינה קצובה בזמן והיא מסתיימת בהתקיימם במצטבר של 3 התנאים הקבועים בחוק לביטול/פקיעת הפוליסה, דהיינו, גמר בניה, מסירת חזקה לרוכשים ורישום הזכויות בדירה על שם הרוכש כשהן נקיות מכל שעבוד. בממוצע, תקופת פוליסת חוק-מכר הוא כשנה וחצי. הסיכון בפוליסות אלו קטן עם התקדמות הבניה. עם השלמת הבניה (קבלת טופס 4) הסיכון יורד משמעותית ומתבטא בעיקרו בסיכון פורמאלי. בהתאם להוראות המפקח ולאור האמור, נדחת ההכרה בהכנסה בגין פוליסות אלו על פני 3 שנים.

סיכונים אחרים

החברה מנפיקה פוליסות המכסות סיכונים שונים אשר לא נכללו בענפים שלעיל מאחר והכיסויים הינם בסכומים לא מהותיים.

5.3 תחרות

פעילות החברה בתחום, הינה במגמת גידול, המשתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה, כמפורט להלן.

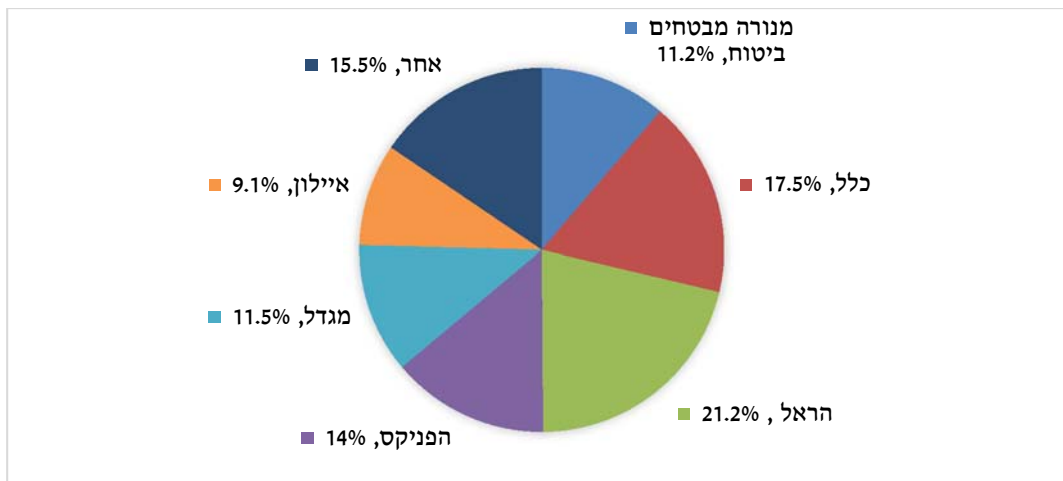
בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח כללי אחר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, הכנסות הענף בתחום עמדו על סך של כ- 5,911 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 5,873 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 38 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח, המהווים כ- 1% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח.

נתח השוק של החברה, כפי שמשקף מהכנסות מדמי הביטוח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, עומד על שיעור של כ- 11.2% בדומה לשיעור בתקופה המקבילה אשתקד. החברה ממוקמת במקום החמישי במשק בדומה לשנת 2013.

בתחום זה, החברה מתחרה במרבית חברות הביטוח במשק. על פי נתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, שלוש חברות הביטוח הגדולות הפועלות בתחום הינן הראל, כלל והפניקס. על פי נתונים אלו, חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, עמד על כ- 53% מסך דמי הביטוח ברוטו לעומת כ- 54% בתקופה המקבילה, אשתקד.

לפירוט הכנסות החברה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.2.4 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

התחרות בתחום מושפעת הן מצד הביקוש למוצרים מצד החברות העסקיות השונות במשק והן מהיצע ואיכות המוצרים של חברות הביטוח. שוק ביטוח המשנה והשינויים החלים בו בתחום מהווים אף הם גורם מרכזי בתחרות. בנוסף, בביטוח העסקים הגדולים ובענף ביטוח הדירקטורים מיוצגים המבטחים על ידי יועצי ביטוח, עובדה המחדדת את חשיבות איכות הכיסוי ובו בזמן גם יוצרת לחץ להורדת תעריפים. מוצרי הביטוח הכלולים בענף הרכוש, כגון ביטוח ימי, אווירי, הנדסי וציוד אלקטרוני, דורשים מומחיות ספציפית ומעניקים כיסוי מורכב ועל כן, תחרות בהם מבוססת בין היתר, על איכות הכיסוי הביטוחי שמעניקה החברה. הגורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של החברה הם סל המוצרים שלה, הכולל מוצרים חדשניים בתחומי הפעילות השונים, בסיס הסוכנים הרחב שלה, דגש על רמת שירות גבוהה ונייטרליות של הפעילות בחתכי השונים.

5.4 לקוחות

בתחום ביטוח כללי החברה מבטחת לקוחות פרטיים, עסקיים וכן לקוחות מוסדיים. החברה מבצעת חיתום פרטני לכל מבוטח, למעט קולקטיבים ישנים של בנקים למשכנתאות.

לקבוצה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בתחום הפעילות וכן אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום זה. בנוסף, לא ידוע לקבוצה על מאפיינים קבועים של לקוחותיה בתחום ביטוח כללי.

התפלגות דמי הביטוח מלקוחות ברוטו*:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2014 (אלפי ש"ח)	סוג לקוח
13%	109,703	17%	142,299	20%	170,921	קולקטיבים ומפעלים גדולים
87%	734,170	83%	694,752	80%	692,317	פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	843,873	100%	837,050	100%	863,238	סה"כ

* החלוקה בענפי החבויות בוצעה לפי גבולות אחריות. החלוקה בענפי הרכוש בוצעה לפי סכומי הפרמיה.

פרופיל התיק הביטוחי של החברה מוטה לקוחות עסקיים קטנים.

להלן התפלגות דמי ביטוח לפי שנות ותק של לקוחות בתחום ביטוח מקיף דירות לתקופות המתוארות בדוח:

שיעור מסך הכנסות			מחזור פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ותק
2012	2013	2014	2012	2013	2014	
17%	15%	13%	41,045	31,319	26,986	ללא ותק
13%	14%	12%	30,975	30,057	24,368	ותק שנה
10%	10%	10%	23,946	20,153	19,736	ותק שנתיים
60%	61%	65%	144,507	126,954	130,300	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	240,473	208,483	201,390	סה"כ

שיעור החידושים בתחום מקיף דירות בשנת 2014 עמד על כ- 90% לעומת שיעור חידושים של כ- 87% בשנת 2013.

6. ביטוח בריאות

6.1 תיאור כללי של תחום הפעילות

שירותי הבריאות בישראל מורכבים משלושה רבדים - הראשון, סל הבריאות הבסיסי בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי והתקנות אשר הוצאו מכוחו; השני - שירותי בריאות משלימים בקופות החולים ("שב"ן"); והשלישי - ביטוחי הבריאות הפרטיים באמצעות חברות הביטוח. ביטוחי הבריאות הפרטיים מעניקים כיסויים ביטוחיים, אשר הינם תחליפיים או משלימים או מוספים לסל הבריאות הבסיסי ו/או לשירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) של קופות החולים בישראל בדרך של הרחבת הכיסוי הביטוחי, זכות הבחירה והגמישות באופן מימוש זכויותיו הרפואיות של המבוטח. כמו כן, פוליסות אלה, בחלקן, מאפשרות למבוטח, לקבל שירותים רפואיים בטכנולוגיה רפואית מתקדמת, אשר אינם כלולים בסל הבריאות או בשב"ן.

תחום זה כולל את פעילות החברה בענפי ביטוח הבריאות הפרטיים, במסגרת פוליסות פרט או קולקטיביים, המעניקים כיסוי ביטוחי, מסוג שיפוי או פיצוי, בגין אירועים רפואיים, וזאת - הן לטווח ארוך, במסגרת ביטוח מחלות ואשפוז, ביטוחי שיניים, ביטוח סיעודי, תאונות אישיות (טווח ארוך) וביטוח מחלות קשות והן פוליסות ביטוח בריאות לטווח הקצר, במסגרת ביטוח דמי מחלה, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח עובדים זרים ותיירים. הפוליסות בעיקרן מכסות מגוון נזקים, הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות.

בחודש יוני 2014, פורסמו המלצות הוועדה המייעצת לחיזוק מערכת הבריאות הציבורית (להלן: "ועדת גרמן"). בתחום הביטוחים הרפואיים (שב"ן וביטוחים מסחריים), הוועדה המליצה לפרק את רבדי תכניות השב"ן לשלושה רכיבים בלתי תלויים, אשר לא יהיה ביניהם סבסוד צולב: (א). רכיב ראשון - ניתוחים, התייעצויות וחוות דעת שנייה. לרכיב זה יהיו תנאים אחידים לכל תכניות השב"ן ולפוליסות הפרטיות בחברות הביטוח ושיעור השתתפות עצמית זהה. תעריפי הביטוח יבדקו ויעודכנו אחת לתקופה וביצוע הניתוחים ייעשה רק על ידי רופאים שבהסדר; (ב) רכיב שני - כיסויים לתרופות, בדיקות הריון, שיניים, התפתחות הילד, הרחבת שירותי סל הבריאות; (ג) רכיב שלישי - רפואה משלימה ושירותים לאורח חיים בריא (LIFE STYLE). המלצות הוועדה בנוגע לביטוחי בריאות כוללות, בין היתר: (1) בחינת הצורך בכתיב שירות קיימים; (2) קביעת חובת שיבוב דו-צדדית בין קופות החולים לחברות הביטוח; (3) איסור קיום קשר בין חברת ביטוח לקופה בתפעול או בהסדרי רכש; (4) גיבוש מנגנון לצמצום תמריצים הקיימים להסדת חולים מהמערכת הציבורית לפרטית; (5) איסור הסדרי בלעדיות לגבי נותני שירותים (מנתחים ומוסדות); (6) הקמת אתר השוואת מחירים ואתר אינטרנט שיאפשר למבוטחים לברר אילו פוליסות בריאות ושב"ן קיימות על שמם; (7) הסמכת המפקח על הביטוח לבחינת ה-Loss Ratio והתערבותו במידת הצורך; (8) הסרת חסמים למעבר מבוטחים מפוליסות קיימות לפוליסות חדשות. אימוץ המלצות הוועדה מחייב, בין השאר, הליכי חקיקה.

בחודש נובמבר 2014, פרסמה המפקחת טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים, טיפולים מחליפי ניתוח והתייעצות בישראל), התשע"ד-2014 (להלן: "טיטת התקנות") וכן טיוטת חוזר ביטוח הקובע הוראות יישום לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים, טיפולים מחליפי ניתוח והתייעצות בישראל), התשע"ד-2014 (להלן: "טיטת החוזר"). עניינה של טיוטת התקנות המוצעת הינה קביעת תנאים אחידים לכיסויים ביטוחיים מסוג ניתוחים, טיפולים מחליפי ניתוח והתייעצויות בישראל במתכונת של פוליסה אחידה ומחייבת. במידה ותחול אסדרה מקבילה על קופות החולים, מבטח יהא חייב ליתן שירותים רק על ידי רופא שבהסדר עימו ולגבות השתתפות עצמית מהמבוטחים בעת ביצוע ניתוח, התייעצות או טיפול מחליף ניתוח. במסגרת טיוטת החוזר נקבעו הוראות בדבר פניות מבטחים למי שהיו מבטחים בפוליסות ניתוחים ערב תחילתן של התקנות לעניין אפשרות מעבר לפוליסה התואמת את הוראות התקנות וכן בדבר מידע שיש למסור למפקח בנוגע לפוליסות נשוא האסדרה.

בחודש דצמבר 2014, פרסמה המפקחת טיוטת חוזר עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט. עניינה של הטיטת קביעת הוראות בדבר תנאי הביטוח בפוליסת בריאות פרט,

תקופת הביטוח ואופן חידוש הביטוח. בין היתר, מוצע כי תקופת הביטוח של פוליסות אלו תחודש אחת לשנתיים לכלל המבוטחים, למעט המקרים הבאים - (1) ביחס לתכנית - חלה עליה של יותר מ- 15 ש"ח או 50% בדמי הביטוח שצפויים להיגבות בתקופת הביטוח, לפי הנמוך מביניהם; (2) ביחס לחבילה - חלה עליה של יותר מ- 20% בדמי הביטוח שצפויים להיגבות בתקופת הביטוח הבאה; (3) במקרה של שינוי מהותי של התכנית. במקרים אלו, ובהתאם למנגנון ההודעות שמוצע בטייטה, נדרשת הסכמה מפורשת של המבוטח לחידוש. עוד מוצע בטייטה, כי תנאי פוליסת הביטוח ודמי הביטוח יהיו אחידים בפוליסות אלה למעט שינויים הנובעים מגיל, מין, או תבחין מאושר אחר. בנוסף, מוצע בטייטה כי לגבי מבוטחים קיימים, תשלח הודעה שתאפשר מעבר לפוליסה עדכנית ללא בחינה מחודשת של מצבו הרפואי וללא תקופת אכשרה, בכל הנוגע לכיסויי הביטוחיים שיש בפוליסה הקיימת שברשותו. מוצע, כי הטייטה תחול על ביטוחי בריאות בענף מחלות ואשפוז, למעט ביטוח אובדן כושר עבודה, ביטוח סיעודי, ביטוח שיניים, ביטוח נסיעות לחו"ל, ביטוח רפואי לעובדים זרים. מועד התחילה של הוראות הטייטה, נקבע ליום 1 באוקטובר 2015, והחברות המעוניינות לשווק תכנית בריאות במועד זה ידרשו להגיש למפקח תכנית מעודכנת לא יאוחר מיום 1 ביולי 2015. על אף האמור, מוצע כי תחילתן של הוראות חוזר זה לגבי תכנית לביטוח ניתוחים תהא החל מה- 1 בפברואר 2016. בשלב זה, החברה לומדת את טיטת התקנות וטיטות החוזרים וההשלכות האפשריות על פעילותה בתחום הבריאות. לאור העובדה שבמועד פרסום הדוח לא ניתן לדעת מה יהיה הנוסח הסופי של הוראות התקנות והחוזרים הנ"ל, אין באפשרות החברה לאמוד את עוצמת והיקף ההשפעה של טיטות התקנות והחוזרים המוצעות על החברה.

למגבלות החקיקה המרכזיות החלות על החברה בתחום פעילות זה וכן בכלל פעילות הקבוצה, ראה סעיפים 7.1.1, 7.1.2, 7.1.5 ו- 7.1.6 להלן, בהתאמה.

6.2 מוצרים ושירותים

6.2.1 תיאור של תחום הפעילות והכיסויים הביטוחיים העיקריים הנכללים בו

סעיף זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מאפייני המוצרים ושימושיהם, השווקים העיקריים שלהם, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע שלהם. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסה.

6.2.1.1 כללי

מרבית הפוליסות בתחום הינן פוליסות ארוכות טווח ולעיתים (הוצאות רפואיות וסיעוד) לכל החיים.

בנוסף, ישנם מספר מוצרים שתקופת הביטוח שלהן מוגבלת למספר שנים (מרביתן פוליסות קבוצתיות).

הביטוח נעשה במסגרת פוליסות מסוג פרט או קולקטיביים. הפוליסות בעיקרן מכסות מגוון נזקים (למעט מוות ממחלה), הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות.

6.2.1.2 ביטוח סיעודי

תוכנית המעניקה למבוטח פיצוי חודשי המוגדר ונקבע מראש לאחר תקופת המתנה של מספר חודשים החל ממועד מקרה הביטוח (מועד בו המבוטח אינו יכול לבצע פעולות יומיומיות בסיסיות ADL, כולן או חלקן בהתאם להגדרות בפוליסה), ולמשך תקופת הפיצוי כפי שהוגדרה בפוליסה. הפיצוי כאמור משולם כל עוד המבוטח במצב סיעודי, אך לא יותר מהתקופה הנקובה בפוליסה. פוליסה זו נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים. קיימות גם פוליסות קבוצתיות לביטוח סיעודי. יצוין, כי החל מחודש אוגוסט 2011, לא נמכרו פוליסות קבוצתיות חדשות לביטוח סיעודי. כמו כן, החל מיוני 2015, לא יתאפשר חידוש של פוליסות ביטוח סיעודי קבוצתי קיימות.

6.2.1.3 ביטוח מחלות קשות

פוליסה המבטיחה למבוטח פיצוי כספי במקרה של גילוי מחלה קשה מתוך רשימת מחלות מוגדרת המאופיינת על ידי חלוקה לארבע קבוצות של מחלות יצוין, כי פוליסות ששווקו החל מחודש אפריל 2011, כוללות כיסוי לאירוע של גילוי מחלה קשה נוספת ובתנאי שאינה כלולה בקבוצת המחלות בה נכללה המחלה הראשונה ובהתאם לתנאי הפוליסה.

הפוליסה נמכרת בעיקר ללקוחות פרטיים, אך קיימות גם פוליסות קבוצתיות לביטוח מחלות קשות באמצעות מעסיקים שמעוניינים לבטח את עובדיהם בביטוח מסוג זה. במהלך שנת 2014, החברה התאימה מוצר זה לחוזר עריכת תכנית לביטוח מחלות קשות, ובפרט לעניין הגדרת מקרה הביטוח ועדכונו, מעת לעת, בהתאם להוראות החוזר.

במסגרת העדכונים האמורים עודכנו בשנת 2014 הפוליסות המפורטות להלן:

- (א) "קרן אור TOP" - פיצוי בעת גילוי אחת מ-34 מחלות קשות.
- (ב) "קרן לחיים" - פיצוי בעת גילוי מחלת הסרטן.

6.2.1.4 ביטוח לכיסוי הוצאות רפואיות

הכיסוי הביטוחי בפוליסות אלו מבוסס על מודל של שיפוי בגין הוצאות רפואיות עד לתקרה הנקובה בפוליסה. לעיתים, מתווסף לכיסוי הביטוחי מרכיב של פיצוי כספי שאינו תלוי בהוצאות בפועל. יצוין, כי החל מיום 1 בינואר 2014, המפקח איננו מאשר שיווק תכנית ביטוח לשיפוי בגין ניתוחים בישראל הכוללת מרכיב פיצוי כספי בשל ניתוח שבוצע במסגרת השב"ן או סל הבריאות הממלכתי. פוליסות החברה עודכנו בהתאם.

סוגי הכיסויים שניתן לרכוש הם, בין היתר: כיסוי לתרופות שאינן כלולות בסל הבריאות, השתלות איברים בחו"ל, טיפולים מיוחדים בחו"ל, ניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, טכנולוגיות מחליפות ניתוח, התייעצויות עם רופאים מומחים ושירותים אמבולטוריים מגוונים כגון; בדיקות אבחנתיות, בדיקות הריון, טיפולים ברפואה משלימה ועוד. כמו כן, ניתן לרכוש פיצוי בגין אשפוז ממחלה, פיצוי בגין ימי החלמה בבית, פיצוי בגין אשפוז בלתי צפוי/אלקטיבי בבית חולים וכתבי שירות כגון; ביקור רופא ועזרה ראשונה ברפואת שיניים אבחון מהיר ועוד.

ביטוח הוצאות רפואיות נמכר הן ללקוחות פרטיים והן ללקוחות קבוצתיים באמצעות מעסיקים שמעוניינים לרכוש ביטוח המכסה הוצאות רפואיות לעובדיהם.

בענף זה של הוצאות רפואיות לקבוצה, חבילות מודולריות הכוללות מספר כיסויים כמפורט להלן: Top Basic - חבילת כיסויים בסיסית המציעה כיסוי לאירועים רפואיים חמורים ובכלל זה, השתלות, טיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות שאינן בסל הבריאות וכן כיסוי לניתוחים בחו"ל.

Top Plus - חבילת ביטוח המבוססת על Top Basic, בתוספת כיסוי לביצוע ניתוחים בישראל לאחר מיצוי הזכויות בשב"ן (כהשלמה לתוכניות השב"ן של קופות החולים).

Top Premium - חבילה זו מציעה את הכיסויים הרחבים ביותר מבין מסלולי הבריאות וכוללת בין היתר כיסוי לניתוחים בארץ ובחו"ל, השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות מיוחדות, טיפולים מחליפי ניתוח וכן כתבי שירות.

במהלך שנת 2014, השיקה החברה, בין היתר, פוליסות חדשות: "ניתוחים TOP"

המעניקה פיצוי כספי בעת ביצוע ניתוח בישראל בבית חולים פרטי או ציבורי ואף על טיפולים מחליפי ניתוח בהתאם להוראות הפוליסה.

"בריאות אקסטרא" המעניקה מגוון שירותים אמבולטוריים ובדיקות רפואיות רחבות לבחירת הלקוח כגון: רפואה משלימה, סל הריון מורחב, בדיקות אבחנתיות ועוד.

6.2.1.5 ביטוח שיניים

תכניות לביטוח שיניים של החברה הם משני סוגים עיקריים: (1) מוצר ששווק ללקוחות פרטיים (עד ליום 1.10.2012), המעניק כיסוי לרפואת שיניים משמרת, הכולל, בין היתר, סתימות, ניקויי אבן ועקירות; (2) מוצר המשווק ללקוחות קולקטיביים הכולל מגוון רחב של כיסויים החל מרפואת שיניים משמרת ועד רפואה משקמת פריודונטיה ואורתודנטיה.

6.2.1.6 ביטוח תאונות אישיות לזמן ארוך

התכנית מעניקה פיצוי כספי בעת תאונה בארץ או בחו"ל אשר גרמה לנכות, שברים, כוויות, אשפוז בבית חולים וסיעוד או מקרי מוות.

התכנית כוללת חבילת כיסויים נוספים בעת תאונה: אחות פרטית בעת אשפוז, הוצאות פינוי באמבולנס, הוצאות שהייה של קרוב משפחה בקרבת בית החולים, טיפולי פיזיותרפיה, טיפולי שיניים משקמים ועוד.

הפוליסה משווקת בעיקר ללקוחות פרטיים ובתוקף עד גיל 80.

בנוסף משווקת תוכנית לכיסוי נכות תעסוקתית מתאונה, המעניקה למבוטח פיצוי חודשי במקרה של אובדן כושר עבודה בעיסוקו עובר לתאונה, לאחר תקופת המתנה ולתקופת פיצוי מוגדרת (לפי בחירת המבוטח) וכל עוד הוא נמצא באי כושר.

6.2.1.7 ביטוח נסיעות לחו"ל

ביטוח נסיעות לחו"ל מעניק סל של כיסויים ביטוחיים למבוטחים במהלך שהותם בחו"ל. הסל כולל, בין היתר, כיסוי בגין מחלות, תאונות ואירועים רפואיים שונים, כמו גם נזקים לצד ג' ונזקי כבודה.

תקופת הביטוח בפוליסות אלה היא בדרך כלל קצרת טווח ונקובה בימים, בהתאם לתקופת שהיית המבוטח בחו"ל.

6.2.1.8 ביטוח רפואי לעובדים זרים ותיירים

החברה משווקת תכנית ביטוח לעובדים זרים בהתאם לדרישות הצו מכוח חוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים), התשנ"א-1991, הקובע חובת ביטוח רפואי החלה על המעביד תוך הגדרת כיסוי מינימאלי. הפוליסה משווקת באמצעות סוכנים מורשים לפרטים ולקבוצות באמצעות מעבידיהם. הביטוח כולל, בין השאר, כיסוי למימון הוצאות אשפוז בבית חולים ציבורי בישראל, לרבות הוצאות חדר מיון (גם אם לא מלווה באשפוז). ומימון כרטיס טיסה עבור המבוטח במידה והמבוטח אינו מסוגל לעבוד עקב מחלה. בנוסף, ניתן להוסיף לפוליסה זו, פיצוי חד פעמי למקרה מוות או נכות צמיתה מתאונה, טיפול חירום בשיניים והעברת גופה לארץ המוצא.

כמו כן, משווקת החברה פוליסה לביטוח הוצאות רפואיות לתיירים השוהים בישראל. כיסוי זה דומה בעיקרו לביטוח הניתן

לעובדים זרים, אך מוגבל בסכום מקסימאלי.

6.2.1.9 ביטוח דמי מחלה

החברה משווקת ביטוח דמי מחלה המכסה את חבותו של המבוטח (המעסיק) כלפי עובדיו לתשלום ימי מחלה. בהתאם להוראות הדין (חקיקה, תקנות, הסכמים קיבוצים וצווי הרחבה) לעניין זה.

6.3 תחרות

פעילות החברה בתחום ביטוח בריאות, הינה במגמת גידול, המשתקפת בשינוי בהיקף ההכנסות מפרמיה כמפורט להלן.

בהתאם לדוחות הכספיים של חברות הביטוח, בתחום ביטוח בריאות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, הכנסות חמש החברות הגדולות בענף עמדו על סך של 6,077 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 5,528 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 549 מיליוני ש"ח בהיקף דמי הביטוח, המהווים עלייה של כ- 10% מהיקף ההכנסות מדמי ביטוח.

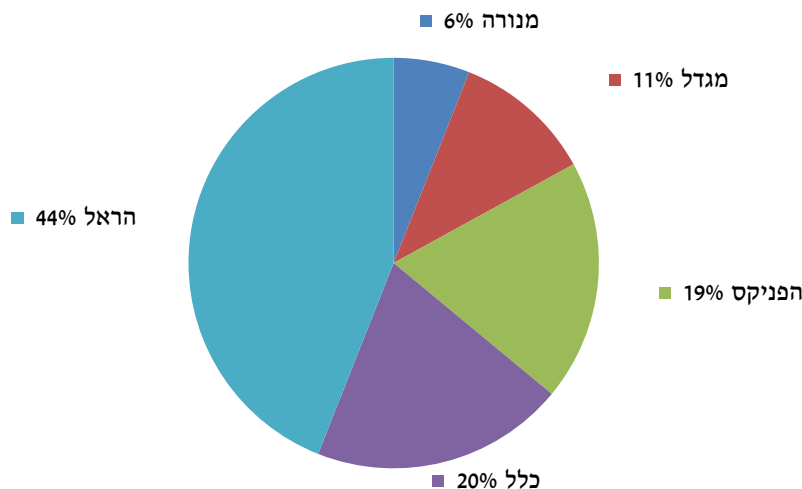
בתחום זה, החברה מתחרה במרבית חברות הביטוח במשק. על פי נתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, חברות הביטוח הגדולות הפועלות בתחום הינן קבוצת הראל, כלל והפניקס. על פי נתונים אלו, חלקם של שלושת הגופים הגדולים בתחום בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014 עמד על כ- 83%, שיעור זהה לתקופה המקבילה אשתקד.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014, הובילה קבוצת הראל והחזיקה בנתח שוק של כ- 44% לעומת נתח שוק של כ- 43%, בתקופה המקבילה אשתקד.

לתקופה זו, החברה מחזיקה בנתח שוק של כ- 6% עם פרמיה של 412 מיליוני ש"ח וממוקמת במקום החמישי ביחס לחמש החברות הגדולות בענף וזאת ללא שינוי ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט הכנסות החברה מפרמיה, ראה סעיף 4.4.3 לדוח הדירקטוריון.

להלן פירוט נתוני נתחי שוק, לפי חברות הפעילות בתחום:

מרבית תכניות ביטוח הבריאות הינן לתקופות ארוכות, וכאלו מושפעות מהנחות אקטואריות, למשך חיי הפוליסות. שינויים בהנחות ובהערכות האקטואריות, ביחס לסיכון, עשויים להשפיע מהותית על התוצאות העסקיות. בביטוח סיעודי, המתאפיין בצבירת רזרבות בסכומים ניכרים, להכנסות מהשקעות קיימת השפעה מהותית על תוצאות העסקיות ועל הרווחיות בתחום.

בתחום הבריאות קיימת תחרות חריפה הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים. משקל הביטוחים הקולקטיביים בתחום גדל בהתמדה. בביטוחים

הקבוצתיים, ריבוי היועצים בתחום העצים את התחרות שהתבטאה, בין היתר, בירידות מחירים ושחיקת תעריפים.

השיטות העיקריות של החברה להתמודד עם התחרות הן: הרחבת פעילות ההטמעה של מוצרי החברה בתחום הבריאות בקרב סוכניה; פיתוח מוצרים חדשים העונים לצרכי הלקוחות ולהתפתחויות בתחום הרפואה; הרחבת מערך הסוכנים והסתייעות בסוכנים העובדים עם החברה כמקור להפניית לקוחות; שיפור השירות ללקוח ולסוכנים לרבות באמצעות כלים טכנולוגיים מתקדמים; השתתפות במכרזים מרכזיים בתחום; התייעלות תפעולית ועוד.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום הם חוסנה הפיננסי של החברה; רמת השירות הגבוהה של החברה בעת ניהול תביעות ותשלום תגמולי ביטוח וכן קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי החברה.

6.4 לקוחות

ניתן לחלק את הלקוחות בתחום הבריאות לשתי קבוצות עיקריות, כמפורט להלן:

ביטוח פרט: תכניות ביטוח הנמכרות ללקוחות פרטיים הינם, בדרך כלל, תכניות ביטוח המוצעות לתקופות ארוכות (למשך כל חיי המבוטח או עד גיל אשר נקבע מראש), המכסות את המבוטח גם אם חל שינוי במצבו הבריאותי במהלך תקופה זו.

לאור העובדה שמרבית תכניות הביטוח במסגרת ביטוחי הפרט הינן לתקופות ארוכות, בהן הסיכון יכול להשתנות באופן מהותי, לחברות הביטוח קיים קושי להתחייב לפרמיה שלא תשתנה לאורך השנים. על כן, ניתנה לחברות הביטוח, האפשרות, במסגרת פוליסות הביטוח, לשנות את טבלת הפרמיות וכן תנאי הפוליסה למבוטחים קיימים, וזאת בכפוף לאישורו של המפקח, כמפורט בחוזר המפקח לעניין זה מחודש יולי 2005.

ביטוח קבוצתי: תכניות ביטוח הנמכרות לקבוצת מבוטחים בעלי זיקה משותפת באמצעות גורם מייצג ("בעל פוליסה"). תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין בעל הפוליסה והם חלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה הרלוונטית. בדרך כלל, הסכמים אלו נחתמים לתקופות ידועות מראש של מספר שנים המתחדשות בכפוף להסכמת הצדדים. קיימים הסכמים לביטוח קבוצתי הכוללים התייחסות למתן רצף ביטוחי במועד תום ההסכם לביטוח קבוצתי, או במועד סיום החברות של המבוטח בקבוצה. בביטוח סיעודי קבוצתי קיימת חובה להציע רצף ביטוחי למבוטח בתום תקופת ההסכם או עם עזיבת המבוטח את החברה.

לקוחות החברה בתחום הפעילות הינם מגוונים, כך שלקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. כמו כן, לקבוצה אין לקוח בודד שסך הכנסותיה ממנו מהוות 10% ומעלה מכלל הכנסות החברה.

להלן התפלגות דמי הביטוח מלקוחות, ברוטו:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2012 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2013 (אלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו בשנת 2014 (אלפי ש"ח)	סוג לקוח
10%	44,954	6%	30,678	8%	42,797	קולקטיבים ומפעלים גדולים
90%	389,888	94%	455,227	92%	489,176	פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	434,842	100%	485,905	100%	531,973	סה"כ

6.4.1 שיעור ביטולים

שיעור הביטולים מהפוליסות בתוקף לראשית השנה, בענפי מחלות ואשפוז, במונחי פרמיות, עמד על שיעור של כ- 7.6% בשנת 2014 לעומת 8.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור הביטולים מפוליסות ביטוח סיעודי, בתוקף לראשית השנה, במונחי פרמיות, עמד על שיעור של כ- 6.9% בשנת 2014 לעומת 7.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

בהתאם להוראות המפקח, שיעור הביטולים מחושב על ידי חלוקת סכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של השנה הקודמת וזאת רק בהתייחס לפוליסות שתחילתן לפני השנה השוטפת ובנטרול עליית תעריפים.

חלק ג': מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה

7. מידע נוסף ברמת כלל הקבוצה

בהמשך למידע שניתן בסעיפים 2-6 לעיל, המתייחס בנפרד לכל תחום פעילות של ה, להלן תיאור מידע רוחבי המתייחס לעסקי הקבוצה.

7.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

ראה פירוט לעניין זה בסעיף 2.8 לדוח הדירקטוריון.

7.1.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות הקבוצה

בנוסף להוראות הדין הכללי, כפופה פעילות הקבוצה בתחומי הפעילות השונים לדינים הייחודיים לתחום הביטוח והחיסכון הפנסיוני בישראל, כגון: הוראות חוק חוזה הביטוח, חוק הפיקוח, פקודת מס הכנסה, חוק קופות הגמל וחוק הייעוץ הפנסיוני ולתקנות שהותקנו מכוחם, וכן לפסיקות עקרוניות של בתי המשפט המשפיעות על פעילות הקבוצה ולחובת קבלת היתרים ורישיונות מרשויות המדינה השונות, ובכלל זה, הממונה ורשות ניירות ערך.

פעילות הגופים המוסדיים בקבוצה כפופה לפיקוח אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, אשר הממונה מטעמה מוסמך לקבוע הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של הגופים הנמצאים תחת פיקוחו.

כמו כן, בהיותה חברה ציבורית, מפוקחת החברה גם על ידי רשות ניירות ערך וכפופה להוראות דיני ניירות ערך וכן להוראות דיני החברות החלים על חברות ציבוריות.

פעילות הקבוצה בתחום השירותים הפיננסיים, כפופה גם להוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות וחוק ייעוץ השקעות ולתקנות שהותקנו מכוחם.

להלן תמצית הוראות הדין המרכזיות החלות על פעילות החברות בקבוצה וכן תמצית טיטות שפורסמו על ידי הממונה בשנת הדוח ולאחריה עד למועד פרסום הדוח, המהותיות לפעילותן, בנוסף לדינים ולהסדרים המפורטים לעיל ולהלן במסגרת תיאור תחומי הפעילות ובמסגרת סעיפים נוספים.

7.1.2 הוראות דין החלות על פעילות הקבוצה באופן כללי

חברות הביטוח כפופות להוראות חוק הפיקוח ותקנות שתוקנו מכוחו. חברות מנהלות של קרנות פנסיה כפופות חלקית להוראות חוק הפיקוח ולחלק מתקנות הפיקוח, וכן לחוק קופות גמל.

חוק הפיקוח כולל הוראות שעניינן הפיקוח על עסקי הביטוח, ובין היתר, הוראות בדבר הגבלות על ניהול עסקים, הוראות לעניין משטר תאגיד, אורגנים ובעלי תפקידים במבטח, דינים וחשבונות, סמכויות פיקוח ובירור מנהלי, הוראות לעניין שמירה על ענייני מבטחים לרבות בקשר עם הנהגת תכניות ביטוח ותקנוני פנסיה וגמל, הוראות לעניין שמירה על יכולת לקיים התחייבויות ועל ניהול תיקון (לרבות דרישות הון מינימאלי, כללי השקעה של הנכסים וכללים לחישוב עתודות), הוראות שונות הנוגעות לדרך פעולתם ולדרכי ניהולם של סוכני ביטוח, נושאי משרה בהם וכל מי שמועסק על ידם, הוראות המסמיכות את שר האוצר ו/או הממונה להתקין תקנות ו/או הוראות בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על הביטוח, ועוד.

חוק הפיקוח כולל גם הוראות שהפרתן מהווה עבירה פלילית וכן מסמיך את המפקח להטיל עיצומים כספיים וקנסות אזרחיים בסכומים משמעותיים.

על פי חוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב קיום רישיון מבטח בידי העוסק, המוגבל לענפי הביטוח הנקובים ברישיון. החזקת יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד מבטח וכן שליטה בתאגיד מבטח, מצריכות היתר מהמפקח.

מבטח חייב לנהל מערכת חשבונות נפרדת לגבי עסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, חייב להחזיק נכסים לכיסוי התחייבויותיו בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, ולרכוש, לפי שיקול דעתו, ביטוח משנה נפרד לעסקים אלה.

למפקח סמכות לברר תלונות מן הציבור בדבר פעולה של מבטח בענייני ביטוח, ולהורות על תיקון ליקוי שנמצא. הכרעות הממונה בתלונות כאמור, אם וככל שניתנת בהן הכרעה, יכולות להתפרסם כהכרעות עקרוניות ורוחביות ביחס לקבוצות מבטחים.

מתוקף חוק הפיקוח הותקנו, בין היתר, התקנות העיקריות הבאות:

תקנות ההון המינימאלי

תקנות אלה מסדירות את ההון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח. ההון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח מושפע, בין היתר, מהיקף הפעילות בביטוח כללי או מרמת התביעות בביטוח כללי, מסך הוצאות הרכישה הנדחות (DAC) בביטוח חיים ובביטוח בריאות, מסוגי הנכסים המוחזקים בנוסטרו, מחשיפה לסיכונים קטסטרופה, מסיכונים תפעוליים, מחשיפה לסיכונים ביטוח חיים (ריסק), מהיקף הנכסים המוגדרים בתקנות אלה כ"נכסים בלתי מוכרים", מתוספת הון נדרש בגין ביטוח סיעודי, ומתוספת הון בגין השקעה בחברות בנות שהן מבטח. בתקנות ההון המינימאלי נקבעו הגדרות שונות המתייחסות להון חברות הביטוח, ובין היתר, הגדרת הון עצמי, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב, הון שלישוני מורכב, והון משני נחות.

לפרטים בדבר דרישות ההון של הקבוצה, ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

על רקע כוונת הפיקוח לאמץ בעתיד את דירקטיבת Solvency II, פורסם בחודש אוגוסט 2011, חוזר שעניינו הרכב הון עצמי מוכר של מבטח. מטרת חוזר זה הינה קביעת כללים ועקרונות להרכב הון עצמי מוכר של מבטח ולמאפייני רכיביו, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי הון שונים. בחוזר הוגדרו רבדי ההון השונים לסוגיהם תוך התייחסות למכשירי הון מורכבים בכל רובד והתנאים להכרה בהם וכן שיעורים מזעריים ומרביים של הרבדים השונים. בנוסף, נקבעה בחוזר הוראת שעה לעניין הרכב ההון העצמי של מבטח עד ליישומה של דירקטיבת Solvency II. ראה גם באור 14 לדוחות הכספיים.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ("תקנות כללי השקעה") וחוזר גופים מוסדיים שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (להלן, לצורך פסקה זו: "חוזר ההשקעה"), נכנסו לתוקף בחודש יולי 2012. התקנות מטילות את האחריות לבחירת תמהיל הנכסים, מעבר לנדרש על פי התקנות, על המבטח, וכפועל יוצא מכך, הן מותירות בידו את האחריות לקביעת היחס בין תשואה צפויה לסיכון צפוי הנובע מאסטרטגיית ההשקעות השונות, כל זאת בכפוף למגבלות שיחולו על עסקאות בין גופים מוסדיים לתאגידים הקשורים אליהם, כפי שנקבעו בתקנות. על-פי כללי ההשקעה החדשים, החל מהמועד הנזכר לעיל, חלים על מוצרי החיסכון הפנסיוני (קרנות פנסיה, קופות גמל, פוליסות משתפות ברווחים) כללי השקעה אחידים ובוטלה האבחנה שהייתה קיימת בין כללי ההשקעה על נכסי קופות גמל וקרנות פנסיה לבין אלו שחלו על כספי פוליסות משתפות ברווחים וכן שונו חלק מכללי ההשקעה. בחודש אוגוסט 2013, פרסם המפקח חוזר חדש (חלף החוזר שפורסם בשנת 2012), תוך ביצוע שינויים והבהרות בנושאים הבאים, שנכללו בחוזר המקורי, לרבות לעניין - חריגה משיעורי השקעה; מסלולי השקעה מתמחים; השקעה בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות; מתן הלוואות; השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים; עסקה עם צד קשור או באמצעותו; והשקעה בצד קשור ובבעל עניין.

כמו כן, מכוח חוק הפיקוח, נקבעו מספר תקנות, הקובעות הוראות בדבר תנאים שיש לכלול בחוזי ביטוח, בין היתר, בנושאים הבאים: איסור גביית תוספת לדמי ביטוח יסודיים בשל סיכונים, תנאים או הטבות שמבטח זכאי להם מכוח חיקוק כלשהו, אחידות מטבע בחוזי ביטוח ותנאים לגביית דמי

ביטוח בתשלומים, תנאי הצמדה בחוזה לביטוח חיים, ותנאי חוזה לביטוח רכב פרטי (כמפורט בסעיף 4.2 לעיל). בנוסף, נקבעו בתקנות הוראות בדבר צורת חוזה הביטוח בנושאים הבאים: תוכן חוזי הביטוח (רכב ודירות) (כמפורט בסעיפים 3.2 ו- 5.2 לעיל). סייגים לחבות המבטח או להיקף הכיסוי המפורט בחוזה הביטוח, אמצעי ההגנה הנדרשים מהמבוטח (במקרה של ביטוח רכוש).

חוק חוזה הביטוח

חוק חוזה הביטוח (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק") מסדיר היבטים שונים הנוגעים לחוזה הביטוח ויחסי מבטח-סוכן-מבוטח. על פי חוק חוזה הביטוח, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב. החוק מסדיר בין היתר את הזכאות לקבלת תגמולי ביטוח, המועדים לתשלום, חובות וזכויות המבוטח בקשר עם חוזה הביטוח.

בנוסף כולל החוק, בין היתר, הוראות בדבר חובות גילוי של המבוטח ותוצאות אי הגילוי, תנאים לביטול חוזה ביטוח, מעמד המוטב וזכויותיו, הוראות בנוגע להשלכות של שינויים בסיכון המבוטח וכן קביעת הוראות מיוחדות החלות על ענפי הביטוח השונים (ביטוח חיים, ביטוח תאונה מחלה ונכות, ביטוח נזקים וביטוח אחריות).

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות")

חוק הגנת הפרטיות קובע הוראות בדבר מאגרי מידע, כהגדרתם בחוק, לרבות הסדרים בעניינים העיקריים הבאים: חובת רישום מאגר בפקס מאגרי המידע, הוראות לגבי איסוף מידע למאגר מידע, ניהול, שימוש והחזקה של מאגר מידע, זכות העיון במידע, חובת אבטחת המידע במאגר ועוד. בחודש אוגוסט 2012, פורסם תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס'). (צמצום חובת הרישום וקביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ולתיעודם במסמכים), התשע"ב-2012, אשר מטרתו היא שיפור הציפיות להוראות החוק הנ"ל הנוגעות לפרטיות במאגרי מידע, בדרך של קביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה הנדרשים לשם ניהול מאגר מידע ומיקוד הפעילות הרגולטורית במישור הפיקוח והאכיפה. על פי המוצע בתזכיר, את חובת רישום מאגרי המידע תחליף חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ותיעודם במסמכים, אשר תחייב ארגונים בקיום הליכים פנימיים, שמטרתם הפנמה של היבטי הציפיות לחוק. חובה זו תשאיר מרחב גמישות לארגון ביחס לאופן פעולתו וזאת לצד ההפנמה של הוראות החוק. חובת הרישום תמשיך לחול, על פי המוצע, רק על גופים ציבוריים ועל מאגרים רגישים במיוחד הטומנים בחובם סיכון לפרטיות מעצם קיומם.

בחודש יוני 2012, פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ב-2012 מטרת התקנות, בין היתר, הינה הגברת החובות החלות על בעלי מאגרים בקשר עם ניהול מאגרי מידע ואבטחת המידע המנוהל בהם, לרבות הטלת חובות על הממונה על אבטחת המידע בארגון; דרישה לביצוע מיפוי וסקר סיכונים; דרישות לעניין אבטחת מידע פיזית וסביבתית ובניהול כוח האדם; ניהול הרשאות גישה, זיהוי ואימות וכן בקרה ותיעוד גישה ואירועי אבטחת מידע. עוד מוצע, במסגרת הטיטה, להסמיך את ראש הרשות למידע וטכנולוגיה לפטור גופים שחלה עליהם הסדרה מקבילה מחלק או מכל הוראות התקנות המוצעות.

חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון")

בהתאם לחוק איסור הלבנת הון ולצווים מכוחו מוטלות על מבטח, קופת גמל וסוכן ביטוח חובות זיהוי ואימות פרטי המבוטח בפוליסות ביטוח חיים בהם קיים מרכיב חיסכון ופרטי עמית בקופות גמל, וכן חובת שמירה של מסמכי הזיהוי. בנוסף, קיימת חובת דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון במקרים שהוגדרו בצו לרבות בשל פעולות בלתי רגילות הנחזות כפעולות מעוררות חשד.

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 (להלן בפסקה זו: "צו הביטוח") וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת הגמל וחברה המנהלת קופת גמל) התשס"ב-2001 (להלן בפסקה זו: "צו קופת הגמל")

צווים אלו מטילים על חברות הביטוח, סוכני הביטוח והחברות המנהלות של קופות גמל חובת זיהוי לקוחות, דיווח, ניהול ושמירת מסמכים שונים. צו הביטוח חל רק על תכניות ביטוח חיים בעלות מרכיב חיסכון. צו קופת הגמל מחייב קופת גמל או חברה מנהלת של קופת גמל בקשר עם קופת הגמל שבניהולה לרשום ולשמור את פרטי זיהוי עמית עצמאי (בלבד) המעוניין להפקיד בחשבון בקופת הגמל. כמו כן, הצו מחיל חובות דיווח ואימות פרטים בגין ההפקדות ומשיכות בסכומים המפורטים בצו. צו קופת הגמל לא חל על קרנות פנסיה.

תנאים לשליטה ולהחזקה בגופים מוסדיים

בחודש אפריל 2012, גיבש הממונה בשיתוף עם המפקח על הבנקים בבנק ישראל (להלן: "המפקחים") מסמך עקרונות משותף, למתן היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מפוקחים ולקביעת תנאים בהיתר. המסמך נועד להגביר את ההרמוניזציה והאחידות במדיניות הפיקוחית הנהוגה ביחס למתן היתרי שליטה במוסדות הפיננסיים השונים - מוסדות בנקאיים ומוסדות ביטוח וחסכון ארוך טווח. כמפורט במסמך, השיקולים העומדים לנגד עיני המפקחים בבחינת התאמת המבקש לשלוט בגוף מפוקח, מתמקדים בחמישה תחומים עיקריים: יושר ויושרה אישיים ועסקיים; חוסן פיננסי; אסטרטגיית השקעה; ניסיון עסקי; ועסקי ועיסוקי האחרים של מבקש ההיתר. בהמשך לאמור, פרסמה הממונה, בחודש פברואר 2014, מסמך מדיניות לשליטה בגוף מוסדי הקובע כללים ותנאים לקבלת היתר שליטה ו/או היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים מוסדיים ובכלל זה, תוך התייחסות למבנה השליטה, חוסן פיננסי של בעלי השליטה, מגבלות על מימון רכישת אמצעי השליטה, מגבלות על שעבוד אמצעי השליטה והעברתם. לפרטים נוספים אודות היתר השליטה של הקבוצה, ראה סעיף 8.2.2 להלן.

טיוטת קודקס רגולציה עתידי ("החוזר המאוחד")

בחודש ספטמבר 2011, פורסמה לראשונה טיוטת קודקס רגולציה עתידי ("החוזר המאוחד"), במטרה לרכז ולארגן מחדש את הוראות הממונה כפי שניתנו במהלך השנים לגופים המפוקחים על ידו. קודקס הרגולציה יורכב משני "חוזרי על", אחד לגופים מוסדיים ושני לסוכני ביטוח, משווקים ויועצים פנסיוניים ("מתווכים").

בחודש דצמבר 2013, פרסם המפקח את פרק המבוא לחוזר המאוחד, אשר במסגרתו הובהר, בין היתר, מעמד החוזר המאוחד ביחס לחוזרי המקור, ונקבע כי הוראות החוזר המאוחד שיחולו החל מיום 1 בינואר 2014, יחליפו את חוזרי המקור. בנוסף, נקבע כי ככל שתתגלה סתירה בין חוזר המקור לחוזר המאוחד, תגבר המשמעות של החוזר המקורי, אלא אם תתוקן ההוראה על ידי המפקח. עוד צוין בפרק המבוא כי בחוזר המאוחד ייכללו גם הכרעות עקרוניות ועמדות ממונה, מבלי לשנות את מעמדן המשפטי המקורי.

במהלך השנים 2011-2014 פרסם המפקח פרקים וטיוטת פרקים של החוזר המאוחד, הכוללים, מלבד הארגון מחדש של הוראות קיימות, גם שינויים בחלק מהוראות הרגולציה בתחומים שונים. עד כה פורסמו נוסחים סופיים של המבוא לחוזר המאוחד, תוכן העניינים, הגדרות, והפרקים הבאים: ביקורת פנימית וחיצונית, ניהול סיכונים, ניהול נכסי השקעה, הוראות לביטוח כללי, הוראות לקרן פנסיה, וכן, הוראות לעניין קופת גמל שאינה קופת ביטוח או קרן פנסיה.

7.1.3 מגבלות ופיקוח החלים על תחומי הפעילות של הקבוצה

7.1.4 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוק קופות הגמל

חוק זה מסדיר את תחום הפעילות של קופות הגמל (לרבות קרנות הפנסיה). בחוק קופות הגמל נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין רישוי חברה מנהלת, היתרי שליטה בחברה כאמור, הגבלות על החזקת אמצעי שליטה בחברה מנהלת, בלעדיות העיסוק, מינוי אורגנים ובעלי תפקידים בחברה מנהלת, הסדרת אישור לקופות גמל, תקנון הקופה ואופן שינויו, כללים לעניין תשלומים לקופה ומשיכת כספים ממנה, דרכי השקעת כספי הקופה וניהול נכסיה, פיקוח על הקופה ודיווחים לממונה ולעמיתים.

במסגרת החוק נקבעה זכותו של עובד לבחור את קופת הגמל בה יפקיד מעבידו את הכספים עבורו; בהקשר זה נקבע כי במידה והעובד הזכאי לא בחר בקופת גמל מסוימת בהתאם לזכותו זו, תהא ההפקדה בקופת הגמל שזוהתה נקבעה בדין או בהסכם המעניק לעובד את הזכות להפקדת כספים על שמו בקופת גמל.

חוק קופות הגמל מסמיך את המפקח להטיל עיצומים כספיים על העובר על חלק מהוראות החוק. בהקשר זה, ולפרטים נוספים בדבר חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 ראה גם סעיף 7.1.2 להלן.

מכוח חוק קופות הגמל הותקנו, מעת לעת, תקנות שונות המסדירות נושאים שונים בקשר עם קופות גמל (לרבות קרנות פנסיה) וחברות מנהלות ובכל זה, כללי השקעה לגופים מוסדיים, הוצאות המותרות בניכוי לגוף מוסדי, שיטות שערך לגבי נכסים שונים בקופות הגמל, חובת השתתפות על חברה מנהלת באסיפות כלליות ועוד.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009

בתקנות אלה נקבעו מגבלות לעניין רכישת ניירות ערך בידי גוף מוסדי המנהל השקעות תלויות תשואה (קרן פנסיה, קופת גמל, פוליסת ביטוח חיים משתתפת ברווחים), אם אותם ניירות ערך משווקים או מופצים באמצעות צד קשור לגוף המוסדי, או שצד קשור כאמור הוא החתם בהנפקת אותם ניירות ערך.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012

התקנות (וחוזר הממונה המשלים שפורסם בעקבותיהן) מחייבות גופים מוסדיים לנקוט בשורה של פעולות לאיתור עמיתים מנותקי קשר, עמיתים שחשבונו מוגדר כחשבון רדום ומוטבים של עמיתים שנפטרו (להלן: "עמיתים שיש לאתרם") בהתאם ללוחות זמנים שהוגדרו בתקנות.

במקביל, נקבע בתקנות דמי הניהול (ראה סעיף 2.1.4, לעיל), כי בחשבונות של עמיתים שיש לאתרם ושלא אותרו בפרק הזמן שנקבע בתקנות איתור עמיתים ומוטבים, יופחתו דמי הניהול בגינם ל-0.3% מהיתרה הצבורה. במועד שבו חודש הקשר עם עמית כאמור ניתן יהיה לחזור ולגבות את שיעור דמי הניהול שנגבו מהעמית במועד ניתוק הקשר וכן את ההפרש בין דמי הניהול המופחתים הנ"ל (0.3%) לבין הנמוך מבין 0.5% או שיעור דמי הניהול שנגבו מהעמית במועד ניתוק הקשר.

חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004

חוק זה קובע את הגיל שבו ניתן לחייב עובד לפרוש מעבודתו בשל גילו, ואת הגיל שבו עובד רשאי לפרוש פרישה מוקדמת וליהנות מגמלה. במסגרת החוק נקבע, שהגיל שבו ניתן לחייב עובדת לפרוש מעבודתה, בשל גילה, יעלה באופן הדרגתי מגיל 62 ל-64, אלא אם עד לתום שנת 2016, תאשר ועדת הכספים המלצות של השר לגיל פרישה אחר, על בסיס המלצות ועדה ציבורית לבחינת גיל הפרישה לאישה שנולדה עד לשנת 1955.

חוק הייעוץ הפנסיוני

בחוק זה הוסדר העיסוק במקצועות הייעוץ או השיווק הפנסיוני. נקבעו בו, בין היתר, הוראות בדבר חובת הרישוי כיועץ או משווק פנסיוני, תנאים ודרישות כשירות לעניין זה, חובות, איסורים והגבלות לעניין ייעוץ או שיווק פנסיוני, התאמת המוצר לצרכי הלקוח, החובה ליתן ללקוח ייעוץ מיטבי ("Best Advice"), מתן מסמכים המנמקים בכתב את כדאיות החיסכון הפנסיוני והמלצת היועץ, גילוי נאות לגבי היותו משווק או יועץ, זיקתו ליצרנים השונים, תוך קביעת חובות אמון וחובת זהירות ואיסור על ניגוד עניינים אפשרי בין היועץ או המשווק ללקוח, והוראות בדבר פיקוח הממונה על פעילות בעלי המקצוע הנ"ל וחובות רישום ודיווח. לפרטים בדבר המסלוקה הפנסיונית שפועלת מכוח חוק זה - ראה סעיף 2.1.2 לעיל.

עוד נקבעו בחוק הייעוץ הפנסיוני, הוראות לגבי העיסוק בייעוץ פנסיוני של תאגיד בנקאי ובכללן תנאים לקבלת היתר של יועץ פנסיוני לתאגיד בנקאי. כן נקבע בחוק, כי יועץ פנסיוני רשאי לקבל עמלת הפצה מחברה מנהלת, בשיעור מרבי שייקבע בתקנות, ובלבד שחישוב העמלה ייעשה ללא תלות במוצר שעליו המליץ היועץ ללקוח.

חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963

חוק זה קובע, בין היתר, כללים לעניין ההפקדות בקופות הגמל של מרכיב הפיצויים, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (ביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, וכן הוראות הגנה על כספים שהופקדו כאמור מפני עיקול, שעבוד, החזרה או העברה.

חוק הגנת השכר, התשל"ח-1958

בהתאם להוראות סעיף 19 לחוק הגנת השכר, על קופות גמל לפעול לגביית חובות ממעבידי. קופות הגמל יהיו רשאיות להשתחרר מחבותן אם יוכיחו כי לא התרשלו או כי חלו נסיבות אחרות המצדיקות שחרור מחבות זו.

פקודת מס הכנסה

בפקודת מס הכנסה קבועות הטבות מס הניתנות עקב הפקדת כספים בקופות גמל, ובכלל זה לגבי פוליסות הכפופות לתקנות קופות הגמל (לעצמאיים וביטוחי מנהלים) וקרנות הפנסיה, והטבות מס הניתנות לכספים המשתלמים מהן וכן "קנסות" על משיכות שאינן בהתאם לתנאי ההסדר התחיקתי.

תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964

תקנות אלה מסדירות נושאים שונים הנוגעים לניהולן של קופות גמל, קרנות פנסיה, וקופות ביטוח. הנושאים העיקריים המוסדרים בתקנות הינם, בין היתר, קביעת שיעורי הפרשות המותרים להפרשה לטובת חיסכון פנסיוני, תוך אבחנה בין עמיתים שכירים ועמיתים עצמאיים, וכן קביעת אפשרויות המשיכה של הסכומים הצבורים בהם והתנאים לעניין זה. התקנות מחייבות את קופות הגמל וחברות המנהלות קופות גמל, לערוך ביטוח אחריות מקצועית לכיסוי חבותן בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי העמיתים, וכן לכיסוי מעילה באמון של עובדיהן כלפי העמיתים. הביטוח ייעשה בסכומים ובתנאים הקבועים בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת ההשקעות), תשנ"ו-1995.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי), התשס"ז-2006

התקנות קובעות עקרונות בסיסיים בביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי, שמטרתם העיקרית שמירה על ענייני המבוטחים והבטחת כסוי ביטוחי נאות. בתקנות נקבע כי בעל הפוליסה יכול שיהיה מעביד בלבד; למבוטח הבודד יתאפשר מעבר לפוליסת פרט בעת פקיעת הביטוח הקבוצתי או בעזיבת עבודה (תוך 60 ימים), בתנאים דומים לפוליסות פרט של המבטח במועד המעבר וללא חיתום מחדש. כן קובעות התקנות חובה על המבטח להמציא לכל מבוטח בקבוצה פוליסה, דף פרטי ביטוח ודיווח שנתי.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי), תשנ"ג-1993

בתקנות אלה כלולות הוראות, לעניין ביטוח חיים קבוצתי, ריסק (ללא מרכיב חיסכון) ובכלל זה הגדרת הקבוצות וגודלן המינימאלי, תקופת הביטוח, ותקרת העמלות לסוכנים. בנוסף, המפקח הוסמך לקבוע הוראות לגבי פוליסת המשך במקרה של הפסקת הביטוח הקבוצתי וללא חיתום מחדש.

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי הפרדת חשבונות ונכסים של מבטח בביטוח חיים), התשמ"ד-1984

תקנות אלה קובעות הנחיות בדבר דרכי הפרדת החשבונות והנכסים של עסקי ביטוח חיים מכלל עסקי הביטוח של מבטח, והפרדת נכסים של עסקי ביטוח חיים משתתף ברווחים מנכסים של עסקי ביטוח חיים אחרים.

7.1.5 להלן פירוט תמצית הוראות הדין המרכזיות ועיקרי ההוראות הרגולטוריות (לרבות טיוטות מהותיות וניירות עמדה) שפורסמו בשנה האחרונה בחלוקה לפי תחומי הפעילות השונים:

הוראות דין החלות על פעילות הקבוצה באופן כללי

חוק הפיקוח (תיקון 40): הנהגת תכניות ביטוח ותקנוני קופות גמל ופנסיה

מזה מספר שנים פועל המפקח להובלת שינוי של מעבר מאישור מוצרים לפיקוח רוחבי מונחה עקרונית. במסגרת שינוי זה, פורסם בחודש דצמבר 2014, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014, הכולל הוראות לתיקון חוק הפיקוח. עיקרו של התיקון הוא בתיקון סעיף 40 לחוק הפיקוח ושינוי הכללים שהיו קיימים ערב התיקון, בקשר עם הנהגת תכניות ביטוח ותקנוני קופות גמל ופנסיה (לעיל ולהלן: "המוצרים"), ושינויים בהם. בהתאם לתיקון, מבטחת המבקשת להנהיג תכנית ביטוח או תקנון כאמור, או לבצע שינוי בהם, תגיש למפקח הודעה על כך 30 ימי עסקים לפני המועד שבו היא מבקשת להנהיג את התכנית או השינוי, ואם המפקח אינו מודיע על התנגדותו בתוך התקופה האמורה, רשאית המבטחת להנהיג אותם.

בהתאם לתיקון, המפקח רשאי, מיוזמתו ובכל עת, להורות למבטחת להפסיק להנהיג תכנית ביטוח או להורות לה להנהיג, ממועד ההוראה ואילך, שינוי בתכנית ביטוח, לאחר ששקל את הפגיעה האפשרית במבטחת ובשים לב למכלול התנאים בתכנית ולאפשרות להתאימה לשינוי כאמור. המפקח רשאי, מטעמים מיוחדים שירשמו, לאחר ששקל את הפגיעה האפשרית במבטחת בשל כך, להורות למבטחת כאמור לעיל, גם לגבי פוליסות שהוצאו על פי תכנית הביטוח לפני מועד ההוראה, אך בטרם יעשה כן, תינתן למבטחת הזדמנות לטעון את טענותיה שיועברו לוועדה המייעצת, ולאחר התייעצות עמה, יורה המפקח על החלטתו. המפקח לא יורה כאמור, אלא אם מצא כי תנאי בתכנית מקפח או גורם לפגיעה משמעותית או ממשית בעניינם של המבוטחים והכל בשים לב למכלול תנאי הפוליסה והמקרה, לרבות הנסיבות בעת כריתת חוזה הביטוח.

כמו כן, המפקח רשאי, להורות, לגבי כלל ענפי הביטוח, לגבי ענפי ביטוח מסוימים או לגבי תכניות ביטוח מסוימות, הוראות בדבר דמי הביטוח ו/או תנאי ביטוח וניסוחם, שאינן הוראות הקובעות בתכנית ביטוח את כלל תנאיה.

כשלב ביניים במסגרת השינוי, וכצעדים לקראת התיקון האמור, פרסם המפקח שתי הוראות, כמפורט להלן:

- חוזר בעניין הנהגת תכנית ביטוח ותקנון קופת גמל (שפורסם לראשונה בחודש דצמבר 2013 ועודכן מאז מספר פעמים), המסדיר את אופן הגשת הודעה על תכנית ביטוח או תקנון חדשים או שינויים בהם, לרבות המידע והמסמכים שיש להעביר במסגרתה.
- נייר עמדה בעניין עקרונות לניסוח תכניות ביטוח, שמטרתו להנחות את המבטחים, לעניין ניסוח תכנית ביטוח, כך שתכנית הביטוח לא תכלול תנאים מקפחים ותהיה פשוטה וברורה. בנספח לנייר העמדה,

נכללה רשימה של נהגים ראויים שיש לכלול בתכנית ביטוח ונהגים בלתי ראויים שלא ראוי לכלול בתכנית ביטוח. בהתאם לאמור בנייר העמדה, ככלל, ככל שתכנית ביטוח תכלול נהג בלתי ראוי, יראו את התנאי האמור ככזה שהמפקח התנגד לו (במסגרת סמכותו לפי סעיף 40 לחוק הפיקוח) ועל כן המבטח לא רשאי להסתמך עליו או לממשו; ככל שתכנית ביטוח לא תכלול נהג ראוי, יראו את החלק בתכנית המושפע באופן ישיר מהיעדר הנהג הראוי ככזה שהמפקח התנגד לו (במסגרת סמכותו כאמור). ואולם, האמור לא יחול על תנאי שהמפקח השתכנע כי נסתרה לגביו החזקה כי הוא אינו ראוי או ראוי, לפי העניין, או שערכאה שיפוטית מוסמכת קבעה כי נסתרה לגביו החזקה כאמור.

מועד תחילתו של נייר העמדה ביחס לתכניות ביטוח (לרבות תכניות ביטוח קבוצתיות) ששיווקן יחל לראשונה, היה ביום 1 בדצמבר, 2013. ביחס לתכניות ביטוח ששיווקו קודם למועד זה, נקבעה תחולה מדורגת, בהתאם לסוגי המוצרים, כאשר המועד המאוחר ביותר שנקבע ביחס לסוגי מוצרים מסויימים, נקבע ליום 1 ביוני, 2015. החברה נדרשת להתאים את תוכניות הביטוח המשווקות על ידה להוראות נייר העמדה, על פי לוחות הזמנים שנקבעו בעמדת הממונה.

בחודש ינואר 2015, פרסם המפקח טיוטת חוזר בעניין הוראות לניסוח תכניות ביטוח, וכן טיוטת תיקון לעמדת הממונה האמורה בנושא עקרונות לניסוח תכנית ביטוח. במסגרת התיקון המוצע, מוצע להשאיר בעמדת הממונה רק את העקרונות הכלליים לניסוח תכנית ביטוח, להעביר את רשימת הנהגים הראויים והבלתי ראויים שפורטה בנספח לה לחוזר ייעודי שעניינו הוראות לניסוח תכניות ביטוח, וכן להוסיף לה הוראות חדשות.

לתיקון החקיקה ולהוראות הנלוות עשויה להיות מחד השלכה על פישוט והקלה של תהליכי השקת פוליסות ביטוח חדשות, אך מאידך, היא עלולה להחמיר את החובות החלות על חברת ביטוח בעת ניסוח פוליסות. כמו כן, עשוי התיקון לחשוף את החברה לשינויים בפוליסות ביטוח ששיווקו על ידה בעבר וכפועל יוצא, יכול להשפיע על תמחור פוליסות אלה ועל רווחיותן באופן רטרופקטיבי, כמו גם על התקשרויות עם מבטחי משנה. הקבוצה בוחנת את הוראות התיקון וההוראות הנלוות ואינה יכולה בשלב זה להעריך את מלוא השלכותיהם, מאחר והן תלויות, בין היתר, ביישום ההסדרה בפועל. הערכת הקבוצה לעניין השלכות התיקון וההוראות הנלוות הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. ההשלכות בפועל עשויות להיות שונות מאלה שהוערכו, מן הטעמים שפורטו לעיל.

חוק חוזה הביטוח

בחודש מרס 2014, התקבל בכנסת תיקון מס' 6 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, במסגרת התיקון נקבע כי ממועד פרסום תיקון החקיקה, במקרה של תביעת נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, שטרם התיישנה נכון למועד פרסום התיקון (24 במרס 2014), יש למנות את תקופת ההתיישנות מהיום שקמה למבוטח הזכות לתבוע את תגמולי הביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. משכך, התייתר הצורך בחוזר המפקח שעניינו "התיישנות בחוזה ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי לנכות", ובהתאם בוטל החוזר ולא נכנס לתוקף.

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (להלן: "חוק השוויון")

בחודש פברואר 2015, פרסמה המפקחת הכרעה עקרונית בעניין חוק השוויון. במסגרת ההכרעה הובהר, בין היתר, כי על חברת הביטוח למסור למבוטח עם מוגבלות שניתן לו יחס שונה, כהגדרתו בחוק השוויון, או לאדם עם מוגבלות שהחברה סירבה לקבלו לביטוח, הודעה מנומקת בכתב אשר תכלול את תמצית הנתונים האקטואריים, הסטטיסטיים, מידע רפואי או מידע אחר, שהיוו בסיס להחלטת החברה וכן את תמצית המידע עליו הסתמכה החברה בהחלטתה ביחס לאותו אדם. לעניין זה הובהר, כי הפניה להנחיות מבטח המשנה מהווה עמידה בהוראות חוק השוויון. בנוסף, צוין כי על ההודעה

לכלול את הפרטים המצוינים בהוראות סעיף 19לה(ז) לחוק השוויון וכן כי על ההודעה להישלח במועדים הקבועים בסעיף זה. משכך, הכרעה זו מקנה למפקחת סמכות בקשר עם יישום הוראות חוק השוויון.

בחודש ספטמבר 2014 פורסמה טיוטת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאדם או בדבר סירוב לבטחו), התשע"ד-2014, המפרטת, בין היתר את נוסח ההודעה שיש למסור למבוטח בהתאם לחוק השוויון, בדבר זכותו של אדם שהמבטח סירב לבטחו או שקיבל יחס שונה מהמבטח כמפורט החוק השוויון להגיש תלונה למפקח על הביטוח ולוועדת התלונות או להגיש תביעה לבית המשפט. תחילתן של תקנות 30 ימים מיום פרסומן.

טיטות חוזרי המפקח וניירות עמדה

בחודש פברואר 2015, פרסמה המפקחת טיוטת חוזר שעניינה אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות. במסגרת הטיוטה, נקבע, בין היתר כי על מבטח לאפשר למועמד לביטוח לרכוש תכנית בסיס ללא תלות ברכישת תכנית נוספת אחרת או תכנית בסיס אחרת, וזאת אלא אם התיר זאת המפקח מראש ובכתב. כמו כן, נקבע כי המבטח לא יהיה רשאי להתנות הנחה בתכנית ביטוח מסוימת ברכישה או אחזקה של תכנית אחרת. הוראות הטיוטה יחולו על כל פוליסות הפרט בענף מחלות ואשפוז ובענף תאונות אישיות, שישווקו החל מיום 1 במאי 2015.

בחודש ספטמבר 2014, פורסם חוזר ניהול השקעות באמצעות סלי השקעה, החוזר מסדיר את פעילות ניהול ההשקעות של משקיעים מוסדיים הנמנים על אותה קבוצת משקיעים ונשלטים בידי אותו אדם באמצעות סלי השקעה סחירים ולא סחירים. החוזר מחייב את אישור הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים לפעילות באמצעות סלי השקעה כאמור, וכן קובע, את סמכויות ועדת השקעות בניהול ההשקעות באמצעות סלי השקעה. החוזר קובע כללים לניהול השקעות באמצעות סלי השקעה, לרבות פיזור נכסים, שווי מקסימאלי לכל נכס וחובות דיווח שונות למפקח בהקשר לניהול ההשקעות באמצעות סלי השקעה. החוזר נכנס לתוקף מייד וכל על כל הגופים המוסדיים אשר מנהלים את השקעותיהם באמצעות סלי השקעה. בהמשך לפרסום החוזר, תוקן פרק 4 בחוזר המאוחד, ניהול נכסי השקעה תוך הטמעת הוראות החוזר.

בחודש אפריל 2014, פורסם דוח סופי של הוועדה לבחינת אופן השקעת גופים מוסדיים בהלוואות מותאמות שהוגש למפקחת ("דוח גולדשמידט"). עניינו של הדוח הוא בניסיון להסדיר את שוק הלוואות המתואמות הניתנות על ידי גופים מוסדיים. ההמלצות העיקריות היו ביחס לתפקידי הדירקטוריון, וועדות ההשקעה לעניין מתן הלוואות מותאמות על ידי הגוף המוסדי ולאופן ההשתתפות של הגוף המוסדי בעסקאות קונסורציום וסינדיקציה. בהמשך לאמור, בחודש ינואר 2015 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה "ניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות-תיקון חוזר". מטרת הטיוטה היא להגביר את מעורבות ואחריות הדירקטוריון וועדת ההשקעות בתחום מתן הלוואות מותאמות על ידי גוף מוסדי תוך שימת לב לקצב הגידול של אפיק זה מתוך תיק ההשקעות הכולל בישראל ומחוץ לישראל, לפי העניין. התיקון מתייחס בעיקר לנושאים הבאים: מינוי ועדת אשראי פנימית ותפקידיה, הרחבת תפקיד בקרת ההשקעות ביחס למתן אשראי, והוראות לגבי השתתפות גופים מוסדיים בעסקאות קונסורציום וסינדיקציה. יצוין, כי במסגרת טיוטת החוזר הורחבה תחולת חלק מהמלצות הוועדה לכל סוגי האשראי. בנוסף, על פי הטיוטה נדרש גילוי בדבר התנהלות בעבר של בעל שליטה בחברה בקשיים פיננסיים ומתן אישור מקדמי של ועדת ההשקעות להלוואה במצב בו בעל השליטה או חברה בשליטתו היו נתונים בעבר בקשיים פיננסיים. המלצות נוספות של דוח גולדשמידט בנושאי וועדת השקעות, מדיניות הדירקטוריון וועדת אשראי מופיעות בטיטות החוזר המאוחד, פרק 5, הוראות לעניין ממשל תאגידי בהשקעות.

בחודש ינואר 2015 פורסמה טיוטת חוזר שעניינה "כללים למתן אשראי על ידי גופים מוסדיים". מטרת הטיוטה היא לקבוע הוראות לעניין מתן הלוואות

ממונפות, הנהגת מגבלות פנימיות למתן אשראי ללווים, קביעת נדבך נוסף של נהלי חיתום להלוואות מותאמות והגדרת מקרים שבהם רשאי גוף מוסדי להסתמך על ערבות שנתקבלה. כמו כן, מגדירה הטייטה הנחיות כלליות בנוגע לדרך פעולה בעת הפרתה של תניה לפירעון מידי וחובת גילוי ביחס לאשראי שנלקח למימון רכישת מניות שליטה בתאגיד.

בחודש דצמבר 2014, פרסמה טיוטת חוזר שעניינה **עקרונות לעריכת חיתום רפואי** מטרת הטייטה, קביעת עקרונות מנחים לביצוע הליך חיתום רפואי, לרבות כללים להתאמת החיתום לסוג הכיסוי הביטוחי הרלוונטי ולמאפייני המועמד לביטוח וכללים לביצוע חיתום רפואי טלפוני. כמו כן, בנספח לטייטת החוזר פרסמה רשימה של נהגים בלתי ראויים שאינם עומדים בעקרונות המפורטים בטייטת החוזר. תחולתן של הוראות טיוטת החוזר לעניין חיתום רפואי שיבוצע החל מיום 1 ביוני 2015. להוראות טיוטת החוזר יכול שתהיינה השלכות על הליכי החיתום הרפואי בקבוצה, אך טרם ניתן להעריכן.

בחודש דצמבר 2014, פרסמה המפקחת על הביטוח **טייטת חוזר שעניינה הצטרפות לתכניות ביטוח**. במסגרת הטייטה מבקשת המפקחת לקבוע, עקרונות להתנהלות חברות הביטוח ו/או סוכני הביטוח במסגרת הליך שיווק ו/או מכירה של תוכנית ביטוח, לרבות לעניין התאמת הביטוח לצרכי המבוטח, מסירת מידע למבוטח טרם הצירוף לביטוח, אופן דרישת וקבלת המידע מן המבוטח, תיעוד ההסכמות שהושגו, מסירת מידע רלוונטי לאחר הצירוף לתכנית הביטוח ועוד. המפקחת מבקשת, בין היתר, לקבוע כי צירוף לביטוח (לרבות בעת חידוש) יערך רק לאחר שמולאה הצעת ביטוח בכתב שתועד, או במקרה של מכירה טלפונית או באמצעות האינטרנט, לאחר קיום שיחה או מילוי שאלון באינטרנט, אשר הותאמו להצעת הביטוח ואשר יתועדו באמצעות הקלטה או תיעוד נתוני אתר האינטרנט, לפי העניין. לעניין זה מבקשת המפקחת לקבוע הוראות בקשר עם השאלות שישאל המועמד לביטוח ואופן הצגתן.

על פי הטייטה החוזר, אם ייכנס לתוקף, יחול על חברות הביטוח, וכן על ה"פול", בענפים הבאים: ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] התש"ל-1970, ביטוח רכב מנועי-רכוש (עצמי וצד שלישי), ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק, ביטוח אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח מפני אובדן רכוש, ביטוח בריאות, ביטוח תאונות אישיות, וביטוח חיים, למעט ההוראות שעניינן מסירת מידע לצורך חידוש ביטוח שלא יחולו על ביטוח בריאות וביטוח חיים.

לעניין זה - "**ביטוח בריאות**" - ביטוח מחלות ואשפוז (למעט ביטוח נסיעות לחו"ל), ביטוח רפואי לעובדים זרים וביטוח המיועד לשוהים זרים בישראל שאינם ביטוח עובדים זרים. "ביטוח חיים" - ביטוח למקרה מוות (ללא רכיב חיסכון) וביטוח אובדן כושר עבודה שנמכרו שלא אגב חיסכון פנסיוני.

בשלב זה, ולאור העובדה שלא ידוע מה יהיה נוסחה הסופי של הטייטה והאם תבשיל לכדי חוזר מחייב, אין באפשרות החברה להעריך את השלכותיה ומידת השפעתה על החברה.

7.1.5.1 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

בחודש אפריל 2014, פרסמה המפקחת **מכתב למנהלי הגופים המוסדיים בנוגע להערכות ליישום חוק ה-FATCA** (Foreign Account Tax Compliance Act) אשר נחקק בארה"ב בחודש מרס 2010. מטרת החוק הינה לחייב מוסדות פיננסים זרים להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות שהינם אזרחים או תושבים אמריקאים. במסגרת המכתב, מתארת המפקחת את הוראות החקיקה, אשר לפיהן גוף פיננסי זר יידרש לפעולות הבאות: (1) להירשם באתר רשות המיסים האמריקאית; (2) לבצע בדיקת נאותות לבעלי חשבונות ולהעביר לרשות המיסים האמריקאית אחת לשנה מידע אודות חשבונות שזוהו כ"אמריקאים", וכן מידע בדבר מספר וסך ערך החשבונות של בעלי

חשבונות אשר סירבו לשתף פעולה; (3) לנכות מס במקור למי שסירבו לספק מידע ומסמכים כנדרש.

בחודש יוני 2014, נחתם הסכם בין-מדינתי בין ממשלת ישראל לממשלת ארה"ב המהווה חלופה ליישום הוראות החוק האמור. על פי ההסכם ניתן פטור מדיווח למוסדות פיננסיים מסוימים ו/או לחשבונות בעלי מאפיינים המעידים כי קיים סיכון נמוך להעלמת מס באמצעותם. כמו כן, ניתן פטור מניכוי מס במקור ומדיווח ישירות ל-IRS.

בחודש דצמבר 2014, פרסמה הממונה טיוטת מסמך הבהרות לעניין ההסכם הבינמדינתי וזאת עד לכניסתה לתוקף של החקיקה שתעגן את הוראות ההסכם בחוק ובתקנות מכוחו. במסגרת טיוטה זו נערך סיווג של הישויות והחשבונות הכפופות לחקיקת ה-FATCA וכן הישויות והחשבונות שפטורות מיישום זה. בנוסף ניתנו הנחיות והבהרות לעניין בחינת הנאותות שיש לבצע למועמדים המצטרפים לחשבונות הכפופים לחקיקה. במקביל לבחינת הוראות ההסכם וההקלות שניתנו במסגרתו, הקבוצה החלה ביישום הוראות החוק, לרבות באמצעות ביצוע בדיקות נאותות וזיהוי למצטרפים חדשים בחשבונות הרלוונטיים.

באוקטובר 2014, הודיע משרד האוצר לארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD) כי ישראל תאמץ את תקן **בינלאומי בנושא החלפת מידע אוטומטי (Automatic Exchange - AEOI of Information)** בחשבונות פיננסיים לצורכי מס (CRS - Common Reporting Standard) וכי הדיווח ראשון יבוצע החל משנת 2018. התקן מסדיר את אופן החלפת המידע לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות שיחתמו על ההסכם, ויחול על מוסדות פיננסיים, בדומה להגדרה הקיימת כיום במסגרת ההסכמים הבינמדינתיים בנושא ה-FATCA. בהתאם לתקן, מוסדות פיננסיים ידרשו לבצע הליך זיהוי לבעלי חשבונות המוחזקים בהם וכן לדווח מידע מסוים אודות חשבונות המחוזקים על ידי תושבים זרים לרשויות המס המקומיות אשר יעבירו מידע זה למדינת התושבות של מחזיקי החשבון על בסיס שנתי. ואולם, בעוד שלפי ה-FATCA המוסדות הפיננסיים נדרשים לזהות אזרחים של ארה"ב ותושביה, הרי שלפי התקן של ה-OECD יהיה צורך לערוך זיהוי על בסיס של תושבות בלבד.

בחודש אוגוסט 2014 פורסם חוק לחלוקת חסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, **התשע"ד-2014**, שעניינו החלוקה של החיסכון הפנסיוני בין חוסכים ובני זוגם לשעבר בהתאם לפסק דין מוסמך שיקבע את החלוקה של החיסכון הפנסיוני. בחוק נקבעו, בין היתר, כללים לרישום פסק הדין וחלוקה של החיסכון בהסדרי פנסיה תקציבית, קרנות הפנסיה וקופות הביטוח. כמו כן, נקבעו כללים לעניין חלוקת החיסכון הפנסיוני למקבלי קצבאות. מועד התחילה של החוק הינו מיום 6 בפברואר 2015 והוא יחול גם על פסקי דין לחלוקה, כהגדרתן בחוק, שניתנו לפני מועד התחילה.

בחודש מרס 2014, פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), (תיקון מס' 6), **תשע"ד-2014**, במסגרתה מוצע למנוע ממעסיק להתנות ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, לרבות מתן הטבה או הנחה בדמי ניהול בעבור עובדיו, בביצועו על ידי בעל רישיון מסוים ובכלל זה בעל רישיון המספק למעביד שירותי תפעול. מוצע, כי התניה של מעסיק לביצוע עסקה כאמור, תיחשב כעבירה פלילית. בנוסף, מוצע לאסור על בעל רישיון להתנות רכישת מוצר פנסיוני אחד ברכישת מוצר פנסיוני אחר, ממנו או מאחר, למעט אם קיבל את אישור הממונה לכך.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הניוד")

התקנות, ביחד עם חוזרים אשר פורסמו בעניין זה על ידי המפקח, מעת לעת, קובעים כללים שנועדו לאפשר לעמיתים לבצע העברת כספים, באופן קל ופשוט ככל שניתן, בין קופות גמל מאותו סוג (לרבות קרנות פנסיה וקופות ביטוח), ואף העברת כספים מקופות גמל הוניות לקופות גמל לקצבה.

בחודש ספטמבר 2014, נערך תיקון בתקנות הניוד במסגרתו נקבעה, בין היתר, חובת הקופה המקבלת לפצות עמיתים במקרה של עיכוב על ידה בהעברת הכספים. כמו כן, בחודש ינואר 2015, פורסם תיקון לחוזר הניוד המסדיר, בין היתר את תיקון החקיקה וקובע כללים נוספים בכל הנוגע להעברת כספים בין קופות גמל הן לקופה המקבלת והן לקופה המעבירה. מועד כניסתן לתוקף של הוראות החוזר הינו 1 ביולי 2015.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה), התשס"ו-2006

תקנות אלו קובעות את עמלות ההפצה המרביות שניתן לשלם ליועץ פנסיוני בגין קרנות פנסיה וקופות גמל. בחודש יוני 2014, פורסמה טיוטה שלישית של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה)(תיקון מס'), התשע"ד-2014, שבה מוצע לקבוע מודל לעמלת הפצה אחידה במסגרת ביצוע עסקה בשלושת סוגי המוצרים הפנסיוניים: קופת גמל, קרן פנסיה חדשה וביטוח מנהלים. מודל עמלת ההפצה המוצע קובע שיעור עמלת הפצה מרבי של 0.2% מהצבירה ועד 1.6% מההפקדות השוטפות לאותם המוצרים (על בסיס חודשי). במקרה שבו דמי הניהול הנגבים נמוכים משיעור עמלת ההפצה המרבית כאמור לעיל מוצע לאפשר תשלום עמלת הפצה מופחתת בשיעור של 40% מדמי הניהול בגין הצבירה ו/או ההפקדות השוטפות, לפי העניין. לגבי קרן השתלמות לא יחול שינוי בתקרת עמלת ההפצה המותרת.

בחודש פברואר 2015, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, שאיחדה טיטות של תקנות וחוזרים שפורסמו בעבר בנושא זה. על פי החוזר מוצע, כי גוף מוסדי ינהל מסלולי השקעה המותאמים לגיל המבוטחים בקופות גמל, לפי אחת החלופות הבאות: (א) ניהול שלושה מסלולי השקעה הבאים: (1) מסלול השקעה למבוטחים אשר גילם אינו עולה על 50 (2) מסלול השקעה עבור מבוטחים שגילם לפחות 50 ואינו עולה על 60 (3) מסלול השקעה עבור מבוטחים שגילם לפחות 60. (ב) מסלולי השקעה שיהיו מיועדים לקבוצה של מבוטחים שתאריך לידתם מצוי בטווח של 5 עד 10 שנים. מסלולים אלה יהוו ברירת מחדל עבור מבוטחים שלא בחרו במסלול אחר. כמו כן, מוצע כי גוף מוסדי ינהל מסלול השקעה נפרד עבור כל מקבלי הקצבאות. בנוסף, בחוזר פורטו כללים בנוגע לניהול מסלולי השקעה מתמחים, כללים לניהול מסלולי השקעה בקרנות השתלמות ופוליסות פרט, כללים בנוגע להתאמת שמו של המסלול למדיניות ההשקעות של המסלול, אופן ביצוע שינוי מדיניות השקעות תקנונית במסלול השקעה וכן כללים בנוגע להצגת מסלולי ההשקעה בפוליסות, בתקנונים, באתר האינטרנט ועוד. תחילתן של החוזר על פוליסות ששווקו לאחר שנת 2014 תהא מיום 1 בינואר 2016 ועל פוליסות ששווקו לאחר שנת 2014 מיום 1 בינואר 2017. החוזר לא יחול על קופות גמל מבטיחות תשואה ועל פוליסות ביטוח חיים ששווקו לפני שנת 1991. כמו כן, בהתאם לחוזר על הגופים המוסדיים להעביר למפקחת תקנון קופת גמל או נספח מסלולי השקעה לפוליסה בהתאם להוראות החוזר עד ליום 30 בספטמבר 2015.

טיוטות חוזרי המפקח וניירות עמדה

בחודש בינואר 2015, פרסמה הממונה נייר עמדה לגופים מוסדיים שעניינו "תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון". מנייר העמדה עולה כי לדעת הממונה תשלום דמי עמילות שנגזרים מדמי הניהול שמשלם עמית או מבוטח הינו פסול ואינו עולה בקנה אחד, לפי העמדה, עם חובת הנאמנות המוטלת על הגופים המוסדיים ועל בעלי הרישיונות. הגופים המוסדיים בקבוצה לומדים את נייר העמדה ובשלב זה, מוקדם להעריך את השלכותיו. יצוין, כי התאחדות החברות לביטוח חיים פנתה במכתב מפורט למפקחת תוך דרישה למשיכת נייר העמדה על רקע פגמים שנפלו בתוכנו ובהליך גיבושו ופרסומו.

בחודש ספטמבר 2014, פורסמה טיוטה שלישית של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"ד-2014. בהתאם לטיוטה, לא ניתן יהיה לתגמל סוכני ביטוח באמצעות פרסים או מתנות וחלק מהותי מהתגמול המועבר לסוכן הביטוח יהיה עבור השירות שהוא יעניק ללקוח לאורך חיי המוצר. עוד נקבע בטיטה, שבמקרים בהם נותק הקשר עם הלקוח או שהלקוח נפטר, יופסק תשלום העמלות. עוד מוצע בטיטה, לאסור על תשלום עמלות לסוכן התלויות בגובה דמי הניהול שמשלם הלקוח בעבור המוצר ועל תשלום עמלות לשני סוכנים במקביל. מועד התחילה המיועד של טיוטת תקנות אלו הינו החל מיום 1 ביולי 2015.

7.1.5.2 ביטוח אלמנטרי - כללי

תקנות החישוב

בתקנות החישוב כלולות, בין היתר, הוראות לעניין חובת מבטח להחזיק עתודות ביטוח ודרכי חישובן והפרשות לתביעות תלויות. בחודש ינואר 2013, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013, אשר מחליפות את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, תוך הסמכת המפקח ליתן הוראות לאופן חישובן של העתודות בביטוח כללי מסוגים כמפורט בתקנות החדשות.

במקביל, פרסם המפקח חוזר בדבר חישוב עתודות בביטוח כללי, הכולל הוראות לעניין חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי אשר רובן נכללו בתקנות שבוטלו. השינוי המהותי הנכלל בחוזר נוגע לביטול מנגנון ה"צבירה" שעניינו שמירת עתודה בסכום השווה לעודף הכנסות על הוצאות מצטבר לשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח ("הצבירה"), וזאת בענפים בעלי "זנב תביעות ארוך". יצוין, כי ביטול המנגנון האמור הוגבל לענפים בהם קיימת הערכה אקטוארית של התביעות התלויות. בחודש ינואר 2015, פרסמה המפקחת שתי הוראות משלימות לתקנות ולחוזר ה"ל", כמפורט להלן:

עמדת ממונה שעניינה נוהג מיטבי לאקטוארים לחישוב עתודות בביטוח כללי לצורך דיווח כספי, כך שישקפו באופן נאות את ההתחייבויות הביטוחיות. עמדת הממונה מפרטת, בין היתר, עקרונות בבסיס הערכת העתודות- מקצועיות, עקביות וזהירות. לעניין עקרון הזהירות, נקבע כי זהירות משמעה ש"העתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח". כלומר, לגבי העתודה שחושבה על ידי האקטואר, קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי העתודה שנקבעה בשייר תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בהקשר זה, נקבע לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות, כי הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, נקבע כי ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל

האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות ואף פורטו דוגמאות לטיפול אפשרי במגבלות כאמור.

- בד בבד עם עמדת הממונה הנ"ל, פורסם בחודש ינואר 2015 עדכון לחוזר הערכה אקטוארית בביטוח כללי, שבמסגרתו, בין היתר, שולבה החובה ליישם את עמדת הממונה בעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי הנ"ל. כן עודכנו מועדי התחילה של החוזר בדבר חישוב עתודות בביטוח כללי, באופן שנקבע בהן כי החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015, לא תחושב עתודת עודף הכנסות על הוצאות כאמור. על אף האמור, חברת ביטוח רשאית שלא לחשב את עתודת עודף הכנסות על הוצאות כאמור כבר החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014, ובלבד שבחירה גם ליישם את עמדת הממונה בעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי הנ"ל וכן את הוראות חוזר הערכת אקטוארית בביטוח כללי, החל מאותם דוחות כספיים (דהיינו: הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014).

הקבוצה לומדת את עמדת הממונה ואת השפעתה על אומדן הערכת ההתחייבויות בביטוח כללי. לפיכך, לא ניתן בשלב זה להעריך את מלוא השלכות וההשפעה הכוללת של השינוי האמור על הקבוצה. לפרטים נוספים בדבר תקנות החישוב וההוראות המשלימות הנ"ל, ראה באור 36 לדוחות הכספיים.

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995

על פי סעיף 328 לחוק הנ"ל, מוקנית למוסד לביטוח לאומי (המל"ל) זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששולמו או שישולמו על ידי המל"ל, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד (למשל אם עובד נפגע בתאונת דרכים שהיא גם תאונת עבודה).

בשנים האחרונות חלה עלייה בהיקף תביעות השיבוב של המל"ל כנגד המבטחים בגין תגמולים ששולמו על-ידי המל"ל לנפגעי תאונות דרכים המוכרות גם כתאונות עבודה העתודות לתביעות תלויות כוללות הפרשות בגין תביעות אלה. גידול בהיקף תביעות השיבוב על ידי המל"ל משפיע על הרווחיות.

בחודש אוגוסט 2013, במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2013-2014, פורסם תיקון עקיף לחוק הביטוח הלאומי שתחילתו בחודש ינואר 2014. במסגרת התיקון נקבע הסדר שיחייב מבטח של מזיק שחויב בתשלום לנפגע והיה רשאי לנכות או ניכה מהתשלום סכומים המגיעים לנפגע מהמוסד לביטוח לאומי (גמלת ביטוח לאומי), לדווח לביטוח הלאומי על אותם סכומים, תוך 60 ימים ממועד ביצוע הניכוי או מיום כריתת הסכם פשרה או מיום מתן פסק דין, לפי המוקדם. ככל שלא תקוים החובה במועד, תקופת ההתיישנות בגין תביעת שיבוב של המוסד לביטוח לאומי תחל להימנות מיום קבלת הדיווח או מהיום בו נודע למוסד על ההליכים בין הנפגע למבטח, לפי המוקדם, ובלבד שתקופת ההתיישנות לא תחרוג מ-15 שנה מיום קרות המקרה שחייב את המוסד לביטוח לאומי לשלם את גמלת הביטוח הלאומי.

להערכת החברה, יישום ההסדר בקשר עם תביעות שייושבו על ידי החברה כאמור, צפוי להשפיע על תשלומים למוסד לביטוח לאומי ולהגדילם, בעיקר בביטוח חובה וחבויות. ואולם בשלב ראשוני זה, לא ניתן להעריך במדויק את השלכותיו והיקף השפעתו של התיקון. על רקע התיקון, ביצעה החברה הפרשה בדוחותיה הכספיים, בהתאם להערכתה את הגידול הצפוי בהיקף התשלומים.

הערכת החברה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות

להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, מן הטעמים שפורטו לעיל.

ע"א 1453/12 פארס אלחבאנין נ' מנורה

ככלל, כאשר נפסק לניזוק פיצוי בגין נזקיו, מנוכחים ממנו מלוא תגמולי המל"ל ששולמו ושעתידים להיות משולמים לו בגין הפגיעה. המל"ל מצדו זכאי לחזור, במקרים מסוימים, אל המזיק בתביעה להחזר מכוח סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי. כך, הניזוק מקבל את הפיצוי המגיע לו בשני חלקים המשלימים זה את זה והמל"ל זכאי לחזור, במקרים מסוימים, אל המזיק.

בעניין אבו סרייה (ע"א 6935/99 קרנית נ' אבו סרייה - להלן: "הלכת אבו סרייה") נקבעה הלכה לפיה חרף קיצור תוחלת החיים של הנפגע מנוכחים מסך הפיצוי לנפגע מלוא תגמולי המל"ל אשר שולמו ועתידים להיות משולמים לניזוק, בהתאם לחישוב הנערך על פי תקנות ההיוון שאינן לוקחות בחשבון קיצור תוחלת חיים. כתוצאה מכך - הניזוק אינו מפוצה בגין מלוא הנזק.

בחודש ספטמבר 2014, ניתן פסק הדין בתיק הנזכר לעיל אשר במסגרתו ביטל בית המשפט העליון, בהרכב של חמישה שופטים, את 'הלכת אבו סרייה' הנ"ל, וקבע כי יש לנכות מפיצוי שנפסק לניזוק את מלוא תגמולי המל"ל ששולמו ושעתידים להיות משולמים לו, רק בהתאם לקיצור תוחלת החיים שנקבעה.

פסק הדין אינו מחייב את המל"ל, שלכאורה, רשאי להמשיך להגיש תביעות שיבוב, בלי להתחשב בקיצור תוחלת החיים. בנסיבות אלו, בהתאם לפסק הדין, החברה עשויה לקבל תביעות שיבוב בסכומים העולים על אלו שהיא רשאית לנכות ו/או שהיא ניכתה בפועל. להערכת החברה, פסק הדין עשוי להביא לגידול בתשלומי תגמולי הביטוח בתביעות ביטוח חובה וביטוחי חבויות.

להערכת הקבוצה, יישום ההסדר בקשר עם תביעות שיושבו על ידי החברה (לרבות בדרך של פסק דין, פשרה או תשלום אחר), צפוי להשפיע על תשלומים למוסד לביטוח לאומי ולהגדילם, בעיקר בביטוחי חובה וחבויות. ראה באור 36 לדוחות הכספיים.

הערכת החברה בקשר עם השלכות פסק הדין, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדו"ח. בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות והן תלויות בין היתר, בתיקונים משלימים שיכול ויערכו בהוראות החלות על המל"ל ובהתנהגות המל"ל בפועל.

7.1.5.3 ביטוח רכב חובה

בחודש יוני 2014, מונתה ועדה בין משרדית, בראשות השופט בדימוס אליהו וינוגרד, לשם בחינת "לוחות התמותה" (טבלאות תוחלת החיים) ושיעור הריבית, המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה, על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון) התשל"ח-1978. המלצות הוועדה יכול וישפיעו על שיעור ריבית ההיוון של גמלאות נפגעי עבודה ובהתאמה, יכול וישפיעו על גובה סכומי הביטוח שיהיה על חברות ביטוח לשלם למל"ל במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל לחברות הביטוח, וייתכן וישפיעו גם על הפסיקה בעניין שיעור ריבית ההיוון המקסימאלי שבהתאם לו רשאיות חברות הביטוח להוון תשלומי גמלאות עתידיים בגין אובדן השתכרות בביטוחי חובה וחבויות בשלב ראשוני זה, לא ניתן להעריך את השלכות דיוני הוועדה והיקף השפעתם, התלויים בין היתר, בהמלצות הוועדה, במידת ואופן יישומן ובהיקף השפעתן.

7.1.5.4 ביטוח רכב רכוש

חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), תשנ"ח-1998

החוק קובע נהלים לעניין מכירת כלי רכב לשם פירוק כללי או תיקון וכן נהלי רישום לגבי חלקי חילוף. החוק מחייב את המבטח להחזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי אם הרכב הועבר לשם פירוק כללי. באם מוכר המבטח את כלי הרכב שלא למטרות פירוק אלא למטרות תיקון, חובה על המבטח להחזיק את רישיון הרכב ולא להעבירו לידי הרוכש עד אשר ימציא הרוכש לידי המבטח רישיון מאת מוסך מורשה כי הרכב תוקן כנדרש או בעת החלפת חלק, אישור כי החלק אשר הוחלף נרשם כדין לפי הוראות החוק הנ"ל. בחודש אוקטובר 2014 נכנס לתוקף תיקון מס' 5 לחוק (חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים) (מניעת גניבות) (תיקון מס' 5) התשע"ד-2014, נקבע, בין היתר, כי החובה להעביר כלי רכב לפירוק כללי רק לעסק שמורשה לפי דין לעסוק בפירוק כלי רכב ולהחזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי תחול, לא רק במקרה שהמבטח החליט להעביר את הרכב לפירוק כללי, אלא בכל מקרה שבו שמאי קבע והודיע לרשות הרישוי כי מדובר ברכב באובדן גמור. מדובר בצעד נוסף שנועד למנוע העברת כלי רכב באובדן גמור לבעלי עסקים שאינם מורשים כדין לעסוק בפירוק רכב, שמעדיפים לעתים למכור את הרכב לגורם בתחומי הרשות הפלסטינית ש"מחיייה" את הרכב ומחזיק אותו לנסיעה תוך הלבשת זהות מזויפת על הרכב המתוקן. בהמשך לנ"ל, התפרסמה ביום 2 ביולי 2014, הוראת נוהל מס' 23 הכוללת הוראות ליישום התיקון. לתיקון לא צפויות להיות השלכות מהותיות על החברה.

בחודש אפריל 2014, פורסמו תקנות התעבורה (תיקון מס' 5), התשע"ד-2014 (להלן, בס"ק זה: "התיקון"). במסגרת התיקון הורחבה, בין היתר, רשימת הנזקים המפורטים בתקנה 309 לתקנות התעבורה כמחייבים, כתנאי להמשך שימוש ברכב, תהליך בדיקה ואישור על ידי מנהל מקצועי באמצעות טופס ייעודי כמפורט בתקנה. כמו כן, הוטלה על מספר גורמים מקצועיים (כגון: שמאי רכב או מנהל מקצועי במפעל שתיקן את הרכב או מנהל מקצועי במפעל בודק, כהגדרתם בתיקון), חובה להודיע לרשות הרישוי כי לרכב נזק בטיחותי" (כהגדרתו בתיקון) וכי הנזק תוקן. עוד נקבע במסגרת התיקון, כי במקרה שקיבלה רשות הרישוי הודעה כאמור, תירשם ברישיון הרכב הערה בנוסח: "נזק בטיחותי תוקן ונבדק". התיקון נכנס לתוקף ביום 1 באוגוסט 2014. בהמשך לנ"ל, התפרסמה ביום 2 ביולי 2014, הוראת נוהל מס' 23 הכוללת הוראות ליישום התיקון.

להערכת הקבוצה, התיקון עלול להשפיע על היקף עלויות תביעות רכב רכוש ולהגדילן, בין היתר, בשל השפעת רישום ההערה ברישיון הרכב (לפיה ספג "נזק בטיחותי"), על ערכו של הרכב, וכתוצאה מכך על התמורה שתקבל החברה בגין עסקאות למימוש הניצולת של רכבים באובדן גמור או אובדן גמור להלכה מחד גיסא, ו/או על הגדלת תגמולי הביטוח בגין ירידת ערך, מאידך גיסא. עם זאת, לא ניתן, בשלב זה, להעריך את השלכות התיקון התלויות, בין היתר, באופן יישום התקנות על ידי הגורמים הרלוונטיים, בהתנהגות השחקנים בשוק ובמחירי השוק שייקבעו. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, מן הטעמים שפורטו לעיל.

טיוטות חוזרי המפקח וניירות עמדה

ביום 11 במרץ 2015 פרסם הפיקוח טיוטת הכרעה עקרונית בעניין תשלום מע"מ וירידת ערך ברכב שלא תוקן.

על פי האמור בטיטות ההכרעה, מבדיקות שערך אגף שוק ההון ומפניות שהתקבלו אצלם, חברות הביטוח מפחיתות סכומים בגין ירידת ערך ובגין מע"מ מתגמולי הביטוח בתביעות צד ג' שבהן החליט התובע שלא לתקן את רכבו, בניגוד להלכות שנקבעו בעניין בפסיקת בית המשפט העליון.

לאור האמור, על פי טיוטת ההכרעה, במקרה שבו מבוטח או צד ג' תובע את נזקיו הישירים בגין תיקון הרכב והחברה אינה דוחה את תביעתו, עליה לשלם לו תגמולי ביטוח הכוללים, בין היתר, את ירידת הערך של הרכב ואת מס ערך מוסף החל בעניין (ובתנאי שאינו זכאי בניכוי מס תשומות), זאת גם אם לא תיקן את רכבו בפועל.

במסגרת טיוטת ההכרעה, מבקש הפיקוח לבטל הכרעה קודמת שנתן בעניין "תשלום לצד ג' טרם נעשה התיקון בפועל".

להערכת הקבוצה, יישום ההכרעה צפוי להשפיע על היקף תגמולי הביטוח בתביעות רכב רכוש - צד ג' ולהגדילם. עם זאת, החברה עדיין לומדת את טיוטת ההכרעה ובשלב מקדמי זה אינה יכולה להעריך באופן מלא את השלכות הטייטה, אם וככל שתהפוך להכרעה עקרונית סופית.

הערכת החברה בקשר עם השלכות טיוטת ההכרעה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדו"ח. בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות, בין היתר, מן הטעם שלא ידוע בשלב הזה האם הטייטה תהפוך לדין מחייב ומה יהיה נוסחה הסופי.

7.1.5.5 ביטוח כללי אחר

בחודש נובמבר 2014, הפיצה המפקחת מכתב למנהלי חברות הביטוח, על פיו, מביקורות שערך אגף שוק ההון, עולה כי במקרים מסוימים תכניות לביטוח רכוש כללו דרישה או סייג, שעל פיהם קיום או הפעלה של אמצעי מיגון תקינים מהווים תנאי מוקדם לחבות חברת הביטוח, אשר גררו שלילה אוטומטית של תגמולי ביטוח בקרות מקרה ביטוח, באופן שאינו מתיישב עם לשון החוק והפסיקה בנושא וכי גם במקרים אחרים, לא נערך יישום של הוראות ההסדר החקיקתי הקבוע בסעיפים 18 ו-21 לחוק חוזה הביטוח, לעניין תרופות המבטחת בשל אי קיום או הפעלה של אמצעי מיגון.

על פי מכתב המפקחת, על חברות הביטוח ליישם את הוראות ההסדר החקיקתי הקבוע בסעיפים 18 ו-21 לחוק חוזה הביטוח, בעת יישוב תביעות במלואן; לבחון את תכניות הביטוח בענפי הרכוש ולעדכן כך שלא תכלולנה דרישה או סייג הקובעים כי קיום או הפעלה של אמצעי מיגון תקינים, מכל סוג שהוא, מהווים תנאי מוקדם לחבות חברת הביטוח; לבחון האם תעריפי הביטוח הקיימים אצלן תואמים את הקבוע בסעיף 18(ג) לחוק חוזה הביטוח וכן לקבוע נהלים שיאפשרו את יישום הסדר התשלום כאמור בסעיף זה.

במסגרת המכתב נקבע כי ככל שחברת ביטוח תידרש לפעול לתיקון תכניות הביטוח, לרבות שינוי תעריף אם נדרש, עליה לעשות כן לא יאוחר מיום 31 בינואר 2015.

7.1.5.6 ביטוח בריאות

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), התשס"ט-2009

במסגרת התקנות, נקבעו קווים כלליים ביחס לאופן בו ינהל מבטח פוליסות ביטוח בריאות קבוצתיות הנמכרות על ידו, ובכלל זה: מגבלות על זהות בעל הפוליסה, הנחיות ביחס לחובות בעל הפוליסה כלפי המבוטחים, מספר מינימאלי של מבוטחים, אופן חידוש הביטוח, וכן חובת הודעה על שינוי בדמי ביטוח, מתן אפשרות למבוטח להמשיך את הביטוח הקבוצתי כביטוח פרט כפי שיורה המפקח, אופן גביית דמי הביטוח ואופן ניהול המידע ביחס לפוליסה הקבוצתית. בחודש נובמבר 2014, פרסמה המפקחת טיוטה שנייה לתיקון לתקנות בריאות קבוצתי. במסגרת טיוטת התיקון, נקבע, בין היתר, כי במקרה של חידוש או התאמת פרמיה במהלך תקופת הביטוח - העלאת דמי הביטוח ב- 15 ש"ח או ב- 50% לפי הנמוך מבניהם או במקרה של שינוי מהותי של הכיסוי הביטוחי נדרשת הסכמה מפורשת של המבוטח. מועד התחילה של התיקון נקבע ליולי 2015. לאור העובדה שבמועד פרסום הדוח לא ניתן לדעת מה יהיה הנוסח הסופי של הוראות הדין הנ"ל, אין באפשרות הקבוצה לאמוד את עוצמת והיקף ההשפעה של הטיוטה המוצעת על תחום הביטוחים הקבוצתיים בתחום הבריאות.

7.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים ושינויים החלים בהם

7.2.1 כללי

מחסומי הכניסה העיקריים לכלל תחומי הפעילות של הקבוצה הינם:

- קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות שבה פועלת הקבוצה, כוח אדם מיומן, קשרים עסקיים מפותחים עם מבטחי משנה וידע וניסיון מול ספקי שירותים עיקריים;
- הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על פי דין לקבלת רישיונות עיסוק וקבלת היתרים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה, לפי העניין (ראה סעיף 7.11 לעניין טיוטת הנחיות המפקח בדבר תנאים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגופים מוסדיים);
- עמידה בדרישות הרגולציה;
- דרישה לקיום הון עצמי מינימאלי (לפרטים ראה באור 14 לדוחות הכספיים);
- בניית מערכי שיווק אפקטיביים בתחומי הפעילות השונים;

מחסום יציאה עיקרי מתחומי הפעילות של הקבוצה נובע מהצורך לקבלת היתר שליטה בידי הגורם הרוכש את הפעילות וכתוצאה מכך במקרה שלא נמצא רוכש מתאים, הצורך בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות לעתים לתקופות ארוכות ("Run-Off").

7.2.2 היתר להחזקת אמצעי שליטה

בהתאם להוראות הדין, החזקת אמצעי שליטה ושליטה במבטח (לרבות בחברה מנהלת של קרן פנסיה), בסוכן ובחברה מנהלת של קופת גמל, כפופים לקבלת היתר מאת הממונה. בחודש דצמבר 2013, ועל רקע מיזוג מנורה מבטחים גמל למנורה מבטחים פנסיה וגמל ופטירתו של מר מנחם גורביץ ז"ל, עודכן היתר השליטה בקבוצה, וניתן ליורשות (שתי בנותיו) של המנוח מר מנחם גורביץ ז"ל.

ההיתר הוא להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה, במישרין או בעקיפין, באמצעות מנורה מבטחים החזקות, במבטחים: החברה, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ושומרה; בחברה המנהלת: מנורה מבטחים מהנדסים; ובסוכני התאגיד: סיני סוכנות לביטוח, סוכנות ארנון את וינשטוק וסוכנות אורות (להלן: "התאגידים נשוא ההיתר").

בהיתר נקבעו, בין היתר, התנאים העיקריים כדלקמן: הוראות בדבר שימור גרעין השליטה⁵ במלוא שרשרת השליטה בתאגידים נשוא ההיתר, וזאת בדרך של הגבלות על שיעבוד, מכירה, העברה של גרעין השליטה בתאגידים הנ"ל, לרבות בדרך של הנפקה; הוראות בדבר הפקדה, בידי נאמן (עו"ד ישראלי) על פי כתב נאמנות, של תעודות מניה המייצגות לפחות את גרעין השליטה במבטחים ובחברות המנהלות וכן חתימה על יפויי כוח לנאמן על אמצעי השליטה שימנה המפקח למכירת מניות גרעין השליטה, בהתקיים תנאים המפורטים בהיתר. נכון למועד הדוח, החברה עומדת בכל תנאי ההיתר.

7.3 גורמי הצלחה קריטיים

להערכת הקבוצה, קיימים מספר גורמים שבהם תלויה הצלחת הפעילות בתחומי הביטוח השונים, בהם פועלת הקבוצה, וביניהם: איכות ומקצועיות כוח האדם בקבוצה; שירות איכותי ויעיל למבוטחי ועמיתי הקבוצה וסוכניה לרבות שימור ושיווק מוצרים חדשים ללקוחות קיימים, איכות הסכמי ביטוח המשנה ויציבות מבטחי המשנה; איכות ניהול ההשקעות והכנסות מהשקעות; מערכות מחשב ומידע תומכות מתקדמות וכן גיוס סוכנים חדשים וביסוס מערך רחב של סוכני ביטוח המשווקים את מוצרי הקבוצה.

7.4 השקעות

7.4.1 מבנה ניהול ההשקעות

השקעות הגופים המוסדיים בקבוצת מנורה מבטחים מנוהלות על ידי אגף ההשקעות של החברה. באגף קיימים צוותי השקעה מתמחים בהשקעות בחו"ל, במניות בישראל, בנכסי חוב, קרנות השקעה, נדל"ן בישראל ובחו"ל ומערך אשראי לא סחיר. מתקיימת הפרדה בין ניהול כלל כספי הנוסטרו לבין ניהול כספי המבוטחים/עמיתים.

בנוסף, קיימים באגף צוות דיווח ובקרה - "מידל אופיס" וצוות מחקר ודירוג. האגף מסתייע באופן שוטף ביעוץ משפטי ובמערך ניהול הסיכונים.

בנוסף, באגף חשבות וכספים קיימת יחידת המערך העורפי - "בק אופיס", תחת תחום חשבות השקעות, אשר אחראית על קליטת, רישום ובקרת ביצוע של עסקאות בנכסי השקעה.

החלטות ההשקעה בפועל מתקבלות על ידי מנהלי התחומים באגף ומנהלי ההשקעות השונים, תוך הסתייעות בצוות מחקר ודירוג, בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום. הכל בכפוף למסגרת המדיניות המאושרת על ידי הדירקטוריונים הרלבנטיים וועדות ההשקעה השונות.

7.4.2 נכסים מנוהלים

נכסי הנוסטרו של הקבוצה (הון עצמי, התחייבויות הנובעות מעסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, שאינן תלויות תשואה ומעסקי ביטוח בריאות לטווח ארוך והתחייבות הנובעת מעסקי ביטוח כללי ומעסקי ביטוח בריאות לטווח קצר), מושקעים בהתאם למגבלות הקבועות בתקנות דרכי ההשקעה ומדיניות ההשקעות המאושרת הנקבעת על ידי ועדות השקעה והדירקטוריונים בקבוצה. הסיכונים הנובעים מהשקעות של נכסי נוסטרו חלים על חברות הקבוצה.

נכסי מבוטחים, מושקעים בהשקעות סחירות ושאין סחירות בהתאם למגבלות הקבועות לעניין זה בתקנות כללי ההשקעה ובהתאם למדיניות ההשקעות המאושרת על ידי ועדות ההשקעה והדירקטוריון. התשואה המושגת נזקפת לטובת בעלי הפוליסות, בניכוי דמי ניהול. יצויין, כי בקופות

⁵ לעניין זה, "גרעין שליטה" - 50.01% בכל אחד מאמצעי השליטה, במישרין או בעקיפין, בדילול מלא של כלל אמצעי השליטה בתאגיד הרלבנטי.

הגמל מבטיחות התשואה נזקפת תשואה מינימלית בהתאם להבטחת הקופה גם אם התשואה בפועל נמוכה יותר.

ועדות השקעה

בחברה קיימים שני סוגים של ועדות השקעה אשר מיישמות את מדיניות ההשקעה הכוללת שאושרה ומקבלות את החלטות ההשקעה: אחת - ועדת השקעות תלויות תשואה ("כספי מבוטחים") והשנייה - ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטרו").

7.4.3 ועדת אשראי

בתחום האשראי, פועלת ועדה משותפת לכלל הגופים המוסדיים בקבוצת מנורה מבטחים, למעט מספר סוגי אשראי שהוחרגו וכן בתחום החובות הבעייתיים.

7.4.4 השקעות מנוהלות

להלן מידע אודות התפלגות הנכסים המנוהלים של החברה (המשקיע המוסדי):

גוף מוסדי	נוסטרו (מיליוני ש"ח)	כספים תלויי תשואה (מיליוני ש"ח)
נכסי החברה	10,283	19,204

7.4.5 פעילויות השקעה מהותיות

הלוואות מיוחדות

החברה העמידה הלוואות ללקוחות (להלן בסעיף זה: "הלוואים"), במהלך התקופה שבין אוקטובר 2004 עד מרס 2007, ללא בטחונות במועד העמדת הלוואות, כנגד שיעבוד פוליסות ביטוח חיים שהופקו על ידי החברה לטובת הלוואים בסמוך למועד העמדת הלוואות. הלוואים הופנו לחברה על ידי סוכנים. סך יתרת הלוואות כאמור בחברה, נכון ליום 31 בדצמבר 2014, עמד על כ- 66.3 מיליוני ש"ח. ערכי הפדיון של הפוליסות ששועבדו כאמור כנגד העמדת הלוואות, נכון ליום 31 בדצמבר 2014, הינם בסך של כ- 1.4 מיליוני ש"ח. כנגד הלוואות כאמור בוצעה הפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים של החברה, בסך של כ- 51.1 מיליוני ש"ח. יצוין, כי כחלק מהסדרי גביית הלוואות האמורות נחתמו הסכמי הלוואה חדשים עם מנורה מבטחים החזקות ששימשו בעיקר לפירעון הלוואות שניתנו במקור על ידי החברה.

7.4.6 פרסום מדיניות השקעות

להלן קישור למדיניות ניהול ההשקעות של החברה, כפי שפורסמה באתר האינטרנט -

<https://www.menoramivt.co.il/wps/portal/about-menora/menora-mivtachim-insurance/participating-portfolio/investment-policy/>

7.5 ביטוח משנה

7.5.1 כללי

ביטוח משנה הוא אחד מהכלים שבאמצעותם מגדרת החברה את הסיכונים הביטוחיים שלה, מצמצמת את חשיפתה ומגינה על ההון העצמי שלה. ביטוח המשנה מאפשר לחברת הביטוח לפזר את הסיכון הביטוחי בגין מבוטחים רבים יותר ובכך לצמצם את הסיכון הכולל החל עליה תוך הרחבת הקיבולת שלה לעסקים חדשים, והכל במגבלות היקף הסיכון שביכולתה לשאת ביחס להון העצמי שלה. ביטוח המשנה הוא גם אמצעי לרכישת ידע המבוסס על ותק והיקף הפעילות הבינלאומית של מבטחי המשנה עימם היא מתקשרת.

ביטוח המשנה מאפשר לחברת הביטוח למצע את תנודות התוצאות החיתומיות בשייר, תוך העברת סיכונים חריגים למבטחי משנה. סוג הסיכונים המועברים למבטחי המשנה ואופן העברתם נקבעים על פי ניתוח אופי הסיכון ועילות העברתו למבטח המשנה, בהתבסס על ניסיון העבר ומודלים כלכליים פנימיים. יצוין, כי בהעברת הסיכון למבטחי משנה אין בכדי לשחרר את הקבוצה ממלוא מחויבויותיה כלפי מבטחיה.

ביטוחי המשנה של הקבוצה בתחום הביטוח הכללי, נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי משנה בתחומי החיים והבריאות נערכים על בסיס רב-שנתי עם אפשרות ביטול בהודעה מראש על ידי אחד הצדדים, לגבי פוליסות חדשות. חוזי ביטוח קטסטרופות בענף ביטוח חיים נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה וסינדיקטים של לוי'ס. לקבוצה אין תלות במבטח משנה מסוים כלשהו. בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות למבטח, בחוזים מסוימים, לפי העניין.

בחלק מההסכמים גובה העמלה תלוי ברווחים בשנה או בשנים האחרונות, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה.

בחלק מהענפים, שייר הקבוצה מכוסה בביטוח עודף הפסדים כנגד קטסטרופה (Excess Of Loss).

ביטוח המשנה לסוגיו מוצג בדוחות הכספיים בסעיפי הפרמיה, התביעות המשולמות והתלויות, העמלות, עתודות הביטוח וסכומים לקבל והתחייבויות אחרות, לפי העניין.

7.5.1.1 סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים ותיאור תמציתי של הכיסוי בגין כל מוצר עיקרי בתחומי הפעילות השונים:

בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה הנרכש למדיניות העסקית של הקבוצה ולאופי הסיכון ורמתו.

ההבחנה הבסיסית בסוגי ביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהינו ביטוח משנה הנערך עבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהינו ביטוח משנה הנערך עבור עסקים ספציפיים או פוליסה בודדת. בדרך כלל, לעסקים גדולים נרכש ביטוח משנה פקולטטיבי, בפרט כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת חוזי ביטוחי המשנה של הקבוצה, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה (ה-Treaty) עם מבטח המשנה. ההסכמים יכולים להיות עם מבטח משנה אחד או עם מספר מבטחי משנה במקביל.

להלן פירוט סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף הביטוח בכלל ובקבוצה בפרט -

ביטוחי משנה יחסיים - כוללים ביטוחי מכסה (Quota Share) וביטוחי מותר (Surplus). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה הקבוצה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה או כיסוי שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה או הכיסוי הנ"ל. בביטוחי מכסה שיעור זה הינו קבוע לכל הפוליסות בענף המבטח, ובביטוחי מותר שיעור זה משתנה על בסיס סכום הביטוח בהתאם לכל פוליסה או כיסוי. בחוזים מסוג זה, השתתפות מבטח המשנה בסיכון מוגדרת מראש, בהתאם לחלקו היחסי בפרמיה או בהתאם למפתח שנקבע מראש על בסיס סכום הביטוח.

ביטוחי משנה לא יחסיים כולל ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss) - ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים המוגדר מראש, דהיינו, תביעה בודדת או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם

מעל הסכום המוסכם משולמת על ידי מבטח המשנה עד לגובה סכום התקרה המוסכמת. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על ידי חברת הביטוח באופן בלעדי. בחוזים מסוג זה החלוקה בסיכון אינה יחסית והשתתפות מבטח המשנה מותנית בגובה הנזק.

7.5.1.2 תיאור ההסכמים העיקריים לתשלומי עמלות המתקבלות ממבטחי משנה

בחוזי ביטוח משנה לא יחסיים הקבוצה איננה מקבלת, בדרך כלל, עמלות ממבטחי המשנה. בחוזי ביטוח יחסיים וכן בהסכמי ביטוח פקולטיביים, הקבוצה מקבלת עמלות ממבטחי המשנה בשיעור מוסכם ו/או בהתאם לתוצאות הביטוחיות, לפי העניין.

7.5.1.3 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

דירקטוריון החברה, מאשר אחת לשנה מדיניות ביטוח משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה, שכוללת את היקף השייר בכל ענף וענף ואת מסגרת החשיפה המרבית למבטח משנה בודד או לקבוצת דירוג של מבטחי משנה. מדיניות ביטוח המשנה כוללת קריטריונים להתקשרות עם מבטח משנה ובפרט הדירוג של מבטח המשנה.

הנהלת החברה מיישמת את המדיניות שאושרה, קובעות תכנית ביטוח משנה שנתית בהתאם למדיניות, ומדווחת עליה למפקח.

7.5.1.4 ביטוח כללי

בתחום הביטוח הכללי הקבוצה מתקשרת עם מספר רב של מבטחי משנה על מנת למנוע תלות במבטח משנה בודד ולפזר את סיכון האשראי הגלום בהתקשרות שכזו.

מדיניות ההתקשרות עם מבטחי משנה בתחום הביטוח הכללי, נכון למועד הדוח הינה כדלקמן:

לא תבוצע התקשרות עם מבטח משנה שדירוגו פחות מ- A- לפי S&P או לפי דירוג דומה מסוכנויות אחרות בהתאם למדיניות, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות.

ככלל, התקשרויות הקבוצה עם מבטחי המשנה בכל ענפי הביטוח הכללי, מתחדשות מדי שנה.

ביטוח משנה יחסי רב ענפי ("Multi-Line") - הקבוצה התקשרה לקראת שנת 2009 בהסכם ביטוח משנה יחסי (25%) על שייר החברה במרבית ענפי הביטוח הכללי עם מבטח משנה (Swiss-Re). ייחודיות ההסכם הוא בתחולתו על מספר ענפים בו-זמנית. ההסכם היה בתוקף עד סוף שנת 2013 ולא חודש, לגבי עסקים חדשים, החל מינואר 2014.

בשנת 2014 התקשרה החברה בחוזים עם מבטחי משנה בתחום הביטוח הכללי, בהתאם למדיניות המאושרת.

רכב חובה

חשיפת החברה בתחום ביטוח רכב חובה, מוגנת באמצעות חוזי ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (Excess of Loss). כמקובל בחוזים מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי המשנה.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום בשנים המתוארות בדוח (באלפי ש"ח):

2012		2013		2014		שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
13%	2,317	27%	2,847	28%	2,867	Swiss Reinsurance Co	-AA	שוויץ
		10%	1,095			Aspen Insurance UK Ltd	A	שוויץ
		11%	1,139			XI Re Europe	+A	אירלנד

רכב רכוש

חשיפת החברה בתחום ביטוח רכב רכוש, מוגנת הן באמצעות חוזי ביטוח משנה יחסיים והן באמצעות חוזי ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (Excess of Loss), להגנה כנגד אירועים חריגים.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום הפעילות (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2012		2013		2014		שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
80%	175,674	89%	165,984			Swiss Reinsurance Co	-AA	שוויץ
				22%	7,925	Aspen Insurance UK Ltd	-AA	פינלנד
				13%	4,549	XI Re Europe	+A	שוויץ
				56%	19,890	Everest Reinsurance Co	+A	ארה"ב

כמקובל בחוזים יחסיים מסוג זה, מתקבלת עמלת מסירה ממבטחי המשנה, המחושבת כשיעור מהיקף הפרמיה המועברת. שיעור העמלה משתנה בהתאם לתוצאות העסקיות.

בחלק מההסכמים, קיימת התניה לשיעור העמלה בהתאם לתוצאות העסקיות. ככל שהתוצאות העסקיות מורעות, כך שיעור העמלה יורד (Sliding Scale).

ביטוח כללי אחר

התקשרויות החברה עם מבטחי משנה בכל ענפי הביטוח בתחום מתחדשות מדי שנה. בתחום הפעילות, מתקשרת הקבוצה עם מבטחי המשנה שלה בחוזים כלליים מסוג Excess of Loss. ענפי ביטוח חבות מעבידים, ביטוח צד ג' מאוגדים בחוזה ביטוח משנה אחד מסוג Excess of Loss, המבוסס על שנת הנזק. בענפי ביטוח אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית וחבות מוצר קיים הסכם ביטוח משנה נפרד גם הוא על בסיס Excess of Loss, המבוסס על שנת החיתום של הפוליסה.

בענף ביטוח רכוש מתקשרת החברה בחוזים יחסיים ובחוזי Excess of Loss המגנים על החברה כנגד קטסטרופה.

בעסקים מסוימים, בהם גבולות האחריות חורגים מהגבולות המותרים בהסכמי ביטוח המשנה, או שהכיסוי הנדרש אינו נכלל בהסכמי ביטוח המשנה, נרכש ביטוח משנה ספציפי (פקולטיבי). סוג ביטוח המשנה הנרכש (יחסי/לא יחסי) משתנה בהתאם למהות הסיכון והיצע הכיסוי בשוק ביטוח המשנה.

בהסכמי ביטוח משנה היחסיים, בענפים הכוללים מרכיב קטסטרופה, מגבילים מבטחי המשנה את התשלום בגין אירוע בודד בשיעור מוסכם מסכום הביטוח המכוסה.

בביטוחי דירות אגב משכנתא, הנמכרים באמצעות הבנקים, נרכש, במרבית המקרים, ביטוח משנה ספציפי ("פקולטיבי").

ביטוח חבויות

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בענף חבויות מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2012		2013		2014		מדינה	דירוג S&P	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
43%	51,085	42%	54,847			שוויץ	-AA	Swiss Reinsurance Co
17%	20,794	17%	22,116			בריטניה	+A	Lloyd's
				22%	22,596	בריטניה	+A	Novae
				10%	10,348	גרמניה	+A	AIG Europe Ltd. (ex Chartis Europe S.A)

ביטוח רכוש ואחרים

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בענף ביטוח רכוש ואחרים מהווה מעל 10% מסך פרמיות ביטוח המשנה בתחום (באלפי ש"ח), בתקופות המתוארות בדוח:

2012		2013		2014		מדינה	דירוג S&P	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
25%	87,077	24%	84,977			שוויץ	-AA	Swiss Reinsurance Co
10%	33,594	11%	38,870	12%	39,259	ארה"ב	+A	Everest Reinsurance Co.
				12%	38,898	צרפת	+A	Scor

ריכוז תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי:

סה"כ			ענפי חבויות אחרים			ענפי רכוש אחרים			רכב רכוש			רכב חובה			
2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
667,662	680,979	481,230	118,837	129,951	101,459	349,813	354,167	333,932	181,042	186,165	35,672	17,970	10,696	10,167	פרמיות ביטוח משנה
107,237	138,610	53,999	38,292	63,095	(5,150)	68,274	58,392	67,791	3,523	9,921	178	(2,851)	7,203	(8,820)	רווח הפסד למבטחי המשנה

פירוט שאר ענפי רכוש לפי סוגי פרמיות:

2012	2013	2014	
219,976	212,682	194,263	פרמיות ביטוח משנה - יחסי
14,175	6,860	26,196	פרמיות ביטוח משנה- לא יחסי
115,662	134,625	113,473	פרמיות ביטוח משנה- רעידת אדמה
349,813	354,167	333,932	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

7.5.1.5 ביטוח חיים

במהלך שנת 2014, בהתאם למדיניות החשיפה של הקבוצה בתחום ביטוח חיים, התקשרויות הקבוצה הינן עם מבטחי משנה בדירוג בינלאומי של A- ומעלה לפי S&P, כאשר שיעור החשיפה למבטח משנה בחוזה בודד לא יעלה על 50% מסך הפרמיה באותו חוזה, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות. בנוסף, הקבוצה רוכשת מדי שנה ביטוח משנה להגנה מקטסטרופה בכיסוי מוות, אובדן כושר עבודה ונכות.

התקשרויות הקבוצה בביטוחי משנה בענף ביטוח חיים הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תכניות הביטוח ואינן קצובות בזמן, למעט כיסוי קטסטרופות (כולל מלחמה) המתחדש מדי שנה. תנאי חוזי ביטוח המשנה נחתמים מחדש מידי שנה; שינויים בהם תקפים, בדרך כלל, רק לגבי פוליסות ביטוח חדשות.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה ששיעור הפרמיה מסך פרמיות ביטוח המשנה גבוה מ- 10% בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך טווח (באלפי ש"ח), בתקופות המתוארות בדוח:

2012		2013		2014		מדינה	דירוג P&S	שם מבטח המשנה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
56.4%	65,240	58.9%	72,976	57.8%	68,229	שוויץ	AA-	Swiss Reinsurance Munich
22.9%	26,455	20.8%	25,718	21.8%	25,734	גרמניה	AA-	Reinsurance General & Colonge
12.2%	14,142	10.7%	13,249	10.6%	12,470	גרמניה	AA+	

7.5.1.6 ביטוח בריאות

בהתאם למדיניות החשיפה של הקבוצה, התקשרויות הקבוצה הינן עם מבטחי משנה בדירוג בינלאומי של A- ומעלה, לפי S&P, למעט אישורים מיוחדים בגין נסיבות ספציפיות. שיעור ביטוח משנה בכל הסכם תלוי במידת הסיכון של ההסכם ושיקולים מסחריים, בהתאם למדיניות שאישר הדירקטוריון.

התקשרויות הקבוצה בביטוחי משנה בתחום ביטוח הבריאות הינן ארוכות טווח והן נקבעות לפי תכנית הביטוח וניתנות לביטול בהודעה מראש לגבי ביטוחים עתידיים בלבד למעט מקרים מיוחדים. תנאי חוזי ביטוח המשנה נחתמים מחדש מידי שנה; שינויים בהם תקפים, בדרך כלל, רק לגבי פוליסות ביטוח חדשות.

בחלק מביטוחי המשנה יש למבטח המשנה אפשרות לעדכן תעריפים במהלך תקופת ההסכם, בהתקיים תנאים מסוימים.

להלן פרטים לגבי מבטחי משנה ששיעור הפרמיה מסך פרמיות ביטוח המשנה גבוה מ- 10% בתחום ביטוח בריאות (באלפי ש"ח) בתקופות המתוארות בדוח:

2012		2013		2014		שם מבטח המשנה	דירוג S&P	מדינה
אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה	אחוז מכלל פרמיות לביטוח משנה	פרמיה לביטוח משנה			
75.9%	78,384	75.7%	85,645	76.8%	86,802	Swiss Re	-AA	שוויץ
11.4%	11,770	12.3%	13,957	11.7%	13,257	Munich Re	-AA	גרמניה
11.1%	11,464	10.1%	11,417	9.6%	10,891	Gen Re	+AA	גרמניה

7.5.1.7 חשיפה לרעידת אדמה

חשיפת מבטחי המשנה לסיכון רעידת אדמה מורכבת מהסיכונים המועברים אליהם במסגרת חוזי הרכוש היחסיים, בהם מבטח המשנה משתתף בחלק יחסי מן הסיכון. החשיפה הזו מוגבלת בסכום מקסימום לאירוע (EVENT) (LIMIT).

בגין סיכון רעידת האדמה, שמעבר לכיסוי הקיים במסגרת חוזי ביטוח המשנה היחסיים, רוכשת הקבוצה הגנה נוספת בחוזה "עודף הפסדים" (EXCESS OF LOSS) בשכבות שונות. היקף הכיסוי הנרכש, מבוסס על ה-MPL, שעל פיו החליטה הקבוצה לרכוש את ההגנה. ה-MPL (Maximum Probable Loss) משקף את שיעור הנזק המקסימאלי הצפוי לחברה באירוע בודד בהסתברות שנקבעה. הקבוצה קובעת MPL שמרני, תוך לקיחת שולי ביטחון נוספים, לכל סוג סיכון, בהתבסס על התפלגות התיק של החברה, ותוך שימוש במודלים בין-לאומיים.

בשנת 2014 התבססה הקבוצה לצורך הגנות לרעידת אדמה, על MPL ממוצע של כ- 2%.

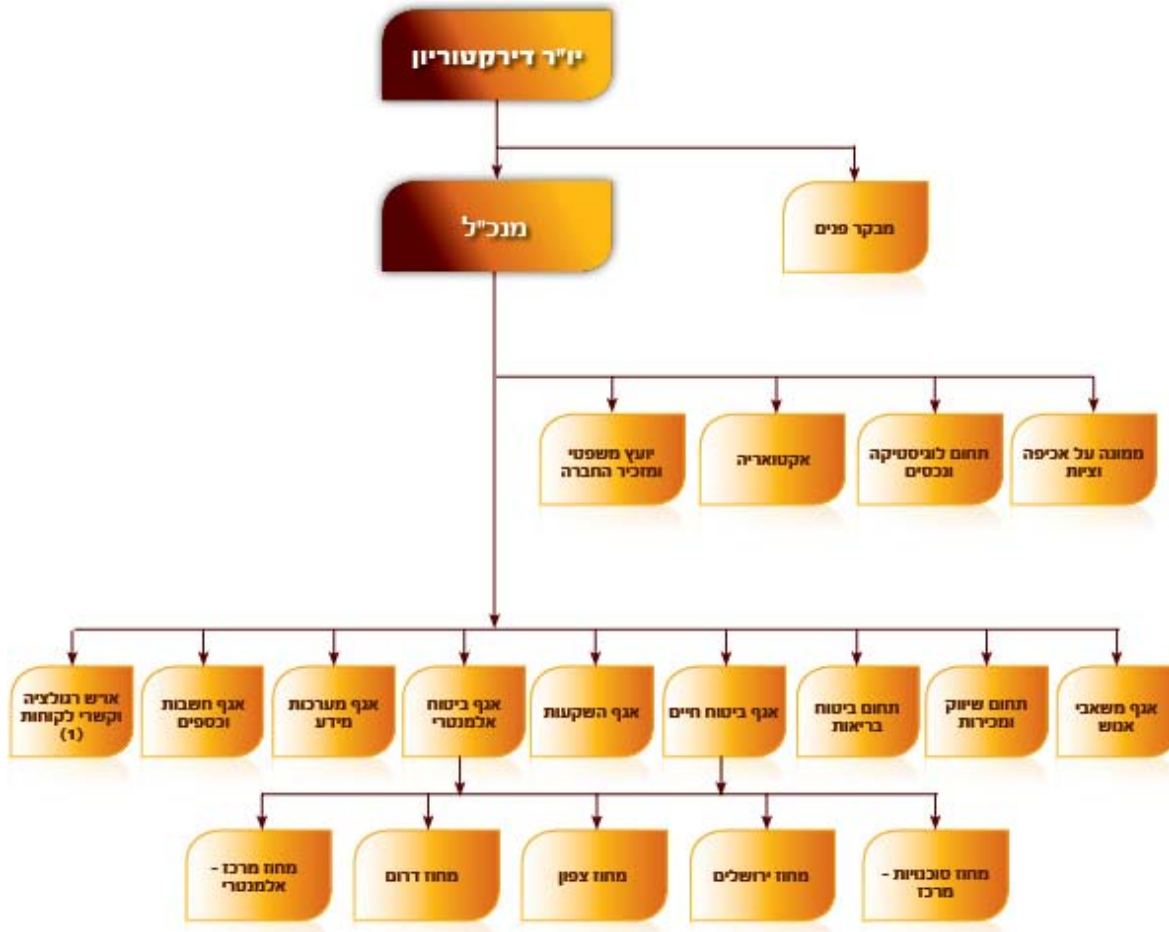
סכומי החשיפה לרעידת אדמה המכוסים בביטוח משנה יחסי, עמדו, נכון למועד הדוח, על כ- 120 מיליארדי ש"ח, וסכומי החשיפה המכוסים בביטוח משנה לא יחסי הממוצעים, נכון למועד הדוח, עומדים על כ- 57 מיליארדי ש"ח. כאמור, הסכמי ביטוח המשנה של החברה אינם מגינים על סכומי החשיפה המלאים אלא מבוססים על הערכות סיכון שמרניות של נזק מקסימאלי פוטנציאלי.

מבטח המשנה שחלקו מסך החשיפה לרעידת אדמה עולה על 10% הינו, SWISS RE וזאת נכון למועד הדוח. לפרטים נוספים ראה באור 36 לדוחות הכספיים.

7.6 הון אנושי

להלן המבנה הארגוני של החברה למועד הדוח:

מבנה ארגוני של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

(1) החל מחודש ינואר 2014, תחום ארש רגולציה וקשרי לקוחות פורק ומוזג למספר אנפים שונים בחברה.

7.6.1 מצבת העובדים

בקבוצה מועסקים עובדים על פי הפירוט שלהלן:

31.12.2013	31.12.2014	
11	11	הנהלת הקבוצה
442	489	ביטוח חיים
386	392	ביטוח כללי
66	68	ביטוח בריאות
37	35	עובדי סוכנויות ביטוח
		יחידות מטה ושירות כלל חברתיות (משאבי אנוש, מערכות מידע, אקטואריה, כספים, קשרי לקוחות ועוד)
695	686	
1,637	1,681	סה"כ

נכון למועד הדוח, אין לקבוצה תלות בעובד כלשהו.

בנוסף לנתונים כמפורט בטבלה לעיל, הקבוצה מקבלת שירותים מספקים חיצוניים, אשר מעמידים את עובדיהם לטובת הקבוצה (להלן: "עובדי קבלן"), אשר חלק משמעותי מעובדיהם פועלים במשרדי הקבוצה. נכון ליום 31 בדצמבר 2014, קיבלה החברה שירותים כאמור באמצעות 139 עובדי קבלן, וזאת לעומת 180 עובדי קבלן, נכון ליום 31 בדצמבר 2013 רובם נותני שירותים לאגף מערכות מידע. השינוי נובע בעיקר מהעובדה שבמהלך 2014 נקלטו חלק מעובדי הקבלן כעובדי חברה.

בהמשך למגמת הגידול בפעילות הקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2014, גדלה מצבת העובדים בקבוצה בכ- 44 עובדים, גידול של כ- 3%, וזאת בעקבות צרכים עסקיים של הקבוצה, לרבות לצרכי פיתוח ושיפור מערכות המידע שלה, לשיפור השירות ללקוחות הקבוצה ולצורך התמודדות עם דרישות רגולטוריות, וכן כאמור בעקבות העברת עובדי קבלן להעסקה כעובדי חברה.

7.6.2 הדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה משאבים בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים בהתאם לצרכים העסקיים והוראות רגולטוריות. מערך ההדרכה לעובדים ולסוכנים כולל הכשרות מקצועיות, הכשרות ניהוליות והתנהגותיות, ייעוץ ארגוני ואישי למנהלים וזאת, על מנת לפתח רמה מקצועית גבוהה בנושאים מגוונים כגון: דרישות רגולטוריות, תכניות ביטוח חדשות, הדרכות בתחום ביטוח חיים, חיסכון ארוך טווח ופנסיה, המיסוי והפיננסים ומתן שירות.

בנוסף, הקבוצה פעלה ופועלת להכשרת עובדים בתחומי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, לצורך קבלת רישיון משווק פנסיוני, בהתאם להנחיות המפקח.

7.6.3 הטבות וטיבם של חוזי העסקה

חלק מהעובדים הוותיקים בחברה, מועסקים על פי הסדר עבודה שהוראותיו נקבעו בעבר בין הנהלת החברה לבין נציגות העובדים, ובו מעוגנים כל תנאי העסקה, ובכללם מרכיבי שכר ברוטו לחודש, משכורת 13, ביטוח מנהלים, קרן השתלמות, והטבות נוספות על פי קריטריונים, כגון: רכב צמוד, טלפון סלולארי, השתתפות בעלות גני ילדים, ספרות מקצועית והוצאות אש"ל. חלק מהעובדים מועסקים במנורה מבטחים ביטוח בהסכמי עבודה אישיים אשר לגבי מרביתם הסכמי העסקה האישיים מכילים את מרבית המרכיבים הכלולים בהסדר העבודה הנ"ל. החל מחודש נובמבר 2011, הוחלה בחברה מדיניות העסקה חדשה לעובדים חדשים אשר איננה כוללת מרכיבים מסויימים הכלולים בהסדר העבודה הנ"ל. יובהר, כי תנאי העסקה החדשים כאמור הינם בהתאם להוראות הדין.

בנוסף, קיימים בחברה עובדים אשר עיסוקם במכירות, ובכלל זה מפקחי רכישה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, אשר מועסקים באמצעות הסכם עבודה אישי המבוסס

על שכר יסוד ועמלות מכירה. כן קיימים עובדים, בעיקר בתחום השיווק, המועסקים במשותף על ידי מספר חברות בקבוצת מנורה מבטחים.

החברה עורכת דיוני שכר בהתאם להחלטת הנהלת החברה ומבצעת תהליכי הערכה שנתית לעובדים על ידי הממונים עליהם.

על עובדי החברה, חלים הוראות שונות מכוח צווי הרחבה על כלל העובדים והמעבידים בישראל.

7.6.4 עובדי ההנהלה הבכירה

ההנהלה הבכירה (למעט נושאי משרה) מועסקת בחברה על פי חוזי העסקה אישיים, הכוללים, בין היתר, מרכיבי שכר ברוטו, הוצאות אש"ל, משכורת 13, מענק שנתי (באישור האורגנים המוסמכים), רכב צמוד או לחילופין החזר הוצאות רכב, טלפון סלולארי והפרשות סוציאליות וקרן השתלמות, כמקובל במשק.

7.6.5 תגמול ליו"ר החברה

לפרטים בדבר הסכם העסקה של יו"ר החברה לרבות תכנית המניות שאושרה לו בשנת 2003 כפי שתוקנה בשנת 2008⁶, ראה באור 37(ג)(1) לדוחות הכספיים.

7.6.6 מדיניות תגמול לנושאי משרה בחברה

לפירוט מדיניות התגמול בחברה והתגמול בשנת 2014 ראה סעיף 6 לפרק פרטים נוספים, סעיף 7 לדוח הדירקטוריון וכן לביאור 37 לדוח הכספי.

לפרטים בדבר תנאי כתבי פטור והתחייבות לשיפוי לנושאי משרה, ראה באור 37 לדוח הכספי.

7.6.7 למידע בדבר תכנית תגמול, ראה באתר האינטרנט של החברה, כלהלן:

[http://www.menora.co.il/WebSite/menora_es.nsf/\(\\$All\)/A89F029BA2F39285C2257B3900269DAF?openDocument](http://www.menora.co.il/WebSite/menora_es.nsf/($All)/A89F029BA2F39285C2257B3900269DAF?openDocument)

7.7 שיווק והפצה

7.7.1 מערך הסוכנים של הקבוצה

7.7.1.1 כללי

הקבוצה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בעיקר באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח (להלן: "הסוכנים"). בנוסף, חלק ממוצרי הקבוצה משווקים במכירה ישירה.

על אף התפתחותו של ערוץ המכירה הישירה ממשיכה הקבוצה לפתח ולטפח את שיווק מוצריה על ידי מערך הסוכנים ובמועד הדוח נמצאת הקבוצה בקשרים עסקיים עם כ- 4,000 סוכנים.

כמו כן, הקבוצה התקשרה עם בנקים וסוכנויות ביטוח בבעלותם למכירת פוליסות לביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלואה לדירור בסניפי הבנק, בכפוף להסדרים שקבע המפקח לעניין זה.

הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים הן בעסקי ביטוח כללי והן בעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח המבצעים את המכירות של הקבוצה. הסוכנים אינם בלעדיים ורובם עובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. קיים גרעין של סוכנים המזוהים באופן מובהק עם הקבוצה. סוכני הקבוצה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהקבוצה מפיצה, מעת לעת, בתחומי הפעילות השונים.

בתחומי ביטוח כללי וביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הקבוצה פועלת באמצעות מחוזות המרוכזים בעיקר בשלוש ערים מרכזיות בארץ (תל אביב, חיפה וירושלים), כאשר כעיקרון הסוכנים משויכים למחוזות בהתאם למיקומם הגיאוגרפי. בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, פועלים במסגרת

המחוזות מפקחי רכישה (שהינם לרוב עובדי הקבוצה), אשר מתפקידם לפקח על פעילות הסוכנים ובכלל זה מתן ייעוץ והכוונה לסוכני הביטוח שתחת פיקוחם.

בענפי ביטוח כללי, העמלה לסוכנים משולמת, במרבית הענפים, כאחוז מפרמיה נטו שנתית וחלקם מפרמיה ברוטו שנתית, כאשר מתקיימת התחשבות עם הסוכן בגין ביטולי פוליסות. שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי ענפי הביטוח השונים, לעיתים אף בהתחשב ברווחיות תיק הביטוח של הסוכן וכן בהתאם להוראות הדין.

בענפי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובריאות, משולמות לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים, בכסף או בשווה כסף, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן ולעיתים גם ברווחיות תיק הביטוח שלו.

נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

7.7.1.2 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

כללי

כיום קיימים, שני סוגי מפיצים למוצרים פנסיונים:

משווק פנסיוני - סוכן ביטוח או סוכן שיווק פנסיוני (שהינו עובד הגוף המוסדי) אשר הינו בעל זיקה למבטח או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני, המתווך בעסקת הרכישה של המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.

יועץ פנסיוני - אדם או תאגיד שאינו בעל זיקה למבטח ו/או לכל יצרן אחר של מוצר פנסיוני ואשר מציע את המוצר הפנסיוני בהמשך להליך ייעוץ אישי שקיים עם הלקוח.

על המשווקים כמו גם על היועצים בתחום חובה למתן ייעוץ מיטבי (Best Advice).

הייעוץ המיטבי מחולק על פי החוק לשני שלבים עיקריים. השלב הראשון מתמקד בהתאמת סוג המוצר הפנסיוני והשלב השני מתמקד בבחירת המוצר הפנסיוני ובבחירת הגוף המוסדי המנהל את המוצר (חברת ביטוח, קרן פנסיה או קופת גמל). המשווק הפנסיוני מחויב, בין היתר, בגילוי הזיקה שלו לגופים המוסדיים אותם הוא משווק אך בכל מקרה חייב להתאים את סוג המוצר הפנסיוני לצורכי הלקוח והעדפותיו (עם זאת, לאחר התאמת סוג המוצר, אין המשווק הפנסיוני חייב להמליץ על מוצרים של גופים מוסדיים שאין לו זיקה אליהם).

בהמשך לחובה שהוטלה על הבנקים במסגרת רפורמת בכר למכור את אחזקותיהם בקופות הגמל וקרנות הנאמנות, הותר לבנקים לפעול כיועצים פנסיונים וזאת באמצעות עובדים שיוכשרו לכך ויקבלו רישוי מתאים ולרבות ביצוע עסקאות בעקבות אותו ייעוץ.

בפועל, הבנקים טרם החלו לעסוק בהפצת תכניות ביטוח חיים.

היבט נוסף הנוגע להבחנה בין הבנקים לבין סוכני הביטוח הינו העובדה שהבנקים רשאים לייעץ ולהפיץ את המוצרים הפנסיונים אך ורק בין כותלי הסניפים בעוד שסוכני הביטוח רשאים לפנות ולשווק את המוצרים הנ"ל ללקוח בכל מקום ובכלל זה במקום עבודתו או בביתו ובמועד המתאים ללקוח.

עוד יצוין, כי דרישות הרישוי וההסמכה של סוכן פנסיוני חדש הורחבו והפכו מורכבות יותר ולכן עשוי הדבר להשפיע על היצע סוכני הביטוח. בנוסף, לאחרונה בעקבות קביעה בתקנות של תקרת דמי ניהול נמוכה יותר במוצרי ביטוח חיים וגמל תיתכן השפעה שלילית על עמלות סוכני הביטוח וממילא על רווחיותם. מידע זה, הינו מידע צופה פני עתיד וייתכן והערכה זו לא תתקיים עקב התנהגות השוק ופיתוח מוצרים חדשים אשר יופצו בשוק.

לקבוצה סוכנות ביטוח בשם "אורות", המטפלת בכל תחומי החיסכון ארוך הטווח ומשמשת כסוכנות הסדר המטפלת, בין היתר, במפעלים שרוב עובדיהם מבוטחים בקרנות הפנסיה שבניהול מנורה מבטחים פנסיה וגמל. סוכנות אורות עובדת גם עם מבטחים נוספים.

באופן מסורתי הקבוצה משווקת את מוצריה באמצעות סוכנים עצמאיים ובאמצעות משווקים פנסיוניים עובדי הקבוצה.

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח פועלת הקבוצה באמצעות מחוזות ומערך מטה ושירות במשרדים הראשיים של הקבוצה. בנוסף, קיים בקבוצה מרכז קשרי לקוחות המעניק שירות לכל פניה של לקוח באמצעות הטלפון, באמצעות אתר האינטרנט של הקבוצה או בפגישה אישית במשרדי הקבוצה ברחוב אלנבי, תל-אביב.

התגמול לסוכני ביטוח מורכב מ- 4 רכיבים עיקריים: עמלה שוטפת, תגמול בגין עמידה ביעדי מכירה ("עמלות יעדים"), עמלת שימור תיק ופרסים בגין מבצעים, ואינו זהה בין כל המשווקים.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות הממוצע מפרמיה בביטוח חיים:

2012	2013	2014	
12.7%	12.9%	11.3%	שיעור עמלות מפרמיות
32.7%	40.9%	42.9%	שיעור עמלות מפרמיה משוננת חדשה

מערך סוכני הביטוח מהווה את ערוץ ההפצה העיקרי של מוצרי ביטוח חיים. לא קיים בקבוצה סוכן שהיקף ההכנסות מהפרמיות שבתיווכו עולים על 10% מהיקף הפרמיות הכולל של ענף ביטוח חיים.

לאור השינוי שחל בתחום החיסכון ארוך הטווח, סוכני הביטוח הרחיבו את מגוון המוצרים שהם משווקים והיום הם משווקים ללקוח מוצרי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, זאת, כמובן, בכפוף לחובת מתן הייעוץ המיטבי (Best Advice).

7.7.1.3 רכב חובה

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים, להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים. שיעור העמלה משתנה מסוכן לסוכן.

נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות הממוצע (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום פעילות רכב חובה:

2012	2013	2014	
5.4%	5.2%	5.4%	שיעור עמלות מפרמיה ברוטו

7.7.1.4 רכב רכוש

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באמצעות סוכנים, להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמים. שיעור העמלה משתנה מסוכן לסוכן.

נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עימו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות הממוצע (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום פעילות רכב רכוש:

2012	2013	2014	
19%	19%	20%	שיעור עמלות מפרמיה ברוטו

7.7.1.5 ביטוח כללי אחר

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בתחום באמצעות סוכנים להם משולמות עמלות הנקבעות בעיקרן כשיעור מדמי הביטוח בניכוי דמי.

נכון למועד הדוח, לקבוצה אין תלות במי מסוכניה וכן לקבוצה אין סוכן שהיקף הפעילות עמו עולה על 10% בכל אחד מתחומי הפעילות.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות הממוצע (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום הפעילות:

2012	2013	2014	
20.7%	18.2%	17.9%	שיעור עמלות ביטוח מפרמיה ברוטו

7.7.1.6 ביטוח בריאות

החברה משווקת את פוליסות הביטוח שלה בתחום באמצעות סוכנים עצמאיים ומשלמת להם עמלות מכירה מסוגים שונים ובעיקר כשיעור מדמי הביטוח. לקבוצה אין סוכן אשר היקף פעילותו מהווה מעל 10% מדמי הביטוח בתחום הפעילות.

בנוסף, חלק מפוליסות ביטוח דמי מחלה משווקות למעסיקים הקשורים לקרן הפנסיה של הקבוצה.

להלן פרטים לגבי שיעור העמלות הממוצע (כולל מע"מ) מפרמיה ברוטו בתחום הפעילות:

2012	2013	2014	
26%	28%	28%	שיעור עמלות ביטוח מפרמיה ברוטו

7.8 ספקים ונותני שירותים

7.8.1 כללי

במערכות המידע המשמשות את חברות הקבוצה, ספקי החומרה העיקריים של הקבוצה הינם חברת IBM המספקת את שרתי היישומים המרכזיים ופלטפורמות אחסון וחברת EMC המספקת חלק נוסף מפלטפורמת האחסון (Storage).

בתחום שירותי המחשב, לקבוצה התקשרויות עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים הרלבנטיים לפעילות הקבוצה ובפרט בתחום ביטוחי חיים וחיסכון ארוך טווח, אשר הפסקת מתן שירותים על ידי מי מהם, אם וככל שתהא, תהיה כרוכה בהשקעת משאבים כלכליים מסוימים ותשומות זמן להתארגנות הקבוצה, באמצעות ספק חליפי אחר.

לקבוצה אין תלות בספק כלשהו, באיזה מתחומי פעילותה, למעט בכל הנוגע להתקשרותה עם חברת סאפיינס כמפורט להלן.

7.8.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

החברה התקשרה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ("טופז חיים"), במקביל לפרויקט לפיתוח מערכת לניהול מערך הפנסיה ("טופז פנסיה") (טופז חיים וטופז פנסיה, יחד, להלן: "מערכת טופז"). בהמשך לאמור, התקשרה הקבוצה בחודש אוקטובר 2011, בהסכם המעגן ומסדיר ההתקשרות רבת השנים עם סאפיינס בקשר למערכת טופז ומערכות תוכנה נוספות שסופקו לקבוצה, בין היתר, בתחום ביטוח חיים,

פנסייה, ביטוח משנה ובריאות (להלן: "המערכות") ולשירותים שיסופקו לקבוצת מנורה מבטחים בקשר עם אותן מערכות (להלן בפסקה זו: "ההסכם").

ההסכם יוצר מסגרת להמשך אספקת שירותים שונים לקבוצת מנורה מבטחים בקשר למערכות הנ"ל, לרבות שירותי פיתוח, בדיקות, תיקון תקלות, תמיכה, אספקת גרסאות ומהדורות ושירותי תחזוקה למערכות, בהתאם לתכניות עבודה שנתיות מוסכמות.

ההסכם הינו לתקופה של 48 חודשים, החל מיום 1.1.2011 ועד ליום 31.12.2014, והיקף העסקה המינימאלי לתקופה זו עמד על סך של כ- 110 מיליוני ש"ח.

בחודש ספטמבר 2013, נחתם עם סאפיינס הסכם משלים, זאת על רקע התקשרותה של סאפיינס עם לקוח נוסף להספקת מערכת לניהול קרנות פנסייה ומערכות נלוות המשמשות את הקבוצה. במסגרת ההסכם המשלים, התחייבה סאפיינס לשלם לקבוצת מנורה מבטחים תמלוגים שונים בהיקפים לא מהותיים, אשר ישולמו על פני מספר שנים. בנוסף, הוארכה תקופת ההתקשרות שסאפיינס מחויבת אליה, ביחס לתחזוקת המערכות והמשך פיתוחן עבור הקבוצה, לפחות עד ליום 31 בדצמבר 2018, בשינויים מסחריים מסויימים. בתקופת הדוח, שילמה הקבוצה לסאפיינס סך של כ- 34 מיליוני ש"ח בגין שירותי פיתוח ותחזוקה שונים.

7.9 רכוש קבוע ומתקנים

לפירוט בדבר רכוש קבוע על מרכיביו השונים (מקרקעין, כלי רכב, מערכות מחשב) ראה באורים 4 ו- 6 לדוחות הכספיים.

7.10 עונתיות

7.10.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך טווח לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2013		נתונים לשנת 2014		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
25%	479,600	26%	539,933	רבעון ראשון
24%	471,219	24%	511,094	רבעון שני
25%	475,174	25%	520,945	רבעון שלישי
26%	501,399	25%	514,350	רבעון רביעי
100%	1,927,392	100%	2,086,322	סה"כ

7.10.2 ביטוח כללי

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו במגזר הביטוח הכללי לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2013		נתונים לשנת 2014		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
34%	721,486	31%	679,505	רבעון ראשון
22%	479,028	22%	492,600	רבעון שני
24%	511,249	25%	543,138	רבעון שלישי
20%	441,039	22%	479,810	רבעון רביעי
100%	2,152,802	100%	2,195,053	סה"כ

בביטוח כללי הפרמיה הנרשמת ברבעון הראשון היא הגדולה ביותר, וזאת בשל נטייתם של עסקים לחדש את ביטוחיהם (רכב חובה, רכב רכוש, חבויות ורכוש) בתחילת השנה. יצוין, כי נתוני הרבעון הראשון בשנת 2013 כוללים גם חודש של פעילות שומרה ביטוח שחולקה כדיבידנד בעין לחברה האם של החברה.

יצוין, כי בביטוח כללי מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

7.10.3 ביטוח בריאות

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו בתחום ביטוח בריאות, לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2013		נתונים לשנת 2014		
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
25%	121,480	24%	130,331	רבעון ראשון
24%	116,222	27%	141,779	רבעון שני
26%	127,574	24%	129,081	רבעון שלישי
25%	120,629	25%	130,782	רבעון רביעי
100%	485,905	100%	531,973	סה"כ

ככלל לא קיימת עונתיות בדמי הביטוח בענף זה, אולם השונות בין הרבעונים נובעת מעיתוי הפקת פוליסות קולקטיביות, שהינו שנתי ולא נרשם בגבייה חודשית.

יצוין, כי בביטוח בריאות מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

7.10.4 תביעות

יצוין, כי הקבוצה לא מצאה כי מתקיימת עונתיות בכל התחומים לעניין תביעות.

7.11 נכסים לא מוחשיים

מאגרי מידע

בבעלות חברות בקבוצה מספר מאגרי מידע נפרדים, מאובטחים, שנרשמו בפנקס מאגרי המידע, הנוגעים בעיקר ללקוחות, עובדי וספקי אותן החברות, לפי העניין. והכל בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

הקבוצה משתמשת בשמות המותג "מנורה מבטחים". לקבוצה ישנם מספר סימני מסחר רשומים אצל רשם הפטנטים, המדגמים וסימני המסחר וביניהם - "מבטחים", "מנורה", "מנורה מבטחים", ועוד. לפרטים בדבר נכסים לא מוחשיים והסכומים שהוכרו בגינם כנכס בדוחות הכספיים, ראה באור 4 בדוחות הכספיים.

רישיונות

בידי הקבוצה רישיונות ו/או היתרים לפעול כמבטח או סוכן לפי העניין, כמתחייב על פי כל דין. בהתאם לסעיף 15 לחוק הפיקוח בידי הקבוצה רישיונות מבטח ישראלי, לעסוק בענפי הביטוח המפורטים להלן: חיים מקיף; תאונות אישיות; מחלות ואשפוז; אחריות המעבידים; כלי רכב חובה; רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד ג'); מקיף לדירות ובתי עסק; כלי טיס לרבות אחריות כלפי צד שלישי; כלי שיט לרבות אחריות כלפי צד שלישי; מטענים בהובלה; אחריות כלפי צד שלישי; אבדן רכוש; חקלאי; הנדסי; אחריות למוצרים פגומים; מתן ערבויות; סיכונים אחרים; והשקעות של רוכשי דירות.

מערכות מידע

לפרטים בנוגע למערכות מידע, ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

7.12 הליכים משפטיים

לתיאור הליכים משפטיים מהותיים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות, ראה באור 40 לדוחות הכספיים.

7.13 מימון

הקבוצה, מממנת את פעילותה באמצעים עצמיים, באשראי בנקאי ובאשראי חוץ בנקאי באמצעות גיוס בשוק ההון (סחיר ולא סחיר). לפרטים בנושא מימון ראה סעיף 6 בדוח הדייקטוריון וכן בבאור 24 לדוחות הכספיים.

7.14 מיסוי

לתיאור נושא המיסוי ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

7.15 גורמי סיכון

תיאור הסיכונים			דירוג הסיכון
השפעה נמוכה	השפעה בינונית	השפעה גבוהה	
סיכונים מקרו			
	X		שינויים במצב המשק
X			סיכוני שוק
X			סיכוני אשראי
		X	סיכוני נזילות
סיכונים ענפיים			
X			סיכוני ביטוח
	X		סיכוני שימור תיק בחסכון ארוך טווח
X			אירועי קטסטרופה
X			שינויים רגולטורים
	X		תקדימים משפטיים
	X		שינויים בתנאי התחרות
	X		שינויים בענף ביטוח המשנה העולמי
סיכונים מיוחדים לחברה			
	X		סיכונים תפעוליים כלליים
X			תלות במערכות מידע
	X		הליכים משפטיים ותובענות ייצוגיות

לתיאור נושא ניהול הסיכונים בקבוצה, ראה באור 36 לדוחות הכספיים.

7.16 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

7.16.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

לקבוצה הסכם עם סאפינס ישראל בע"מ לפיתוח מערכת מחשב (לפרטים ראה סעיף 7.8 לעיל).

7.16.2 רכב חובה

בהמשך לאמור בסעיף 3.2 לעניין חלוקת נטל הפיצויים בין מבטחים של כלי רכב שהיו מעורבים בתאונה, ולצורך הטיפול הממוכן בהתחשבות בין המבטחים, מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת משותפת להפעלת מנגנון סליקה, באמצעות חברת מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ, לחיובים הקמים בגין חוק הפיצויים וצו החצייה (המכונה: "מתווה סליקה קל כבד").

לצורך כך, נחתם בין חברות הביטוח ובין מרכז הסליקה שליד איגוד חברות הביטוח שהחל בשנת 2004, הסכם המסדיר את המתווה.

למנהל המתווה הוענקו גם סמכויות בוררות לגבי מחלוקות אם וככל שתתעוררנה בין המבטחים, באשר למעורבות כלי רכב מבוטח בתאונה.

למתווה האמור ניתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים (בין היתר, כי פעילות המערכת תהיה למטרת העברת תשלומים בין מבטחים אשר נובעים מההוראות הקבועות בצו החציה, כי המערכת תופעל על גבי תשתית של חברת הסליקה ועל ידי גוף עצמאי אשר אינו אדם הקשור למבטחים, אישור על העברת מידע עסקי בין הצדדים להסדר ועוד). תוקף הפטור הוא עד ליום 10 לספטמבר 2015.

7.16.3 רכב רכוש

לאור פניית מנהל בתי המשפט ובמגמה להקטין את מספר ההתדיינות המשפטיות בין החברות - נוסחה בשנת 2014 על ידי החברות טיוטת מתווה לניהול תהליכי בוררות בתביעות שיבוב בביטוח רכב רכוש, בכפוף לאישור הממונה על הגבלים עסקיים, ולהתקשרות מחייבת עם מנהל שייקבע לניהול הבוררות באמצעות תוכנת מחשב מתאימה. כל חברת ביטוח תוכל לבחור האם להצטרף להסדר. עד כה הודיעו מרבית חברות האיגוד על הסכמה עקרונית. תוכן המתווה הוא שמחלוקות בנושא תביעות שיבוב בין חברות ביטוח (החברות באיגוד) בגין רכב רכוש בסכום שאינו עולה על 100,000 ש"ח, לא תוגשנה לבית המשפט אלא תתבררנה באמצעות מוסד הבוררות. החלטת הבורר בהליך זה מחייבת, והגבייה מתבצעת באמצעות מרכז הסליקה של חברות הביטוח בע"מ. האגרה עבור השימוש במנגנון הבוררות תשולם על ידי המסלקה. החברה התובעת תחתום על טופס התחייבות לתשלום האגרה והמסלקה תחייב את החברה המפסידה בבוררות בהתאם לקביעת הבורר.

ביום 4 במאי 2014, ניתן אישור הממונה על ההגבלים העסקיים למתווה האמור, בתנאים שפורטו (בין היתר, נדרש כי הצדדים לא יעשו ולא יאפשרו שימוש בפסק הבוררות כנגד גורם שלא היה צד לו, לרבות לצורך גביית דמי השתתפות עצמית ממבוטח ו/או לצורך תמחור פוליסת הביטוח עבור המבוטח, העברת מידע במסגרת ההסדר, ככל שהיא נדרשת, תיעשה במסגרת ועדת ההיגוי בלבד, ועוד). תוקף הפטור הוא לשלוש שנים.

עד כה, טרם נחתם הסכם עם מפעיל הבוררות ועם מפעיל התוכנה והנושא מטופל על ידי ועדה מטעם איגוד חברות הביטוח.

חלק ד': היבטי ממשל תאגידי

8. היבטי ממשל תאגידי

חלק זה מתייחס להיבטי הממשל התאגידי בחברה, כלהלן:

8.1 דירקטורים חיצוניים

בהתאם להוראות חוק החברות ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), תשס"ז-2007, נכון למועד הדוח, מכהנים בחברה שלושה דירקטורים חיצוניים, מתוך שמונה דירקטורים מכהנים, כלהלן -

ה"ה אורי קויאטק, מכהן כדח"צ החל מיום 31.3.2006 (מונה לכהונה שלישית ביום 01.04.2012), בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. מכהן כיו"ר ועדת ביקורת ויו"ר וועדת מאזן.

ה"ה חיים אהרון, מכהן כדח"צ החל מיום 3.10.2011, בעל כשירות מקצועית. מכהן כחבר ועדת ביקורת.

ה"ה יחזקאל (חזי) צאיג, מכהן כדח"צ החל מיום 24.06.2013, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. מכהן כחבר ועדת ביקורת וועדת מאזן.

8.2 מבקרת פנים

8.2.1 פרטי המבקרת הפנימית

ביום 28 בפברואר 2013, אישר דירקטוריון החברה (באישור ועל פי המלצת ועדת הביקורת) את מינויה של ה"ה אתי הירשמן, רו"ח, למבקרת פנימית בחברה ובחברות בנות נוספות בקבוצת מנורה מבטחים, בתוקף החל מיום 1 במרס 2013, וזאת בהתבסס, בין היתר, על הכשרתה, כישוריה וניסיונה הרלבנטיים של הגב' הירשמן, התואמים את דרישות התפקיד, בהתחשב באופי והיקף הפעילות של החברה והחברות הבנות שלה.

המבקרת הפנימית עמדה בכל התנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ובהוראות סעיף 8 לחוק האמור וכן בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות.

למיטב ידיעת החברה, המבקרת הפנימית איננה מחזיקה ו/או לא החזיקה, בתקופה הרלבנטית, בניירות ערך של החברה או של גוף קשור אליה.

8.2.2 זהות הממונה על המבקרת הפנימית

הממונה הארגוני על המבקרת הפנימית הינו יו"ר הדירקטוריון.

8.2.3 תכנית עבודה

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינה רב שנתית. תכנית העבודה לשנת 2014 וכן התכנית הרב שנתית לשנים 2012 עד 2015, בחברה, הסתמכה על סקר סיכונים עדכני שנערך על ידי גורם מקצועי וכן על סמך התייעצויות שקיים המבקר עם גורמים פנימיים וחיצוניים, לרבות רואה חשבון מבקר ובאישור ועדת הביקורת, תוך התחשבות בצרכים ובאילוצים אד-הוק. תכנית הביקורת מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לביצוע שינויים לא מהותיים בתכנית בהתחשב בצרכים אד-הוק. בשנת 2015 יבוצע סקר סיכונים לבניית תוכנית ביקורת רב-שנתית חדשה לשנים 2016-2019.

8.2.4 ביקורת בחו"ל או של תאגידים מוחזקים

המבקרת הפנימית של החברה משמשת גם כמבקרת הפנימית הראשית של מנורה מבטחים החזקות ושל חברות נוספות בקבוצת מנורה מבטחים.

8.2.5 היקף הביקורת הפנימית

היקף פעילות הביקורת, לפי מספר שעות בחברה ובתאגידים מוחזקים, נקבע כאמור בהתבסס על סקרי סיכונים או על הערכת סיכונים, תוך התחשבות בצרכים ובאילוצים אד-הוק, כלהלן: 15,298 שעות ביקורת בקבוצה, לשנת 2014, מתוכן, 880 שעות בוצעו במיקור חוץ. היקף עבודת הביקורת הפנימית, ברמת הקבוצה, קטן בכ- 4%, ביחס לתקופת הדיווח האחרונה, זאת בהתאם לתכנית הביקורת שאושרה כאמור בהתבסס על סקרי הסיכונים הנ"ל.

8.2.6 עריכת הביקורת

הביקורת מבוצעת ונערכת על פי התקנים המקצועיים ובהתאם להנחיות מקצועיות של הלשכה הבינלאומית של המבקרים הפנימיים (IIA) אשר אומצו על ידי IIA ישראל - איגוד המבקרים הפנימיים בישראל, וכן בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לכל חברה בקבוצה, לפי העניין. יו"ר הדירקטוריון, באמצעות ועדת הביקורת, מפקח על עבודת המבקר הפנימית בחברה.

8.2.7 גישה למידע

למבקר הפנימית ולשאר המבקרים במערך הביקורת בקבוצה, גישה חופשית לכל מקור מידע, לרבות למסמכים, למאגר רגיל או ממוחשב ולנתונים כספיים. האמור בפסקה זו מתקיים גם לגבי החברות בנות של החברה בהן מכהנת מבקר הפנים.

8.2.8 דין וחשבון המבקר הפנימי

דוחות הביקורת של המבקר הפנימית מוגשים בכתב, לאחר שמתקיימים דיונים עם המבוקרים על טיטוט דוחות הביקורת. הדוחות מובאים לעיון יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל ולאחר מכן מובאים לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגשים לוועדת הביקורת דוחות מעקב אחר ביצוע המלצות המבקר שעלו בדוחות הביקורת הקודמים.

במהלך תקופת הדוח, התקיימו 18 ישיבות של ועדת הביקורת של החברה, במועדים הבאים: 23.01.14; 27.02.14; 23.03.14; 27.03.14; 27.04.14; 08.05.14; 25.05.14; 28.05.14; 24.06.14; 25.06.14; 26.06.14; 13.07.14; 27.07.14; 19.08.14; 24.08.14; 26.10.14 ו- 28.12.14.

8.2.9 הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימית

בחברה ובחברות הבנות שלה מתקיימת פעילות ביקורת פנימית יעודית ודוחות הביקורת נדונים בוועדות ביקורת של אותם תאגידים או דירקטוריון, בהתאם למבנה התאגיד. על רקע האמור, הדירקטוריון לאחר שרשם לפניו את הסברי המבקר הפנימית לגבי תכנית העבודה והתאמתה להוראות הדין, תוך התייחסות לנתונים לגבי היחס בין פעילות ביקורת הפנים באמצעות עובדי המערך לבין פעילות באמצעות מיקור חוץ, וכן מידע לגבי עובדי המערך בקבוצה ונתוני רקע נוספים, הניח דעתו כי בידי הביקורת הפנימית המשאבים והכלים הנחוצים לצורך מילוי תפקידה, בשים לב, בין השאר, לצרכיה המיוחדים של החברה, לגודלה ומורכבות פעילותה.

להערכת הדירקטוריון, היקף, אופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימית סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה. בנוסף, יצוין, כי בשנת 2012, בוצעה הערכה בלתי תלויה של פעילות הביקורת הפנימית וזאת בהתאם לתקנים המקצועיים. בהתאם להערכה, צוין, כי הביקורת הפנימית בקבוצה מבוצעת ברמה מקצועית גבוהה ועל פי הסטנדרטים המקצועיים המקובלים.

8.2.10 תגמול

ה"ה הירשמן, מועסקת על-פי הסכם עבודה אישי כעובדת הקבוצה במשרה מלאה ומקבלת שכר חודשי, הפרשות סוציאליות ונלוות כמקובל וכן מענק תלוי יעדים, והכל במסגרת מדיניות התגמול של החברה, עלות תגמולה של מבקר הפנים בשנת הדוח עמדה על סך של 797 אלפי ש"ח. דירקטוריון החברה סבור כי תגמול המבקר הפנימית הלם את היקף פעילותה ותפקידה ולא היה בו כדי להשפיע על שיקול דעתה המקצועי.

8.3 רואה חשבון מבקר

רואי החשבון המבקרים של החברה, הינם קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, המכהנים בתפקידם החל משנת 1999. בתקופת הדוח, שימש רו"ח יאיר קופל כשותף האחראי על הביקורת בחברה. החל מיום 1 בינואר 2015, לצורך קיום דרישות רוטציה במשרדי רואי חשבון, מונה ה"ה טל חי-ציון לשותף האחראי על הביקורת בחברה.

שכר באלפי ש"ח (לא כולל מע"מ):

לשנת 2013			לשנת 2014			
סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס	סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס*	
4,147	1,235	2,912	3,289	763	2,526	החברה
30	-	30	30	-	30	חברות אחרות
4,177	1,235	2,942	3,319	763	2,556	סה"כ

היקף שעות עבודה:

לשנת 2013			לשנת 2014			
סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס	סה"כ	שירותים אחרים	ביקורת ושירותי מס*	
19,661	4,494	15,167	15,203	2,950	12,253	החברה
132	-	132	132	-	132	חברות אחרות
19,793	4,494	15,299	15,335	2,950	12,385	סה"כ

* כולל ביקורת SOX404.

**שכר בגין שירותים אחרים מתייחס לייעוץ אקטוארי, שירותי מיסוי, סקר סיכונים וייעוץ בנושא ענ"א.

שכר הטרחה של רואי החשבון בגין שירותי ביקורת, נקבע על ידי הנהלת החברה באישור הדירקטוריון וזאת לאחר משא ומתן בהתבסס, בין היתר, על תעריף מקובל עבור ביקורת בתאגידים שפעילותם מחייבת מומחיות והבנה מעמיקים בסביבה החשבונאית והעסקית הרלבנטיים ומאושר על ידי הדירקטוריון.

8.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם להוראות הממונה, הגופים המוסדיים בקבוצה מיישמים את הוראות סעיפים 302 ו-404 ל"חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית. בנובמבר 2010, פרסם הממונה חוזר (מס' 2010-9-7), שעניינו "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", אשר הסדיר את נוסח הצהרות ומתכונת הגילוי וכן קבע את נוסח חוות דעת רואה החשבון המבקר ודוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.

הוראות סעיף 302, קובעות כי המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים, יחתמו כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא בקרות והנהלים לגבי הגילוי. לצורך קיום ההליך הנדרש על פי ההנחיות האמורות, ביצעו הגופים המוסדיים בקבוצה, בין היתר, בחינה של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי וקיום דיונים בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

הוראות סעיף 404 מיושמות בהתאם לחוזר הממונה (מס' 2009-9-10) שעניינו "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי". על פי החוזר, על גופים מוסדיים כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, לרבות קופות גמל וקרנות פנסיה, לכלול בדוח השנתי הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על הדיווח הכספי וכן הערכה לתום שנת הכספים לגבי יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על הדיווח הכספי. בנוסף, על רואה החשבון המבקר של הגוף המוסדי להמציא חוות דעת לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

במסגרת היישום של הוראות סעיף 404, ביצעו הגופים המוסדיים בקבוצה, בין היתר, את תהליכי העבודה הבאים: זיהוי החשבונות, התהליכים העסקיים ומערכות המידע המהותיים לדיווח הכספי (Scoping), תיעוד התהליכים והערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, קביעת הבקרות שמטרתן למנוע או לצמצם את אותם סיכונים וניתוח פערי בקרה וקביעת תכניות עבודה לסגירתם. הגופים המוסדיים מיסדו תהליכי עבודה לניטור שוטף של הבקרות שנקבעו כאמור בכדי לוודא המשך אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי.

בהתאם לאמור, לא נתגלו "חולשות מהותיות" כהגדרתן בחוזר. יחד עם זאת, החברה פעלה וממשיכה לפעול במסגרת תוכנית עבודה רב שנתית, לתיקון וצמצום מספר ליקויים משמעותיים בחברה, הנוגעים בעיקר לתחום בקרות המחשב הכלליות ולחלק מתהליכי העבודה והמיכון בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ואקטואריה, תוך המשך הטמעת בקרות מפצות רלבנטיות, הסדרת תהליכי עבודה ושיפור הבקרות הממוכנות. ליקויים אלו כאמור דווחו כנדרש לוועדת המאזן ולדירקטוריון החברה.

בקרות ונהלים לגבי הגילוי ושינויים בבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלות הגופים המוסדיים בקבוצה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את אפקטיביות הבקרות והנהלים לגבי הגילוי שלהם. על בסיס הערכה זו, הסיקו המנכ"ל ומנהל הכספים של כל גוף מוסדי, כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הנדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח של המפקח על הביטוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בתקופת הדוח, המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2014, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים הנ"ל על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של אותם גופים על דיווח כספי.

8.5 היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvency II

בחודש יולי 2008, פרסם המפקח על הביטוח בישראל חוזר (מס' 5-1-2008), בדבר כוונתו ליישם את הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II (להלן: "הדירקטיבה"), לגבי חברות ביטוח בישראל והורה להן להיערך באופן שיבטיח את מוכנותן ליישום הדירקטיבה. הדירקטיבה נועדה ליצור משטר אחיד לפיקוח על חברות הביטוח שהינו מבוסס סיכונים ונועד להבטיח את כושר הפירעון והלימות ההון של חברות הביטוח.

בחודש ספטמבר 2012 על רקע החששות לדחיית יישום הדירקטיבה באירופה פרסם המפקח מכתב בדבר כוונתו להמשיך בגיבוש משטר כושר פירעון לחברות ביטוח בישראל שלא ייצמד להתקדמות התהליך באירופה, אולם יתבסס על עקרונות הדירקטיבה בהתאמות הנדרשות לישראל ותוך שימוש בידע ומתודולוגיות של משטרי פיקוח אחרים בעולם.

ביום 16 לפברואר 2014, חברות הביטוח בקבוצה הגישו למפקח את סקר הערכה הכמותי IQIS2 לתאריך מאזן דצמבר 2012, שהינו הסקר השלישי במספר שהוגש כחלק מהיערכות חברות הביטוח לחישוב הון נדרש על בסיס דירקטיבת Solvency II. לסקר זה, בהתאם לדרישת הפיקוח, נוסף דו"ח מיוחד של ר"ח המבקר.

בחודש נובמבר 2014, פרסם המפקח מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו "מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II" (ש.ה 3982-2014), ובו, לנוכח ההתפתחויות בתהליך היישום של הדירקטיבה באירופה, ולאור לוח הזמנים הקובע ליישומה, פירט מתווה עדכני להמשך תהליך היישום של הדירקטיבה בישראל כמתואר להלן:

- סקר הערכה כמותי IQIS4 - חישוב הון נדרש למאזן דצמבר 2014 (הגשה באוגוסט 2015).
- סקר הערכה כמותי IQIS5 - חישוב הון נדרש למאזן דצמבר 2015.
- דיווח מקביל - דיווח על בסיס "Solvency II" בנוסף לדיווח הקיים (עדיין במסגרת היערכות ותרגול).
- יישום – יישום מלא לתקופה שתקבע בהמשך ע"י הפיקוח.
- תכנית ניהול הון - פרסום הנחיות לניהול הון וקביעת יעד הון פנימי.
- סקר פערים - הודעה על כוונה לפרסם הנחיות כחלק מהנדבך ה-II.
- הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) - הודעה על כוונה לפרסם הנחיות.

בחודש פברואר 2015, פרסם המפקח טיוטת הנחיה לביצוע תרגיל IQIS לשנת 2014 (כאמור לעיל סקר הערכה כמותי IQIS4), המכתב מפרט כי התרגיל יכלול חלק מהשינויים והעדכונים שפורסמו ע"י EIOPA ויכלול דוח מיוחד של רואי החשבון המבקר בדומה לסקר הערכה כמותי הקודם שהוגש.

חברות הביטוח בקבוצה ממשיכות להיערך ליישום הדירקטיבה. כחלק מההיערכות רכשה הקבוצה מערכת מכונית ייעודית לחישוב דרישת ההון על פי המודל הסטנדרטי במגמה למכן את תהליך חישוב דרישת ההון תוך המשך שיפור וייעול תהליכי עבודה, בקרות וידע של היחידות השונות בקבוצה האמונות על יישומה.

בהתאם להנחיות המפקח, מונו "צוותי מפתח" שבאחריותם לדאוג ליישום הדירקטיבה. כמו-כן, בחברות הקבוצה, מונו ועדות דירקטוריון כאחראיות על פיקוח ובקרה על תהליך ההיערכות והתרגילים הכמותיים הנערכים במסגרת התהליך, כנדרש על פי הוראות הדין.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
יו"ר דירקטוריון

תל אביב 30 במרס, 2015

פרק ב': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.....	1.1	תיאור המבטח והסביבה העסקית.....	1
1.....	1.1	כללי.....	1
1.....	1.2	תחומי פעילותה של החברה.....	1
1.....	2	שינויים עיקריים אודות עסקי התאגיד בתקופת הדוח.....	1
1.....	2.1	חלוקת דיבידנד.....	1
1.....	2.2	מדיניות תגמול.....	1
2.....	2.3	גיוס הון משני.....	2
2.....	2.4	הסכם בזק - הסדר פרישה מוקדמת.....	2
2.....	2.5	הליכים משפטיים.....	2
2.....	2.6	סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד.....	2
4.....	3	המצב הכספי.....	4
4.....	3.1	נתונים עיקריים מתוך המאזנים המאוחדים.....	4
5.....	3.2	נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים.....	5
6.....	3.3	הרכב הכנסות בתקופת הדוח.....	6
8.....	4	תוצאות הפעילות.....	8
8.....	4.1	רווח (הפסד) מתחומי פעילות.....	8
9.....	4.2	רווח (הפסד) כולל מתחומי פעילות.....	9
9.....	4.3	השינויים בתוצאות הפעילות בתקופת הדוח.....	9
10.....	4.4	מידע כספי לפי תחומי פעילות.....	10
18.....	5	תזרים מזומנים.....	18
18.....	6	מקורות מימון.....	18
18.....	7	תשלומים לנושאי משרה.....	18
19.....	8	יעדים ואסטרטגיה עסקית.....	19
19.....	8.1	אסטרטגיה - כללי.....	19
19.....	8.2	ענף ביטוח חיים.....	19
20.....	8.3	אסטרטגיה בביטוח כללי.....	20
21.....	8.4	אסטרטגיה בתחום ביטוח בריאות.....	21
21.....	9	אירועים לאחר תאריך המאזן.....	21

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון לשנת 2014

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בשנת 2014 (להלן: "תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.

החברה כפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח") ולתקנות וצווים שהוצאו מכוחו, וכן להנחיות המפקח על הביטוח. התקנות כוללות הוראות בדבר ניהול עסקים של חברות ביטוח וביניהן תקנות ההון העצמי המינימאלי הנדרש מחברות ביטוח, תקנות ההשקעה, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח ותביעות תלויות ודרכי חישובן, תקנות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והביניים והוראות שהוצאו מכח התקנות הנ"ל.

דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור המבטח והסביבה העסקית

1.1 כללי

החברה הינה חברה פרטית בשליטה מלאה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים החזקות") שהינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי השליטה במנורה מבטחים החזקות הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. יו"ר דירקטוריון החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות מנורה מבטחים החזקות. יתרת מניות מנורה מבטחים החזקות, מוחזקת בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח כללי (הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר) וביטוח בריאות. בנוסף, מחזיקה החברה בסוכנות הביטוח אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ. לתיאור תחומי הפעילות של החברה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2. שינויים עיקריים אודות עסקי התאגיד בתקופת הדוח

2.1 חלוקת דיבידנד

ביום 3 בנובמבר 2014, חילקה החברה למנורה מבטחים החזקות, דיבידנד במזומן, בסך 50 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

2.2 מדיניות תגמול

בחודש אפריל 2014, פרסמה הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה" או "המפקחת"), חוזר שעניינו מדיניות תגמול בגופים מוסדיים שתחילתו ביום 1 ביולי 2014 (אשר החליף חוזר קודם בנושא זה). בהתאם, אישר דירקטוריון החברה מדיניות תגמול עדכנית העונה לדרישות החוזר ("מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול תחול על תגמול שיאושר החל ממועד אימוץ המדיניות על-ידי החברה, ואין בה כדי לפגוע בהתקשרויות קיימות, בכפוף להוראות המעבר שנקבעו בחוזר לעניין זה. יצוין, כי במהלך גיבוש מדיניות התגמול התייחסו האורגנים המוסמכים בחברה לפניית הממונה מיום 9 ביוני, 2014 ולהצעת החוק שעניינה "תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014". בהתאם, הוטמעו במדיניות התגמול רכיבים המותאמים לפנייה האמורה, לרבות בנוגע לגובה ותמהיל תגמול נושאי המשרה הבכירים בחברה. מבלי לגרוע מהאמור, בהתאם לטובת

החברה, יעדיה ארוכי הטווח וגמישותה הניהולית על רקע תנאי תגמול מקובלים בשוק כפי שיהיו מעת לעת, החברה תאמץ את רף התגמול המפורט בהצעת החוק לכשיחוקק ובהתאם להוראות המעבר בו, ברוח פניית הממונה הנזכרת לעיל. לפרטים בדבר מדיניות התגמול, ראה דיווח מידי של מנורה מבטחים החזקות מיום 1 ביולי 2014 (אסמכתא: 2014-01-103845) באתר האינטרנט של החברה ובבאור 38 לדוחות הכספיים.

2.3 גיוס הון משני

בחודש אפריל 2014, גייסה מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים גיוס הון") חברה בת של החברה, חוב בהיקף של 203 מיליוני ש"ח, באמצעות הקצאה פרטית של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג') בסך כולל של 203 מיליוני ש"ח ע.נ., בני 1 ש"ח ע.נ. כל אחד, למשקיעים מוסדיים, אשר נרשמו בשירותי סליקה במסגרת רישום ב.נ.ש.ר. (ניירות ערך שאינם רשומים למסחר בבורסה). כספי הגיוס הופקדו בחברה כהון משני מורכב. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג') דורגו על ידי מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") בדרוג A1 (באופק יציב), כמפורט בדוח הדירוג שפורסם ביום 1 באפריל 2014 (אסמכתא: 2014-01-035604) (יצוין, כי אגב דירוג סדרה ג', דירוגי הסדרות הקיימות נותרו על כנן).

קרן כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג') צמודה למדד המחירים לצרכן ותפדה בתשלום אחד, בשנת 2030. היתרה הבלתי מסולקת של הקרן תישא ריבית שנתית, קבועה, בשיעור של 3.3%, אשר תשולם בשני תשלומים חצי שנתיים בימים 1 באפריל ו-1 באוקטובר של כל שנה קלנדרית, ועד לשנת 2030 (כולל). יצוין, כי, בהתאם לתנאים המפורטים בשטר הנאמנות, למנורה מבטחים גיוס הון, אפשרות לפדיון מוקדם ב-1 באוקטובר 2027. ככל שמנורה גיוס הון לא תנצל זכותה לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית למחזיקי כתבי ההתחייבות הנדחים על הריבית אותה נושאים כתבי ההתחייבות הנדחים באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. תוספת הריבית כאמור תעמוד על שיעור של 0.94%. כמו כן, יידחו תשלומי קרן ו/או ריבית בגין כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג'), אשר במועד הקובע לתשלומם יתקיימו "נסיבות משהות", כהגדרתן בחוזר המפקח מחדש אוגוסט 2011 לעניין "הרכב הון עצמי מוכר של מבטח".

2.4 הסכם בזק - הסדר פרישה מוקדמת

בחודש אפריל 2014, נחתם בין החברה לבין בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן: "בזק"), הסכם לביצוע הסדרי ביטוח ותשלומי קצבה בקשר עם פרישה מוקדמת של עובדי בזק. תקופת ההסכם הינה עד תום שנת 2016. בהתאם להסכם, בזק תעביר לחברה סכום חד-פעמי עבור כל פורש. החברה, תשלם לפורשים סכומים חודשיים במסגרת פוליסות ביטוח, כמוסכם בין הצדדים. אומדן הסכומים שיופקדו בחברה, לתקופה האמורה, עומד על כ-600 מיליוני ש"ח. הרווח הצפוי מהעסקה איננו מהותי. יצוין, כי בחודש דצמבר 2014 הפקידה בזק סך של כ-122 מיליוני ש"ח על חשבון ההסכם האמור. הפקת הפוליסות לפורשי בזק, כפופה לקבלת אישור המפקח על הביטוח. לפרטים נוספים ראה באור 38(ד) 4 לדוחות הכספיים.

2.5 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה באור 38 לדוחות הכספיים.

2.6 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

2.6.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות החברה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת באופן מובהק מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

הצמיחה של המשק הישראלי בשנת 2014, על פי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עמדה על שיעור של כ-2.8%, בהשוואה לצמיחה בשיעור של כ-3.2% בשנת 2013. למרות הירידה, לכאורה, בשיעור הצמיחה, יש לזכור שבשנת 2013 הצמיחה הושפעה לחיוב

בשיעור של כ- 0.5% כתוצאה מהפקת הגז הטבעי כאשר מנגד מבצע "צוק איתן" גרע כ- 0.5% משיעור הצמיחה בשנת 2014 כך שבנטרול האירועים החד פעמיים האמורים, מגמת הצמיחה של המשק הישראלי נותרה איתנה גם בשנת 2014. מעבר לאמור, האינדיקטורים שנוספו במהלך החודשים האחרונים ממשיכים להצביע על האצה נוספת בפעילות במשק הישראלי.

שוק העבודה המשיך במהלך שנת 2014 להציג תמונה חיובית. שיעור האבטלה במשק הישראלי עמד על שיעור (מנוכה עונתיות), של כ- 5.7% בסוף שנת 2014 כאשר תקבולי מס הבריאות (שמהווים אומדן לגידול השכר במשק), היו גבוהים נומינלית בנובמבר-דצמבר בכ- 4.5% לעומת החודשים המקבילים אשתקד. יצוין, שהכנסת אישרה את העלאת שכר המינימום בשלוש פעימות ל- 5,000 ש"ח, והוא יעלה באפריל 2015 מ- 4,300 ל- 4,650 ש"ח לחודש.

סביבת האינפלציה במשק הישראלי נותרה בשנת 2014 נמוכה מאוד. בשנת 2014 נרשמה אינפלציה שלילית של 0.2%, אותה הובילו סעיפי המזון, הפירות והירקות, הריהוט, וההלבשה וההנעלה. סעיף הדיור, הוא היחיד שנרשמה בו עלייה משמעותית ב-2014. ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה נותרו נמוכות ונעות סביב כחצי אחוז, נמוך מהגבול התחתון של יעד האינפלציה של בנק ישראל. בעקבות רמת האינפלציה הנמוכה כאמור, החליט בנק ישראל להוריד את שיעור הריבית במהלך המחצית השנייה של שנת 2014 לרמת שפל היסטורי של 0.25%. במקביל, ועל רקע הגידול ביתרת המשכנתאות ובמחירי הדירות, פרסם המפקח על הבנקים הוראה המורה למערכת הבנקאית להגדיל את כריות ההון בהתאם להיקף האשראי לדיור.

במשק העולמי נרשמה במהלך תקופת הדוח מגמה מעורבת. בעוד שבארה"ב ובבריטניה ניכרת התאוששות כלכלית המתבטאת בנתוני צמיחה חיוביים ומתחיל להסתמן תוואי מוניטרי של צמצום ההרחבה הכמותית, הרי שבאירופה, בסין, ביפן ובחלק מהמשקים המתעוררים מסתמן כי ההרחבה הכמותית תימשך. בשוק העבודה בארה"ב נמשך השיפור, תוך גידול מהיר במספר המועסקים והמשך הירידה בשיעור האבטלה. באירופה נמשכת חולשה ניכרת בפעילות הכלכלית. האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים נכנסה לתחום שלילי, וה- ECB הכריז על תכנית להרחבה כמותית שבמסגרתה הוא ירכוש אג"ח ממשלתיות בהיקף של 60 מיליארד אירו בחודש. בעקבות זאת נמשכה היחלשות האירו, והוא הגיע לשפל של למעלה מעשור מול הדולר. הבנק המרכזי של שווייץ הודיע במפתיע על ביטול הרצפה לשער החליפין והפחית את הריבית לרמה שלילית של 0.75%, והפרנק השווייצרי התחזק בעשרות אחוזים. הפחתות ריבית ננקטו במדינות נוספות, לרבות קנדה, דנמרק, הודו וטורקיה. בסין, צופים שהממשל יעדכן את יעדי הצמיחה כלפי מטה בחודשים הקרובים.

במהלך הרבעון הרביעי התדרדר מחיר הנפט בשווקי העולם בלמעלה מכ- 50%. הירידה התלולה במחיר הנפט, עלולה להשפיע לשלילה במיוחד על רוסיה אשר מעל לשני שלישים מהיצוא שלה מקורו בענף האנרגיה (נפט וגז טבעי). הירידה במחיר הנפט בשילוב הסנקציות שהוטלו על רוסיה על ידי מדינות המערב על רקע המשבר באוקראינה ובשילוב המינוף הגבוה של חברות רוסיות אשר נטלו על עצמן חובות אדירים בהיקף של כ- 500 מיליארד דולר, מתוכו עליהן לפרוע כ- 130 מיליארד דולר כבר בשנה הקרובה, הביא להתרסקות הרובל, המטבע הלאומי של רוסיה, בעשרות אחוזים.

2.6.2 שוקי האג"ח והמניות

על רקע הריבית הנמוכה, המשיכו שוקי ההון בישראל ובעולם לכבוש רמות שיא חדשות. מדד ת"א 25 עלה במהלך שנת 2014 בשיעור של כ- 10.2% לרמת שיא היסטורי חדש, כאשר מדד הדאו ג'ונס עלה בכ- 8.3% ומדד הדאקס הגרמני בכ- 2.7%. לעומת זאת, על רקע המשבר באוקראינה מדדי המניות ברוסיה ירדו בשיעור חד של כ- 45%. שוק האג"ח אופייני במהלך החודשים האחרונים בהמשך מגמת ירידת תשואות על רקע סביבת הריבית הנמוכה ועל רקע ההרחבה הכמותית בעולם כאשר תשואות האג"ח הממשלתיות הגיעו במרבית המדינות העיקריות לשפל חדש. בסיכום שנת 2014, מדדי האג"ח הממשלתי המובילים בישראל עלו בשיעור של כ- 6% עד 7%, כאשר מדדי האג"ח הקונצרני עלו בשיעור של כ- 1% בלבד.

במהלך שנת 2014, פוחת שער היציג של השקל מול הדולר בכ- 12%, כאשר מול האירו יוסף השקל בכ- 1.2%.

2.6.3 התפתחויות לאחר תאריך המאזן

למרות עליית מפלגת השמאל לשלטון ביוון, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2015, נחתם הסכם בין יוון לנושיה לדחיית החזר החוב ב- 4 חודשים, דבר אשר הקטין את חששות המשקיעים באשר לאפשרות של פרישת יוון מגוש האירו. בהתאם להסכם, יוון הציגה רשימת רפורמות שהיא התחייבה להן (ובראשן רפורמות למלחמה בשחיתות, בהון השחור ובמוסר תשלום המיסים הנמוך של היוונים), בתמורה להמשך הסיוע.

על רקע התחזקות השקל לעומת סל המטבעות במהלך הרבעון הראשון של שנת 2015, הוריד בנק ישראל את הריבית במשק לרמת שפל היסטורי של 0.1%, מתחילת חודש מרס 2015.

מדדי המניות בעולם המשיכו לגאות, כאשר המדדים האירופאיים ובראשם הדקס הגרמני והקאק הצרפתי עלו בשיעור של עד כ- 20% מתחילת שנת 2015. מנגד, האירו המשיך להיחלש מול השקל (בשיעור של כ- 9%), ומדדי האג"ח הממשלתי הישראלי עלו בכ- 3%-5%.

3. המצב הכספי

3.1 נתונים עיקריים מתוך המאזנים המאוחדים

3.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים של החברה

31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	(באלפי ש"ח)
16,278,352	19,355,151	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
9,082,747	9,665,636	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
4,431,996	4,717,418	נכסים אחרים
29,793,095	33,738,205	סך כל הנכסים
1,484,244	1,547,770	הון עצמי
		התחייבויות:
9,518,760	10,192,564	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
16,186,651	19,068,296	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה*
1,054,613	1,313,637	התחייבויות פיננסיות
1,548,827	1,615,938	התחייבויות אחרות
29,793,095	33,738,205	סך כל ההון וההתחייבויות

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה מוצגות בסעיפי זכאים ויתרות זכות והתחייבויות פיננסיות).

סך הנכסים של החברה נכון ליום 31 בדצמבר, 2014 עומד על סך של כ- 33,738 מיליוני ש"ח לעומת סך של 29,793 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2013. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו ומתוספת התשואה על הנכסים הפיננסיים כתוצאה מעליות השערים בשוקי ההון.

סך ההתחייבויות של החברה נכון ליום 31 בדצמבר, 2014 הסתכם בכ- 32,190 מיליוני ש"ח לעומת סך של 28,309 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר, 2013. הגידול בסך ההתחייבויות בתקופת הדוח נובע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו ומתוספת תשואה בגין התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

3.1.2 שינויים בהון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2014, מסתכם בכ- 1,546 מיליוני ש"ח לעומת סך של 1,483 מיליוני ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2013. הגידול בהון נובע מרווח נקי של כ- 70 מיליוני ש"ח ומגידול בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה וקרנות הון אחרות בסך של כ- 44 מיליוני ש"ח, בניכוי חלוקת דיבידנד לחברה האם בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון"), החלות על החברה, לחברה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 376 מיליוני ש"ח. בנוסף, סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם בחברה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווים עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים בכ- 8 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים לעניין ההון העצמי, חלוקת הדיבידנד והון היעד בחברה, ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

3.2 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
4,659,356	4,421,250	4,762,482	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,797,332	3,536,586	3,999,946	פרמיות שהורווחו בשייר
2,046,531	2,289,260	1,562,772	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	254,718	245,278	הכנסות מדמי ניהול
204,900	194,224	141,815	הכנסות מעמלות
464	656	480	הכנסות אחרות
			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
4,595,362	4,539,221	4,507,505	עמלות והוצאות רכישה אחרות
902,459	843,749	918,762	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
381,165	397,391	388,796	הוצאות מימון
90,083	94,477	60,987	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
25,078	7,629	34,870	רווח לפני מיסים על הכנסה
222,643	408,235	109,111	מיסים על הכנסה
23,013	139,525	38,476	רווח מפעילות נמשכת
199,630	268,710	70,635	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
5,915	-	-	רווח נקי
205,545	268,710	70,635	רווח כולל
345,347	244,173	114,521	

3.3 הרכב הכנסות בתקופת הדוח

3.3.1 נתונים על פרמיות ביטוח שהורווחו לפי תחומים

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
970,048	748,499	822,642	רכב רכוש
678,335	468,246	480,717	רכב חובה
544,839	518,290	528,549	ענפי רכוש ואחרים
252,171	272,389	290,204	ענפי חבויות אחרים
2,445,393	2,007,424	2,122,112	סך תחום ביטוח כללי
1,786,383	1,927,392	2,086,322	תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
427,580	486,434	554,048	תחום בריאות
4,659,356	4,421,250	4,762,482	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח עמדו על סך של כ- 4,762 מיליוני ש"ח, לעומת 4,421 מיליוני ש"ח בשנה קודמת. בנטרול פעילותה של שומרה, אשר חולקה כדיבדנד בעין בחודש ינואר 2013 לחברה האם, חל גידול בפרמיות שהורווחו ברוטו בשיעור של כ- 9% לעומת שנה קודמת.

הפרמיות שהורווחו בשנת הדוח כוללות סך של 2,122 מיליוני ש"ח בביטוח כללי, המהווים שיעור של כ- 45% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת כ- 44%), סך של כ- 2,086 מיליוני ש"ח בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח המהווים שיעור של 44% מסך כל הפרמיות שהורווחו (שנה קודמת כ- 45%) וסך של כ- 554 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות המהווים שיעור של 11% מסך כל הפרמיות שהורווחו (באותו שיעור בשנה קודמת).

להסברים בדבר השינוי בפרמיות בתחומי הפעילות ראה סעיפים 4.4.1, 4.4.2 ו- 4.4.3 להלן.

3.3.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

סה"כ	פרמיות חד-פעמיות	פרמיות שוטפות	(מיליוני ש"ח)
1-12/2014			
2,086	223	1,863	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	89%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2013			
1,927	133	1,794	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	7%	93%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים
1-12/2012			
1,786	105	1,681	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	6%	94%	שיעור מסך דמי ביטוח חיים

3.3.3 ביטוח כללי

סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	(מיליוני ש"ח)
1-12/2014					
2,195	315	548	482	850	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	14%	25%	22%	39%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-12/2013					
2,153	289	548	504	812	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	14%	25%	23%	38%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי
סה"כ	חבויות	רכוש	רכב חובה	רכב רכוש	
1-12/2012					
2,536	275	569	695	997	סה"כ פרמיות ברוטו
100%	11%	22%	28%	39%	שיעור מסך דמי ביטוח כללי

3.3.4 ביטוח בריאות

פרמיות בשייר	פרמיות ברוטו	(מיליוני ש"ח)
1-12/2014		
419	532	סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2013		
373	486	סה"כ פרמיות ברוטו
1-12/2012		
332	435	סה"כ פרמיות ברוטו

4. תוצאות הפעילות

4.1 רווח (הפסד) מתחומי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
			רווח (הפסד) מתחומי הפעילות לפני מס:
(58,195)	154,768	54,281	רווח (הפסד) מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
64,792	31,355	5,588	רווח מביטוח בריאות
216,636	165,603	96,101	רווח מביטוח כללי
223,233	351,726	155,970	סך רווח לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(9,639)	-	-	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
9,049	56,509	(46,859)	רווח (הפסד) לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
222,643	408,235	109,111	סה"כ רווח לפני מס
23,013	139,525	38,476	מיסים על הכנסה
199,630	268,710	70,635	רווח מפעילות נמשכת
5,915	-	-	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים, נטו
205,545	268,710	70,635	רווח נקי
			מיוחס ל:
204,880	267,897	69,877	בעלי מניות בחברה
665	813	758	זכויות שאינן מקנות שליטה
205,545	268,710	70,635	רווח נקי

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

4.2 רווח (הפסד) כולל מתחומי פעילות

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
			רווח כולל מתחומי הפעילות לפני מס:
10,377	141,658	87,044	רווח כולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
82,593	28,368	12,775	רווח כולל מביטוח בריאות
317,480	139,631	75,792	רווח כולל מביטוח כללי
410,450	309,657	175,611	סך רווח (הפסד) כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(9,639)	-	-	רווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
40,871	66,957	3,953	רווח כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
441,682	376,614	179,564	סה"כ רווח כולל לפני מס
102,250	132,441	65,043	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
339,432	244,173	114,521	רווח כולל מפעילות נמשכת
5,915	-	-	רווח כולל מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים, נטו
345,347	244,173	114,521	רווח כולל
			מיוחס ל:
344,682	243,360	113,763	בעלי מניות בחברה
665	813	758	זכויות שאינן מקנות שליטה
345,347	244,173	114,521	רווח כולל

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

4.3 השינויים בתוצאות הפעילות בתקופת הדוח

הרווח הנקי בתקופת הדוח הסתכם בכ- 71 מיליוני ש"ח לעומת רווח נקי שהסתכם בכ- 269 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ולעומת רווח נקי שהסתכם בכ- 206 מיליוני ש"ח בשנת 2012.

הרווח הכולל, המורכב מהרווח הנקי בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה ושינויים אחרים המשפיעים על ההון העצמי, הסתכם בשנת 2014, בכ- 115 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל שהסתכם בכ- 244 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ולעומת רווח כולל שהסתכם בכ- 345 מיליוני ש"ח בשנת 2012.

השינויים העיקריים שחלו בתקופת הדוח:

- ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות:** החברה מחשבת את עתודות ביטוח החיים לתשלום קצבה ואת נאותות העתודות, בהתבסס על ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה מהירידה בריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח, החברה הפרישה לעתודות לתשלום קצבה בביטוח חיים (תוך התחשבות בפרמיית אי נזילות כאמור), סך כולל של כ- 29 מיליוני ש"ח (לפני מס) המהווים סך של כ- 18 מיליוני ש"ח (לאחר מס), לעומת סך של כ- 19 מיליוני ש"ח (לפני מס) וסך של כ- 12 מיליוני ש"ח (לאחר מס), בשנת 2013.
- שיעור לקיחת קצבה:** לאור גידול במספר המבוטחים שביקשו לקבל קצבה במועד הפרישה, החברה אמדה את ההפרשה לעתודות לצורך תשלום קצבות בעתיד. כתוצאה מכך החברה הפרישה סך של כ- 104 מיליוני ש"ח (לפני מס) וסך של כ- 65 מיליוני ש"ח (לאחר מס), לעומת סך של כ- 5 מיליוני ש"ח (לפני מס) וסך של 3 מיליוני ש"ח (לאחר מס) בשנת 2013.
- אומדן התחייבויות אקטואריות בביטוח כללי:** לאור התפתחות באמדן התביעות התלויות בענפי החבויות בכלל, ובענף אחריות כלפי צד שלישי בפרט, בין היתר, כתוצאה מגידול באמדן תביעות שיבוב, החברה הגדילה את ההפרשות לתביעות תלויות בענפים האמורים.

ההשפעה על הרווח הינה בסך של כ- 68 מיליוני ש"ח (לפני מס) המהווים סך של כ- 42 מיליוני ש"ח (לאחר מס), לעומת סך של כ- 16 מיליוני ש"ח (לפני מס) וסך של כ- 10 מיליוני ש"ח (לאחר מס) בשנת 2013.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2014 הסתכם בכ- 87 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בשנת 2013 שהסתכם בכ- 142 מיליוני ש"ח ורווח כולל לפני מס בשנת 2012 שהסתכם בכ- 10 מיליוני ש"ח (לפרטים ראה סעיף 4.4.1 להלן).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2014 הסתכם בכ- 76 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס שהסתכם בכ- 140 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל לפני מס שהסתכם בכ- 317 מיליוני ש"ח בשנת 2012 (ראה סעיף 4.4.2 להלן).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, בשנת 2014 הסתכם בכ- 13 מיליוני ש"ח לעומת רווח שהסתכם בכ- 28 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ולעומת רווח בשנת 2012 שהסתכם בכ- 83 מיליוני ש"ח (ראה סעיף 4.4.3 להלן).

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מעסקי ביטוח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בשנת 2014 בכ- 4 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס שהסתכם בכ- 67 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל לפני מס שהסתכם בכ- 41 מיליוני ש"ח בשנת 2012. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת לעומת שנה קודמת, נובע בעיקר מירידה בהכנסות מהשקעות ביחס לתקופה המקבילה אשתקד אשר השפעתה צומצמת בשל ירידה בהוצאות המימון עקב הירידה במדד המחירים לצרכן

4.4 מידע כספי לפי תחומי פעילות

4.4.1 תוצאות תחום פעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
1,786,383	1,927,392	2,086,322	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,719,365	1,933,484	1,378,471	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
157,390	254,718	245,278	הכנסות מדמי ניהול
38,266	23,548	27,973	הכנסות מעמלות
3,201,361	3,401,475	3,106,516	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
286,627	307,153	317,739	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
233,284	228,525	227,702	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(58,195)	154,768	54,281	רווח (הפסד) לפני מס
10,377	141,658	87,044	רווח כולל לפני מס

בשנת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בתחום חסכון ארוך טווח בסך של כ- 87 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 142 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל לפני מס שהסתכם בכ- 10 מיליוני ש"ח בשנת 2012. יצוין, כי עד ליום 15 בפברואר, 2012 מועד העברת ענף הפנסיה לחברה אם, כלל התחום את ענף ביטוח החיים כמו גם את ענף הפנסיה. ללא ענף הפנסיה שהועבר כאמור, הרווח הכולל לפני מס של ענף ביטוח החיים בשנת 2012 הסתכם בכמיליון ש"ח.

ענף ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	באלפי ש"ח
1,786,383	1,927,392	2,086,322	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,718,699	1,933,484	1,378,471	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	254,718	245,278	הכנסות מדמי ניהול
38,266	23,548	27,973	הכנסות מעמלות
3,201,361	3,401,475	3,106,516	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
277,653	307,153	317,739	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
210,870	228,525	227,702	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(67,834)	154,768	54,281	רווח (הפסד) לפני מס
738	141,658	87,044	רווח כולל לפני מס

הפרמיות בביטוח חיים הסתכמו ב- 2,086 מיליוני ש"ח בשנת 2014 בהשוואה ל- 1,927 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ובהשוואה ל- 1,786 מיליוני ש"ח בשנת 2012, בהתאמה. בשנת 2014 חלה עלייה בהכנסות מפרמיות בשיעור של כ-8% לעומת שנת 2013. עיקר הגידול הינו בהפקדות חד פעמיות.

בנוסף, בשנת 2014 נתקבלו פרמיות שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוח משמעותי) בסך 1,630 מיליוני ש"ח לעומת 847 מיליוני ש"ח בשנת 2013.

הפוליסות שנפדו בשנת 2014 הסתכמו בכ- 523 מיליוני ש"ח בהשוואה לפדיונות בסך של כ- 551 מיליוני ש"ח בשנת 2013. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בשנת הדוח הינו 2.7% לעומת שיעור של 3.1% אשתקד.

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוח משמעותי) הסתכמו בכ- 400 מיליוני ש"ח בשנת 2014 לעומת סך של כ- 266 מיליוני ש"ח בשנת 2013.

הרווחיות של הענף מושפעת מהשינויים בשוק ההון אשר משפיעים על המרווח הפיננסי בגין הפוליסות מבטיחות התשואה (אשר מגובות בעיקרן על ידי אגרות חוב מיועדות) וכן משפיעים על דמי הניהול המשתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שהופקו בין השנים 1991-2003. כמו כן, מאחר והענף מאופיין בעתודות ביטוח גבוהות, לשינויי אומדן, הנחות והערכות אקטואריים וכן לשינויי ריבית, השפעה ניכרת על התוצאות של הענף.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מס, בשנת 2014, הסתכם בסך של כ- 87 מיליוני ש"ח לעומת הרווח הכולל, לפני מס, בסך של כ- 143 ש"ח בשנת 2013 והרווח הכולל לפני מס בשנת 2012 בסך של כמיליון ש"ח. השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בשנת הדוח נובע בעיקרו מהשפעת השינוי בריבית חסרת הסיכון והוספת פרמיית אי-נזילות בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 19 מיליוני ש"ח אשתקד וכן מהשינויים בשיעור לקיחת הקצבה, בסך של כ- 104 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 5 מיליוני ש"ח אשתקד, כמפורט בסעיף 4.3 לעיל. מנגד חלה עלייה במרווח הפיננסי בהשוואה לשנה הקודמת.

להלן פרטים נוספים לעניין נתונים המופיעים בבאור 18 לדוחות הכספיים:

פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות מפוליסות שהונפקו עד וכולל שנת 1990 (רובן צמודות למדד ומבטיחות תשואה המגובה בחלקה הגדול באג"ח מיועדות), הסתכמו בשנת 2014 בכ- 78 מיליוני ש"ח, למול כ- 92 מיליוני ש"ח בשנת 2013, ירידה של כ- 15%. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בכ- 57 מיליוני ש"ח בשנת 2014 וזה לרווח שנרשם בשנת 2013. השינוי ברווח הכולל נובע בעיקרה מקיטון בהיקף הפוליסות בכיסוי ועל כן מירידה בהיקף הפרמיות שנגבו, משינויים בגין עדכוני הערכות אקטואריות, הנחות ואומדנים ובעיקר עדכון הערכה להפרשה לתשלומי קצבה בעתיד כאמור בסעיף 4.3 לעיל. מנגד חלה עלייה במרווח הפיננסי מפוליסות אלו בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח, זאת כתוצאה מעלייה בהכנסות

מהשקעות בהשוואה לשנה קודמת וזקיפת תשואה נומינלית נמוכה יותר למבוטחים כתוצאה ממדד נמוך יותר שנרשם בשנת הדוח לעומת שנה קודמת.

הפרמיות בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו משנת 1991 ועד שנת 2003, הסתכמו בשנת 2014 בכ- 573 מיליוני ש"ח, למול כ- 584 מיליוני ש"ח בשנת 2013, ירידה של כ- 2%. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בשנת 2014 בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח למול רווח כולל בסך של כ- 198 מיליוני ש"ח בשנת 2013, ירידה ברווח של כ- 187 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח הכולל ביחס לשנה קודמת נובעת בעיקרה מירידה בגביית דמי ניהול משתנים מאחר והתשואה הריאלית שנרשמה בשנת הדוח נמוכה מהתשואה הריאלית שנרשמה בשנה הקודמת ומעדכוני הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים.

פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך ואינן תלויות תשואה, הינן ברובן בגין מכרזים של משרדי הממשלה לתשלום קצבה מיידית. הרווח הכולל מפוליסות אלו הסתכם בכ- 14 מיליוני ש"ח בשנת 2014 למול רווח כולל בסך כ- 2 מיליוני ש"ח בשנת 2013. הרווח הכולל בשנת 2014 גדל ביחס לשנת 2013 בעיקר בשל העלייה במרווח הפיננסי.

הפרמיות בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו משנת 2004 ואילך, הסתכמו בשנת 2014 בכ- 1,049 מיליוני ש"ח, למול כ- 897 מיליוני ש"ח בשנת 2013, גידול של כ- 17%. הגידול בפרמיה נובע בעיקרו ממכירות חדשות ומגידול בפרמיות החד פעמיות. ההפסד מפוליסות אלו הסתכם בכ- 50 מיליוני ש"ח בשנת 2014 למול הפסד בסך של כ- 121 מיליוני ש"ח בשנת 2013. הירידה בהפסד נובעת בעיקר מעלייה בגביית דמי הניהול מאחר והיקף הנכסים המנוהלים גדל ומעליית דמי הביטוח שאינם נצברים לחסכון.

פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות בפוליסות סיכון ביטוח חיים פרט וקבוצתי, הסתכמו בשנת 2014 בסך של כ- 384 מיליוני ש"ח, למול סך של כ- 353 מיליוני ש"ח בשנת 2013, גידול של כ- 9%. בין השנים 2013 ו-2014 חלה עלייה ברווח הכולל בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח נובעת מהגידול בהיקף התיק ומעדכון הערכות אקטואריות, הנחות ואומדנים.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות תלויות תשואה ליום 31 בדצמבר 2014 הסתכמו בסך של כ- 19,004 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 16,129 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2013, עלייה של כ- 2,875 מיליוני ש"ח. העלייה בהתחייבויות בשנת הדוח נובעת בעיקרה מהכנסות מפרמיות ותקבולים בגין חוזי השקעה בניכוי פדיונות ופירעונות ומרווחים מהשקעות בניכוי דמי ניהול.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות תלויות תשואה:

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	
10.80%	9.70%	7.01%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
9.97%	7.69%	5.42%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
12.39%	11.80%	6.91%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
11.55%	9.75%	5.32%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה)

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	
10.80%	9.70%	7.01%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
9.32%	8.37%	5.76%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
12.39%	11.80%	6.91%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
10.89%	10.44%	5.65%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות תלויות תשואה ודמי הניהול:

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(מיליוני ש"ח)
1,253.1	1,275.1	826.5	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
101.7	120.8	145.7	דמי ניהול קבועים
15.7	133.9	99.6	דמי ניהול משתנים
117.4	254.7	245.3	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003, רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים ריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול פוליסות ביטוח חיים תלוי תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 245 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 255 מיליוני ש"ח בשנת 2013 וסך של כ- 117 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בשנת 2014 התשואה הריאלית שהושגה הייתה נמוכה מהתשואה שהושגה בשנת 2013 ולפיכך חלה ירידה בדמי הניהול המשתנים ומנגד, בשנת 2014 חלה עלייה בגביית דמי הניהול הקבועים בשל הגידול בהיקף הנכסים בגין פוליסות שהונפקו החל משנת 2004, לעומת שנת 2013. יש לציין, כי החל מחודש נובמבר 2012, החלה מנורה מבטחים ביטוח לגבות דמי ניהול משתנים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 לאחר שהשיגה תשואה ריאלית מצטברת חיובית בשיעור של 10.8%, תוך קיזוז ההפסד הריאלי שנגרם בשל התשואה הריאלית השלילית שהושגה בשנת 2011.

הרכב הנכסים בפוליסות תלויות תשואה:

ליום 31 בדצמבר 2013	ליום 31 בדצמבר 2014	(באלפי ש"ח)
5,486	4,599	הוצאות רכישה נדחות
22,059	64,956	חייבים ויתרות חובה
-	(622)	השקעות בחברות כלולות
69,426	81,796	פרמיות לגבייה
70,962	72,152	נדל"ן להשקעה
5,623,370	6,399,325	נכסי חוב סחירים
3,615,287	3,880,914	נכסי חוב שאינם סחירים (כולל הלוואות ופיקדונות)
3,655,351	3,684,180	מניות
2,462,577	3,879,406	אחרות
753,834	1,288,445	מזומנים ושווי מזומנים
16,278,352	19,355,151	סה"כ

(* הנכסים כוללים גם נכסים כנגד ביטוח בריאות תלוי תשואה, בסך של 64,017 אלפי ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2014 לעומת סך של 57,213 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2013.

תוצאות תחום הפעילות בביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי מחולקים לשלושה תחומי פעילות: רכב חובה, רכב רכוש, ויתרת עסקי ביטוח כללי (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

4.4.2 עיקרי תוצאות תחום ביטוח כללי

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
2,535,931	2,152,802	2,195,053	פרמיות ברוטו
208,679	173,344	139,924	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
148,789	149,363	95,070	הכנסות מעמלות
1,703,442	1,361,910	1,698,485	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
517,741	411,196	437,916	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
105,808	102,581	95,631	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
216,636	165,603	96,101	רווח לפני מס
317,480	139,631	75,792	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה ברוטו בשנת 2014 הסתכמו בסך של כ- 2,195 מיליוני ש"ח לעומת לסך של כ- 2,153 מיליוני ש"ח בשנת 2013, וסך של כ- 2,536 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילות שומרה (שהועברה לחברת האם בינואר 2013), חל גידול של כ- 6% בפרמיה ברוטו לעומת שנה קודמת. לעניין פירוט השינוי בפרמיה ברוטו ראה סעיפים 4.4.2.2-4.4.2.4 להלן.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בשנת הדוח הסתכם בכ- 76 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 140 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל בסך של כ- 317 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילות שומרה חלה ירידה ברווח בסך של כ- 56 מיליוני ש"ח בהשוואה לשנה קודמת. לעניין פירוט השינוי ברווח הכולל מענפי הביטוח הכללי ראה סעיפים 4.4.2.2-4.4.2.4 להלן.

4.4.2.1 פרמיות ברוטו והרווח הכולל לפי תחומי פעילות בביטוח כללי

סה"כ	חבויות	רכוש ואחרים	רכב רכוש	רכב חובה	(באלפי ש"ח)
					סה"כ פרמיות ברוטו
2,195,053	314,848	548,390	849,596	482,219	01-12/2014
2,152,802	288,736	548,314	811,726	504,026	01-12/2013
2,535,931	274,554	569,319	996,957	695,101	01-12/2012
	-	-	-	-	רווח (הפסד) כולל
75,792	(40,351)	23,646	23,665	68,832	01-12/2014
139,631	15,738	9,503	50,122	64,268	01-12/2013
317,480	35,227	10,861	405	270,987	01-12/2012

4.4.2.2 תחום פעילות ביטוח רכב חובה עיקרי תוצאות הפעילות בענף רכב חובה:

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
695,101	504,026	482,219	פרמיות ברוטו
136,461	91,772	70,051	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	-	הכנסות מעמלות
515,720	408,495	406,241	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
67,846	39,253	38,799	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
28,583	23,727	21,841	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
202,499	80,773	82,407	רווח לפני מס
270,987	64,268	68,832	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה בשנת 2014 הסתכמו בסך של כ- 482 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 504 מיליוני ש"ח בשנת 2013 וסך של 695 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילותה של שומרה, חל גידול של כ- 3% בפרמיה ברוטו וגידול של כ- 8% בפרמיה שהורווחה ברוטו. העלייה נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2014 עמד על סך של כ- 69 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 64 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 271 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילותה של שומרה, חלה עלייה ברווח הכולל לפני מס בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח לעומת שנת 2013.

בתחום זה, קצב תשלום התביעות נפרס על פני שנים רבות, ובהתאם קיימת גישה שמרנית להכרה ברווח, לפיה בשלוש השנים הראשונות ממועד תחילת הביטוח (להלן: "השנים הפתוחות"), כל עודף ההכנסות על ההוצאות, לרבות תשלומי התביעות, נזקף לסעיף תביעות תלויות (להלן: "הצבירה") ואינו מוכר כרווח. בנוסף, הכנסות מהשקעות בשיעור ריאלי של 3% נזקפות אף הן לצבירה. עקב כך, הרווח בתחום זה משקף בעיקרו את רווחיותה של שנת החיתום שהסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדיווח, בצירוף רווחי ההשקעה שנצברו על אותה שנה, וכן התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות (להלן: "שנים סגורות") ופעילות שלא נכללת בחישוב העתודות.

לאור זנב התביעות הארוך בתחום ועל רקע שיטת הצבירה כמפורט לעיל, קיימת חשיבות רבה לתשואה המושגת על הנכסים העומדים מול ההתחייבויות הביטוחיות ולרווחיות התחום. לפרטים בדבר ביטול שיטת הצבירה ראה סעיף 7.1.5.2 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

העלייה ברווח הכולל לפני מס בשנת 2014 לעומת שנת 2013 נובעת בעיקר מהגורמים הבאים: מעלייה בהכנסות מהשקעות (לרבות שינוי בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה) ומגידול בשחרור הצבירה. מנגד חלה התפתחות לרעה לעומת שנה קודמת בגין עדכוני הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים בגין השנים הסגורות.

4.4.2.3 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

עיקרי תוצאות הפעילות בענף רכב רכוש:

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
996,957	811,726	849,596	פרמיות ברוטו
23,185	27,856	22,903	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
48,886	52,797	17,418	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
722,391	498,741	588,272	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
236,847	176,633	196,581	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
40,829	37,966	36,941	
(10,517)	52,984	25,400	רווח (הפסד) לפני מס
405	50,122	23,665	רווח כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו בשנת 2014 הסתכמו בסך של כ- 850 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 812 מיליוני ש"ח בשנת 2013 וסך של 997 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילותה של שומרה, חל גידול של כ- 10% בפרמיה ברוטו וגידול של כ- 14% בפרמיה שהורווחה ברוטו. הגידול בפרמיה נובע בעיקרו מגידול במספר כלי הרכב המבוטחים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2014 הינו בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 50 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 0.4 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילות שומרה, חלה ירידה ברווח הכולל לפני מס של כ- 27 מיליוני ש"ח בהשוואה לשנה קודמת. הירידה ברווח נובעת ברובה מעדכון התחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים והקטנה של הפרמיה בחסר שנרשמה בשנה קודמת). כמו כן, עקב הגידול בהיקף העסקים חלה עלייה בפרמיה ברוטו והמורוחת ומנגד חל גידול בהוצאות המכירה והשיווק.

יחס התביעות מפרמיה ברוטו בתחום (ללא פרמיה בחסר) בשנת 2014 עמד על כ- 68% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 66% בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה ברוטו בשנת 2014 עמד על כ- 100% (לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות ברוטו של כ- 98% בשנת 2012).

יחס התביעות מפרמיה בשייר בתחום בשנת 2014, עמד על כ- 67% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 65% בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה בשייר בשנת 2014 עמד על כ- 100% לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות ברוטו של כ- 98% בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה).

4.4.2.4 עיקרי תוצאות הפעילות בענפי ביטוח כללי אחר

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
843,873	837,050	863,238	פרמיות ברוטו
49,033	53,716	46,970	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
99,903	96,566	77,652	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
465,331	454,674	703,972	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
213,048	195,310	202,536	הוצאות הנהלה וכלליות אחרות
36,396	40,888	36,849	
24,654	31,846	(11,706)	רווח (הפסד) לפני מס
46,088	25,241	(16,705)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הפרמיות ברוטו בשנת 2014 הסתכמו בסך של כ- 863 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 837 מיליוני ש"ח בשנת 2013 וסך של 844 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילות שומרה חל גידול של כ-6% בפרמיה ברוטו בהשוואה לשנה קודמת. הגידול נובע מגידול בהיקף העסקים הכולל בעיקר עסקים גדולים.

ההפסד הכולל לפני מס בשנת 2014 הסתכם בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 25 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח כולל לפני מס בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח בשנת 2012. בנטרול פעילות שומרה הרווח הכולל לפני מס בענפי רכוש אחרים הסתכם בשנת 2014 בכ- 24 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 9 מיליוני ש"ח בשנת 2013, עלייה של כ- 15 מיליוני ש"ח, וההפסד הכולל לפני מס בענפי חבויות אחרים הסתכם בשנת 2014 בכ- 40 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח בשנת 2013, ירידה של כ- 54 מיליוני ש"ח.

העלייה ברווח הכולל לפני מס מענפי רכוש אחרים בשנת 2014 לעומת שנת 2013 נובעת בעיקר משיפור חיתומי בפרט בשל העובדה שבשנה קודמת נרשמו תביעות בשל נזקי הסופות ומנגד הוקטנה עמלת מבטח המשנה כתוצאה ממספר תביעות גדולות שיוחסו למבטחי המשנה.

יחס התביעות מפרמיה ברוטו בענפי הרכוש האחרים בשנת 2014, עמד על כ- 77% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 56%, בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה ברוטו בשנת 2014 עמד על כ- 111% (לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות ברוטו של כ- 90%, בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה). הגידול ביחס התביעות נובע בעיקרו ממספר תביעות גדולות בשנת 2014.

יחס התביעות מפרמיה בשייר בענפי הרכוש האחרים בשנת 2014, עמד על כ- 42% (לעומת יחס תביעות מפרמיה של כ- 49% בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה), ויחס התביעות והוצאות מפרמיה בשייר בשנת 2014 עמד על כ- 49% (לעומת יחס תביעות והוצאות מפרמיות בשייר של כ- 101%, בשנת 2013 לאחר נטרול חלקה של שומרה).

בענפי החבויות מוכרת ההכנסה לפי שיטת הצבירה ולפיכך הרווח בתחום זה משקף בעיקרו את רווחיותה של שנת החיתום שהסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדיווח, בצירוף רווחי ההשקעה שנצברו על אותה שנה, וכן התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים הקודמות (להלן: "שנים סגורות") ופעילות שלא נכללת בחישוב העתודות.

הירידה ברווח הכולל בענפי חבויות אחרים נובעת בעיקר מירידה בשחרור הצבירה וכן מעדכוני הערכות, הנחות ואומדנים שנרשמו בשנת הדוח.

4.4.3 תוצאות תחום פעילות ביטוח בריאות

1-12/2012	1-12/2013	1-12/2014	(באלפי ש"ח)
427,580	486,434	554,048	פרמיות שהורווחו ברוטו
42,214	50,440	35,900	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
9,941	12,828	10,973	הכנסות מעמלות
416,818	231,609	512,973	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
114,418	132,468	168,242	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
45,528	56,408	50,307	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
64,792	31,355	5,588	רווח לפני מס
82,593	28,368	12,775	רווח כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיה שהורווחה בשנת 2014 הסתכמו בכ- 554 מיליוני ש"ח לעומת כ- 486 מיליוני ש"ח בשנת 2013 וסך של כ- 428 מיליוני ש"ח בשנת 2012, גידול של כ- 14% בשנת 2014 למול שנת 2013. העלייה בפרמיות שהורווחו נובעת בעיקר מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

חלק מהענפים בתחום בריאות מאופיינים בעתודות ביטוח גבוהות ולפיכך מושפעים משינויים בשוק ההון ולשינויי אומדן, הנחות והערכות אקטואריים.

הרווח הכולל לפני מס בשנת 2014 הסתכם בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 28 מיליוני ש"ח בשנת 2013 ורווח בסך של כ- 83 מיליוני ש"ח בשנת 2012. הירידה ברווח הכולל לפני מס בשנת 2014, נובעת מגידול בהוצאות מכירה ושיווק וכן מעדכון אומדנים והערכות אקטואריות בתחום.

5. תזרים מזומנים

תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בשנת הדוח בכ- 625 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בשנת הדוח בכ- 224 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 33 מיליוני ש"ח. התוצאה הכוללת של הפעילות שתוארה לעיל מסתכמת בגידול ביתרות המזומנים ושווי המזומנים בסך של 434 מיליוני ש"ח. יתרת המזומנים לתאריך הדוח הינה כ- 1,554 מיליוני ש"ח.

6. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות של החברה לתאריך הדוח הינה 1,122 מיליוני ש"ח לעומת 1,036 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2013. היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,079 מיליוני ש"ח. בשנת 2014 פרעה החברה הלוואות בסך של כ- 118 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 138 מיליוני ש"ח אשר נפרעו בשנת 2013. לפרטים נוספים בדבר אגרות החוב של החברה ודירוגן, ראה באור 24 לדוחות הכספיים.

7. תשלומים לנושאי משרה

ככלל ההתקשרות עם נושאי המשרה בחברה נעשית על פי סיכום אישי בין נושא המשרה לבין החברה. הסיכום כולל פירוט לגבי השכר, התנאים הסוציאליים, התשלומים הנלווים, תנאי פרישה והגבלות בדבר סודיות ואי תחרות בגמר ההעסקה של נושא המשרה, לפי העניין.

בנוסף, ומעבר לתנאי ההעסקה האישיים, זכאים נושאי המשרה הכפופים לתכנית התגמול הכוללת שאישר הדירקטוריון לראשונה בחודש דצמבר 2010 כפי שעודכנה ב- 2014, לבונוס כפי שיאושר מדי שנה או מעת לעת, על ידי וועדת הביקורת והדירקטוריון בהתאם לתנאי התכנית. בנוסף, זכאים חלק מנושאי המשרה ליחידות תגמול (פאנטום) בהתאם לתכנית התגמול הכוללת הנ"ל. להרחבה בעניין

מדיניות התגמול על רקע הנחיות הממונה לרבות במסגרת חוזר מחודש אפריל 2014 שעניינו "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" ראה סעיף 2.2 לעיל וכן באור 37 לדוחות הכספיים.

להערכת הדיקטוריון, תנאי ההעסקה של נושאי המשרה הבכירה, לרבות מרכיבי תכנית התגמול הינם סבירים והוגנים ומשקפים את מורכבות תפקידם של נושאי המשרה הבכירים וכן את תרומתם לקבוצה, וזאת בהתאם למדיניות התגמול המאושרת של החברה.

לעניין פרטים בדבר תגמולים שניתנו לחמשת בעלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בחברות בשליטתה, ראה סעיף 6 לדוח פרטים נוספים.

8. יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע המובא להלן הינו מידע צופה פני עתיד, וככזה, המידע איננו ודאי לגבי העתיד, ועלול שלא להתממש, כולו או חלקו. המידע הצופה פני עתיד מבוסס על מידע הקיים בחברה בתאריך הדוח, וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון לתאריך הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או משתמעות ממידע זה, בין היתר, בשל התנהגות השוק והמתחרים, צרכי והעדפות הלקוחות, וכן בשל שינויים שיחולו בגורמי הסיכון המפורטים בסעיף 7.15 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

8.1 אסטרטגיה - כללי

רווחיות החברה תלויה בעיקרה בתשואות שוק ההון. הדבר מקבל ביטוי בעסקי ביטוח כללי וביטוח חיים תלוי תשואה (לעניין פוליסות שהופקו עד שנת 2003) וכן בפוליסות מבטיחות תשואה. החברה תשאף, ככל הניתן, ובהתקיים הזדמנויות מתאימות, לפתח פעילויות נוספות ולעבות פעילויות קיימות שאינן תלויות במישרין ובאופן מובהק בתשואות שוק ההון.

8.2 ענף ביטוח חיים

האסטרטגיה של החברה בביטוח חיים:

1. שיפור השירות וניהול מערכת יחסים הוגנת עם קהל לקוחות החברה.
2. שמירה על רווחיות פעילות ביטוח חיים תוך התמקדות במכירת מוצרים בעלי שיעור רווח גבוה כגון פוליסות ריסק וכיסויים נוספים.
3. שימור לקוחות החברה תוך צמצום היקף ביטולי פוליסות ופדיונות.
4. הרחבת נתח השוק של החברה במוצרי הביטוח והחיסכון ארוך הטווח ומוצרי TOP FINANCE.
5. הרחבת נתח השוק של החברה במוצרים המיועדים לאוכלוסיית "הגיל השלישי".
6. פיתוח מוצרים ופתרונות חדשים בתחום ביטוח החיים תוך מתן מענה מתקדם למגמות התחרות בשוק ולצרכי המבוטחים.
7. שימור מעמדה של החברה במוצרי ביטוח נלווים למשכנתא.

הפעולות שהחברה נוקטת בהן כדי להשיג מטרות אלה הינה:

1. שיפור השירות ומערך היחסים עם סוכני החברה ולקוחותיה באמצעות בקרה ומדידה של תהליכי השירות, בחינה וייעול של תהליכי העבודה והטמעה אפקטיבית של מערכות מידע מתקדמות לניהול פוליסות ביטוח חיים והסכמי פנסיה.
2. מקסום הסינרגיה בין האגפים השונים של הקבוצה למינוף מכירות חדשות בתחום, תוך שימוש ביתרונות הקבוצה בתחום הפנסיה ובניהול נכסים.
3. הרחבת מכירות ביטוח חיים על ידי גיוס סוכנים, פיתוח מוצרים חדשים, בפרט בתחום הריסק, החיסכון הטהור והגיל השלישי.
4. ביצוע מהלכים לשימור הלקוחות תוך מתן מענה לטיפול בכספים בתום תקופת הביטוח והחיסכון וטיפול שיטתי ומוסדר בחובות של לקוחות.
5. התאמת מוצר ביטוח המשכנתא לסביבת התחרות בשוק תוך שמירה על רווחיות.

8.3 אסטרטגיה בביטוח כללי

בתחום הביטוח הכללי, המיקוד של החברה בשנת 2015 יהיה בשימור מעמדה כמבטח מוביל בגודלו בתחום הביטוח הכללי והגדלת נתח השוק בעסקים גדולים. כמו כן, תימשך מדיניות שיפור פיזור תיק הביטוח בין הענפים השונים תוך שיפור שיעור הרווחיות. צמיחת החברה בתחום זה תגיע מהגדלת כמות הסוכנים העובדים עימה, תוך ניפוי סוכנים הפסדיים לאורך זמן. בתחום הטיפול בתביעות תמשיך החברה להתמקד בשירות יעיל למבוטחים תוך הרחבת השימוש במערכות ממוחשבות לייעול הטיפול בתביעות ובעבודה מול ספקים.

8.3.1 תחום פעילות ביטוח רכב חובה

בתחום זה מתכוונת הקבוצה להתמקד בפלח השוק של הנהגים המבוגרים יותר, מתוך כוונה לשמר ולשפר את הרווחיות בתחום. המודל התעריפי של החברה מכוון לצורך השגת מטרה זו. בנוסף, החברה תמשיך בשמירה על השמרנות החיתומית הבאה לידי ביטוי בהימנעות מכניסה לפעילויות בעלות סיכון גבוה, כדוגמת ביטוחי אוטובוסים, אופנועים וכדומה.

8.3.1.1 תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

נתח השוק של החברה בתחום רכב רכוש גבוה מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית החברה לשנים הבאות היא לשמור על נתח זה, תוך הקפדה ושיפור התוצאות החיתומיות.

8.3.1.2 תחום ביטוח כללי אחר

א. תחום פעילות ביטוח רכוש

נתח השוק של החברה בתחום הרכוש נמוך מנתח השוק הכללי שלה, ואסטרטגיית החברה לשנים הבאות היא להגדיל נתח זה, תוך התמקדות בעסקים גדולים.

ב. תחום פעילות ביטוח חבויות

ביטוחי דירקטורים ואחריות מקצועית, ימשיכו להוות מוצר מרכזי בתיק ביטוח החבויות של החברה, תוך מינוף התמחות החברה בפלחי שוק ספציפיים בענף זה.

באשר לענפי החבויות האחרים תמשיך החברה להציע פתרון ביטוחי מקיף למבוטחים, שיכלול ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות.

8.4 אסטרטגיה בתחום ביטוח בריאות

- היעד של החברה בביטוח בריאות הוא הרחבת נתח השוק בביטוחי הבריאות הפרטיים. הפעולות שהחברה נוקטת כדי להשיג יעד זה הינן:
1. פיתוח מוצרים חדשים בתחום הבריאות, תוך מענה מתקדם לצרכי הלקוחות ולהתפתחויות בתחום הרפואה בארץ ובעולם.
 2. שיפור השירות ללקוחות ולסוכנים והעמקת הקשר עם הסוכנים.
 3. שימור ושיפור המקצועיות והמומחיות של הסוכנים והעובדים באמצעות הדרכות מקצועיות במהלך כל השנה.
 4. הרחבת מערך המכירות על ידי גיוס סוכנים חדשים והרחבת הפעילות של סוכנים קיימים למכירות בריאות.
 5. יצירת סינרגיה עם אגפים אחרים בקבוצה על מנת למנף את מוצרי הבריאות.
 6. פיתוח כלים טכנולוגיים לסוכנים.
 7. שימור לקוחות החברה תוך צמצום היקף ביטולי פוליסות.

9. אירועים לאחר תאריך המאזן

- 9.1 ביום 23 במרס 2015, הודיעה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לחברה כי היא פועלת לממש את זכותם של העובדים להתארגנות. בשלב זה, על פי ההודעה, היא מצרפת עובדים מקרב עובדי החברה על מנת לפעול כארגון העובדים היציג בה.
- 9.2 לאחר תאריך הדוח, נמשכה הירידה בעקום ריבית חסרת הסיכון ומנגד פורסם כי בחודשים ינואר ופברואר 2015 ירד מדד המחירים לצרכן בכ- 1.6%. לשינויים הנ"ל צפויה להיות השפעה על הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות מחד גיסא ומצד שני לעליית ערך הנכסים הפיננסיים. לפרטים נוספים ראה באור 36(5)א(2) לדוחות הכספיים. יצוין, כי בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה הכוללת של שתי התופעות המנוגדות הנ"ל.

הדירקטוריון מביע את הערכתו להנהלת החברה, למנהליה, סוכניה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי החברה.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
י"ר הדירקטוריון

תל אביב, 30 במרס, 2015

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח, בפיקוח הדירקטוריון, העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2014, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

תאריך אישור הדוח: 30 במרס, 2015

אילן שגב
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף כספים

מוטי רוזן
מנכ"ל

ארי קלמן
י"ר הדירקטוריון

הצהרה (certification)

אני, **מוטי רוזן**, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2014 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכן שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

- אני, **אילן שגב**, מצהיר כי:
1. סקרתי את הדוח השנתי של **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2014 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי² ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (ג) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ד) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אילן שגב
משנה למנהל כללי
ומנהל אגף כספים

30 במרס, 2015

² כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2014 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-COSO (להלן - COSO). הדיקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של החברה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדיקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של החברה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה היא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדיקטוריון וההנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2014 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2014, 2013 ו-2012 והדוח שלנו מיום 30 במרס, 2015, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי חשבון אחרים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 38(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2014

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2014

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	
2	דוח רואה החשבון המבקר
3-4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7-9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10-13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14-200	באורים לדוחות הכספיים מאוחדים
201-218	נספחים לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואי החשבון המבקרים

לבעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ והחברות הבנות שלה (להלן - החברה), לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013, ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2014, 2013 ו-2012. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות המוצגות על בסיס שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 206,670 אלפי ש"ח ו-123,697 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013, בהתאמה ואשר חלקה של החברה ברווחיהן הסתכם לסך של 23,506 אלפי ש"ח, 2,612 אלפי ש"ח ו-8,947 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2014, 2013 ו-2012, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי המאוחד לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013, ואת תוצאות הפעולות המאוחדות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2014, 2013 ו-2012 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 38(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 30 במרס, 2015 כולל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

נכסים

ליום 31 בדצמבר		באור	
2013	2014		
אלפי ש"ח			
364,985	353,707	4	נכסים בלתי מוחשיים
189	179	21	נכסי מסים נדחים
963,929	1,011,316	5	הוצאות רכישה נדחות
422,101	484,699	6	רכוש קבוע
192,345	248,683	7	השקעות בחברות כלולות
70,962	72,152	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
96,330	103,552	8	נדל"ן להשקעה אחר
1,406,833	1,586,747	15,16	נכסי ביטוח משנה
95,352	93,359	21	נכסי מסים שוטפים
126,001	181,563	9	חייבים ויתרות חובה
495,333	538,916	10	פרמיות לגבייה
15,356,585	17,843,825	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
3,083,941	3,005,956		נכסי חוב סחירים
5,327,826	5,527,089		נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	195,777		מניות
482,349	936,814		אחרות
9,082,747	9,665,636		סך כל השקעות פיננסיות אחרות
753,834	1,288,445	'א13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
365,569	265,426	'ב13	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>29,793,095</u>	<u>33,738,205</u>		סך כל הנכסים
<u>16,278,352</u>	<u>19,355,151</u>	11	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר		באור	הון
2013	2014		
אלפי ש"ח			
		14	הון מניות
291,332	291,332		פרמיה על מניות
333,486	333,486		קרנות הון
193,713	232,644		יתרת עודפים
664,162	688,994		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
1,482,693	1,546,456		זכויות שאינן מקנות שליטה
1,551	1,314		סך כל ההון
1,484,244	1,547,770		<u>התחייבויות</u>
			התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,518,760	10,192,564	15,17-20	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
16,186,651	19,068,296	16,18-20	התחייבויות בגין מסים נדחים
130,867	184,296	21	התחייבות בשל הטבות לעובדים
126,036	122,456	22	התחייבויות בגין מסים שוטפים
555	115	21	זכאים ויתרות זכות
1,291,369	1,309,071	23	התחייבויות פיננסיות
1,054,613	1,313,637	24	סך כל ההתחייבויות
28,308,851	32,190,435		סך כל ההון וההתחייבויות
29,793,095	33,738,205		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

30 במרס, 2015	
אילן שגב משנה למנהל כללי ומנהל אגף כספים	מוטי רוזן מנהל כללי
ארי קלמן יו"ר הדירקטוריון	
תאריך אישור הדוחות הכספיים	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2012	2013	2014		
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי למניה]			באור	
4,659,356	4,421,250	4,762,482		פרמיות שהורווחו ברוטו
862,024	884,664	762,536		פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,797,332	3,536,586	3,999,946	25	פרמיות שהורווחו בשייר
2,046,531	2,289,260	1,562,772	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	254,718	245,278	27	הכנסות מדמי ניהול
204,900	194,224	141,815	28	הכנסות מעמלות
464	656	480	29	הכנסות אחרות
6,166,634	6,275,444	5,950,291		סך כל ההכנסות
5,321,621	4,994,994	5,317,974		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(726,259)	(455,773)	(810,469)		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,595,362	4,539,221	4,507,505	30	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
902,459	843,749	918,762	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
373,751	396,980	388,796	32	הוצאות הנהלה וכלליות
7,414	411	-	4	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
90,083	94,477	60,987	34	הוצאות מימון
5,969,069	5,874,838	5,876,050		סך כל ההוצאות
25,078	7,629	34,870	7	חלק ברווחי חברות כלולות
222,643	408,235	109,111		רווח לפני מסים על ההכנסה
23,013	139,525	38,476	21	מסים על ההכנסה
199,630	268,710	70,635		רווח נקי מפעילויות נמשכות
5,915	-	-		רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
205,545	268,710	70,635		רווח נקי
				מיוחס ל:
204,880	267,897	69,877		בעלי המניות של החברה
665	813	758		זכויות שאינן מקנות שליטה
205,545	268,710	70,635		רווח נקי
			35	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
0.86	1.16	0.30		רווח נקי מפעילויות נמשכות
0.02	-	-		רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
0.88	1.16	0.30		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
205,545	268,710	70,635	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
(3,093)	(12,232)	21,264	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
254,670	89,733	130,937	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(51,336)	(113,201)	(97,668)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
26,567	1,780	7,965	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
226,808	(33,920)	62,498	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
81,986	(7,917)	23,567	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
144,822	(26,003)	38,931	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
			<u>פריט של רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד</u>
(7,769)	2,299	7,955	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(2,749)	833	3,000	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(5,020)	1,466	4,955	פריט של רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד
139,802	(24,537)	43,886	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
345,347	244,173	114,521	סך-הכל רווח כולל
			מיוחס ל:
344,682	243,360	113,763	בעלי המניות של החברה
665	813	758	זכויות שאינן מקנות שליטה
345,347	244,173	114,521	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
1,484,244	1,551	1,482,693	664,162	7,034	(5,001)	151,595	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
70,635	758	69,877	69,877	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
21,264	-	21,264	-	-	21,264	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
130,937	-	130,937	-	-	-	130,937	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(97,668)	-	(97,668)	-	-	-	(97,668)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
7,965	-	7,965	-	-	-	7,965	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
7,955	-	7,955	7,955	-	-	-	-	-	-	רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(26,567)	-	(26,567)	(3,000)	-	(8,018)	(15,549)	-	-	-	מסים על ההכנסה המתייחסים לפריטים של רווח כולל אחר
43,886	-	43,886	4,955	-	13,246	25,685	-	-	-	סה"כ רווח כולל אחר
114,521	758	113,763	74,832	-	13,246	25,685	-	-	-	סה"כ הרווח הכולל
(50,995)	(995)	(50,000)	(50,000)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,547,770	1,314	1,546,456	688,994	7,034	8,245	177,280	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה									
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
291,332	333,486	40,085	190,536	2,694	7,034	783,254	1,648,421	1,738	1,650,159
-	-	-	-	-	-	267,897	267,897	813	268,710
-	-	-	-	(12,232)	-	(12,232)	(12,232)	-	(12,232)
-	-	-	89,733	-	-	-	89,733	-	89,733
-	-	-	(113,201)	-	-	-	(113,201)	-	(113,201)
-	-	-	1,780	-	-	-	1,780	-	1,780
-	-	-	-	-	-	2,299	2,299	-	2,299
-	-	-	3,380	4,537	-	(833)	7,084	-	7,084
-	-	-	(18,308)	(7,695)	-	1,466	(24,537)	-	(24,537)
-	-	-	(18,308)	(7,695)	-	269,363	243,360	813	244,173
-	-	-	(20,633)	-	-	(388,455)	(409,088)	(1,000)	(410,088)
291,332	333,486	40,085	151,595	(5,001)	7,034	664,162	1,482,693	1,551	1,484,244

יתרה ליום 1 בינואר, 2013

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה									
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	דוחות של פעילויות חוץ	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
אלפי ש"ח									
291,331	324,687	40,085	43,670	4,738	7,034	1,204,748	1,916,293	1,073	1,917,366
-	-	-	-	-	-	204,880	204,880	665	205,545
-	-	-	-	(3,093)	-	-	(3,093)	-	(3,093)
-	-	-	254,670	-	-	-	254,670	-	254,670
-	-	-	(51,336)	-	-	-	(51,336)	-	(51,336)
-	-	-	26,567	-	-	-	26,567	-	26,567
-	-	-	-	-	-	(7,769)	(7,769)	-	(7,769)
-	-	-	(83,035)	1,049	-	2,749	(79,237)	-	(79,237)
-	-	-	146,866	(2,044)	-	(5,020)	139,802	-	139,802
-	-	-	146,866	(2,044)	-	199,860	344,682	665	345,347
1	8,799	-	-	-	-	-	8,800	-	8,800
-	-	-	-	-	-	(621,354)	(621,354)	-	(621,354)
291,332	333,486	40,085	190,536	2,694	7,034	783,254	1,648,421	1,738	1,650,159

יתרה ליום 1 בינואר, 2012

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

הנפקת הון מניות

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2012	2013	2014		
	אלפי ש"ח			
638,898	726,812	625,333	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
22,118	-	-		תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות
661,016	726,812	625,333		תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לחלוקה לבעלים
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(50,464)	(21,332)	(4,612)		השקעות בחברות כלולות
1,113	2,128	4,408		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
(134,519)	(71,255)	(98,926)		השקעה ברכוש קבוע
(129,625)	(154,747)	(128,396)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
4,042	2,557	2,989		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(34,336)	-	-	(ד)	רכישת נכסים, נטו
(343,789)	(242,649)	(224,537)		מזומנים נטו ששימשו לפעילויות השקעה נמשכות
(312)	-	-		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה המיועדת לחלוקה לבעלים
(344,101)	(242,649)	(224,537)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
-	-	202,172		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה)
(127,671)	(137,655)	(117,937)		פרעון התחייבויות פיננסיות
8,800	-	-		הנפקת הון
(20,490)	(136,643)	(50,000)		דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
-	(1,000)	(995)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(139,361)	(275,298)	33,240		מזומנים נטו שנבעו מפעילויות (ששימשו לפעילויות) מימון נמשכות
(1,249)	-	-		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון המיועדת לחלוקה לבעלים
(140,610)	(275,298)	33,240		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(2,705)	(8,647)	432		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
173,600	200,218	434,468		עליה במזומנים ושווי מזומנים
745,585	919,185	1,119,403	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
919,185	1,119,403	1,553,871	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
199,630	268,710	70,635	(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות</u>
			רווח נקי
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
			חלק ברווחי חברות כלולות
(25,078)	(7,629)	(34,870)	רווחים נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(1,487,699)	(1,563,215)	(1,090,589)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(215,154)	(202,046)	(189,364)	נכסי חוב סחירים
(334,513)	(431,481)	(273,376)	נכסי חוב שאינם סחירים
(11,396)	(41,298)	(19,398)	מניות
(56,734)	(15,772)	79,092	השקעות אחרות
(617,797)	(690,597)	(403,046)	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
76,935	82,214	53,534	הפסד (רווח) ממימוש רכוש קבוע
220	(295)	(169)	ירידה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	858	966	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(1,515)	(4,043)	(5,899)	פחת והפחתות:
29,614	31,287	34,430	רכוש קבוע
101,627	127,111	139,674	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
			(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות (המשך)</u>
1,934,084	2,461,576	2,881,645	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
583,355	357,446	673,804	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
287	1,302	(2,869)	עסקאות תשלום מבוסס מניות
(186,957)	33,958	(179,914)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(81,390)	(105,677)	(47,387)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
23,013	139,525	38,476	מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
-	(67,747)	(2,156)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
(705,945)	(1,284,258)	(1,816,491)	רכישות נטו של השקעות פיננסיות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
-	(33,856)	(1,323)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
1,436	-	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(117,425)	(6,246)	(453,460)	רכישות נטו של השקעות פיננסיות
(25,460)	(56,763)	(43,583)	פרמיות לגבייה
74,817	22,189	(55,562)	חייבים ויתרות חובה
87,067	222,078	28,622	זכאים ויתרות זכות
(9,183)	4,839	4,375	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
(345,994)	(335,943)	(281,792)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:
(72,780)	(63,612)	(60,693)	ריבית ששולמה
830,278	768,630	718,450	ריבית שהתקבלה
(139,736)	(133,160)	(88,145)	מסים ששולמו
49,520	78,428	75,330	מסים שהתקבלו
117,980	143,759	191,548	דיבידנד שהתקבל
785,262	794,045	836,490	
638,898	726,812	625,333	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילויות שוטפות נמשכות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
			(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
535,315	619,096	753,834	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
210,270	300,089	365,569	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
745,585	919,185	1,119,403	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
			(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>
619,096	753,834	1,288,445	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
300,089	365,569	265,426	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
919,185	1,119,403	1,553,871	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
			(ד) <u>רכישת נכסים, נטו</u>
32,477	-	-	נכסי מסים נדחים
166	-	-	חייבים ויתרות חובה
26,241	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
(2,721)	-	-	זכאים ויתרות זכות
(21,827)	-	-	התחייבויות פיננסיות
34,336	-	-	סה"כ
			(ה) <u>פעילות שאינה במזומן</u>
			<u>חלוקת מניות חברות שאוחדו בעבר כדיבידנד בעין לבעלים</u>
510,020	56,987	-	נכסים בלתי מוחשיים
98,258	68,958	-	הוצאות רכישה נדחות
5,363	28,264	-	רכוש קבוע
-	11,091	-	נדל"ן להשקעה אחר
-	112,851	-	נכסי ביטוח משנה
1,873	-	-	נכסי מסים שוטפים
4,561	16,533	-	חייבים ויתרות חובה
-	134,492	-	פרמיות לגביה
72,810	1,280,106	-	השקעות פיננסיות אחרות
-	(1,307,751)	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(2,348)	(10,040)	-	התחייבויות בגין מסים נדחים
(1,390)	(1,012)	-	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	(10,579)	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
(87,034)	(107,075)	-	זכאים ויתרות זכות
(1,249)	(380)	-	התחייבויות פיננסיות
600,864	272,445	-	סה"כ
19,509	-	-	רכישת נכסים בלתי מוחשיים כנגד זכאים ויתרות זכות
1,271	-	-	רכישת רכוש קבוע כנגד זכאים ויתרות זכות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

פירוט לבאורים:

עמוד	שם הבאור	באור
15	כללי	1
16	עיקרי המדיניות החשבונאית	2
43	מגזרי פעילות	3
53	נכסים בלתי מוחשיים	4
54	הוצאות רכישה נדחות	5
55	רכוש קבוע	6
57	השקעות בחברות כלולות	7
60	נדל"ן להשקעה	8
63	חייבים ויתרות חובה	9
64	פרמיות לגבייה	10
65	השקעות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה	11
68	השקעות פיננסיות אחרות	12
76	מזומנים ושווי מזומנים	13
77	הון ודרישות הון	14
81	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	15
82	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	16
83	התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	17
93	נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	18
100	נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות	19
103	תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וחוזי ביטוח בריאות, ברוטו	20
104	מסים על ההכנסה	21
109	נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים	22
113	זכאים ויתרות זכות	23
114	התחייבויות פיננסיות	24
119	פרמיות שהורווחו בשייר	25
120	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	26
122	הכנסות מדמי ניהול	27
122	הכנסות מעמלות	28
122	הכנסות אחרות	29
123	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	30
124	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	31
124	הוצאות הנהלה וכלליות	32
125	תשלום מבוסס מניות	33
128	הוצאות מימון	34
128	רווח למניה	35
129	ניהול סיכונים	36
173	יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים	37
182	התחייבויות תלויות והתקשרויות	38
200	אירועים לאחר תאריך הדיווח	39

באור 1: - כללי

א. תאור כללי של הקבוצה ופעילותה

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - החברה) נשלטת על-ידי מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה האם), שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו, המחזיקה ב-100% מהון המניות של החברה. החברה פועלת בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח כללי, ביטוח חיים וביטוח בריאות. עד ליום 31 בינואר, 2013, נעשתה הפעילות בתחום הביטוח הכללי גם באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - שומרה ביטוח), חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה. בנוסף עסקה החברה עד ליום 15 בפברואר, 2012 באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה וגמל) בניהול קרן הפנסיה מבטחים.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובת משרדה הראשיים הינה אלנבי 115, תל-אביב-יפו.

ב. שינויי מבנה בקבוצה

1. ביום 15 בפברואר, 2012, חילקה החברה את מלוא החזקותיה במבטחים פנסיה וגמל כדיבדנד בעין לחברה האם. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את תוצאות פעולותיה של מבטחים פנסיה וגמל עד למועד החלוקה.

2. ביום 4 במרס, 2012, השלימה החברה עסקה לרכישת 100% ממניות החברה לפיתוח התעשייה בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ) (להלן - הבנק). עם השלמת הרכישה, מוזג הבנק לתוך החברה.

3. ביום 31 בינואר, 2013, חילקה החברה את מלוא החזקותיה במניות שומרה ביטוח, בצירוף שטרי ההון שהנפיקה שומרה ביטוח לחברה, כדיבדנד בעין לחברה האם. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את תוצאות פעולותיה של שומרה ביטוח עד למועד החלוקה.

ג. הגדרות

דוחות כספיים אלה -

החברה - מנורה מבטחים ביטוח בע"מ.

החברה האם - מנורה מבטחים החזקות בע"מ.

חברות מאוחדות - חברות או שותפויות שדוחותיהן מאוחדים, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.

חברות כלולות - חברות ושותפויות אשר לחברה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא שליטה, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

הקבוצה - החברה והחברות המוחזקות שלה.

צדדים קשורים - כהגדרתם ב-24 IAS.

בעלי עניין ובעל שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

המפקח - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

תקנות ההון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.

באור 1: - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

- כללי השקעה תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" שפורסם על ידי המפקח.
- תקנות פרטי דין וחשבון תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- חוזי ביטוח חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על-ידי הסכמה לפצות או לשפות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- חוזי השקעה פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזים תלויי תשואה חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובמגזר בריאות, בהם ההתחייבויות צמודות לתשואת תיק השקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).
- נכסים עבור חוזים סך כל הנכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות וביטוח כללי.
- נכסי ביטוח משנה חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
- פרמיות פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.
- מדד מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- דולר דולר ארה"ב.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים המאוחדים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים המאוחדים ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נכסים והתחייבויות פיננסיות הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, התחייבויות ביטוחיות ונכסי ביטוח משנה, נכסי מיסים נדחים, השקעות בחברות כלולות ונכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - תקני IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על-פיו והוראות המפקח.

3. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית יושמה בדוחות הכספיים באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נכתב אחרת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים המאוחדים (המשך)

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, תואמת את הנחיות תקן IAS 1 והנחיות המפקח.

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם השפעה מהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים המאוחדים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה עם מבטח או עם קבוצת מבטחים בעלי זיקה משותפת, האם הוא כרוך בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי על מנת לסווגו כחוזה ביטוח, או לחילופין כחוזה השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת הקבוצה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

3. חברות מוחזקות

החברה מעריכה אם קיימת לה שליטה בחברה שבה היא מחזיקה פחות ממרבית זכויות ההצבעה, בין היתר, על פי החלק שהיא מחזיקה בזכויות ההצבעה ביחס לחלק שמחזיקים בעלי זכויות הצבעה אחרים, הסכמי הצבעה בין חברות הקבוצה ואופן פיזור של ההחזקות האחרות וכן דפוסי ההצבעה באסיפות בעלי המניות הקודמות. בנוסף, החברה בוחנת אם קיימת לה השפעה מהותית בחברות בהן היא מחזיקה בשיעור נמוך מ- 20%.

4. רכישת חברות בנות שאינן צירופי עסקים

במועד רכישת חברות בנות ופעילויות, החברה מעריכה האם הרכישה מהווה צירוף עסקים בהתאם ל- IFRS 3. הערכה זו מתבססת על הנסיבות הבאות המצביעות על רכישת עסק: מספר רב של נכסים שנרכשו, קיומם של שירותים נלווים בהיקף רחב הקשורים בתפעול הנכס ומורכבות ניהול הנכס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת הקבוצה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים המאוחדים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחושבו על-ידי הקבוצה, ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים המאוחדים בשנה העוקבת:

1. ירידת ערך נכסים לא פיננסיים

החברה בוחנת בכל מועד דיווח אם אירעו אירועים או חלו שינויים בנסיבות המצביעים על כך שחלה ירידת ערך באחד או יותר מהנכסים הלא פיננסיים. בהתקיים סימנים לירידת ערך, נערכת בחינה באם הסכום בר השבחה גבוה מערכו בספרים של הנכס, ובמידת הצורך נרשמת הפרשה לירידת ערך עד גובה הסכום שהינו בר השבחה. היוון תזרימי המזומנים מחושב לפי שיעור היוון המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתחייבים לנכס. קביעת האומדנים של תזרימי המזומנים מתבססת על ניסיון העבר של נכס זה או נכסים דומים, ועל מיטב הערכת החברה לגבי התנאים הכלכליים שישוררו במהלך יתרת אורך חייו השימושיים של הנכס.

2. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על-פי ערך נכסי נקי (N.A.V.) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות ומדיווחים המתקבלים מהקרנות. השווי ההוגן של מניות לא סחירות נקבע על פי הערכת שווי של מומחה. השווי ההוגן של אופציות נקבע לפי מודל B&S והשווי ההוגן של מכשירים מורכבים נקבע על פי ציטוט.

3. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או בגין נכסים פיננסיים שסווגו כזמינים למכירה, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד, ראה סעיף יב.1. להלן.

בכל תאריך דיווח, הקבוצה בוחנת האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

4. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי ההוגן נקבע על-ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, נקבע השווי ההוגן בהתאם לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, שינויי ייעוד, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שתידרשנה לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנדל"ן. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה, עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

5. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים כאמור בסעיף 1.1.ה) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

6. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הנחות המפורטות בבאור 36(5)א) להלן לגבי ביטוח חיים וביטוח בריאות ובבאור 36(5)ב) להלן לגבי ביטוח כללי.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

7. תביעות משפטיות

כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות, תובענות ייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד הקבוצה, הסתמכה הקבוצה על חוות דעת יועציה המשפטיים.

הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות התוצאות להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בסעיף יז' ובבאור 38(א) להלן.

בנוסף לתביעות האמורות, חשופה הקבוצה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים, בין היתר, באמצעות פניות לקוחות לגורמים בקבוצה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות של לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות שאינן ייצוגיות המוגשות לבתי המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה, אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו, מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב בו טרם הוגשה התביעה.

8. הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות הטבה מוגדרות לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית אם יחולו שינויים באומדנים אלו.

9. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים שטרם נוצלו, במידה וצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מסים נדחים ואת סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

10. קביעת השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות נקבע בעת ההכרה לראשונה באמצעות מודל תמחור אופציות. הנחות המודל כוללות את מחיר המניה, מחיר המימוש, תנודתיות צפויה, אורך החיים הצפוי, דיבידנד צפוי ושיעור ריבית חסרת סיכון. ראה מידע נוסף בסעיף טז. להלן.

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים ומטבע הפעילות של החברה הינם ש"ח.

מטבע פעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ואת עסקאותיה. מטבע הפעילות, נקבע בנפרד עבור כל חברה בקבוצה, לרבות חברות כלולות, ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.

כאשר מטבע הפעילות של חברה בקבוצה שונה ממטבע הפעילות של החברה, חברה זו מהווה פעילות חוץ שנתוני דוחותיה הכספיים מתורגמים לצורך הכללתם בדוחות הכספיים המאוחדים כדלקמן:

(א) נכסים והתחייבויות בכל תאריך דיווח (כולל מספרי השוואה) מתורגמים לפי שער סגירה של תאריך הדיווח הרלוונטי.

(ב) הכנסות והוצאות לתקופות המוצגות בדוח רווח והפסד (כולל מספרי השוואה) מתורגמות לפי שער חליפין ממוצעים בתקופות המוצגות; אולם, במקרים בהם חלו תנודות משמעותיות בשערי החליפין, הכנסות והוצאות מתורגמות לפי שער החליפין כפי שהיו במועד העסקאות עצמן.

(ג) הון מניות, קרנות הון ותנועות הוניות אחרות מתורגמים לפי שער החליפין במועד התהוותם.

(ד) יתרת הרווח (הפסד) מתורגמת בהתבסס על יתרת הפתיחה שתורגמה לפי שער החליפין לאותו מועד ותנועות רלוונטיות מהותיות נוספות (כגון: דיבידנד) במשך התקופה שתורגמו כאמור בסעיפים (ב) ו-(ג) לעיל.

(ה) כל הפרשי התרגום שנוצרו נזקפים כרווח (הפסד) כולל אחר לסעיף נפרד בהון, בקרן הון "התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ".

הלוואות בינחברתיות בקבוצה, אשר אינן כוונה לסלקן והן אינן צפויות להיפרע בעתיד הנראה לעין, ולפיכך מהוות במהותן חלק מההשקעה בפעילות חוץ, מטופלות כחלק מההשקעה, כאשר הפרשי שער הנובעים מהלוואות אלו (בניכוי השפעת המס) נזקפים לאותו סעיף בהון, כאמור בסעיף (ה) לעיל.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ (המשך)

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה לראשונה בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה לראשונה, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד, למעט הפרשי שער בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה שאינם מכשירי חוב, הנזקפים לקרן הון עד למועד המימוש.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על-פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם. הפרשי הצמדה הנובעים מההתאמה כאמור נזקפים לדוח רווח והפסד.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על הישות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בישות המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהישות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין חברות הקבוצה בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברות בנות מייצגות את ההון בחברות הבנות שאינו ניתן ליחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות בנפרד במסגרת ההון של החברה. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לחברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה.

ה. השקעות בחברות כלולות

חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא הושגה בהן שליטה.

ההשקעה בחברות כלולות מטופלת על פי שיטת השווי המאזני. לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברות הכלולות מוצגת בדוח על המצב הכספי לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות רווח (הפסד) כולל אחר של החברות הכלולות.

השקעות בשותפויות אשר לקבוצה יש השפעה מהותית בהן, ובוצעו בתיקי ההשקעות של חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה, טופלו כהשקעות פיננסיות ונמדדו לפי שוויין ההוגן (ראה גם סעיף 4.4.א) להלן).

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הכלולות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזי השקעה

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף יט. להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה בחברה על ביטוח חיים (גב' רגינה חייקין (F.I.L.AA)). חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על-פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין עסקי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות צמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך הדיווח לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה:

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים, נקבעו הוראות עדכניות לחישוב הפרשות וזאת עקב קצב העלייה בתוחלת החיים המצריכה מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

בהתאם לכך, מבצעת החברה השלמה מיידי של ההתחייבות, ככל שנדרש, בגין פוליסות לגביהן הקצבה בתשלום, כאשר המבוטח הגיע לגיל פרישה או בגין קבוצת פוליסות שאינה רווחית. לגבי פוליסות אחרות, בהן צפויה רווחיות, מתבצעת השלמת ההתחייבות, תוך הקבלה להכנסות הצפויות, לאורך חיי הפוליסה עד גיל הפרישה, ראה גם באור 36(5)א(4)א' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ה) הוצאות רכישה נדחות:

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) הנמכרות החל מיום 1 בינואר, 1999 כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו נמחק במועד הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בגין חוזי השקעה כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה בקשר עם יצירת זכויות חוזיות חדשות. ה-DAC בגין חוזי השקעה מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות דמי ניהול. ה-DAC בגין חוזי השקעה, המתייחס לחוזי השקעה שבוטלו, נמחק במועד הביטול.

(2) בהתאם להוראות המפקח, האקטוארית הממונה בודקת מידי תקופת דיווח את ברות השבת ה-DAC בביטוח חיים. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, דמי ניהול צפויים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי האקטוארית הממונה בחברה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

(ו) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy Test):

האקטוארית הממונה בודקת מדי שנה כי סך סכום העתודה בניכוי הוצאות רכישה נדחות מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי בגין תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית, תחת הנחות סבירות. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות פרט ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. בבדיקת פוליסות פרט, הבדיקה נעשית ברמת המוצר או ביחד לפוליסות (לרבות הכיסויים שלהן) שהונפקו בתקופות שונות, לפי סוגי השתתפות וכן בנפרד לפוליסות ריסק יסודיות ובמקרה של פוליסות קולקטיביות, הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה והן נקבעות על-ידי האקטוארית הממונה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה. לפרטים נוספים ראה באור 36(5)א' (4) להלן.

(ז) תביעות תלויות:

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח ולאור גורמי התפתחות צפויים על פי ניסיון העבר שנקבעו על ידי האקטוארית הממונה. חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות מחושב על פי ההסכמים שנחתמו עימם. ההוצאות העקיפות ליישוב תביעות אלו חושבו על ידי האקטוארית הממונה.

הפרשות לתשלומי גמלאות, הפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), חושבו על ידי האקטוארית הממונה ונכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ח) חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, דמי הניהול הנגבים מהמבוטחים, תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(ט) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף יט. להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות לישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - תקנות חישוב העתודות), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve) משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency) נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלויות הצפויות בגין חוזי הביטוח.

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי ענפים כאמור בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה בוצע על-ידי האקטוארית הממונה על ביטוח כללי הגב' נעמה חשמונאי (F.I.L.A.A.).

3.2 בענפי ביטוח המהווים 3% מהתביעות התלויות בשייר, שבהן קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות הידועות בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין, מומחי החברה ומומחים חיצוניים שמטפלים בתביעות. ההערכות כוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול אשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים וכן בתוספת IBNER, ככל שנדרש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
(המשך)

3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן: (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להמשך מספר שנים), כגון ענפי רכב חובה, חבויות, כלי טייס וכלי שייט וערבויות חוק מכר מחושב עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - העודף או הצבירה).

העודף מחושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי הוצאות רכישה ותביעות, בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה שהושגה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום. העודף המצטבר עד למועד שחרורו משנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה. והגירעון, אם קיים, נזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד.

לעניין הנחיות לביטול שיטת העודף בענפים בהן קיימת הערכה אקטוארית החל מיום 31 בדצמבר, 2015, ראה באור 36(5)ב' (4) להלן.

3.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

3.5 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי וכוללות הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות המיוחסות לרכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

ו) עסקים המתקבלים מהמאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום, נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

3. ביטוח בריאות

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף יט. להלן.
 (ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי משנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על ידי האקטואר הממונה בחברה (ד"ר אברהם לוונגליק F.I.L.A.A שהינו נושא משרה בחברה), למעט בענפי מחלות קשות וביטוח סיעודי, בהם מתבצעת הערכה האקטוארית על ידי האקטוארית הממונה בביטוח חיים.

ההתחייבויות כוללות במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בברוטו ובשייר (פרמיה בחסר), המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית על בסיס אומדן תזרים מזומנים בגין הכיסוי.

(ג) הוצאות רכישה נדחות:

הוצאות רכישה נדחות בביטוח בריאות כוללות עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות, בקשר לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC בביטוח בריאות (מחלות ואשפוז) מחושב על פוליסות שנמכרו החל משנת 2005 ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ-15 שנים. בפוליסות שבוטלו ה-DAC נמחק במועד הביטול.

מידי שנה בודק האקטואר הממונה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי הביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על ידי האקטוארים הממונים מידי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

(ד) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות (Liability Adequacy Test):

האקטואר הממונה בודק מדי שנה כי סך סכום העתודה בניכוי הוצאות רכישה נדחות מספיק לכסות את התזרים העתידי הצפוי בגין תביעות, עמלות והוצאות בניכוי פרמיות והכנסות מהשקעות. התזרים נבדק לאחר ניכוי ביטולים צפויים ומהוון בריבית ריאלית, תחת הנחות סבירות. הבדיקה נעשית ברמת המוצר בהתאם להנחיות המפקח.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה והן נקבעות על-ידי האקטוארים הממונים מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה. לפרטים נוספים ראה באור 36(5)א/4 להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

3. ביטוח בריאות (המשך)

(ה) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן ההפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(ו) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי:

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד.

2. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנים להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופים לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואינם מוגבלים בשעבוד.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, אשר יועדו כזמינים למכירה או שאינם מסווגים לאחת משתי הקבוצות: נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד או הלוואות וחייבים. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים לפי השווי הוגן. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט בגין ריבית והפרשי שער המתייחסים למכשירי חוב ודיבידנד ממכשיר הוני, אשר נזקפים לרווח והפסד לסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון, נזקפים כרווח (הפסד) כולל אחר לקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד גריעת ההשקעה או במקרה של ירידת ערך, הרווח או הפסד כולל אחר שהוכר בעבר, נזקף לדוח רווח והפסד.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה, שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בתוספת עלויות עיסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים

הקבוצה קיבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

(א) נכסים של החברה הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות תלויות תשואה

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן תמנע עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות תלויות תשואה, אשר נרכשו בשנת 2009, סווגו כהלוואות וחייבים ונמדדים תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח.

תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה כוללים השקעות בשותפויות המחזיקות בנכסי נדל"ן בחו"ל, אשר בהן יש לחברה השפעה מהותית כהגדרתה ב- IAS 28. השקעות אלה נמדדות לפי שוויין ההוגן ומוצגות כהשקעות פיננסיות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. ייעוד הנכסים הפיננסיים (המשך)

ב) נכסים של החברה ושל חברת ביטוח מאוחדת שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות תלויות תשואה (נוסטר)

1) נכסים שאינם סחירים, שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסי חוב שאינם סחירים הכוללים אגרות חוב מיועדות (אג"ח ח"צ), אגרות חוב בלתי סחירות אחרות, תעודות מסחריות, פקדונות בבנקים והלוואות, סווגו כהלוואות וחייבים. מניות שאינן סחירות סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

2) נכסים סחירים שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסי חוב ומניות סחירים סווגו לקבוצת נכסים פיננסיים זמינים למכירה, למעט מלוות קצרי מועד ממשלתיות אשר יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

3) נגזרים ומכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם

נכסים אלו, סחירים ושאינם סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

4) נכסים פיננסיים שהועברו אל החברה מחברה אחת שאינה חברת ביטוח

נכסים פיננסיים כאמור בסעיפים 1 ו-2 לעיל, אשר הועברו אל החברה מחברה אחת שאינה חברת ביטוח, מסווגים בחברה בקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת בהתאם לסיווגם המקורי בחברה המעבירה.

5. התחייבויות פיננסיות

א. התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

כתבי התחייבות, שטרי הון ואשראי נושאי ריבית מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות (לדוגמה, עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות ואשראי נושאי ריבית מוצגים לפי עלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית הלוקחת בחשבון גם את עלויות העסקה המיוחסות ישירות.

ב. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד מתייחסות לנגזרים המיועדים עם ההכרה הראשונית בהם, להיות מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ג. התחייבויות בגין ערבויות פיננסיות

ההתחייבויות בגין ערבויות פיננסיות מוכרות לראשונה לפי השווי ההוגן תוך התחשבות גם בעלויות עסקה ישירות המיוחסות למתן הערבות. לאחר ההכרה הראשונית, ההתחייבות נמדדת לפי הסכום הגבוה מבין הסכום שהוכר לראשונה (בניכוי הפחתה מתאימה על פני תקופת הערבות) והאומדן לסכום שנדרש להכיר בו לתאריך הדיווח על פי IAS 37 בהתאם להסכם הערבות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי, אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו, או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל. הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה, אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פרעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפגיעתה.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי מזומנים מהנכס הפיננסי; או כאשר החברה מעבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נוטלת על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד שלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס או לא העבירה ולא הותירה בידיה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה על הנכס.

התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה):

- פורע את ההתחייבות על-ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או
- משוחרר משפטית מההתחייבות.

8. לעניין ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף יב.1. להלן.

ח. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מהוונת כחלק מעלות ציוד זה.

עלות נכס בהקמה כוללת את עלות החומרים, עלויות אשראי וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב כך שיוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בפריט תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. רכוש קבוע (המשך)

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע.

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים (למעט מרכיב הקרקע)	4%
שיפורים במושכר	לאורך תקופת השכירות כולל תקופת האופציה
כלי רכב	15%
מחשבים וציוד היקפי	25%-33%
ציוד וריהוט משרדי	6%-15%

אורך החיים השימושיים נבחן לפחות פעם בשנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא מהמועד שבו בוצע השינוי.

הפחתת הנכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע. נכס נגרע מהדוחות הכספיים במועד המכירה או כאשר לא צפויות עוד הטבות כלכליות מהשימוש בנכס. רווח או הפסד מגריעת הנכס (המחושב כהפרש בין התמורה נטו מהגריעה והעלות המופחתת בדוחות הכספיים) נכלל בדוח רווח והפסד בתקופה בה נגרע הנכס.

4. שינוי ייעוד

העברת נכס מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה מתבצעת כאשר יש שינוי בייעוד, כגון הפסקת שימוש בנכס על-ידי הבעלים או הסכם שכירות תפעולית עם צד שלישי.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בייעוד, כגון התחלת שימוש בנכס על-ידי הבעלים.

העלות של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

ט. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע, מבנה או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח, בניכוי היטלים עתידיים. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על-ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים. ראה באור 8 ב' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו בתקן IAS 17;

1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לשימוש בנכס החכור. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים ולאחר מכן מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו או תקופת החכירה, הקצרה מבין השתיים.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בשימוש בנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה בדוח רווח והפסד באופן שוטף על פני תקופת החכירה.

יא. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נכללים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים בלתי מוחשיים מוצגים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מדי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך (ראה גם סעיף יב.4. להלן). אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מדי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך ומופחת הנכס באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם על בסיס שיטת הקו הישר ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת שכר עבודה ישיר שניתן לייחסו ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

2. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

4. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, פרט למוניטין, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

(א) עודף עלות המיוחס לתיק ביטוח נרכש מופחת על פני 5 שנים, עודף עלות המיוחס לקשרי סוכנים של סוכנות ביטוח מאוחדת מופחת על פני 10-20 שנים ועודף עלות המיוחס לשם מסחרי מופחת על פני 6 שנים.

(ב) עודף עלות שנוצר ברכישתה של מבטחים פנסיה והמיוחס לתיק לקוחות מופחת על פני 20 שנים.

(ג) תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 4-8 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

יב. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים

החברה בוחנת בכל תאריך דיווח אם קיימת ירידת ערך כמפורט להלן:

1. השקעות פיננסיות

א. נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת

ראיה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה.

החברה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים ברמת הנכס הבודד.

במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית כי צפוי הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בספרים והערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי.

בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים (המשך)

1. השקעות פיננסיות (המשך)

ב. נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הראיה לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, כוללת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של הנכס מתחת לעלותו וכן בחינת שינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. הבחינה של ירידה משמעותית או מתמשכת, תלויה בנסיבות בכל תאריך דיווח, כאשר, במסגרת הבחינה, מובאות בחשבון התנודתיות ההיסטורית בשווי ההוגן וכן קיומה של ירידה בשווי ההוגן בשיעור כולל של 20% ומעלה או ירידת ערך הנמשכת לאורך תקופה העולה על שנה. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, מסווג מחדש לרווח והפסד. בתקופות עוקבות, ביטול הפסד מירידת ערך אינו נזקף לרווח והפסד אלא נזקף לרווח כולל אחר.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירי חוב, כוללות אירוע אחד או יותר שהשפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההשקעה. כאשר קיימת ראייה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, הנמדד כהפרש בין עלות הרכישה (בניכוי תשלומי קרן, הפחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית והפסדים קודמים מירידת ערך) לבין השווי ההוגן, מוכר כהפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך שיוחס למכשיר חוב מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את העלייה בשווי ההוגן לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

2. ביטוח משנה

א. ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על-פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על-פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.

ב. החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (סיום התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה מחושבת בהתאם לגיל החוב ובנוסף נקבעת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק.

4. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת אפשרות לירידת ערך של נכסים שאינם פיננסיים (למעט הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה ונכסי מס נדחים), כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בספרים אינה בר-השבה. במקרים בהם יתרת הנכסים הלא פיננסיים בספרים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לשווי בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ב. ירידת ערך והפרשות לחובות מסופקים (המשך)

4. נכסים שאינם פיננסיים (המשך)

השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך של הנכסים הספציפיים הבאים:

חברות כלולות

החברה קובעת, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, אם יש צורך להכיר בהפסד נוסף בגין ירידת ערך של ההשקעות בחברות כלולות. החברה קובעת בכל תאריך דיווח אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. במידה ויש צורך בכך, מוכר הפסד מירידת ערך, בסכום ההפרש בין סכום בר ההשבה של ההשקעה בחברה הכלולה לבין ערכה בדוחות הכספיים. סכום בר ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן ושווי שימוש המחושב בהתבסס על הערכת שווי של תזרימי המזומנים נטו שמפיקה החברה הכלולה. ההפסד מירידת ערך נזקף לדוח רווח והפסד בסעיף חלק ברווחי חברות כלולות, נטו.

י.ג. מדידת שווי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שמתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים הניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראה באור 12 ז'.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. מדידת שווי הוגן (המשך)

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם, מחולקים לקטגוריות בתוך מדרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1- מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2- נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1, אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3- נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

יד. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות מוצגות כהפחתה מההון.

טו. התחייבויות בשל הטבות לעובדים

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר צפויות להיות מסולקות במלואן תוך שנה מתום תקופת הדיווח השנתית, בה העובדים סיפקו את השירות המתייחס והן כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

בקבוצה קיימות מספר תוכניות הטבה לאחר העסקה. התוכניות ממומנות בדרך כלל על-ידי הפקדות בחברות ביטוח ובקרנות פנסיה (להלן - נכסי תוכנית).

תוכניות הפקדה מוגדרת

בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, משלמת הקבוצה באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים, גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הפקדות הקבוצה בתוכניות הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף, לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין, אשר לפיו זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עלויות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעונן דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה. לגבי השפעת השינוי כתוצאה משימוש בשיעור ריבית של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, ראה באור 22 ס'2 (ב) להלן.

הקבוצה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הינם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה ולא ניתן לשלם ישירות לקבוצה.

מרכיב הפיצויים בפוליסות שהופקו על-ידי החברה אינו מהווה נכסי תוכנית בדוחות הכספיים ומקוזז מההתחייבויות בגין חוזה הביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית. מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר בתקופה בה הם נוצרו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

10. התחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

3. הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

ההתחייבות נטו של הקבוצה בגין הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעון דומה לתנאי המחויבויות של החברה.

11. עסקאות תשלומים מבוססי מניות

עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל, ראה פרטים נוספים בבאור 33. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

12. הפרשות

הפרשה בהתאם ל- IAS 37 מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי יידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות.

הפרשה בגין תביעות משפטיות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, ויותר סביר מאשר לא כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן.

13. הכרה בהכנסה

1. פרמיות:

(א) פרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים בפוליסות מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נזקפות לרווח והפסד בעת פירעון הפרמיה אך לא לפני תחילת תקופת הביטוח הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות בענף דירות המבוטחות כבטוחה למשכנתא נזקפות לרווח והפסד כהכנסה בהגיע מועד גבייתן (מדי חודש).

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים המאוחדים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול:

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק תלוי התשואה.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.
בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) בניכוי דמי הניהול הקבועים. ניתן לגבות רק דמי ניהול משתנים חיוביים ובניכוי סכומים שליליים שנצברו בשנים קודמות.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצע בגינה הקטנה של דמי ניהול במהלך השנה השוטפת, תנוכה לצורך חישוב דמי הניהול המשתנים מתשואה חיובית בשנה העוקבת.

3. עמלות:

הכנסות מעמלות בסוכנויות ביטוח מאוחדות נזקפות בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ממבטחי משנה נזקפות במועד הזכאות לקבלתן, בהתאם להסכמים עם מבטחי המשנה.

ט. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב ויתרות חובה אחרות, הכנסות מדיבידנד, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה והפסדים שהועברו לרווח והפסד בגין ירידות ערך קבועות, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, שינויים בשווי ההוגן של נגזרים המוצגים כהתחייבויות פיננסיות, הפסדים מירידות ערך קבועות בנכסי חוב שאינם סחירים, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב ושינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של השקעות הפיננסיות מדווחים בנטו.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, יוכר הדיבידנד כהכנסה ביום האקס.

הכנסות מדמי שכירות מוכרות לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין התחייבויות פיננסיות וריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות ממבטחי משנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. עלויות אשראי

הקבוצה מהונת עלויות אשראי הקשורות ברכישה, הקמה או ייצור נכסים כשירים. נכס כשיר הינו נכס אשר נדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימוש המיועד או מכירתו והוא כולל רכוש קבוע ותוכנות מחשב.

היוון עלויות האשראי מתחיל במועד שבו הוצאו עלויות בגין הנכס עצמו, התחילו הפעולות להכנת הנכס ונצברו עלויות אשראי, ומסתיים כאשר הושלמו מהותית כל הפעולות להכנת הנכס הכשיר לשימוש המיועד או למכירתו.

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, להוצאות הקשורות ברכישה, הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה, המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כב. מסים על הכנסה

הוצאות מסים על הכנסה כוללות מסים שוטפים ונדחים. הוצאות מסים על הכנסה נזקפות לדוח רווח והפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות הנדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצרכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח, נבחנים נכסי מסים נדחים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפרשים זמניים בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי, מוכר נכס מס נדחה.

מסים נדחים מחושבים במקרים בהם חלוקת דיבידנד לחברה על ידי חברות מוחזקות כרוכה בחבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה יישות החייבת במס.

כג. רווח למניה

רווח למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח המיוחס לבעלי המניות של החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל הקיים בפועל במהלך התקופה. חלקה של החברה ברווחי חברות מוחזקות מחושב לפי חלקה ברווח למניה של אותן חברות מוחזקות מוכפל במספר המניות המוחזקות על ידי החברה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

(1) תיקונים ל- IFRS 11 - הסדרים משותפים, בדבר רכישת זכויות בפעילות משותפת המהווה עסק כהגדרתו ב- IFRS 3

ביום 6 במאי, 2014, פרסם ה- IASB תיקונים ל- IFRS 11 - הסדרים משותפים (להלן - התיקונים), אשר דנים בטיפול החשבונאי ברכישת זכויות בפעילות משותפת המהווה עסק כהגדרתו ב- IFRS 3.

התיקונים קובעים כי הזכויות הנרכשות בעסקה כאמור יטופלו כצירוף עסקים על פי IFRS 3 ותקנים רלוונטיים נוספים, לרבות מדידת הנכסים וההתחייבויות המזהים על פי שוויים ההוגן, הכרה במסים נדחים הנובעים ממדידה זו, טיפול בעלויות עסקה והכרה במוניטין או רווח מרכישה הזדמנותית.

התיקונים ייושמו בדרך של מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2016. אימוץ מוקדם אפשרי.

(2) IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

IFRS 15 (להלן - התקן) פורסם על ידי ה- IASB בחודש מאי 2014.

התקן מחליף את IAS 18 הכנסות, IAS 11 חוזי הקמה ואת IFRIC 13 תכניות נאמנות לקוחות, IFRIC 15 הסכמים להקמת מבנים, IFRIC 18 העברות של נכסים מלקוחות ו- SIC 31 הכנסות - עסקאות חליפין הכוללות שירותי פרסום. התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנובעות מחוזים עם לקוחות:

- שלב 1- זיהוי החוזה עם הלקוח, לרבות התייחסות לקיבוץ חוזים וטיפול בשינויים (modifications) בחוזים.
- שלב 2- זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות (distinct) בחוזה.
- שלב 3- קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.
- שלב 4- הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים, או באומדנים והערכות.
- שלב 5- הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

כמו כן, התקן קובע את הטיפול החשבונאי בעלויות תוספתיות (incremental) הכרוכות בהשגת חוזה ובעלויות הקשורות במישרין למילוי החוזה.

התקן ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2017. אימוץ מוקדם אפשרי. התקן מאפשר לבחור ביישום למפרע חלקי עם הקלות מסוימות, שלפיו התקן ייושם על חוזים קיימים החל מתקופת היישום לראשונה ואילך, ולא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה כל עוד נכללים גילויים השוואתיים שנקבעו בתקן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים (3)

בחודש יולי 2014 פרסם ה- IASB את הנוסח הסופי והמלא של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן), מתמקד בעיקר בסיווג ומדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה, כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

א. הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

ב. על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר יימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שיימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות, קובע התקן את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לפי התקן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות, אשר מיוחס לשינויים בסיכון האשראי, ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן הסופי ייושם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. אימוץ מוקדם אפשרי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(4) תיקונים ל- IFRS 10 ול- IAS 28 בדבר מכירה או העברה של נכסים בין חברה מחזיקה לחברה כלולה או עסקה משותפת שלה

בחודש ספטמבר 2014, פרסם ה-IASB תיקונים ל-IFRS 10 ול-IAS 28 (להלן - התיקונים) אשר דנים בטיפול החשבונאי במכירה או העברה של נכסים (נכס, קבוצת נכסים או חברה בת) בין החברה המחזיקה לבין חברה כלולה או עסקה משותפת שלה. התיקונים קובעים כי כאשר החברה המחזיקה מאבדת שליטה בחברת בת או בקבוצת נכסים שאינה מהווה עסק בעסקה עם חברה כלולה או עסקה משותפת שלה, יבוטל הרווח באופן חלקי, כך שהרווח שיוכר הוא הרווח בגין המכירה לחיצוניים בלבד. התיקונים מוסיפים כי במידה והזכויות הנותרות בידי החברה המחזיקה מהוות נכס פיננסי כהגדרתו ב-IFRS 9, יוכר הרווח באופן מלא. אם מדובר באיבוד שליטה בחברת בת או בקבוצת נכסים שמהווה עסק בעסקה עם חברה כלולה או עסקה משותפת שלה, יוכר הרווח באופן מלא.

התיקונים ייושמו בדרך של מכאן ולהבא החל מעסקאות שהתרחשו בתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2016. אימוץ מוקדם אפשרי.

החברה בוחנת את ההשפעות האפשריות של התקנים, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתם, אם בכלל, על הדוחות הכספיים.

כה. להלן שיעורי השינוי של המדד ושער החליפין של הדולר:

שער חליפין יצג של הדולר	מדד		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
12.0	(0.1)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014
(7.0)	1.9	1.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013
(2.3)	1.4	1.6	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

באור 3: - מגזרי פעילות

החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים ופנסיה (פנסיה - עד ליום 15 בפברואר, 2012), והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

החל מיום 15 בפברואר, 2012, בו חולקה השקעת החברה במניות מבטחים פנסיה וגמל כדיבידנד לחברה האם כאמור בבאור 1.ב.1. לעיל, כולל מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח את ענפי ביטוח חיים בלבד. פעילות הפנסיה כלולה בפעילות מיועדת לחלוקה לבעלים.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים. תוצאות מגזר הביטוח הכללי כוללות את תוצאות שומרה ביטוח עד ליום 31 בינואר, 2013, כאמור בבאור 3.ב.1. לעיל.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים המחושבים בשיטת עודף הכנסות על הוצאות כגון כלי שיט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות כוללת פעילות של תיווך ביטוחי, הכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס		ביטוח חיים	
		למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
4,762,482	-	-	2,122,112	554,048	2,086,322
762,536	-	-	531,398	113,045	118,093
3,999,946	-	-	1,590,714	441,003	1,968,229
1,562,772	(18,651)	27,128	139,924	35,900	1,378,471
245,278	-	-	-	-	245,278
141,815	(4,991)	12,790	95,070	10,973	27,973
480	-	471	-	-	9
5,950,291	(23,642)	40,389	1,825,708	487,876	3,619,960
5,317,974	-	-	1,698,485	512,973	3,106,516
(810,469)	-	-	(493,969)	(245,986)	(70,514)
4,507,505	-	-	1,204,516	266,987	3,036,002
918,762	(5,135)	-	437,916	168,242	317,739
388,796	(18,507)	33,663	95,631	50,307	227,702
60,987	-	53,585	3,642	862	2,898
5,876,050	(23,642)	87,248	1,741,705	486,398	3,584,341
34,870	-	-	12,098	4,110	18,662
109,111	-	(46,859)	96,101	5,588	54,281
70,453	-	50,812	(20,309)	7,187	32,763
179,564	-	3,953	75,792	12,775	87,044

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס		ביטוח חיים	
		למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
4,421,250	-	-	2,007,424	486,434	1,927,392
884,664	-	-	647,671	113,125	123,868
3,536,586	-	-	1,359,753	373,309	1,803,524
2,289,260	(18,287)	150,279	173,344	50,440	1,933,484
254,718	-	-	-	-	254,718
194,224	(8,380)	16,865	149,363	12,828	23,548
656	-	656	-	-	-
6,275,444	(26,667)	167,800	1,682,460	436,577	4,015,274
4,994,994	-	-	1,361,910	231,609	3,401,475
(455,773)	-	-	(365,097)	(15,607)	(75,069)
4,539,221	-	-	996,813	216,002	3,326,406
843,749	(8,790)	1,722	411,196	132,468	307,153
396,980	(17,877)	27,503	102,421	56,408	228,525
411	-	251	160	-	-
94,477	-	82,357	5,614	338	6,168
5,874,838	(26,667)	111,833	1,516,204	405,216	3,868,252
7,629	-	542	(653)	(6)	7,746
408,235	-	56,509	165,603	31,355	154,768
(31,621)	-	10,448	(25,972)	(2,987)	(13,110)
376,614	-	66,957	139,631	28,368	141,658

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
4,659,356	-	4,659,356	-	-	2,445,393	427,580	1,786,383	פרמיות שהורווחו ברוטו
862,024	-	862,024	-	-	642,937	103,318	115,769	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,797,332	-	3,797,332	-	-	1,802,456	324,262	1,670,614	פרמיות שהורווחו בשייר
2,046,531	666	2,047,197	(17,090)	94,029	208,679	42,214	1,719,365	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	39,983	157,390	-	-	-	-	157,390	הכנסות מדמי ניהול
204,900	-	204,900	(27,267)	35,171	148,789	9,941	38,266	הכנסות מעמלות
464	378	842	-	464	-	-	378	הכנסות אחרות
6,166,634	41,027	6,207,661	(44,357)	129,664	2,159,924	376,417	3,586,013	סך כל ההכנסות
5,321,621	-	5,321,621	-	-	1,703,442	416,818	3,201,361	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(726,259)	-	(726,259)	-	-	(391,761)	(265,293)	(69,205)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,595,362	-	4,595,362	-	-	1,311,681	151,525	3,132,156	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
902,459	8,974	911,433	(27,267)	19,914	517,741	114,418	286,627	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
373,751	21,189	394,940	(17,090)	33,121	101,322	45,528	232,059	הוצאות הנהלה וכלליות
7,414	1,225	8,639	-	2,928	4,486	-	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
90,083	-	90,083	-	77,127	8,058	154	4,744	הוצאות מימון
5,969,069	31,388	6,000,457	(44,357)	133,090	1,943,288	311,625	3,656,811	סך כל ההוצאות
25,078	-	25,078	-	12,475	-	-	12,603	חלק ברווחי חברות כלולות
222,643	9,639	232,282	-	9,049	216,636	64,792	(58,195)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
219,039	-	219,039	-	31,822	100,844	17,801	68,572	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
441,682	9,639	451,321	-	40,871	317,480	82,593	10,377	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס		ביטוח חיים	
		למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
353,707	-	-	102,575	56,593	194,539
1,011,316	-	-	181,306	223,633	606,377
248,683	-	-	59,403	-	189,280
72,152	-	-	-	-	72,152
103,552	-	-	-	-	103,552
17,843,825	-	-	-	58,030	17,785,795
3,005,956	-	698,316	1,449,311	182,217	676,112
5,527,089	-	27,870	1,026,794	362,797	4,109,628
195,777	-	194,207	-	318	1,252
936,814	-	629,318	-	62,161	245,335
9,665,636	-	1,549,711	2,476,105	607,493	5,032,327
1,288,445	-	-	-	4,011	1,284,434
265,426	-	11,966	228,204	5,106	20,150
1,586,747	-	-	929,620	514,654	142,473
538,916	-	-	421,337	26,602	90,977
759,800	(241,308)	463,528	209,281	48,771	279,528
33,738,205	(241,308)	2,025,205	4,607,831	1,544,893	25,801,584
19,355,151	-	-	-	64,017	19,291,134
10,192,564	-	-	3,980,018	1,020,876	5,191,670
19,068,296	-	-	-	63,823	19,004,473
1,313,637	-	1,159,650	-	-	153,987
1,615,938	(241,308)	351,169	536,031	288,331	681,715
32,190,435	(241,308)	1,510,819	4,516,049	1,373,030	25,031,845

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 השקעות בחברות כלולות
 נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
 נדל"ן להשקעה אחר
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
 השקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 נכסי ביטוח משנה
 פרמיות לגבייה
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים
 סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח					
364,985	-	-	105,845	59,128	200,012
963,929	-	-	169,462	197,077	597,390
192,345	-	-	49,720	-	142,625
70,962	-	-	-	-	70,962
96,330	-	-	-	-	96,330
15,356,585	-	-	-	52,813	15,303,772
3,083,941	-	720,354	1,265,325	191,003	907,259
5,327,826	-	23,494	955,224	280,167	4,068,941
188,631	-	181,873	-	1,111	5,647
482,349	-	341,048	-	23,230	118,071
9,082,747	-	1,266,769	2,220,549	495,511	5,099,918
753,834	-	-	-	2,308	751,526
365,569	-	8,519	298,707	9,592	48,751
1,406,833	-	-	914,339	354,174	138,320
495,333	-	-	388,426	28,739	78,168
643,643	(169,453)	428,689	147,048	37,919	199,440
29,793,095	(169,453)	1,703,977	4,294,096	1,237,261	22,727,214
16,278,352	-	-	-	57,213	16,221,139
9,518,760	-	-	3,617,395	788,406	5,112,959
16,186,651	-	-	-	57,539	16,129,112
1,054,613	-	1,039,670	-	-	14,943
1,548,827	(169,453)	294,802	579,793	242,282	601,403
28,308,851	(169,453)	1,334,472	4,197,188	1,088,227	21,858,417

נכסים:

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 השקעות בחברות כלולות
 נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
 נדל"ן להשקעה אחר
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
 השקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 נכסי ביטוח משנה
 פרמיות לגבייה
 נכסים אחרים
 סך כל הנכסים
 סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 התחייבויות פיננסיות
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	ענפי			רכב חובה	
	חבויות (אחרים **)	ענפי רכוש (ואחרים *)	רכב רכוש		
אלפי ש"ח					
2,195,053	314,848	548,390	849,596	482,219	פרמיות ברוטו
481,230	101,459	333,932	35,672	10,167	פרמיות ביטוח משנה
1,713,823	213,389	214,458	813,924	472,052	פרמיות בשייר
(123,109)	(20,939)	(11,132)	(89,537)	(1,501)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,590,714	192,450	203,326	724,387	470,551	פרמיות שהורוחו בשייר
139,924	34,410	12,560	22,903	70,051	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
95,070	5,240	72,412	17,418	-	הכנסות מעמלות
1,825,708	232,100	288,298	764,708	540,602	סך כל ההכנסות
1,698,485	278,774	425,198	588,272	406,241	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(493,969)	(82,088)	(327,888)	(81,891)	(2,102)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,204,516	196,686	97,310	506,381	404,139	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
437,916	60,221	142,315	196,581	38,799	הוצאות הנהלה וכלליות
95,631	12,772	24,077	36,941	21,841	הוצאות מימון
3,642	594	1,417	877	754	סך כל ההוצאות
1,741,705	270,273	265,119	740,780	465,533	חלק ברווחי חברות כלולות רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
12,098	2,832	456	1,472	7,338	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
96,101	(35,341)	23,635	25,400	82,407	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
(20,309)	(5,010)	11	(1,735)	(13,575)	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2014
75,792	(40,351)	23,646	23,665	68,832	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2014
3,980,018	1,205,799	478,375	493,190	1,802,654	
3,050,398	746,947	120,896	460,657	1,721,898	

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	ענפי חבילות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח					
2,152,802	288,736	548,314	811,726	504,026	פרמיות ברוטו
680,979	129,951	354,167	186,165	10,696	פרמיות ביטוח משנה
1,471,823	158,785	194,147	625,561	493,330	פרמיות בשייר
(112,070)	(10,725)	(7,429)	(58,136)	(35,780)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,359,753	148,060	186,718	567,425	457,550	פרמיות שהורוחו בשייר
173,344	40,330	13,386	27,856	91,772	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
149,363	17,100	79,466	52,797	-	הכנסות מעמלות
1,682,460	205,490	279,570	648,078	549,322	סך כל ההכנסות
1,361,910	151,615	303,059	498,741	408,495	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(365,097)	(40,505)	(199,742)	(119,986)	(4,864)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
996,813	111,110	103,317	378,755	403,631	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
411,196	57,520	137,790	176,633	39,253	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
102,421	14,181	26,707	37,886	23,647	הוצאות הנהלה וכלליות
160	-	-	80	80	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
5,614	822	1,587	1,665	1,540	הוצאות מימון
1,516,204	183,633	269,401	595,019	468,151	סך כל ההוצאות
(653)	(157)	(23)	(75)	(398)	חלק בהפסדי חברות כלולות רווח לפני מסים על ההכנסה
165,603	21,700	10,146	52,984	80,773	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(25,972)	(5,962)	(643)	(2,862)	(16,505)	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
139,631	15,738	9,503	50,122	64,268	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2013
3,617,395	1,043,245	417,630	453,142	1,703,378	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2013
2,703,056	638,702	106,920	342,248	1,615,186	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבילות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	ענפי חבויות		רכב רכוש	רכב חובה	
	אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*)			
אלפי ש"ח					
2,535,931	274,554	569,319	996,957	695,101	פרמיות ברוטו
667,662	118,837	349,813	181,042	17,970	פרמיות ביטוח משנה
1,868,269	155,717	219,506	815,915	677,131	פרמיות בשייר
(65,813)	(22,469)	(2,159)	(24,420)	(16,765)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,802,456	133,248	217,347	791,495	660,366	פרמיות שהורווחו בשייר
208,679	42,930	6,103	23,185	136,461	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
148,789	15,579	84,324	48,886	-	הכנסות מעמלות
2,159,924	191,757	307,774	863,566	796,827	סך כל ההכנסות
1,703,442	169,286	296,045	722,391	515,720	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(391,761)	(61,493)	(181,192)	(128,177)	(20,899)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,311,681	107,793	114,853	594,214	494,821	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
517,741	55,201	157,847	236,847	67,846	הוצאות הנהלה וכלליות
101,322	12,144	24,252	38,586	26,340	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
4,486	-	-	2,243	2,243	הוצאות מימון
8,058	951	1,836	2,193	3,078	סך כל ההוצאות
1,943,288	176,089	298,788	874,083	594,328	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
216,636	15,668	8,986	(10,517)	202,499	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
100,844	19,559	1,875	10,922	68,488	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
317,480	35,227	10,861	405	270,987	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2012
4,726,188	1,061,453	426,051	656,428	2,582,256	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2012
3,719,413	667,986	123,601	533,261	2,394,565	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
סה"כ	ביטוח חיים אלפי ש"ח	פנסיה	
1,786,383	1,786,383	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
115,769	115,769	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,670,614	1,670,614	-	פרמיות שהורווחו בשייר
1,719,365	1,718,699	666	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
157,390	117,407	39,983	הכנסות מדמי ניהול
38,266	38,266	-	הכנסות מעמלות
378	-	378	הכנסות אחרות
3,586,013	3,544,986	41,027	סך כל ההכנסות
3,201,361	3,201,361	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(69,205)	(69,205)	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,132,156	3,132,156	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
286,627	277,653	8,974	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
232,059	210,870	21,189	הוצאות הנהלה וכלליות
1,225	-	1,225	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
4,744	4,744	-	הוצאות מימון
3,656,811	3,625,423	31,388	סך כל ההוצאות
12,603	12,603	-	חלק ברווחי חברות כלולות
(58,195)	(67,834)	9,639	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
68,572	68,572	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
10,377	738	9,639	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים

הרכב והתנועה:

מוניטין	תיקי ביטוח	תיקי לקוחות וקשרי סוכנים	שם מסחרי אלפי ש"ח	תוכנות מחשב	אחר	סה"כ	
<u>עלות</u>							
29,130	21,121	28,503	11,572	743,917	1,051	835,294	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
-	-	-	-	135,238	-	135,238	תוספות (*)
(29,130)	(21,121)	(28,503)	(11,572)	(15,350)	(1,051)	(106,727)	יציאה מאיחוד
-	-	-	-	863,805	-	863,805	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
-	-	-	-	128,396	-	128,396	תוספות (*)
-	-	-	-	992,201	-	992,201	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
<u>הפחתה שנצברה</u>							
-	18,854	8,656	9,657	384,282	-	421,449	יתרה ליום 1 בינואר, 2013 הפחתה שהוכרה במהלך השנה
-	66	178	160	126,707	-	127,111	יציאה מאיחוד
-	(18,920)	(8,834)	(9,817)	(12,169)	-	(49,740)	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013 הפחתה שהוכרה במהלך השנה
-	-	-	-	498,820	-	498,820	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
-	-	-	-	139,674	-	139,674	יציאה מאיחוד
-	-	-	-	638,494	-	638,494	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
<u>ערך בספרים, נטו</u>							
-	-	-	-	353,707	-	353,707	ביום 31 בדצמבר, 2014
-	-	-	-	364,985	-	364,985	ביום 31 בדצמבר, 2013

(*) תוספות בגין תוכנות מחשב כוללות תוספות בגין פיתוח עצמי: בשנת 2014 בסך 111,206 אלפי ש"ח ובשנת 2013 בסך 126,507 אלפי ש"ח.

השקעות בתוכנות מחשב

החברה משקיעה סכומים ניכרים במערכות המידע המשמשות אותה לצורך התפעול והניהול השוטפים של עסקיה. דרישות רגולציה ושיפורים עסקיים מחייבים את החברה לשדרג את מערכות המחשב ולהתאימן לניהול השוטף של עסקיה.

לחברה מערכת מידע מרכזית לניהול ותפעול של חלק ממוצרי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוחי בריאות. החברה ממשיכה בפיתוח המערכת והשקיעה סך של כ- 20 מיליוני ש"ח בשנת 2014 לעומת סך של כ- 19 מיליוני ש"ח בשנת 2013.

לפרטים בדבר ההסכם לפיתוח המערכת כאמור, ראה באור 1.ד.38.

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
597,390	606,377
197,077	223,633
169,462	181,306
<u>963,929</u>	<u>1,011,316</u>

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ביטוח בריאות

ביטוח כללי

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות:

סה"כ	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
	ביטוח בריאות אלפי ש"ח	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
<u>713,736</u>	<u>149,062</u>	<u>564,674</u>
		יתרה ליום 1 בינואר, 2013
		תוספות:
153,628	61,800	91,828
		עמלות רכישה
131,899	41,201	90,698
		הוצאות רכישה אחרות
285,527	103,001	182,526
		סה"כ תוספות
		הפחתות:
(97,230)	(35,005)	(62,225)
		הפחתה שוטפת
(107,566)	(19,981)	(87,585)
		הפחתה בגין ביטולים
(204,796)	(54,986)	(149,810)
<u>794,467</u>	<u>197,077</u>	<u>597,390</u>
		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
		תוספות:
133,761	54,051	79,710
		עמלות רכישה
125,699	43,168	82,531
		הוצאות רכישה אחרות
259,460	97,219	162,241
		סה"כ תוספות
		הפחתות:
(107,647)	(43,455)	(64,192)
		הפחתה שוטפת
(116,270)	(27,208)	(89,062)
		הפחתה בגין ביטולים
(223,917)	(70,663)	(153,254)
<u>830,010</u>	<u>223,633</u>	<u>606,377</u>
		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה:

שנת 2014

סה"כ	שיפורים במושכר	אלפי ש"ח		מחשבים וציוד היקפי	קרקע (* ובניני משרדים	
		ציווד וריהוט משרדי	כלי רכב			
719,120	16,161	44,810	32,148	241,168	384,833	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
99,847	212	2,637	8,163	17,127	71,708	תוספות במשך השנה
(9,451)	-	-	(7,570)	(1,881)	-	גריעות במשך השנה
809,516	16,373	47,447	32,741	256,414	456,541	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
297,019	8,850	30,549	11,777	192,095	53,748	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
34,430	1,170	2,073	4,666	21,106	5,415	תוספות במשך השנה
(6,632)	-	-	(4,751)	(1,881)	-	גריעות במשך השנה
324,817	10,020	32,622	11,692	211,320	59,163	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
484,699	6,353	14,825	21,049	45,094	397,378	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2014

(*) הקרקע ובנייני המשרדים נמצאים בבעלות מלאה של הקבוצה.

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

א. הרכב ותנועה: (המשך)

שנת 2013

סה"כ	שיפורים במושכר	ציווד		מחשבים וציווד היקפי	קרקע (* ובניני משרדים	
		וריהוט משרדי	כלי רכב			
אלפי ש"ח						
709,650	28,422	47,365	38,465	214,771	380,627	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
79,322	1,245	2,905	5,908	35,724	33,540	תוספות במשך השנה
(51,711)	(2,265)	(5,460)	(6,214)	(8,438)	(29,334)	יציאה מאיחוד
(18,141)	(11,241)	-	(6,011)	(889)	-	גריעות במשך השנה
719,120	16,161	44,810	32,148	241,168	384,833	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
פחת שנצבר						
296,729	11,170	31,557	12,372	183,320	58,310	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
31,287	2,127	2,095	4,821	17,295	4,949	תוספות במשך השנה
(23,447)	(1,483)	(3,103)	(1,719)	(7,631)	(9,511)	יציאה מאיחוד
(7,550)	(2,964)	-	(3,697)	(889)	-	גריעות במשך השנה
297,019	8,850	30,549	11,777	192,095	53,748	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
422,101	7,311	14,261	20,371	49,073	331,085	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2013

(* הקרקע ובנייני המשרדים נמצאים בבעלות מלאה של הקבוצה.)

ב. משרדי החברה מרוכזים בעיקר במתחם אחד ברחוב אלנבי בתל אביב בשני מבנים צמודים ששטחם המצטבר הינו כ- 12,000 מ"ר. בנוסף לחברה בניין משרדים בירושלים, המשמש את החברה. כמו כן, שוכרת החברה שטחים נוספים לשימושה העצמי.

ג. מבנה משרדים בהקמה

בחודש אוגוסט 2011 חתמה החברה על הסכם לרכישת נכס מקרקעין ברמת גן, הכולל זכויות בנייה בהיקף של כ- 35 אלף מ"ר. בכוונת החברה להקים מבנה משרדים, בעיקר לשימוש עצמי ולשימוש תאגידי נוספים בקבוצה. עד לתאריך הדיווח השקיעה החברה בפרוייקט סך של כ- 278 מיליוני ש"ח. להערכת החברה, העלויות לצורך השלמת הפרוייקט נאמדות בסך של כ- 357 מיליוני ש"ח נוספים.

לעניין התקשרות שנחתמה בקשר עם הקמת המבנה כאמור, ראה באור 3.ד.38.

ד. היוון עלויות אשראי

החברה היוונה עלויות אשראי למבנה המשרדים בהקמה בסך של 922 אלפי ש"ח בשנת 2014, 1,062 אלפי ש"ח בשנת 2013 ו- 1,026 אלפי ש"ח בשנת 2012.

באור 7: - השקעות בחברות כלולותא. הרכב ההשקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
38,133	50,357	מניות
117,881	110,269	הלוואות לזמן ארוך
44,360	74,822	חלק ברווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו
(8,029)	13,235	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
<u>192,345</u>	<u>248,683</u>	

החברה העמידה בנוסף הלוואות לחברות כלולות המסתכמות לתאריך הדיווח בסך של 67,608 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2013 בסך של 52,391 אלפי ש"ח), המוצגות בסעיף השקעות פיננסיות אחרות כנכסי חוב שאינם סחירים. לפרטים נוספים ראה באור 37.א. להלן.

ב. תמצית נתונים כספיים מהדוחות הכספיים של חברות כלולות, בהתאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
522,597	633,573	חלק הקבוצה בנכסים נטו של חברות כלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן:
(330,252)	(384,890)	נכסים התחייבויות
<u>192,345</u>	<u>248,683</u>	נכסים, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
70,359	62,901	93,292	חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן:
25,078	7,629	34,870	הכנסות רווח

באור 7: - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים

בהון המונפק, ברווחים ובזכויות הצבעה

ליום 31 בדצמבר

2013	2014	הערה	
באחוזים			
28.1	28.1	(1)	Surrey Street, LP
39.0	39.0	(2)	Sienna Bay Finance, LP
39.0	-	(3)	Treybrooke Equity, LP
39.0	39.0	(4)	Landmark at Maple Glen, LP
38.3	38.3	(5)	Gaia Journal Square Holdings, LLC
34.1	34.1	(6)	Sunshen Properties, LP
30.1	30.1	(7)	Boulder Texas Holdings, LLC
23.2	23.2	(8)	Baltimore Portfolio Finance, LP
37.3	37.3	(9)	MM Peachtree Holdings, LP
20.1	20.1	(10)	120 Wall Holdings, LLC
38.0	38.0	(11)	RI Menora German Holdings, S.a.r.l.
29.0	29.0	(12)	Wichford VGB Holding, S.a.r.l
22.5	22.5	(13)	Landmark at Autumn Vista, LLC
20.0	20.0	(14)	Gaia 200 Plaza Drive, LLC
17.2	17.2	(15)	Gaia Houston Portfolio, LLC
-	21.6	(16)	Fenwick Apartments Holdings, LLC
-	18.5	(17)	MMZ Properties B.V.
-	22.5	(18)	Michelson Real Estate Fund IV, LLC
-	21.9	(19)	MMZ Properties Haarlem B.V.

שיעורי ההחזקה המפורטים בטבלה שלעיל מתייחסים להחזקות החברה הן באמצעות תיק ההשקעה של הנוסטרו והן באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה. ההשקעות אשר בוצעו באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה טופלו כהשקעות פיננסיות ונמדדו בהתאם לשוויין ההוגן.

(1) בחודש דצמבר 2009 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, המנוהלת על ידי חברה קשורה מבטחים פנסיה וגמל, באמצעות חברות ייעודיות בחו"ל, 48% מזכויות בשותפות שבעלותה בניין משרדים באנגליה, המושכר לתקופה של 20 שנה ל- Aviva Central Services UK Ltd. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.95%.

(2) בחודש יוני 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 19%.

(3) בחודש מאי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בצפון קרוליינה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 19%. בחודש אוגוסט 2013 נמכר מתחם המגורים תמורת 20 מיליוני דולר.

(4) בחודש מאי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.9% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 19%.

באור 7: - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים (המשך)

- (5) בחודש אוגוסט 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48.2% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו ג'רזי, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 18.3%.
- (6) בחודש אוגוסט 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 44% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שני מתחמי מסחר בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 14.1%. בחודש יולי 2014 נמכר אחד משני מתחמי המסחר תמורת 28.5 מיליוני דולר.
- (7) בחודש ספטמבר 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בטקסס, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 10.1%.
- (8) בחודש יולי 2011 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 33.1% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שישה מתחמי מגורים במרילנד, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 10%.
- (9) בחודש ינואר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 47.2% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה חוות שרתים באטלנטה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 14.5%.
- (10) בחודש ספטמבר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 30% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו יורק, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7%.
- (11) בחודש יוני 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 48% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שלושה מרכזים מסחריים בגרמניה. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 12.5%.
- (12) בחודש אוקטובר 2012 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 49% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה ארבעה מבני משרדים בערים מרכזיות בגרמניה. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 9.6%.
- (13) בחודש פברואר 2013 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 42.5% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה שני מתחמי מגורים בפלורידה, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.5%.
- (14) בחודש יוני 2013 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה בניין משרדים בניו ג'רזי, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 6.67%.
- (15) בחודש דצמבר 2013 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה ושומרה ביטוח, 40% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה תשעה מתחמי מגורים בטקסס, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 6.9%. לחברה ולשומרה ביטוח הסכם הצבעה לגבי החלטות מהותיות. בשל האמור לעיל ועל אף ששיעור החזקת החברה נמוך מ- 20%, לחברה השפעה מהותית, ובהתאם לכך הציגה את השקעתה לפי שיטת השווי המאזני.
- (16) בחודש מרס 2014 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 41.6% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחם מגורים בקנטקי, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.19%.

באור 7: - השקעה בחברות כלולות (המשך)

ג. שיעורי ההחזקה ופרטים נוספים (המשך)

(17) בחודש מאי 2014 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה ושומרה ביטוח, 85% ממניות חברה אשר בבעלותה מבנה משרדים בהולנד. שיעור החזקת החברה באמצעות תיק הנוסטרו הינו 4.5%. לחברה ולשומרה ביטוח הסכם הצבעה לגבי החלטות מהותיות. בשל האמור לעיל ועל אף ששיעור החזקת החברה נמוך מ-20%, לחברה השפעה מהותית, ובהתאם לכך הציגה את השקעתה לפי שיטת השווי המאזני.

(18) בחודש מאי 2014 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה, 42.5% מזכויות בשותפות אשר בבעלותה מתחמי מגורים בטקסס, ארה"ב. שיעור החזקת החברה בשותפות באמצעות תיק הנוסטרו הינו 7.5%.

(19) בחודשים אוקטובר ונובמבר 2014 רכשה החברה ביחד עם קרן הפנסיה מבטחים החדשה ושומרה ביטוח, כ-99.3% ממניות חברה אשר בבעלותה שני בנייני משרדים הולנד. שיעור החזקת החברה באמצעות תיק הנוסטרו הינו כ-5.6%.

ד. בשנת הדוח חילקו חברות כלולות לחברה דיבידנד בסך של 4,408 אלפי ש"ח (אשתקד 2,128 אלפי ש"ח).

באור 8: - נדל"ן להשקעה

א. תנועה:

אחר		עבור חוזים תלויי תשואה		
2013	2014	2013	2014	
אלפי ש"ח				
67,488	96,330	-	70,962	יתרה ליום 1 בינואר
				<u>תוספות במשך השנה</u>
35,890	1,323	71,820	2,156	רכישות ותוספות לנכסים קיימים
				<u>גריעות במהלך השנה</u>
11,091	-	-	-	יציאה מאיחוד
4,043	5,899	(858)	(966)	<u>התאמת שווי הוגן</u>
96,330	103,552	70,962	72,152	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 8: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ב. מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה נמדד על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם, והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים, אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין, תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו.

(1) פירוט ההנחות, הגורמים והשיקולים ששימשו בהערכות השווי

(א) בנכסים שהוערכו על פי גישת השוואה

מיקום הנכס, גילו ומצבו הפיזי, שטחו, רמת הפיתוח באזור בו הוא ממוקם, ייעודו, מחירי שוק הנדל"ן ורמת הדרישה באותו אזור לנכסים מסוג דומה, מצב הזכויות והמצב התכנוני של הנכס, הרקע המשפטי, המצב הכלכלי בארץ ובעולם, ובנכסים מסחריים גם שיטת יחס ברוטו נטו מקובל.

(ב) בנכסים שהוערכו על פי גישת ההכנסה

על בסיס ממוצעים משוקללים	
ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
110	102
7.81	7.63
2.52	7.98

דמי שכירות חודשיים ממוצעים למ"ר בש"ח

תשואה על הנכס ב- %

שטחים פנויים להשכרה ב- %

(2) להלן מדרג השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה:

31 בדצמבר, 2014		
רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח		
-	175,704	175,704

31 בדצמבר, 2013		
רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח		
-	167,292	167,292

באור 8: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ב. מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה (המשך)

(3) התאמה בגין מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה (רמה 3 במדרג השווי ההוגן)

סך הכל	מבני משרדים	מרכזי קניות	אלפי ש"ח	
67,488	67,488	-		יתרה ליום 1 בינואר, 2013
3,185	4,471	(1,286)		מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד
107,710	34	107,676		רכישות ותוספות לנכסים קיימים
(11,091)	(11,091)	-		יציאה מאיחוד
167,292	60,902	106,390		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
4,933	6,381	(1,448)		מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד
3,479	247	3,232		רכישות ותוספות לנכסים קיימים
175,704	67,530	108,174		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014

ג. ביום 12 בפברואר, 2013, חתמה החברה על הסכם לרכישת 10% מקניון רננים ומקניון סביונים, מתוכם 3.33% נרכשו באמצעות חברה מאוחדת ו- 6.67% מכספי תיק ביטוח החיים תלויי התשואה (קרן הפנסיה מבטחים רכשה 30% נוספים). סכום הרכישה הכולל הסתכם בכ- 102 מיליוני ש"ח.

ד. באשר להתקשרויות המתייחסות לחכירה של נדל"ן להשקעה, ראה באור 38.ה.

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
17,434	21,611	הוצאות מראש
15,972	14,998	הכנסות לקבל
-	46,975	חייבים בגין עסקאות פיננסיות
53,056	17,929	חברות קשורות
603	642	מקדמות לספקים
20,513	53,397	חברות ביטוח ותוכני ביטוח
33,078	26,367	סוכני ביטוח
12,201	19,013	אחרים
(26,856)	(19,369)	הפרשה לחובות מסופקים
<u>126,001</u>	<u>181,563</u>	סה"כ חייבים ויתרות חובה

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

2013	2014	
אלפי ש"ח		
37,119	26,856	יתרה ליום 1 בינואר
(10,263)	(7,487)	שינוי בהפרשה
<u>26,856</u>	<u>19,369</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 10: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
504,018	547,444	פרמיות לגבייה (*)
(8,685)	(8,528)	הפרשה לחובות מסופקים
495,333	538,916	סה"כ פרמיות לגבייה
133,695	130,367	(*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

ב. גיול:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
377,551	413,638	פרמיות לגבייה שערך לא נפגם ללא פיגור
		בפיגור:
40,972	48,790	מתחת ל- 90 ימים
31,181	33,071	בין 90 ל- 180 ימים
34,398	32,032	מעל 180 ימים
484,102	527,531	סה"כ פרמיות לגבייה שערך לא נפגם
11,231	11,385	פרמיות לגבייה שערך נפגם
495,333	538,916	סה"כ פרמיות לגבייה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה:

2013	2014	
אלפי ש"ח		
12,232	8,685	יתרה ליום 1 בינואר
(1,664)	(157)	שינוי בהפרשה בתקופה - נזקף לרווח והפסד
(1,883)	-	יציאה מאיחוד
8,685	8,528	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

א. להלן פירוט הנכסים:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
70,962	72,152	נדל"ן להשקעה
		השקעות פיננסיות:
5,623,375	6,399,325	נכסי חוב סחירים
3,615,285	3,880,914	נכסי חוב שאינם סחירים *
3,655,351	3,684,180	מניות
2,462,574	3,879,406	השקעות פיננסיות אחרות (**)
15,356,585	17,843,825	סך הכל השקעות פיננסיות
753,834	1,288,445	מזומנים ושווי מזומנים
96,971	150,729	אחר
16,278,352	19,355,151	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
		(* כולל נכסי חוב שאינם סחירים שנמדדו לפי עלות מופחתת (ראה באור 4.2.2 א.))
489,486	487,203	השווי ההוגן של נכסי החוב כאמור
539,872	561,229	

מידע נוסף בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה ראה באור 36(6) בדבר ניהול סיכונים.

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.

- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.

- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים, ראה באור 12.ז.

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2014			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
6,399,325	-	198,360	6,200,965
3,393,711	14,014	3,379,697	-
3,684,180	38,671	133,588	3,511,921
3,879,406	1,078,686	402,885	2,397,835
<u>17,356,622</u>	<u>1,131,371</u>	<u>4,114,530</u>	<u>12,110,721</u>
<u>561,229</u>	<u>-</u>	<u>561,229</u>	<u>-</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן
 גילוי לשוויים ההוגן

ליום 31 בדצמבר, 2013			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
5,623,375	-	8,800	5,614,575
3,125,799	9,036	3,116,763	-
3,655,351	82,583	-	3,572,768
2,462,574	986,921	171,331	1,304,322
<u>14,867,099</u>	<u>1,078,540</u>	<u>3,296,894</u>	<u>10,491,665</u>
<u>539,872</u>	<u>-</u>	<u>539,872</u>	<u>-</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן
 גילוי לשוויים ההוגן

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
אלפי ש"ח			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
1,078,540	986,921	82,583	9,036
180,359	129,011	51,907	(559)
125,002	125,002	-	-
(167,760)	(146,994)	(20,766)	-
(3,141)	-	-	(3,141)
18,189	1,740	59	16,390
(99,818)	(16,994)	(75,112)	(7,712)
<u>1,131,371</u>	<u>1,078,686</u>	<u>38,671</u>	<u>14,014</u>
139,044	152,358	(7,912)	(5,402)

יתרה ליום 1 בינואר, 2014
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014

סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2014

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
אלפי ש"ח			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
1,022,782	883,163	98,773	40,846
24,466	20,232	3,335	899
151,458	149,710	-	1,748
(86,075)	(66,536)	(19,539)	-
(6,961)	-	-	(6,961)
2,822	700	14	2,108
(29,952)	(348)	-	(29,604)
<u>1,078,540</u>	<u>986,921</u>	<u>82,583</u>	<u>9,036</u>
31,511	32,314	341	(1,144)

יתרה ליום 1 בינואר, 2013
 סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2013

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2014

סה"כ	אלפי ש"ח		נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה			
3,005,956	-	2,962,562	43,394	ב	נכסי חוב סחירים
5,527,089	5,527,089	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
195,777	-	180,447	15,330	ה	מניות
936,814	-	789,913	146,901	ו	אחרות
<u>9,665,636</u>	<u>5,527,089</u>	<u>3,932,922</u>	<u>205,625</u>		סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2013

סה"כ	אלפי ש"ח		נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה			
3,083,941	-	3,001,952	81,989	ב	נכסי חוב סחירים
5,327,826	5,327,826	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	-	172,458	16,173	ה	מניות
482,349	-	409,344	73,005	ו	אחרות
<u>9,082,747</u>	<u>5,327,826</u>	<u>3,583,754</u>	<u>171,167</u>		סה"כ

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
33,367	9,213
1,794,519	1,748,628
1,827,886	1,757,841
47,407	33,756
1,207,433	1,213,934
1,254,840	1,247,690
1,215	425
3,083,941	3,005,956
35,734	31,232

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועודו בעת ההכרה לראשונה
זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועודו בעת ההכרה לראשונה
זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

הניתנים להמרה

נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
שיועודו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2014	
ערך בספרים	שווי הוגן (*)
אלפי ש"ח	
2,503,254	3,209,949
2,009,700	2,156,805
1,014,135	1,202,101
3,023,835	3,358,906
5,527,089	6,568,855
89,819	

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:

אג"ח מיועדות (**)

נכסי חוב אחרים:שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות בבנקים

פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2013	
ערך בספרים	שווי הוגן (*)
אלפי ש"ח	
2,473,575	3,071,607
1,914,192	2,081,712
940,059	1,101,433
2,854,251	3,183,145
5,327,826	6,254,752
100,299	

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות כהלוואות וחייבים:

אג"ח מיועדות (**)

נכסי חוב אחרים:שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות בבנקים

פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(*) לעניין שיעורי הריבית ששימשו לקביעת השווי ההוגן, ראה סעיף ז' להלן.

(**) חושב על פי מועד הפרעון החוזי (הצפוי).

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אחוזים	

1.66	1.56
2.16	1.30
4.53	5.61

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

שקלי

צמוד מט"ח

5.13	4.82
2.29	2.24
5.66	6.10

ה. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	

16,173

15,330

159,358

174,309

175,531

189,639

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

סך הכל מניות

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

13,100

6,138

188,631

195,777

27,930

25,988

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
		<u>סחירות</u>
25,538	19,254	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו
268,916	641,461	בעת ההכרה לראשונה
3,997	-	זמינות למכירה
		מכשירים נגזרים (*)
<u>298,451</u>	<u>660,715</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות
		<u>שאינן סחירות</u>
27,480	108,335	נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו
140,428	148,452	בעת ההכרה לראשונה
15,990	19,312	זמינות למכירה
		מכשירים נגזרים (*)
<u>183,898</u>	<u>276,099</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
<u>482,349</u>	<u>936,814</u>	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח
<u>21,896</u>	<u>29,872</u>	והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

לעניין התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה, ראה באור 2.ד.38 להלן.

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
21	1	מניות
(396,752)	(158,895)	מטבע חוץ
(159,218)	-	ריבית
<u>38,895</u>	<u>50,926</u>	מדדי מניות

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. השיטות וההנחות ששימשו בקביעת השווי ההוגן

(1) נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים, נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן שלהם ניתן לצרכי באור בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות, כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב.

ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים. החל מיום 20 במרס, 2011, מספקת חברת מרווח הוגן ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית היוון לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים (להלן - מודל מרווח הוגן). מודל מרווח הוגן מתבסס בעיקרו על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר.

בעקבות פסק דין של בית המשפט העליון, אשר הורה על ביטול המכרז בו זכתה חברת מרווח הוגן, פורסם מכרז חדש.

בהתאם למכתב שפרסם משרד האוצר בחודש ספטמבר 2014, החליטה ועדת המכרזים להכריז על חברת מרווח הוגן כזוכה במכרז החדש. כמו כן, צויין במכתב כי על לוחות הזמנים להטמעת המודל המעודכן של מרווח הוגן תצא הודעה נפרדת. בשלב זה, אין ביכולת החברה להעריך את השפעת העדכון הצפוי במתודולוגיה על השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים והאם תהיה השפעה כאמור.

להלן שיעורי הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
באחוזים	

עבור נכסי חוב שאינם סחירים בארץ לפי דירוג (*):

1.0	1.0	AA ומעלה
4.0	3.9	BBB עד A
30.0	42.8	נמוך מ-BBB
8.7	15.0	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(2) מניות לא סחירות

השווי ההוגן של ההשקעה במניות לא סחירות הוערך על ידי מעריך שווי חיצוני באמצעות מודל DCF.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. השיטות וההנחות ששימשו בקביעת השווי ההוגן (המשך)

3) נגזרים

השווי ההוגן של חוזי אקדמה נאמד על בסיס היוון ההפרש בין מחיר ה-FORWARD הנקוב בחוזה לבין מחיר ה-FORWARD הנוכחי, תוך שימוש בשיעורי ריבית מתאימים. השווי ההוגן של כתבי אופציות נקבע בהתאם למודל בלק ושולס או על פי הערכת שווי. השווי ההוגן של חוזים להחלפות ריבית ומטבע נאמד על בסיס מודל כלכלי המבוסס על היוון אומדן תזרימי המזומנים העתידיים תוך שימוש בשיעורי ריבית אשר נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטים של שיערי ריבית. השווי ההוגן של מכשירים מורכבים נקבע על פי ציטוט.

4) קרנות השקעה

השווי ההוגן של קרנות ההשקעה נקבע על פי ערך נכסי נקי (N.A.V.) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות ומדיווחים המתקבלים מהקרנות.

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה ונכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר, 2014				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
3,005,956	-	61,763	2,944,193	נכסי חוב סחירים
195,777	6,138	-	189,639	מניות
936,814	144,526	131,573	660,715	אחרות
<u>4,138,547</u>	<u>150,664</u>	<u>193,336</u>	<u>3,794,547</u>	סה"כ
<u>6,568,855</u>	<u>18,075</u>	<u>6,550,780</u>	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי לשוויים ההוגן (סעיף ג' לעיל)

ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
3,083,941	-	2,809	3,081,132	נכסי חוב סחירים
188,631	13,100	-	175,531	מניות
482,349	142,269	41,629	298,451	אחרות
<u>3,754,921</u>	<u>155,369</u>	<u>44,438</u>	<u>3,555,114</u>	סה"כ
<u>6,254,752</u>	<u>25,049</u>	<u>6,229,703</u>	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי לשוויים ההוגן (סעיף ג' לעיל)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
155,369	142,269	13,100	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
13,165	9,683	3,482	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
12,420	13,356	(936)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
15,655	15,655	-	רכישות
(39,165)	(29,639)	(9,526)	מכירות
18	-	18	העברות אל רמה 3
(6,798)	(6,798)	-	העברות מתוך רמה 3
150,664	144,526	6,138	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
(738)	1,092	(1,830)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2014

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
147,110	131,790	15,320	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
(1,985)	(1,644)	(341)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
5,778	7,664	(1,886)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
17,008	17,008	-	רכישות
(5,369)	(5,336)	(33)	מכירות
438	398	40	העברות אל רמה 3
(91)	(91)	-	העברות מתוך רמה 3
(7,520)	(7,520)	-	יציאה מאיחוד
155,369	142,269	13,100	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
(810)	(468)	(342)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2013

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
		נכסי חוב שערכם לא נפגם:
2,473,575	2,503,254	אגרות חוב ממשלתיות
2,832,005	2,992,906	ללא פיגור
		בפיגור (*):
1,999	10,994	מתחת ל- 90 ימים
256	94	בין 90 ל- 180 ימים
1,271	3,318	מעל 180 ימים
5,309,106	5,510,566	סה"כ נכסי חוב שערכם לא נפגם
		נכסי חוב שערכם נפגם:
119,019	106,342	נכסים שערכם נפגם, ברוטו
(100,299)	(89,819)	הפרשה להפסד
18,720	16,523	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו
5,327,826	5,527,089	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

(*) בעיקר הלוואות על פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או הלוואות משכנתא.

יצויין כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

באור 13: - מזומנים ושווי מזומנים

א. עבור חוזים תלויי תשואה:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
453,523	787,244	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
300,311	501,201	פקדונות לזמן קצר
753,834	1,288,445	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים לתאריך הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות הנעה בין 0.01% ל- 0.19% (אשתקד - בין 0.75% ל- 0.89%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של 0.29% (אשתקד - 0.97%).

באור 13: - מזומנים ושווי מזומנים (המשך)

ב. אחרים:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
274,508	214,981
12,573	31,676
1,747	1,610
288,828	248,267
76,741	17,159
365,569	265,426

מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית:

בש"ח
בדולר
במט"ח אחר

פקדונות לזמן קצר - בש"ח

מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים לתאריך הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות הנעה בין 0.01% ל- 0.19% (אשתקד - בין 0.75% ל- 0.89%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של 0.29% (אשתקד - 0.97%).

באור 14: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

לימים 31 בדצמבר, 2013 ו- 2014	
מונפק ונפרע	רשום
אלפי ש"ח	
230,869	300,000

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

מספר מניות באלפים
230,868
1
230,869

יתרה ליום 1 בינואר, 2012
הנפקת הון מניות (*)

יתרה לימים 31 בדצמבר, 2012, 2013 ו- 2014

(*) בחודש אוגוסט 2012 הנפיקה החברה לחברה האם 1,251 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת תמורת 8.8 מיליוני ש"ח.

ג. זכויות הנלוות למניות

למחזיקי המניות הרגילות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ד. דיבידנד

ביום 15 בפברואר, 2012 חילקה החברה דיבידנד בסך של 621,354 אלפי ש"ח, המהווה 2.69 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב (ראה באור 1.ב.1. לעיל).
 ביום 31 בינואר, 2013 חילקה החברה דיבידנד בסך של 359,088 אלפי ש"ח, המהווה 1.55 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב (ראה באור 3.ב.1. לעיל).
 ביום 1 במאי, 2013, חילקה החברה דיבידנד בסך של 50,000 אלפי ש"ח, המהווה 0.22 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב.
 ביום 3 בנובמבר, 2014, חילקה החברה דיבידנד בסך של 50,000 אלפי ש"ח, המהווה 0.22 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ערך נקוב.

ה. קרנות הון אחרות

ההרכב לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013 - מיוחס לבעלי מניות החברה:

אלפי ש"ח	
6,169	הטבת מס בגין הענקת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה
865	עסקה עם בעל שליטה
7,034	יתרה לימים 31 בדצמבר, 2013 ו- 31 בדצמבר, 2014

ו. זכויות שאינן מקנות שליטה

הרכב זכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות המאוחדים על המצב הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
1,551	1,314	החלק בשווי המאזני

ז. ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח.

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה Solvency II (כהגדרתה בסעיף 4 להלן), נדרשת החברה לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם היא חשופה ולקבוע הון אשר לדעתה יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו. החברה הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה והוגשה למפקח בחודש פברואר 2014, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שהחברה תשאף לשמור עליו, וכי אין ודאות כי החברה תעמוד בהון יעד זה בכל נקודת זמן. נכון לתאריך הדיווח, החברה עומדת בהון היעד שנקבע.

ההון הנדרש והקיים של החברה נקבע בהתאם לתקנות ההון.

באור 14 - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
1,970,394	2,111,081	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,482,693	1,546,456	הון ראשוני בסיסי
271,701	271,187	הון ראשוני מורכב (ב)
1,754,394	1,817,643	סך הכל הון ראשוני
205,616	408,928	הון משני מורכב (ג)
304,265	260,803	הון משני נחות (ד)
2,264,275	2,487,374	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
293,881	376,293	עודף (*)
18,015	7,904	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
		הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: (א)
293,025	320,809	פעילות בביטוח כללי
7,945	8,683	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
767,662	814,272	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות אישפוז
3,844	3,789	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
37,957	34,061	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
398,981	465,288	נכסי השקעה ונכסים אחרים
139,480	127,412	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
146,209	153,561	סיכונים תפעוליים
33,933	41,848	ערבויות
1,970,394	2,111,081	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח. (המשך)

(ב) לפרטים בדבר הון ראשוני מורכב שהנפיקה החברה לחברה האם, ראה באור 1.ב.24. להלן.

(ג) לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים המהווים הון משני מורכב בחברה, ראה באור 1.ב.24. להלן.

(ד) כתבי התחייבות נדחים בחברה, אשר הונפקו עד ליום 31 בדצמבר, 2009 ומהווים הון משני נחות.

3. ביום 31 במרס, 2014, התקבל אישור המפקח לכך כי במסגרת השימוש במודל הדירוג הפנימי לצורך דירוג אשראי, תהא רשאית החברה, המתבססת על המודל הפנימי, להפחית 50% מדרישות ההון בגין אותם נכסים. כתוצאה מהאמור לעיל, פחתה דרישת ההון של החברה ליום 31 בדצמבר, 2014 בסך של כ- 14.6 מיליוני ש"ח, ראה גם ביאור 4.36(ג)1 להלן.

4. Solvency II

בשנים האחרונות מקדם אגף שוק ההון את יישום הוראות הדירקטיבה האירופאית Solvency II (להלן - הדירקטיבה), לגבי חברות ביטוח בישראל. הדירקטיבה נועדה ליצור משטר אחיד לפיקוח על חברות הביטוח, שהינו מבוסס סיכונים ונועד להבטיח את כושר הפירעון והלימות ההון של חברות הביטוח. הוראות הדירקטיבה מהוות שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת הלימות ההון.

ביום 16 בפברואר, 2014 החברה הגישה למפקח את סקר הערכה הכמותי IQIS2 לתאריך מאזן דצמבר 2012, שהינו הסקר השלישי במספר שהוגש כחלק מהיערכות חברות הביטוח לחישוב הון נדרש על בסיס דירקטיבת Solvency II. לסקר זה, בהתאם לדרישת הפיקוח, נוסף דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר.

בחודש נובמבר 2014 פרסמה המפקחת מכתב למנהלי חברות הביטוח ("המכתב") בעניין מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II. במכתב מצינת המפקחת כי הפרלמנט האירופי החליט כי יישום הדירקטיבה באירופה יהיה בתחילת שנת 2016 ונקבעו לוחות זמנים ליישום ההנחיות הסופיות. לנוכח הכוונה לפרסם הנחיות סופיות באירופה עד יוני 2015, מתכוונת המפקחת, במהלך 2016, לפרסם הנחיות בדבר התאמת הנדבך הראשון של הדירקטיבה לשוק המקומי שיחליפו את ההנחיות הנוכחיות וכי חברות הביטוח ידרשו לעמוד בהנחיות אלו החל מהדוחות השנתיים לשנת 2016. בתהליך ההיערכות המתוכנן לקראת היישום הסופי, ישנם עוד שני שלבים שעניינם ביצוע תרגילי IQIS לשנים 2014 ו-2015 ולאחר מכן דיווח רבעוני לפי המתווה החדש במקביל לדיווח דרישות ההון ועל פי ההנחיות הנוכחיות.

כמו כן, בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל החברות יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA).

בחודש פברואר 2015, פרסמה המפקחת טיוטת הנחיה לביצוע תרגילי IQIS לשנת 2014 (כאמור לעיל סקר הערכה כמותי IQIS4). המכתב מפרט כי התרגיל יכלול חלק מהשינויים והעדכונים שפורסמו ע"י EIOPA ויכלול דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר, בדומה לסקר הערכה כמותי הקודם שהוגש.

החברה בוחנת את השפעת יישום המודל המוצע על עודף ההון שלה.

המודל ליישום הוראות Solvency II בישראל, הינו רגיש באופן מובנה לשינויים במשתני שוק ואחרים ובהתאם דרישות ההון אשר תחושבנה על פיו צפויות להיות תנודתיות יותר.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

		31 בדצמבר				
2013	2014	2013	2014	2013	2014	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
		אלפי ש"ח				
5,013,858	5,087,051	102,241	106,879	5,116,099	5,193,930	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
5,444	5,865	-	-	5,444	5,865	חוזי ביטוח
5,019,302	5,092,916	102,241	106,879	5,121,543	5,199,795	חוזי השקעה
(8,584)	(8,125)	-	-	(8,584)	(8,125)	בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
5,010,718	5,084,791	102,241	106,879	5,112,959	5,191,670	סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
478,622	552,990	309,784	467,886	788,406	1,020,876	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
2,703,056	3,050,398	914,339	929,620	3,617,395	3,980,018	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
<u>8,192,396</u>	<u>8,688,179</u>	<u>1,326,364</u>	<u>1,504,385</u>	<u>9,518,760</u>	<u>10,192,564</u>	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

31 בדצמבר					
2013	2014	2013	2014	2013	2014
שייר		ביטוח משנה באלפי ש"ח		ברוטו	
14,121,908	15,670,080	36,079	35,594	14,157,987	15,705,674
2,035,131	3,364,579	-	-	2,035,131	3,364,579
16,157,039	19,034,659	36,079	35,594	16,193,118	19,070,253
(64,006)	(65,780)	-	-	(64,006)	(65,780)
16,093,033	18,968,879	36,079	35,594	16,129,112	19,004,473
13,149	17,055	44,390	46,768	57,539	63,823
16,106,182	18,985,934	80,469	82,362	16,186,651	19,068,296

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה

בניכוי סכומים המופקדים
 בחברה במסגרת תוכנית
 הטבה מוגדרת לעובדי
 הקבוצה

סך הכל ביטוח חיים וחסכון
 ארוך טווח

חוזי ביטוח הכלולים במגזר בריאות

סך הכל התחייבויות בגין חוזי
 ביטוח וחוזי השקעה תלויי
 תשואה

בחוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסויימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבונוס/מאלוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות תלויות התשואה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א'1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים:

31 בדצמבר					
2013	2014	2013	2014	2013	2014
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
195,903	197,404	-	-	195,903	197,404
159,459	143,093	13,822	11,099	173,281	154,192
1,259,824	1,381,401	74,370	69,657	1,334,194	1,451,058
1,615,186	1,721,898	88,192	80,756	1,703,378	1,802,654
ענף רכב חובה					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)					
תביעות תלויות					
סך ענף רכב חובה (ראה ג'3 ו-ג'4 להלן)					
75,788	96,728	59,162	68,736	134,950	165,464
78,430	83,071	141,832	166,787	220,262	249,858
5,416	7,660	(1,091)	(1,727)	4,325	5,933
479,068	559,488	204,640	225,056	683,708	784,544
638,702	746,947	404,543	458,852	1,043,245	1,205,799
2,253,888	2,468,845	492,735	539,608	2,746,623	3,008,453
ענפי חבויות					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)					
הפרשה לפרמיה בחסר					
תביעות תלויות					
סך ענפי חבויות					
סך בענפי רכב חובה וחבויות (ראה ג'1 ו-ג'2 להלן)					
311,425	412,094	215,271	155,528	526,696	567,622
2,844	-	(2,844)	-	-	-
134,899	169,459	209,177	234,484	344,076	403,943
449,168	581,553	421,604	390,012	870,772	971,565
2,703,056	3,050,398	914,339	929,620	3,617,395	3,980,018
הוצאות רכישה נדחות:					
16,270	15,615	-	-	16,270	15,615
15,510	20,607	11,518	10,424	27,028	31,031
74,425	100,407	51,739	34,253	126,164	134,660
106,205	136,629	63,257	44,677	169,462	181,306
הוצאות רכישה נדחות					
סך-הכל הוצאות רכישה נדחות					
התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי					
בניכוי הוצאות רכישה נדחות:					
1,598,916	1,706,283	88,192	80,756	1,687,108	1,787,039
623,192	726,340	393,025	448,428	1,016,217	1,174,768
374,743	481,146	369,865	355,759	744,608	836,905
2,596,851	2,913,769	851,082	884,943	3,447,933	3,798,712

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

א'2. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן:

31 בדצמבר					
2013	2014	2013	2014	2013	2014
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
1,313	1,653	9,145	15,806	10,458	17,459
1,822,726	2,060,388	398,360	437,847	2,221,086	2,498,235
1,824,039	2,062,041	407,505	453,653	2,231,544	2,515,694
הערכות אקטואריות:					
דר' אברהם לוונגליק					
גב' נעמה חשמונאי					
הפרשות על בסיס הערכות אחרות:					
הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות					
58,012	55,967	76,747	73,817	134,759	129,784
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
583,116	706,226	274,433	224,264	857,549	930,490
עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)					
237,889	226,164	155,654	177,886	393,543	404,050
879,017	988,357	506,834	475,967	1,385,851	1,464,324
2,703,056	3,050,398	914,339	929,620	3,617,395	3,980,018
סה"כ ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי					

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב'. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

1. ענפי רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר						
2013	2014	2013	2014	2013	2014	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
3,018,648	2,222,108	570,581	481,217	3,589,229	2,703,325	יתרה לתחילת השנה
534,851	560,961	70,791	60,050	605,642	621,011	עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת
42,056	(2,222)	9,480	(481)	51,536	(2,703)	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד
(19,905)	71,809	(19,425)	13,059	(39,330)	84,868	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות
557,002	630,548	60,846	72,628	617,848	703,176	סך השינוי בעלות התביעות המצטברת
7,062	8,002	1,162	770	8,224	8,772	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה:
419,943	400,306	58,712	46,123	478,655	446,429	בגין שנת חיתום שוטפת בגין שנות חיתום קודמות
427,005	408,308	59,874	46,893	486,879	455,201	סך תשלומים לתקופה
49,195	67,591	42,368	36,767	91,563	104,358	צבירה בגין שנת חיתום שוטפת
(124,209)	(78,813)	(60,452)	(34,050)	(184,661)	(112,863)	צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששוחזרה
74,134	(503)	13,021	19,515	87,155	19,012	יתרת השינוי בצבירה
(880)	(11,725)	(5,063)	22,232	(5,943)	10,507	סך שינוי בצבירה לתקופה
(925,657)	-	(85,273)	-	(1,010,930)	-	יציאה מאיחוד
2,222,108	2,432,623	481,217	529,184	2,703,325	2,961,807	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) ביחוס לשנות החיתום.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב'. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):

2. ענפי רכוש ואחרים

31 בדצמבר						
2013	2014	2013	2014	2013	2014	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
549,880	374,743	373,605	369,865	923,485	744,608	יתרה לתחילת השנה
503,885	583,218	327,531	373,598	831,416	956,816	עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח
(2,897)	23,318	(736)	33,337	(3,633)	56,655	שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
500,988	606,536	326,795	406,935	827,783	1,013,471	
368,350	438,725	197,856	235,640	566,206	674,365	תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה:
134,979	133,251	121,587	145,988	256,566	279,239	בגין אירועים של שנת הדוח בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
503,329	571,976	319,443	381,628	822,772	953,604	סך תשלומים
51,929	74,687	18,031	(42,257)	69,960	32,430	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות
(18,919)	(2,844)	(7,066)	2,844	(25,985)	-	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
(205,806)	-	(22,057)	-	(227,863)	-	יציאה מאיחוד
374,743	481,146	369,865	355,759	744,608	836,905	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.
3. תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות ליום 31 בדצמבר, 2014:

שנת חיתום	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	סה"כ
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2014 *										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	13,156	14,242	14,400	12,893	11,748	8,989	8,666	8,154	8,202	8,772	
לאחר שנה ראשונה	84,307	89,603	179,684	77,944	63,575	51,542	51,697	53,108	61,071		
לאחר שנתיים	162,583	166,121	257,728	157,271	143,202	126,658	115,470	122,307			
לאחר שלוש שנים	238,148	236,064	330,682	222,855	201,603	204,682	190,890				
לאחר ארבע שנים	310,601	319,395	404,773	279,481	265,582	259,398					
לאחר חמש שנים	370,886	371,593	469,660	331,018	315,672						
לאחר שש שנים	429,301	418,206	531,998	366,646							
לאחר שבע שנים	468,234	454,384	563,112								
לאחר שמונה שנים	495,693	478,956									
לאחר תשע שנים	508,147										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה: (**)	644,215	620,979	633,042	608,632	595,616	558,438	561,535	604,559	662,924	725,369	
לאחר שנה ראשונה	667,023	634,792	647,231	607,754	602,991	565,445	567,950	610,304	665,150		
לאחר שנתיים	682,349	639,567	677,110	620,802	611,349	582,562	584,117	623,697			
לאחר שלוש שנים	544,757	567,966	656,038	487,119	467,253	461,196	500,127				
לאחר ארבע שנים	550,382	578,422	662,745	504,673	461,798	475,470					
לאחר חמש שנים	563,046	563,777	656,920	503,527	486,938						
לאחר שש שנים	557,892	560,318	652,853	511,426							
לאחר שבע שנים	558,257	555,223	661,145								
לאחר שמונה שנים	547,527	554,463									
לאחר תשע שנים	544,665										
לאחר עשר שנים	92	13,503	(5,107)	(24,307)	(19,685)	(14,274)					(49,778)
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)	0.02%	2.38%	(0.78%)	(4.99%)	(4.21%)	(3.09%)					(1.56%)
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים											
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2014	544,665	554,463	661,145	511,426	486,938	475,470	500,127	623,697	665,150	725,369	5,748,450
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2014	508,147	478,956	563,112	366,646	315,672	259,398	190,890	122,307	61,071	8,772	2,874,971
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	36,518	75,507	98,033	144,780	171,266	216,072	309,237	501,390	604,079	716,597	2,873,479
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2004	88,328										88,328
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2014											2,961,807

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות כולל את העתודה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות ליום 31 בדצמבר, 2014:

שנת חיתום	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2014 (*)											
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	11,527	13,309	13,754	12,175	10,101	5,119	5,726	6,865	7,051	8,003	
לאחר שנה ראשונה	79,835	86,762	99,033	73,845	58,789	36,292	44,476	48,680	55,948		
לאחר שנתיים	157,383	162,550	175,799	149,181	129,751	92,930	104,908	114,400			
לאחר שלוש שנים	232,198	231,926	247,473	214,210	183,792	141,179	171,540				
לאחר ארבע שנים	302,977	315,018	318,543	270,135	242,192	178,741					
לאחר חמש שנים	361,447	365,556	379,825	321,408	284,859						
לאחר שש שנים	418,265	412,267	439,698	357,197							
לאחר שבע שנים	458,562	448,427	470,733								
לאחר שמונה שנים	483,797	472,641									
לאחר תשע שנים	496,231										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה: (**)	584,663	550,156	553,178	536,429	499,821	369,079	473,411	498,405	551,307	628,552	
לאחר שנה ראשונה	594,083	561,219	534,828	523,121	500,561	370,115	475,063	495,291	544,246		
לאחר שנתיים	612,043	568,434	554,522	535,387	509,945	381,686	491,441	508,749			
לאחר שלוש שנים	528,479	536,989	540,820	463,759	411,390	327,059	437,587				
לאחר ארבע שנים	531,110	543,253	551,595	472,696	411,628	334,742					
לאחר חמש שנים	544,171	529,815	549,493	473,781	433,886						
לאחר שש שנים	538,059	528,626	548,204	479,589							
לאחר שבע שנים	541,496	527,402	556,748								
לאחר שמונה שנים	533,859	526,381									
לאחר תשע שנים	531,513										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)	(3,034)	10,608	(15,928)	(15,830)	(22,496)	(7,683)					(54,363)
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(0.57%)	1.98%	(2.95%)	(3.41%)	(5.47%)	(2.35%)					(1.94%)
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2014	531,513	526,381	556,748	479,589	433,886	334,742	437,587	508,749	544,246	628,552	4,981,993
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2014	496,231	472,641	470,733	357,197	284,859	178,741	171,540	114,400	55,948	8,003	2,610,293
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	35,282	53,740	86,015	122,392	149,027	156,001	266,047	394,349	488,298	620,549	2,371,700
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2004											60,923
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2014											2,432,623

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות כולל את העתודה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה ליום 31 בדצמבר, 2014:

שנת חיתום	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2014 (*)											
תביעות שולמו (מצטבר) בסוף השנה:	10,182	10,169	11,437	9,589	8,483	3,825	3,363	3,836	4,510	5,343	
לאחר שנה ראשונה	73,968	72,712	75,451	61,698	50,318	37,991	34,532	38,470	46,241		
לאחר שנתיים	142,496	139,213	141,946	120,875	112,862	102,122	82,293	95,182			
לאחר שלוש שנים	209,303	193,404	197,792	170,600	154,541	166,185	135,515				
לאחר ארבע שנים	270,468	264,441	250,251	208,216	198,016	202,132					
לאחר חמש שנים	317,291	302,792	296,002	241,204	225,212						
לאחר שש שנים	359,619	333,850	342,735	265,725							
לאחר שבע שנים	389,840	353,898	358,215								
לאחר שמונה שנים	406,898	370,005									
לאחר תשע שנים	415,509										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	439,220	398,445	400,763	382,776	391,183	358,895	366,313	385,359	421,105	432,677	
לאחר שנה ראשונה (**)	454,020	407,360	398,570	377,001	399,643	363,552	373,422	391,462	428,469		
לאחר שנתיים	462,548	401,241	405,043	384,329	407,834	376,648	381,777	400,850			
לאחר שלוש שנים	436,980	406,889	411,148	337,005	342,972	348,763	335,406				
לאחר ארבע שנים	439,268	416,037	408,492	327,011	334,844	343,725					
לאחר חמש שנים	457,123	406,485	399,408	324,801	346,650						
לאחר שש שנים	444,742	406,465	403,778	328,110							
לאחר שבע שנים	446,263	402,265	406,763								
לאחר שמונה שנים	440,911	399,089									
לאחר תשע שנים	438,448										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)	(1,468)	7,800	4,385	8,895	(3,678)	5,038				20,972	
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(0.34%)	1.92%	1.07%	2.64%	(1.07%)	1.44%				0.92%	
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2014	438,448	399,089	406,763	328,110	346,650	343,725	335,406	400,850	428,469	432,677	3,860,187
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2014	415,509	370,005	358,215	265,725	225,212	202,132	135,515	95,182	46,241	5,343	2,119,079
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	22,939	29,084	48,548	62,385	121,438	141,593	199,891	305,668	382,228	427,334	1,741,108
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2004											45,931
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2014											1,787,039

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 (***) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה ליום 31 בדצמבר, 2014:

שנת חיתום	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2014 (*)											
תביעות שולמו (מצטבר) בסוף השנה:	10,182	10,169	11,437	9,589	8,483	3,055	3,363	3,836	4,510	5,343	
לאחר שנה ראשונה	73,968	72,712	75,451	61,698	50,318	29,756	34,532	38,470	46,241		
לאחר שנתיים	142,496	139,213	141,946	120,875	111,050	78,674	82,293	95,182			
לאחר שלוש שנים	209,303	193,404	197,792	170,600	152,710	116,690	135,515				
לאחר ארבע שנים	269,079	264,406	247,754	208,216	195,710	143,976					
לאחר חמש שנים	314,408	301,954	290,279	241,204	222,906						
לאחר שש שנים	355,619	333,012	335,828	265,725							
לאחר שבע שנים	385,744	353,057	351,308								
לאחר שמונה שנים	402,802	369,164									
לאחר תשע שנים	411,413										
לאחר עשר שנים											
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	435,452	395,212	395,895	376,833	384,856	268,287	360,741	380,171	415,067	426,562	
לאחר שנה ראשונה (**)	445,046	401,830	389,111	365,613	386,140	269,442	364,546	382,733	418,372		
לאחר שנתיים	453,820	395,947	397,022	373,193	394,562	275,544	373,067	392,112			
לאחר שלוש שנים	432,417	404,530	397,303	334,634	330,973	253,566	333,841				
לאחר ארבע שנים	434,276	413,189	398,823	325,821	323,809	250,500					
לאחר חמש שנים	450,831	403,947	392,353	324,503	335,359						
לאחר שש שנים	439,510	404,540	395,936	327,991							
לאחר שבע שנים	441,554	400,484	398,878								
לאחר שמונה שנים	436,382	397,283									
לאחר תשע שנים	434,106										
לאחר עשר שנים											
עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)	(1,689)	7,247	(1,575)	6,643	(4,386)	3,066					9,306
שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים	(0.39%)	1.79%	(0.40%)	1.99%	(1.33%)	1.21%					0.43%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2014	434,106	397,283	398,878	327,991	335,359	250,500	333,841	392,112	418,372	426,562	3,715,004
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2014	411,413	369,164	351,308	265,725	222,906	143,976	135,515	95,182	46,241	5,343	2,046,773
סה"כ התחייבויות ביטוחיות	22,693	28,119	47,570	62,266	112,453	106,524	198,326	296,930	372,131	421,219	1,668,231
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2004											38,052
סך כל ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2014											1,706,283

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 (***) עודף בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הרביעית (הראשונה לאחר שחרור הצבירה) להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'5. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה:
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014:

שנת חיתום							
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
אלפי ש"ח							
361,303	397,345	383,037	398,085	421,492	469,369	486,641	פרמיות ברוטו
50,694	80,803	35,100	54,618	11,137	2,658	2,424	רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
-	-	-	-	72,653	36,705	33,735	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
69,461	84,189	44,347	62,991	45,727	23,814	8,444	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג'6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות:
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014:

שנת חיתום							
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
אלפי ש"ח							
239,728	235,083	229,702	225,141	259,417	282,318	311,041	פרמיות ברוטו
24,786	23,494	14,596	(3,711)	(19,316)	(21,194)	(34,159)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
-	-	-	-	21,353	27,862	33,856	עודף הכנסות על הוצאות בשייר
46,998	30,278	21,135	20,308	14,988	9,270	3,765	השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

(*) הרווח (הפסד) המצטבר בגין שנות החיתום כולל את הרווח (ההפסד) בגין פעילות שלא נכללה בחישוב העתודות.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג'7. הרכב רווח כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
22,589	(8,665)	(7,231)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות
2009	2010	2011	שנת חיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
133,974	27,560	49,637	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
83,870	39,539	10,281	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים קודמות
30,554	5,834	16,145	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות
<u>270,987</u>	<u>64,268</u>	<u>68,832</u>	סה"כ רווח כולל שדווח

ג'8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
101	(14,671)	(29,231)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות
2009	2010	2011	שנת חיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
43,102	36,572	15,057	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדיווח
5,368	4,577	(21,320)	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים קודמות
(13,344)	(10,740)	(4,857)	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות
<u>35,227</u>	<u>15,738</u>	<u>(40,351)</u>	סה"כ רווח (הפסד) כולל שדווח

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						נתונים ליום 31 בדצמבר, 2014	
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
			2004 משנת				
			תלוי	שאינו תלוי	עד שנת	עד שנת	
			תשואה	תשואה	2003	1990	*)
סה"כ	קבוצתי	פרט	באלפי ש"ח				
169,933	-	-	169,933	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית:
							התחייבויות בגין חוזי ביטוח:
							קצבה ללא מקדמים מובטחים
							קצבה עם מקדמים מובטחים:
7,315,562	-	-	-	-	5,390,276	1,925,286	עד חודש מאי 2001
4,759,187	-	-	3,696,262	-	1,062,925	-	מחודש יוני 2001
703,059	-	-	53,509	188,122	236,372	225,056	קצבה בתשלום
6,725,874	-	-	802,201	-	3,959,612	1,964,061	הוני (ללא אופציה לקצבה)
1,152,084	40,554	330,219	348,413	-	357,020	75,878	מרכיבי סיכון אחרים
20,825,699	40,554	330,219	5,070,318	188,122	11,006,205	4,190,281	סה"כ בגין חוזי ביטוח
3,370,444	-	-	3,361,512	1,310	3,067	4,555	התחייבויות בגין חוזי השקעה
24,196,143	40,554	330,219	8,431,830	189,432	11,009,272	4,194,836	סה"כ בביטוח חיים
-							(ב) לפי חשיפה פיננסית:
5,191,670	40,554	300,873	348,384	189,432	182,065	4,130,362	שאינו תלוי תשואה
19,004,473	-	29,346	8,083,446	-	10,827,207	64,474	תלוי תשואה
24,196,143	40,554	330,219	8,431,830	189,432	11,009,272	4,194,836	סה"כ

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הינם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						נתונים ליום 31 בדצמבר, 2013	
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			2004 משנת				
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי		עד שנת 2003	עד שנת 1990 *)	
			תשואה	שאינו תלוי			
באלפי ש"ח							
54,709	-	-	54,709	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח: קצבה ללא מקדמים מובטחים
6,802,997	-	-	-	-	4,993,567	1,809,430	קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001
4,017,390	-	-	3,044,021	126	973,243	-	מחודש יוני 2001
577,507	-	-	27,307	191,329	172,804	186,067	קצבה בתשלום
6,587,770	-	-	706,513	-	3,850,296	2,030,961	הוני (ללא אופציה לקצבה)
1,161,123	42,552	349,345	328,966	-	366,790	73,470	מרכיבי סיכון אחרים
19,201,496	42,552	349,345	4,161,516	191,455	10,356,700	4,099,928	סה"כ בגין חוזי ביטוח
2,040,575	-	-	2,032,014	759	3,117	4,685	התחייבויות בגין חוזי השקעה
21,242,071	42,552	349,345	6,193,530	192,214	10,359,817	4,104,613	סה"כ בביטוח חיים
5,112,959	42,552	319,630	328,708	192,214	189,103	4,040,752	(ב) לפי חשיפה פיננסית: שאינו תלוי תשואה
16,129,112	-	29,715	5,864,822	-	10,170,714	63,861	תלוי תשואה
21,242,071	42,552	349,345	6,193,530	192,214	10,359,817	4,104,613	סה"כ

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הינם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות).

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014		
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה		
75,550	-	-	-	-	41,342	34,208
1,372,966	-	-	989,752	2,947	352,959	27,308
637,806	22,621	361,026	59,011	-	178,519	16,629
2,086,322	22,621	361,026	1,048,763	2,947	572,820	78,145
1,629,957	-	-	1,629,209	566	126	56
359,293	-	-	80,967	16,981	164,312	97,033
3,006,472	9,247	132,087	1,296,726	5,634	1,291,127	271,650
100,045	-	-	99,705	46	199	95
54,281	12,727	40,619	(54,312)	11,179	8,882	35,186
32,763	428	1,801	4,145	2,643	2,059	21,687
87,044	13,155	42,420	(50,167)	13,822	10,941	56,873
176,247	-	51,157	124,241	-	815	34
223,476	-	-	217,833	2,947	2,509	187
89,611	-	-	89,611	-	-	-
1,492,648	-	-	1,492,648	-	-	-
172,395	-	-	172,395	-	-	-
88,110	-	-	59,041	-	27,660	1,409

פרמיות ברוטו:
 מסורתי/מעורב
 מרכיב החיסכון
 אחר
 סה"כ
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
 רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (2)
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
 פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
 העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (ד)
 העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (ד)

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר, 2013

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004				
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
87,091	-	-	-	-	-	47,155	39,936
1,211,993	-	-	826,449	891	353,899	30,754	
628,308	21,428	331,895	70,779	-	183,166	21,040	
1,927,392	21,428	331,895	897,228	891	584,220	91,730	
846,829	-	-	846,725	2	83	19	
311,327	-	-	60,787	4,345	193,931	52,264	
3,290,938	22,351	163,454	1,275,647	9,673	1,520,432	299,382	
110,538	-	-	109,717	41	483	297	
154,768	(1,770)	8,190	(119,587)	2,764	199,078	66,093	
(13,110)	(159)	(1,032)	(1,633)	(405)	(1,021)	(8,860)	
141,658	(1,929)	7,158	(121,220)	2,359	198,057	57,233	
226,049	791	63,215	160,730	-	1,282	31	
132,746	-	-	127,424	1,540	3,698	84	
46,835	-	-	46,835	-	-	-	
775,813	-	-	775,813	-	-	-	
92,777	-	-	92,777	-	-	-	
82,214	-	-	55,724	-	24,120	2,370	

פרמיות ברוטו:
 מסורתי/מעורב
 מרכיב החיסכון
 אחר
 סה"כ
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
 הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח – עסק חדש (2)
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
 פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה – עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
 העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (ד)
 העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (ד)

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012	
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004				עד שנת 1990 (1)	עד שנת 2003
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
105,445	-	-	-	-	-	53,478	51,967
1,067,615	-	-	673,544	-	-	364,268	29,803
613,323	19,025	310,190	79,121	-	-	186,056	18,931
1,786,383	19,025	310,190	752,665	-	-	603,802	100,701
351,677	-	-	351,568	6	84	84	19
224,082	-	-	47,646	11,293	69,761	69,761	95,383
3,128,104	9,342	143,032	1,022,584	23,826	1,595,678	1,595,678	333,641
95,413	-	-	92,597	25	2,681	2,681	109
(67,494)	8,080	15,335	(42,743)	(14,786)	(47,063)	(47,063)	13,683
(340)	-	-	-	-	(340)	(340)	-
(67,834)	8,080	15,335	(42,743)	(14,786)	(47,403)	(47,403)	13,683
68,572	851	3,509	7,332	4,295	4,951	4,951	47,634
738	8,931	18,844	(35,411)	(10,491)	(42,452)	(42,452)	61,317
9,639							
10,377							
256,577	-	61,857	193,094	-	1,528	1,528	98
104,747	-	-	99,533	-	4,702	4,702	512
12,976	-	-	12,976	-	-	-	-
292,775	-	-	292,775	-	-	-	-
70,194	-	-	70,194	-	-	-	-
90,037	-	-	58,953	-	29,350	29,350	1,734

פרמיות ברוטו:
 מסורתי/מעורב
 מרכיב החיסכון
 אחר
 סה"כ
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
 קיזוזים והתאמות
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים לאחר קיזוזים והתאמות
 רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 רווח כולל מפנסיה
 סה"כ רווח כולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (2)
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
 פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
 העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (ד)
 העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (ד)

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
 - (2) הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשונתת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
 - (3) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
- המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ג. מידע אודות תשואה ודמי ניהול בגין התחייבויות תלויות תשואה

דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			תשואה שנתית ממוצעת		תשואה שנתית נומינלית ברוטו						
			נומינלית 5 שנים								
2012	2013	2014	אחרי דמי ניהול	לפני דמי ניהול	2010	2011	2012	2013	2014		
באלפי ש"ח			באחוזים								
69,761	193,931	164,311	5.80	7.18	11.63	(5.67)	12.39	11.80	6.91	קרן י'	
34,651	44,062	58,387	5.83	7.18	11.50	(5.57)	12.39	11.80	6.91	מסלול כללי בפוליסות החל משנת 2004	
12,995	16,725	22,580								אחר	
117,407	254,718	245,278								סך הכל	

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ד. מידע אודות העברות כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
			העברות לחברה מגופים אחרים:
46,927	52,880	108,160	העברות מחברות ביטוח אחרות
12,632	10,900	4,760	העברות מקרנות פנסיה
10,635	28,997	59,475	העברות מקופות גמל
70,194	92,777	172,395	סך הכל העברות לחברה
			העברות מהחברה לגופים אחרים:
53,927	51,647	38,052	העברות לחברות ביטוח אחרות
17,020	13,277	19,976	העברות לקרנות פנסיה
19,090	17,290	30,082	העברות לקופות גמל
90,037	82,214	88,110	סך הכל העברות מהחברה
(19,843)	10,563	84,285	העברות נטו

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

א. פירוט ההתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

הנתונים הכלולים בכל אחד מהטורים בטבלאות שלהלן הינם בגין הפוליסה העיקרית והכיסויים הנוספים המצורפים אליה.

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
63,823	-	-	-	63,823	תלוי תשואה
1,020,876	15,044	292,553	904	712,375	אינו תלוי תשואה
1,084,699	15,044	292,553	904	776,198	סה"כ

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
57,539	-	-	-	57,539	תלוי תשואה
788,406	36,562	230,337	1,927	519,580	אינו תלוי תשואה
845,945	36,562	230,337	1,927	577,119	סה"כ

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות (אשתקד - זהה) ולזמן קצר הינו דמי מחלה (אשתקד - עובדים זרים).

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ב. פירוט ההתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
286	-	-	286	-	קצבה בתשלום
1,084,413	15,044	292,553	618	776,198	מרכיבי סיכון אחרים
1,084,699	15,044	292,553	904	776,198	סה"כ

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	אחר (*)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
52,448	-	-	683	51,765	קצבה בתשלום
793,497	36,562	230,337	1,244	525,354	מרכיבי סיכון אחרים
845,945	36,562	230,337	1,927	577,119	סה"כ

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות (אשתקד - זהה) ולזמן קצר הינו דמי מחלה (אשתקד - עובדים זרים).

ג. פירוט התוצאות לפי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
531,973	(* 73,828)	(* 386,451)	960	70,734	פרמיות ברוטו
5,588	(535)	3,108	1,475	1,540	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
7,187	(91)	2,313	9	4,956	רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
12,775	(626)	5,421	1,484	6,496	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
73,240	-	68,293	-	4,947	פרמיה משוננת - עסק חדש

(* מתוך זה, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 343,197 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 43,253 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ג. פירוט התוצאות לפי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
485,905	(* 90,648)	(* 329,063)	1,144	65,050	פרמיות ברוטו
31,355	(117)	14,666	1,033	15,773	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(2,987)	(219)	(407)	(6)	(2,355)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
28,368	(336)	14,259	1,027	13,418	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
63,028	-	57,015	-	6,013	פרמיה משוננת - עסק חדש

(* מתוך זה, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 274,236 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 54,827 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
434,842	(* 67,612)	(* 303,813)	1,206	62,211	פרמיות ברוטו
64,792	(23)	64,462	1,721	(1,368)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
17,801	649	2,331	53	14,768	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
82,593	626	66,793	1,774	13,400	סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
44,876	-	38,918	-	5,958	פרמיה משוננת - עסק חדש

(* מתוך זה, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 260,065 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 43,749 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

באור 20: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וחוזי ביטוח בריאות, ברוטו

ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (*)			
	אלפי ש"ח	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
865,346	18,607,431	1,351,098	17,256,333	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
16,087	1,507,513	110,539	1,396,974	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
39,021	2,319,464	846,829	1,472,635	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(1,188,629)	(265,742)	(922,887)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה שינויים בגין שינוי בהנחות (4)
(67,661)	24,758	-	24,758	סיווג מחדש של תוכניות השקעה שינויים אחרים (3)
-	-	(2,149)	2,149	
(6,848)	(28,466)	-	(28,466)	
845,945	21,242,071	2,040,575	19,201,496	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013
10,609	979,282	100,045	879,237	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
47,584	3,247,362	1,629,957	1,617,405	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(1,357,392)	(400,133)	(957,259)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה שינויים בגין שינוי בהנחות (4)
169,313	131,573	-	131,573	סיווג מחדש של מגזרי פעילות שינויים אחרים (3)
31,377	(31,377)	-	(31,377)	
(20,129)	(15,376)	-	(15,376)	
1,084,699	24,196,143	3,370,444	20,825,699	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014

ליום 31 בדצמבר		אלפי ש"ח	(*) הרכב (ברוטו):
2013	2014		
5,112,959	5,191,670		חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
16,129,112	19,004,473		חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
21,242,071	24,196,143		

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
 2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
 3. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על-פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. בביטוח בריאות, עיקר הסכום הנכלל בסעיף זה מהווה שינוי אומדן אקטוארי, הנובע מההפרש בין התוצאות בפועל ובין הערכה לתחילת השנה.
 4. לעניין ההנחות העיקריות המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 36(5)א' (2) להלן.
- התנועה בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה אינה כוללת התייחסות לפוליסות שהונפקו ובוטלו בשנת הדוח.

באור 21: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה). בנוסף, על הכנסות החברה, המסווגת כ-"מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מע"מ התשל"ו-1975, חלים מס רווח ומס שכר.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על החברה והחברות המוחזקות חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - החוק). על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול תיאום התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

א. הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח בישראל לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2012. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

- הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של 6 שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בדוחות הכספיים.
 - ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.
 - מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה.
- טרם נחתם הסכם לשנות המס 2013 ו-2014. הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח (המשך)

ב. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007), התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007 נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ליום 31 בדצמבר, 2006 יתרת העתודה הקיימת בחברה היוותה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון בשייר העצמי.

ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שנה	שעור מס חברות	שעור מס רווח	שעור מס כולל במוסדות כספיים
	%		
2012	25.0	16.33 (*)	35.53
2013	25.0	17.58 (*)	36.22 (**)
2014 ואילך	26.5	18.00	37.71

(* שיעור מס משוקלל.
(**) לעומת שיעור מס של 35.9% ערב פרסום התיקון.

ג. שומות מס

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2011. השומות של חברות מאוחדות אחרות לשנות המס עד וכולל 2010 נחשבות כסופיות.

ד. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לחברה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר, 2014 לסך של כ- 162,984 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2013 - 176,550 אלפי ש"ח). בגין יתרות אלה ובגין הפרשים זמניים אחרים הניתנים לניכוי, נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים כמפורט בסעיף ח' להלן.

ג. החלטת מיסוי

בחודש פברואר 2012 נחתמה החלטת מיסוי, אשר על פיה אושר המיזוג לצרכי מס של החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (לשעבר - הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ) (להלן - הבנק) לתוך החברה החל מיום 1 באפריל, 2011. כמו כן, הותרו לחברה הפסדים צבורים לצרכי מס של הבנק בסך כ- 344 מיליוני ש"ח וזאת בהתאם לסעיף 103 לפקודת מס הכנסה.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

1. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
51,356	92,898	11,991	מסים שוטפים
(28,089)	50,463	26,872	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם סעיף ח' להלן
(254)	(5,503)	(387)	הטבת מס בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)
-	1,667	-	התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
<u>23,013</u>	<u>139,525</u>	<u>38,476</u>	

2. מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לסעיפי רווח (הפסד) כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
83,035	(6,058)	15,549	נכסים פיננסיים זמינים למכירה
(2,749)	974	3,000	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(1,049)	(4,613)	8,018	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
-	2,613	-	התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
<u>79,237</u>	<u>(7,084)</u>	<u>26,567</u>	

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים

ההרכב:

הוצאות
רכישה

נדחות
בביטוח
חיים

רכוש

קבוע

ונדל"ן

להשקעה

הפסדים
לצרכי

מס

הפרשות
לחובות

מסופקים

הטבות
לעובדים

אחרים

סה"כ

אלפי ש"ח

								יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2013
(94,593)	(8,129)	26,169	36,368	(54,889)	(35,845)	78,740	(137,007)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(50,463)	(535)	3,631	(1,614)	(9,624)	1,967	(36,156)	(8,132)	שינויים אשר נזקפו לרווח הכולל ולהון
9,697	4,613	(974)	-	6,058	-	-	-	השפעת השינוי בשיעורי המס
(4,280)	(823)	1,220	1,834	(2,531)	(1,767)	4,695	(6,908)	העברה לחברה האם
(1,079)	(1,079)	-	-	-	-	-	-	יציאה מאיחוד
10,040	6,864	(2,079)	-	4,237	1,511	(493)	-	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013
(130,678)	911	27,967	36,588	(56,749)	(34,134)	46,786	(152,047)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(26,872)	(13,215)	711	(4,243)	(118)	1,737	(3,595)	(8,149)	שינויים אשר נזקפו לרווח הכולל ולהון
(26,567)	(8,018)	(3,000)	-	(15,549)	-	-	-	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014
(184,117)	(20,322)	25,678	32,345	(72,416)	(32,397)	43,191	(160,196)	

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים (המשך)

ההרכב: (המשך)

המסים הנדחים מוצגים בדוחות המאוחדים על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
189	179
(130,867)	(184,296)
(130,678)	(184,117)

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ט. מס תאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ליום		
31 בדצמבר		
2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
222,643	408,235	109,111
35.53%	36.22%	37.71%
77,481	146,242	40,148
1,346	1,804	1,516
(3,449)	(3,778)	(3,164)
(543)	111	(67)
(541)	-	-
39	(26)	-
(50)	-	-
-	1,667	-
739	314	-
(254)	(5,503)	(387)
(53,561)	-	-
1,806	(1,306)	430
23,013	139,525	38,476
10.34%	34.18%	35.26%

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף ב לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים: הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס הכנסות פטורות הפרשים בבסיס המדידה הפרשים זמניים בגינם לא נזקפו מסים נדחים גידול (קיטון) בהפסדים לצורכי מס בגינם לא נזקפו מסים נדחים ניצול הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר עדכון מסים נדחים בגין שינויי חקיקה עדכונים שוטפים של יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים) הטבת מס שנוצרה במיזוג אחרים מסים על ההכנסה שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים מתבצע על-פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו אשר יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על-ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת או כתוכנית הפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

1. תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פי הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
20,179	22,964	23,779

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכניות להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על-ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על-ידי הקבוצה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה מפקידה הקבוצה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

2. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2014

רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד					
תשואה על נכסי תוכנית למעט						סה"כ					
יתרה	הפקדות	השפעה	רווח (הפסד) סה"כ	רווח אקטוארי	רווח (הפסד) אקטוארי	סקומים	הוצאות	עלות	שירות	יתרה	
ליום 31	שהופקדו	על רווח	אקטוארי	בגין	בגין שינויים	שהוכרו	שנזקפו	ריבית	שירות	ליום 1	
בדצמבר	על ידי	כולל	סטיות	בהנחות	בהנחות	בהוצאות	לרווח או	ריבית	שירות	בינואר	
2014	המעביד	אחר	בניסיון	הפיננסיות	הדמוגרפיות	ריבית נטו	הפסד	נטו	שוטף	2014	
אלפי ש"ח											
153,938	-	9,449	-	4,666	4,783	(6,726)	14,610	6,328	8,282	155,503	התחייבות להטבה מוגדרת
31,482	3,744	(1,494)	58	(360)	(884)	(308)	(1,461)	1,226	1,226	-	שווי הוגן של נכסי תוכנית
122,456	(3,744)	7,955	58	4,306	3,899	(308)	(5,265)	13,384	5,102	8,282	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

2. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2013

		רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות שנקפו לרווח או הפסד					
		תשואה על נכסי תוכנית למעט סכומים שהוכרו					סה"כ הוצאות					יתרה
		רווח	רווח	רווח	רווח	רווח	סה"כ הוצאות					ליום 1
		סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	הוצאות	הוצאות	עלות	שירות	שופף	2013
יתרה	הפקדות	השפעה	אקטוארי	בגין	שינויים	תשלומים	לרווח או	ריבית	שירות	שופף	2013	
ליום 31	שהופקדו	על רווח	בגין	שינויים	בהנחות	מהתוכנית	הפסד	נטו	שופף	שופף	2013	
בדצמבר	על ידי	כולל	סטיות	הפיננסיות	ריבית נטו	מהתוכנית	הפסד	נטו	שופף	שופף	2013	
2013	מאיחוד	אחר	בניסיון	הפיננסיות	ריבית נטו	מהתוכנית	הפסד	נטו	שופף	שופף	2013	
אלפי ש"ח												
155,503	(13,096)	-	3,033	2,073	960	-	(7,648)	17,441	6,221	11,220	161,839	התחייבות להטבה מוגדרת
29,467	(10,982)	4,271	(734)	(259)	127	(602)	(1,570)	1,151	1,151	-	37,331	שווי הוגן של נכסי תוכנית
126,036	(2,114)	(4,271)	2,299	1,814	1,087	(602)	(6,078)	16,290	5,070	11,220	124,508	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

2. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(ב) ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
%		
4.6	4.2	שיעור ההיוון *
5.1	4.5	שיעור עליית שכר צפויה

* שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה (אשתקד - אגרות חוב ממשלתיות).

בחדש נובמבר 2014, פרסם סגל רשות ניירות ערך את עמדה חשבונאית מספר 1-21 בדבר קיומו של שוק עמוק באגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה בישראל (להלן - העמדה), וזאת לצורך קביעת שיעור ההיוון של מחויבויות להטבה מוגדרת והטבות אחרות לטווח ארוך הנקובות בשקל בהתאם ל- IAS 19. על פי העמדה, יש לטפל במעבר משימוש בשיעור תשואה של אגרות חוב ממשלתיות (3.1%) לשיעור תשואה של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה (4.2%) בדרך של מכאן ולהבא כשינוי אומדן חשבונאי.

השפעת השינוי בשיעור ההיוון הינה קיטון בהתחייבות בשל תוכנית להטבה מוגדרת בסך של 14,840 אלפי ש"ח, גידול במסים הנדחים ליום 31 בדצמבר, 2014 בסך של כ- 5,596 אלפי ש"ח, וגידול ברווח כולל אחר בסך של 9,244 אלפי ש"ח.

(ג) סכומים, עיתוי ואי וודאיות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת	
ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה מעבר להנחות האקטואריות

השינוי כתוצאה מ:

16,563	13,253	עליית שכר בשיעור של 1%
(12,080)	(9,970)	ירידת שכר בשיעור של 1%

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי התכנית מעבר להנחות האקטואריות

השינוי כתוצאה מ:

(12,323)	(10,264)	עליית שיעור ההיוון של 1%
16,401	13,302	ירידת שיעור ההיוון של 1%

באור 23: - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
89,133	75,419	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
11,063	16,230	הוצאות לשלם
79,466	79,395	ספקים ונותני שירותים
17,896	28,414	מוסדות ורשויות ממשלתיות
4,984	6,445	חברות קשורות
65,576	47,216	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
384,779	317,996	פקדונות של מבטחי משנה
76,962	103,893	חשבונות אחרים
461,741	421,889	סך כל חברות ביטוח ותווכני ביטוח
235,889	233,234	סוכני ביטוח
173,277	174,656	מבוטחים ועמיתים
10,898	12,633	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
81,479	192,515	פרמיה מראש (ראה באור 4.ד.38. להלן)
20,619	4,202	קרנות פנסיה
28,040	-	זכאים בגין עיסקאות פיננסיות
11,308	16,823	אחרים
<u>1,291,369</u>	<u>1,309,071</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 36(2)(ה').

באור 24 - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 36 בדבר ניהול סיכונים.

א. פרוט התחייבויות פיננסיות

31 בדצמבר			
2013	2014	2013	2014
שווי הוגן (**)		ערך בספרים	
אלפי ש"ח			

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

844,010	927,452	747,997	838,015	כתבי התחייבות נדחים (*)
311,908	305,187	278,916	278,395	שטרי הון שהונפקו לחברה האם
20,280	11,705	8,678	5,231	פיקדון צובר ריבית
1,176,198	1,244,343	1,035,591	1,121,641	

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

19,022	191,996	19,022	191,996	נגזרים
1,195,220	1,436,339	1,054,613	1,313,637	סך התחייבויות פיננסיות
597,010	756,762	509,881	669,731	מזה כתבי התחייבות נדחים (*) המהווים הון משני

(**) השווי ההוגן של תעודות ההתחייבות הנסחרות בבורסה בתל-אביב מבוסס על מחירן בבורסה לתאריך הדיווח. השווי ההוגן של תעודות ההתחייבות שאינן נסחרות נקבע במודל DCF, תוך שימוש בשיעור ההיוון המשקף את שיעור הריבית של המנפיק לתום תקופת הדיווח.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

(1) פרטים נוספים

סוג התחייבות	מועד הנפקה	סכום הלוואה מקורי	גורם מנפיק	דירוג החוב והחברה המדרגת	תנאי הצמדה	סחירות	סוג ריבית	ערך בספרים		ריבית שנתית	ש"ח	תדירות תשלום קרן וריבית	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	זכות לפידיון מוקדם	הערות
								2013	2014							
								31 בדצמבר								
								2013	2014							
								אלפי ש"ח								
כתבי התחייבות נדחים	יולי 2001	60,000	החברה	ללא דירוג	צמודי מדד	לא סחירים	קבועה	17,177	8,217	5.84		שנתית	2006-2015	2002-2015	-	-
כתבי התחייבות נדחים	מאי, ספטמבר 2004	288,000	החברה	מדרוג - Aa2	צמודי מדד	לא סחירים	קבועה	129,727	62,611	5.45		שנתית	2010-2015	2005-2015	-	(א)
כתבי התחייבות נדחים	מאי 2007, מאי 2008	400,000	מנורה גיוס הון	מדרוג - Aa2	צמודי מדד	סחירים	קבועה	450,426	399,447	4.05		שנתית ריבית-ריבית-חצי	2012-2022	2008-2022	-	(ב), (ג)
כתבי התחייבות נדחים	אוקטובר 2011	200,000	מנורה גיוס הון	מדרוג - Aa3	צמודי מדד	לא סחירים	קבועה	246,680	253,060	4.65		שנתית	10/2024	2012-2024	(ד)	(ה), (ו)
כתבי התחייבות נדחים	אפריל 2014, יולי, ספטמבר 2010	203,000	מנורה גיוס הון	מדרוג - A1	צמודי מדד	לא סחירים	קבועה	-	204,117	3.30		שנתית	10/2030	2014-2030	(ז)	(ח), (ט)
שטרי הון לחברה האם	מרס 2012	47,645	החברה	ללא דירוג	צמודי מדד	לא סחירים	קבועה	311,908	305,187	5.30		שנתית	7/2059	2011-2059	(י)	(י)
פיקדון צובר ריבית				ללא דירוג	צמודי מדד	לא סחיר	קבועה	20,280	11,705	4.50		(יא)	(יא)	(יא)	-	-
								<u>1,176,198</u>	<u>1,244,343</u>							
								<u>1,035,591</u>	<u>1,121,641</u>							

(א) בחודש דצמבר 2012 הורידה מדרוג את דירוג כתבי ההתחייבות ל- Aa3 עם אופק יציב. בחודשים ינואר 2014 ומרס 2015, פרסמה מדרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג כאמור ללא שינוי.

(ב) בחודש דצמבר 2012 הודיעה מדרוג כי היא מורידה את דירוג כתבי ההתחייבות לדירוג Aa3 עם אופק יציב. בחודשים ינואר 2014 ומרס 2015, פרסמה מדרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג כאמור ללא שינוי.

(ג) תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות הופקדה בחברה, לשימושה, על-פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על-פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות מהווים הון משני נחות בחברה.

(ד) למנורה גיוס הון אפשרות לפידיון מוקדם בשנת 2021, בהתקיים אחד מהתנאים הבאים: (1) במקביל לפידיון המוקדם של כתבי ההתחייבות, תנפיק מנורה גיוס הון מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה; או (2) באישור מראש של המפקח ובתנאים שיקבע. ככל שמנורה גיוס הון לא תנצל את זכותה לפרעון מוקדם, תשולם תוספת ריבית למחזיקי כתבי ההתחייבות על הריבית אותה נושאים כתבי ההתחייבות באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפידיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפרעון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. תוספת הריבית כאמור תעמוד על שיעור של 1.235%. כמו כן, יידחו תשלומי הקרן ו/או הריבית, אשר במועד הקובע לתשלומם תתקיימנה "נסיבות משהות", כהגדרתן בשטר הנאמנות. תשלומים אלו יידחו עד שתחלנה להתקיים "הנסיבות המשהות" וזאת לא יותר משלוש שנים ממועד פרעון הקרן ו/או הריבית. תשלומי קרן וריבית אשר נדחו כאמור, ימשיכו לצבור הפרשי הצמדה וריבית בשיעור הריבית הנקובה בגין כתבי ההתחייבות כמפורט בשטר הנאמנות.

(ה) בחודש דצמבר 2012 דורגו כתבי ההתחייבות על ידי מדרוג בדירוג A1, עם אופק יציב. בחודשים ינואר 2014 ומרס 2015, פרסמה מדרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג כאמור ללא שינוי.

(ו) תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות הופקדה בחברה, לשימושה, על-פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על-פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות מהווים הון משני מורכב בחברה.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת (המשך)

(1) פרטים נוספים (המשך)

- (ז) למנורה גיוס הון אפשרות לפדיון מוקדם בשנת 2027 בהתקיים אחד מהתנאים הבאים: (1) במקביל לפדיון המוקדם של כתבי ההתחייבות הנדחים, תנפיק מנורה גיוס הון מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה; או (2) באישור מראש של המפקח ובתנאים שיקבע. ככל שמנורה גיוס הון לא תנצל את זכותה לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית למחזיקי כתבי ההתחייבות הנדחים, על הריבית אותה נושאים כתבי ההתחייבות הנדחים באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפדיון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. תוספת הריבית כאמור תעמוד על שיעור של 0.94%. כמו כן, יידחו תשלומי הקרן ו/או הריבית בגין כתבי ההתחייבות הנדחים, אשר במועד הקובע לתשלומם תתקיימנה "נסיבות משהות" כהגדרתן בחוזר המפקח מחודש אוגוסט 2011 לעניין "הרכב הון עצמי מוכר של מבטח".
- (ח) בחודש מרס 2015, פרסמה מדרוג דוח מעקב ובו הותירה את הדירוג שניתן בחודש אפריל 2014 ללא שינוי.
- (ט) לחברה אופציה לפרעון מוקדם לאחר עשר שנים ולאחר מכן, מידי חמש שנים.
- (י) שטרי ההון מהווים הון ראשוני מורכב בחברה.
- (יא) הפיקדון התקבל ממוכרת החברה לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ (לשעבר הבנק לפיתוח התעשייה בע"מ) (להלן - המוכרת), להבטחת גביית האשראי בגין הלוואות שהבנק נתן בעבר. יתרת הפיקדון והריבית שנצברה בגינו נפרעים מידי חודש בדרך של העברת סכומי הגביה למוכרת, בגין הלוואות שנתן הבנק בעבר.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת (המשך)

(2) פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר	
2013	2014
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	
4.76	4.46

בסיס הצמדה:

צמוד מדד

(3) מועדי פרעון

31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
137,758	136,781
115,688	43,612
43,716	43,433
43,538	43,521
694,891	854,294
1,035,591	1,121,641

שנה ראשונה

שנה שניה

שנה שלישית

שנה רביעית

שנה חמישית ואילך

סה"כ

(4) הוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת הוצאות ההנפקה הנדחות שטרם הופחתו ליום 31 בדצמבר, 2014 הינה בסך של כ- 2,507 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2013 - 2,195 אלפי ש"ח). הוצאות ההנפקה הנדחות מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

ג. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן

שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד בחלוקה לרמות:

31 בדצמבר, 2014			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
191,996	-	182,764	9,232
927,452	-	528,005	399,447
305,187	-	305,187	-
11,705	-	11,705	-
1,244,343	-	844,896	399,447

נגזרים (*)

התחייבויות המוצגות בעלות מופחתת אשר ניתן גילוי לשוויין ההוגן:

כתבי התחייבות נדחים

סטרי הון שהונפקו לחברה האם

פיקדון צובר ריבית

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן (המשך)

שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד בחלוקה לרמות: (המשך)

31 בדצמבר, 2013			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
19,022	-	13,651	5,371
נגזרים (*)			
<u>התחייבויות המוצגות בעלות מופחתת אשר ניתן גילוי לשוויין ההוגן:</u>			
844,010	-	393,584	450,426
כתבי התחייבות נדחים			
311,908	-	311,908	-
סטרי הון שהונפקו לחברה האם			
20,280	-	20,280	-
פיקדון צובר ריבית			
1,176,198	-	725,772	450,426

(*) להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
58,087	(700,297)
מטבע חוץ	
-	(184,838)
ריבית	

באור 25: - פרמיות שהורווחו בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,968,229	118,093	2,086,322	פרמיות בביטוח חיים
418,928	113,045	531,973	פרמיות בביטוח בריאות
1,713,823	481,230	2,195,053	פרמיות בביטוח כללי
4,100,980	712,368	4,813,348	סה"כ פרמיות
(101,034)	50,168	(50,866)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,999,946</u>	<u>762,536</u>	<u>4,762,482</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,803,524	123,868	1,927,392	פרמיות בביטוח חיים
372,780	113,125	485,905	פרמיות בביטוח בריאות
1,471,823	680,979	2,152,802	פרמיות בביטוח כללי
3,648,127	917,972	4,566,099	סה"כ פרמיות
(111,541)	(33,308)	(144,849)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,536,586</u>	<u>884,664</u>	<u>4,421,250</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
1,670,614	115,769	1,786,383	פרמיות בביטוח חיים
331,550	103,292	434,842	פרמיות בביטוח בריאות
1,868,269	667,662	2,535,931	פרמיות בביטוח כללי
3,870,433	886,723	4,757,156	סה"כ פרמיות
(73,101)	(24,699)	(97,800)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>3,797,332</u>	<u>862,024</u>	<u>4,659,356</u>	סה"כ פרמיות שהורווחו

(*) עיקר השינוי נובע מפרמיות בענפי ביטוח כללי.

באור 26 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
-	2,288	3,205	רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
520,758	269,984	381,317	נכסי חוב סחירים
389,529	256,882	171,761	נכסי חוב שאינם סחירים
279,153	631,978	381,147	מניות
221,247	419,980	164,882	אחרות
6,348	(159)	1,073	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,417,035</u>	<u>1,580,953</u>	<u>1,103,385</u>	סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו
			רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים
			הכנסות מנדל"ן להשקעה:
1,515	3,952	5,945	שערוך נדל"ן להשקעה
6,754	6,991	6,783	הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
<u>8,269</u>	<u>10,943</u>	<u>12,728</u>	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
			רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:
59,898	133,974	101,623	נכסים פיננסיים זמינים למכירה (א)
21,921	44,421	(88,857)	נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
52,515	76,545	14,522	נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)
134,334	254,940	27,288	
466,506	426,465	410,759	הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
			הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
11,753	5,669	4,099	
(769)	(1,140)	(5,514)	הפסד מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
9,403	11,430	10,027	הכנסות מדיבידנד
<u>2,046,531</u>	<u>2,289,260</u>	<u>1,562,772</u>	סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון
<u>3,421</u>	<u>3,420</u>	<u>3,334</u>	(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

באור 26 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים נטו מהשקעות בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
24,497	87,939	103,155	רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
35,401	46,035	(1,532)	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
<u>59,898</u>	<u>133,974</u>	<u>101,623</u>	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
21,921	44,421	(88,857)	שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה לראשונה

ג. רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
58,306	79,578	4,042	רווחים נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
(5,791)	(3,033)	10,480	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
<u>52,515</u>	<u>76,545</u>	<u>14,522</u>	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות ויתרות חובה

באור 27: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
15,673	133,888	99,598
85,676	101,513	116,906
16,058	19,317	28,774
<u>117,407</u>	<u>254,718</u>	<u>245,278</u>

דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים (*)
 דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
 דמי ניהול בגין חוזי השקעה
 סה"כ הכנסות מדמי ניהול

(*) ראה באור 36(2)ב'.

באור 28: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
14,879	8,485	7,799
190,021	185,739	134,016
<u>204,900</u>	<u>194,224</u>	<u>141,815</u>

עמלת סוכנויות ביטוח
 עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה
 נדחות בגין ביטוח משנה
 סה"כ הכנסות מעמלות

באור 29: - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
-	312	302
(201)	295	169
332	-	-
333	49	9
<u>464</u>	<u>656</u>	<u>480</u>

הכנסות מתמלוגים
 רווח (הפסד) הון ממכירת רכוש קבוע
 הכנסות שכירות
 אחרות
 סה"כ הכנסות אחרות

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
			בגין חוזי ביטוח חיים:
			תביעות ששולמו ותלויות
319,321	349,137	374,348	מקרי מוות, נכות ואחרים
(61,274)	(61,313)	(65,717)	בניכוי ביטוח משנה
258,047	287,824	308,631	
561,839	550,714	523,224	פוליסות שנפדו
176,128	177,849	177,572	פוליסות שמועדן תם
25,954	32,138	41,955	גמלאות
1,021,968	1,048,525	1,051,382	סך כל התביעות
1,997,129	2,148,025	1,855,801	גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
113,059	129,856	128,819	גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
3,132,156	3,326,406	3,036,002	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר בגין חוזי ביטוח חיים
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
1,703,442	1,361,910	1,698,485	ברוטו
(391,761)	(365,097)	(493,969)	ביטוח משנה
1,311,681	996,813	1,204,516	בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:
416,818	231,609	512,973	ברוטו
(265,293)	(15,607)	(245,986)	ביטוח משנה
151,525	216,002	266,987	בשייר
4,595,362	4,539,221	4,507,505	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

באור 31 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
533,234	495,882	495,527	הוצאות רכישה:
254,930	239,037	236,088	עמלות רכישה
(81,390)	(105,677)	(47,387)	הוצאות רכישה אחרות
706,774	629,242	684,228	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
185,459	212,862	233,144	סה"כ הוצאות רכישה
10,226	1,645	1,390	עמלות שוטפות אחרות
902,459	843,749	918,762	הוצאות שיווק אחרות
6,378	6,710	7,596	סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
			לאחר השתתפות של חברות אחרות בהוצאות בסך

באור 32 - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
404,680	406,792	389,041	שכר עבודה ונלוות
102,587	130,588	142,991	פחת והפחתות
64,121	65,592	68,541	אחזקת משרדים ותקשורת
37,544	35,518	34,571	ייעוץ משפטי ומקצועי
84,452	59,617	59,390	מיכון (ללא פחת ושכר)
20,410	16,124	14,603	בנק
14,328	12,470	11,103	אחזקת רכב
38,198	30,008	26,529	אחרות
(38,500)	(29,153)	(27,633)	השתתפויות
727,820	727,556	719,136	סה"כ (*)
			בניכוי:
(88,913)	(89,894)	(92,862)	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
(265,156)	(240,682)	(237,478)	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
373,751	396,980	388,796	הוצאות הנהלה וכלליות
242,558	253,769	266,415	(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך
80,862	84,551	95,920	לאחר השתתפות של חברות אחרות בהוצאות הנהלה וכלליות בסך

באור 33: - תשלום מבוסס מניות

א. הוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים

להלן ההוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים בגין תוכניות תשלום מבוסס מניות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
287	1,302	(2,869)

סך ההוצאה שהוכרה מתוכנית תשלום מבוסס מניות המסולקת במזומן (ראה סעיף ג' להלן)

ב. תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר - מנכ"ל החברה)

1. פרטי התוכנית

ביום 27 באוגוסט, 2003 אישרו דירקטוריון החברה ולאחר מכן האסיפה הכללית שלה וכן ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה האם תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (במועד אישור התוכנית - מנכ"ל החברה) (להלן - התוכנית), כמפורט להלן:

במסגרת התוכנית הקצתה החברה לנאמן עבור יו"ר דירקטוריון החברה מניות מהוות 4% מהונה המונפק של החברה לאחר ההקצאה. המניות הוקצו ללא תמורה והינן זכאיות לכל דיבידנד או הטבה אחרת, שתחלק החברה ממועד אישור התוכנית. מניות אלה אינן ניתנות להעברה, מכירה או שעבוד.

הנאמן יעביר את המניות ליו"ר דירקטוריון החברה בעשר מנות שנתיות שוות, החל מתום שנה ממועד חתימת התוכנית. כמו כן, ממועד הזכאות, תהיה ליו"ר דירקטוריון החברה הזכות להמיר את מניות החברה למניות החברה האם, המהוות 4% מהונה של החברה האם לאחר ההמרה, כפוף להתאמות. לחברה האם הזכות לחייב את יו"ר דירקטוריון החברה להמיר את המניות כאמור לעיל.

שוויין ההוגן של המניות כאמור במועד הקצאתן הינו כ-44.7 מיליוני ש"ח. השווי ההוגן נמדד על-פי השווי בו נסחרו מניות החברה האם בבורסה לניירות ערך בתל-אביב במועד הקצאת המניות כאמור.

החברה והחברה האם קיבלו משלטונות המס אישור לתכנית בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, במסלול הכנסת עבודה.

תוכנית הקצאת המניות כוללת תנאים אשר בקרות אחד מהם יהיה יו"ר דירקטוריון החברה זכאי לכל המניות והפירות מהן באופן מיידי וכן ניתנה ליו"ר הדירקטוריון החברה האם הסמכות להקדים את זכאות יו"ר דירקטוריון החברה בגין המניות בכמות שלא תעלה על 20% מהמניות.

התכנית להקצאת המניות אושרה באסיפה הכללית של החברה האם ביום 19 בנובמבר, 2003 וקיבלה את כל האישורים הנדרשים לפי החוק.

2. שינוי בתוכנית

ביום 31 ביולי, 2008 אישרו ועדות הביקורת והדירקטוריונים של החברה והחברה האם שינוי בתכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה, שאושרה לראשונה ביום 27 באוגוסט, 2003 (להלן - התכנית המקורית) כמפורט להלן.

באור 33 - : תשלום מבוסס מניות (המשך)

ב. תוכנית להקצאת מניות ליו"ר דירקטוריון החברה (לשעבר - מנכ"ל החברה) (המשך)

2. שינוי התוכנית (המשך)

בוצעה המרה מיידית של מלוא מניות החברה, שהוחזקו אצל הנאמן עבור יו"ר דירקטוריון החברה, למניות החברה האם, המוחזקות גם הן על-ידי הנאמן לטובתו, וזאת בהתאם ליחס ההמרה הקבוע בתוכנית המקורית, כשהוא מחושב נכון לערב אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון כאמור, דהיינו נכון לתום יום המסחר של ה-30 ביולי, 2008 (להלן - ההמרה המיידית). מובהר בזאת, כי כתוצאה מההמרה המיידית לא חל כל שינוי במועדי ההבשלה של מנות המניות להן זכאי יו"ר דירקטוריון החברה על-פי התוכנית המקורית.

בנוסף, שונה מסלול המיסוי החל על המניות להן זכאי יו"ר דירקטוריון החברה, ממסלול פירותי למסלול הוני על-פי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, דהיינו: במקום מסלול ההקצאה הפירותי (מסלול הכנסת עבודה), כפי שנקבע בתוכנית המקורית, ימוסה יו"ר דירקטוריון החברה במועד המימוש (כהגדרתו בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה) על-פי המסלול ההוני. מובהר, כי תוכנית המניות על-פי המסלול ההוני כאמור מחליפה את התוכנית המקורית בתחולה לגבי שש המנות שטרם הבשילו על-פי התוכנית המקורית בלבד, למעט השינויים הנ"ל ימשיכו לחול תנאי התוכנית המקורית.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 24 באוגוסט, 2008 הנפיקה החברה האם סך של 1,696,518 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, כנגד קבלת מלוא יתרת מניות החברה שהוחזקו בנאמנות עבור יו"ר דירקטוריון החברה על-פי התוכנית המקורית וכתוצאה מכך עלה שיעור החזקות החברה האם בחברה ל-100%.

התוכנית הובשלה במלואה ביום 30 ביולי, 2013.

החל משנת 2012, מועסק יו"ר הדירקטוריון על ידי החברה האם ולפיכך ההוצאות בגין התשלום מבוסס מניות נרשמות בדוחות החברה האם.

ג. תוכנית להקצאת יחידות תגמול למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה

1. פרטי התוכנית

במסגרת תוכנית תגמול כוללת כמפורט בבאור 37 ג' להלן, הוקצו לנושאי משרה בחברה וכן למנכ"ל מבטחים פנסיה, יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. לא הוקצו יחידות תגמול לדירקטורים בחברה ולנושאי משרה אשר הינם צד קשור לבעל השליטה או שאינם חברי הנהלה. דירקטוריון החברה מופקד על ניהול תוכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תוכנית התגמול הכוללת, ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תוכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת הענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תוכנית הענקת יחידות התגמול.

יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהיא לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או אילו מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי ההפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן - סכום התגמול). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול הינו ממוצע מחיר מניית החברה האם בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את הקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה האם בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע.

יחידות התגמול יבשילו במספר מנות, על פני ארבע שנים ממועד אישור דירקטוריון החברה את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תבשיל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן.

באור 33: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. תוכנית להקצאת יחידות תגמול למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה (המשך)

1. פרטי התוכנית (המשך)

בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

החל משנת 2012, חלק מהניצעים מועסקים על ידי החברה האם, ולפיכך ההוצאות בגין תשלום מבוסס המניות נרשמות בדוחות החברה האם.

2. יתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים שהבשילה עד לתאריך הדיווח

31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
1,468	66	יתרת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים שהבשילה עד לתאריך הדיווח
253	-	סך שווי הטבה העתידי

3. השווי ההוגן של יחידות התגמול הוערך ביום ההענקה תוך שימוש במודל הבינומי. סך שווי הטבה לנושאי המשרה בקבוצה, בגין הענקת יחידות התגמול כאמור הינו כ- 84 אלפי ש"ח, המוכר על פני תקופת ההבשלה הצפויה.

עד למועד סילוק ההתחייבות, מודדת החברה מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בכל מועד דיווח, כאשר השינויים בשווי ההוגן מוכרים בדוח רווח והפסד.

להלן טבלה המציגה את הנתונים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של האופציות:

-	תשואת דיבידנד (%)
24% - 16%	תנודתיות צפויה במחיר המניה (%)
0.27% - 0.22%	שיעור ריבית חסרת סיכון (%)
0.1 - 0.96	משך החיים החזוי של יחידות התגמול (שנים)
33.97	מחיר מניה (ש"ח)

4. תנועה במהלך השנה

2013	2014	
יחידות		
804,438	465,215	יתרה ליום 1 בינואר
(339,223)	(295,603)	יחידות תגמול שפקעו במהלך השנה
465,215	169,612	יתרה ליום 31 בדצמבר

5. הממוצע המשוקלל של יתרת אורך החיים החזוי של יחידות התגמול ליום 31 בדצמבר, 2014, הינו 0.96 שנים (ליום 31 בדצמבר, 2013 - 1.4 שנים).

באור 34 - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	2014
אלפי ש"ח		
53,248	49,425	34,933
17,653	19,289	13,764
11,174	9,862	6,836
6,029	13,720	4,836
1,979	2,181	618
90,083	94,477	60,987

הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער בגין:
 כתבי התחייבות נדחים
 שטרי הון שהונפקו לחברה האם
 מבטחי משנה
 פיקדון צובר ריבית
 אחרות
 סך הכל הוצאות מימון

באור 35 - רווח למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה לשנת 2014 התבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 69,877 אלפי ש"ח (לשנת 2013 - רווח בסך 267,897 אלפי ש"ח, לשנת 2012 - רווח בסך 204,880 אלפי ש"ח, רווח מפעילויות נמשכות בסך 198,965 אלפי ש"ח ורווח מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים בסך 5,915 אלפי ש"ח) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור בסך של 230,869 אלפי מניות.

באור 36: - ניהול סיכונים

1. כללי

א. מגזרי פעילות

החברה פועלת בתחומי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בפעילותה חשופה החברה לסיכונים הבאים:

- סיכונים פיננסיים.
- סיכונים ביטוחיים.
- סיכונים תפעוליים.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים

ניהול הסיכונים הינו פעילות חוצת-ארגון המבוססת על שלושה קווי הגנה:

- הגורמים העסקיים בפעילות הביטוח וההשקעות אשר נוטלים את הסיכונים- גורמים אלו אחראים לזיהוי, הערכה, ניטור ודיווח הסיכונים המובנים בפעילותם ובמערכות המשמשות אותם, לרבות הגדרת בקרות בתהליכים ונהלים פנימיים. פעילות הבקרה מתבצעת בין היתר באמצעות מחלקות בקרה פנימיות בכל אגף. כמו כן, הגורמים העסקיים נעזרים ביחידות תומכות הכוללות: אקטואריה, ביטוח משנה, כספים, מערכות מידע ותחום ניהול הסיכונים.
 - תחום ניהול סיכונים - התחום אחראי על גיבוש מסגרת ניהול סיכונים, פיתוח כלים ופיתוח שיטות להערכת הסיכונים לחשיפות קיימות והפוטנציאליות, בפרט, הערכת הסיכון הכולל אליו חשופה החברה. תחום ניהול סיכונים הינו יחידה בלתי תלויה בגורמים העסקיים נוטלי הסיכון. התחום משתף פעולה עם יחידות האקטואריה, ההשקעות והכספים (כולל תהליכי SOX). בנוסף, עבור עסקאות מהותיות ומוצרים חדשים שהחברה משיקה מתבצעת הערכת סיכונים נפרדת הרלוונטית לסיכונים הכרוכים באותם מוצרים.
 - הביקורת הפנימית אשר מבקרת באופן בלתי תלוי תהליכים פנימיים וכן עוקבת אחר תיקון ליקויים שזוהו.
- בחברה פועלת ועדה לניהול סיכונים, בראשות המנכ"ל אשר תפקידה לדון, להגדיר, לכוון ולתמוך בפעילויותיו של מערך ניהול הסיכונים בחברה, תוך התחשבות בהיבטים עסקיים ורגולטורים. הדירקטוריון בחברה מתווה עקרונות לניהול הסיכונים ומאשר מדיניות בתחומי הפעילות השונים תוך התייחסות לניהול הסיכונים.

במסגרת הערכות החברה ליישום משטר כושר פירעון ישראלי על בסיס עקרונות הדירקטיבה האירופאית Solvency II, עורכת החברה סקרים כמותיים, על בסיס מתודולוגיית הגישה הסטנדרטית של הנדבך ה-I. כמו כן, הוקמה בחברה ועדה ייעודית של הדירקטוריון שתפקידה להנחות ולפקח על תהליך היישום של הדירקטיבה עצמה על כל נדבכה. לפרטים נוספים ראה באור 14 (ז)4 לעיל.

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, נזילות ואשראי)

אחריות ניהול הסיכונים הפיננסיים מתחלקת בין בעלי תפקידים ופונקציות בארגון. החל בדירקטוריון, דרך ועדות השקעה, ועדת אשראי, אגף השקעות, מחלקת מחקר ודרוג, מחלקת דיווח ובקרה (מידל אופיס) ותחום ניהול סיכונים.

בחברה מיושמות מדיניות ההשקעות, מדיניות האשראי ומדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים שנקבעות ע"י הדירקטוריון אשר מקבל דיווח שוטף לגבי עמידה במגבלות סטטוטוריות ומגבלות ניהול סיכונים שאושרו על ידו.

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(1) ניהול סיכונים פיננסיים (שוק, נזילות ואשראי) (המשך)

בחברה פועלות ועדות השקעה נפרדות עבור כספי הנוסטרו וכספי עמיתים אשר תפקידן, בין השאר, לפקח על מגבלות חשיפה וניהול סיכונים בחברה שאושרו בדירקטוריון.

מחלקת דיווח ובקרה באגף השקעות (מידל אופיס) מנטרת באופן שוטף את המגבלות, מתריעה על חריגות ומדווחת, ע"פ העניין, לוועדות ההשקעה. תחום ניהול סיכונים מבקר את התהליך, מבצע חישוב ומעקב אחר מדדי סיכון מדי רבעון ומדווח לוועדות השקעה ולדירקטוריון של החברה בהתאם להוראות הדין. ראה פירוט לגבי סוגי הסיכונים הפיננסיים, החשיפות אליהם ומבחני רגישות לשינויים בגורמי סיכון בסעיפים 2 ו-3 להלן.

החברה נוקטת במדיניות של ניהול סיכונים פיננסיים על ידי פיזור החשיפות באמצעות קביעת טווחי השקעה מותרים לסוגי הנכסים השונים, תוך התייחסות לפיזור, בין השאר, לפי מנפיקים, מטבעות וענפי משק. עקרונות ניהול סיכונים שוק בנוסטרו של החברה (נכסים כנגד עתודות ביטוח כללי וביטוח חיים שאינם תלויי תשואה והון עצמי) מבוססים על ניהול נכסים מול התחייבויות (ALM): הקצאת הנכסים נגזרת מהתאמת בסיסי ההצמדה, כמו גם, מעיתוי התקבולים והתשלומים הצפויים של הנכסים וההתחייבויות בהתאמה. ניהול אפקטיבי של הנכסים מול ההתחייבויות מתבצע על ידי הגבלת החשיפה לסיכון ריבית, מדידת סיכון השוק באמצעות מדד ה"ערך בסיכון" (VaR), מעקב אחר התאמת נכסים להתחייבויות בתקופות פירעון שונות וביצוע תרחישי קיצון ומבחני רגישות.

בתיקים המנוהלים (ביטוח חיים תלוי תשואה) מתבצע ניהול סיכונים אקטיבי: בחינה של הקצאת נכסים אסטרטגית לכל תיק מנוהל כנגד תיק סמן, מדידת סיכונים אבסולוטיים ויחסיים (יחסית לתיק סמן), חישוב מדדי ביצוע מתואמי סיכון וניתוח השפעת תרחישי קיצון.

פעולות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה וחוזרי הממונה ובהתאם למדיניות ההשקעות, האשראי וניהול הסיכונים הפיננסיים המאושרות כל שנה ע"י הדירקטוריון. מסמכי המדיניות כוללים עקרונות ניהול סיכונים אשראי בתיק הנכסים ביניהם, פיזור סיכון על פני ענפי משק, לוויים, קבוצות תאגידים ודירוגים. הערכת סיכון בהלוואות ואשראי לא סחיר מתבצעת על פי מדיניות האשראי הלא סחיר שאושרה בדירקטוריון. כל עסקת אשראי מעבר לסכום שנקבע מועברת לאישור וועדת אשראי. עסקאות אשראי בסכומים גדולים יאושרו ע"פ מדרג הסמכויות שבנהלי אגף השקעות ו/או בנסיבות מיוחדות בהמלצת ועדת אשראי ו/או אגף השקעות, יובאו לאישור גם בוועדות השקעה. כל עסקה מדורגת בדרוג חיצוני או בדרוג פנימי, על פי מודל דרוג פנימי (אושר על ידי הדירקטוריון והמפקח), או בהסתמך על דרוג בנק או מבטח אחר ששותף לעסקה. ניתן לבצע גם עסקאות לא מדורגות או בדירוג הנמוך מדירוג ההשקעה בתנאים מסויימים כהגדרתן בהוראות הרגולטור ובכפוף לנהלי החברה (כדוגמת אשראי בשיעבוד מקרקעין בשיעור LTV של עד 60% או אשראי בהיקף מוגבל כולל של עד 3% מסך נכסי התיק שמסתמך על בטוחה מספקת). וועדות ההשקעה מפקחות על רמת פיזור נאותה בתיק נכסי החוב כולל שמירה על מגבלות חשיפה הנגזרות מתקנות השקעה ו/או המדיניות המאושרת. במסגרת פעילות ניהול סיכונים אשראי מתבצעת הערכה שוטפת של הסיכונים תוך מאמץ לאיתור מוקדם של חובות בעייתיים לטיפול.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון האשראי הנובע מחשיפה למבטחי משנה, המבוססים על שמירה על איכות התיק ופיזורו, מפורטים בסעיף 4 (ו) להלן.

עקרונות מדיניות ניהול סיכון הנזילות מבוססים בעיקרם על שמירת רמה מינימאלית של שיעור נכסים סחירים ומזומנים בתיק הנכסים.

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(2) ניהול סיכונים ביטוחיים

להלן העקרונות המנחים בניהול הסיכונים הביטוחיים:

מגבלות חשיפה בשייר: בכל ענף וענף נקבעת מגבלת חשיפה מכסימלית בשייר ברמת התיק, הפוליסה והאירוע. המגבלה מבטאת את החשיפה לסיכון הביטוחי שהחברה מוכנה לקחת על עצמה. סיכונים מעבר לכך מועברים למבטחי משנה בחו"ל בהתאם למדיניות ביטוח המשנה של החברה. החברה רוכשת הגנת ביטוח משנה, כך שלהערכתה ההסתברות כי תיווצר חשיפה מעל לגבול ההגנה שנרכש הינה זניחה. החברה גם רכשה הגנה נגד הצטברות של נזקים רבים מאירוע בודד, הן בביטוח הכללי והן בביטוח חיים.

קביעת תעריף: תעריף הביטוח מותאם לספק מענה לכלל ההתחייבויות הביטוחיות העתידיות שייווצרו כתוצאה מהתממשות הסיכונים הביטוחיים המגולמים בכל פוליסה, כולל הוצאות ושיעורי רווח רצויים. משך ואופי הכיסוי הביטוחי קובע את אופי תזרים ההתחייבויות העתידיות ("זנב קצר" לעומת "זנב ארוך").

הליך השקת מוצרים חדשים והתקשרויות בעסקה משמעותית: ההליך כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר או בעסקה, קביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם וכן ניסוח פוליסה המשקפת בצורה מדויקת את הסיכונים שהחברה מוכנה לקחת על עצמה מול המבוטחים. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמות הערכות הרזרבות ומתעדכנים התעריפים. בדיקות דומות מתבצעות בעת חידוש עסקאות.

חיתום: מערכת כללי החיתום כוללת מגבלות אשר מטרתן כפולה: א) יצירת היררכיה בקבלת ההחלטות לגבי לקיחת הסיכון (מרמת הסוכן, דרך מנהל המחוז, החתם ועד מנהל האגף) ב) הגבלת החשיפה לסיכונים הביטוחיים. כללי החיתום נאכפים בצורה ממוכנת (למשל, חתם אוטומטי בביטוח חיים או חסימות לרמת הכיסוי בביטוח כללי) או ידנית על ידי איש מקצוע.

קטסטרופה: החברה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להתאים את ההפסד המרבי הנגזר מהחשיפה לקטסטרופות לסיכון שתומחר בתעריף. ההפסד המרבי נקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של החברה כפי שאושרו על ידי הדירקטוריון.

- (א) **ניהול סיכון רעידת אדמה:** סיכון זה הוא סיכון ביטוחי מהותי בו החברה מתייחסת להשפעה הפוטנציאלית של אירוע קיצון שאינו שכיח. מדיניות ניהול הסיכונים מובאת לאישור דירקטוריון החברה מדי שנה.
- רוב הפוליסות המכסות רעידת אדמה כוללות מרכיב של השתתפות עצמית.
 - החשיפה לסיכון רעידת האדמה מוגנת באמצעות חוזי ביטוח משנה יחסי וכן באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, המגן על החשיפה בשייר (Cat Cover).

העקרונות הנ"ל מבוססים על הנחות ואומדנים לגבי אופי אירוע רעידת האדמה והנזק בעטיו. אירוע שיתרחש בשונה מההנחות והאומדנים הנ"ל, עלול לחשוף את החברה לנזק בסכום גבוה מאוד.

- (ב) **ניהול סיכון מלחמה:** סיכון זה הוא סיכון ביטוחי מהותי בתחום ביטוח חיים בו החברה מתייחסת להשפעה פוטנציאלית של אירוע קיצון בלתי צפוי. בגין סיכון מעין זה אין החברה שומרת עתודות ביטוח ולכן מדיניות ניהול הסיכון מבוססת בעיקרה על קניית הגנה לפי שיקול דעת ההנהלה על החשיפה בשייר. יצוין, כי בשנת 2014 החברה מבטחת את החשיפה בשייר כנגד כיסויי ריסק מוות, נכות מוחלטת ואובדן כושר עבודה, באמצעות חוזה Cat Cover המכסה גם רעידת אדמה וגם אירועים מסוג מלחמה גרעינית/ביולוגית/כימית. הכיסוי אינו מכסה מגיפה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(2) ניהול סיכונים ביטוחיים (המשך)

כימות הסיכון מתבצע במסגרת סקרי הערכה כמותיים. בסקרים אלו מתבצע חישוב של הון מותאם סיכון ע"פ מודל סטנדרטי של דירקטיבת Solvency II שפותח באירופה עבור חברות ביטוח והותאם למוצרים של ענף הביטוח בישראל. התוצאות מדווחות ישירות למנכ"ל ולדירקטוריון. להלן עיקרי המודל בפעילות הביטוחית:

עבור ביטוח כללי וענפי בריאות לזמן קצר - המודל מבוסס על פרמטרים של היקף פרמיות, היקף רזרבות (המחושבות על בסיס הנחות מיטביות - לא שמרניות), שיעורי הפסד (Loss Ratios), סטיות תקן של קבוצות מוצרים בעלי מאפיינים דומים. כמו כן המודל מניח השפעה של אירוע קיצון (רעידת אדמה או מעשה ידי אדם) על הון החברה לפי פרמטרים שנקבעו מראש.

עבור ביטוח חיים וענפי בריאות לזמן ארוך - המודל מבוסס על ביצוע שינויים בגורמי הסיכון המשפיעים על ערכם ההוגן (ע"פ הערכה מיטבית) של ההתחייבויות הביטוחיות. לדוגמא, שינוי קיצוני בשיעורי התמותה שהונחו או שינוי פתאומי בשיעורי הביטולים שהונחו לצורך חישוב ההתחייבויות הביטוחיות. כמו כן, המודל מניח השפעה של אירוע קיצון (קטסטרופה) על גובה התחייבויות לפי פרמטרים שנקבעו מראש (גידול בתמותה ובתחלואה).

לבסוף, מדידת הסיכון הכולל ע"פ המודל מתחשבת בכך שלא כל הסיכונים מתממשים בו זמנית בכל הענפים ולכן קיימות קורלציות בין ענפי הביטוח השונים אשר מקטינות את הסיכון הכולל.

ראה פירוט לגבי סוגי הסיכונים הביטוחיים, החשיפות אליהם, כלים ושיטות המשמשים באומדנם ומבחני רגישות בגינם בסעיף 5 להלן.

(3) ניהול סיכונים תפעוליים

לפי הגדרה מקובלת הסיכון התפעולי מתייחס להפסד שנובע מכשל או אי התאמה של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיות או כתוצאה מאירוע חיצוני לארגון. הערכה כמותית של החשיפה לסיכונים תפעוליים מתבצעת במסגרת סקרי הערכה כמותיים ע"פ המודל הסטנדרטי בתהליך ההערכות ליישום Solvency II.

החברה נוקטת בפעולות שונות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים:

- עריכת תכנית DRP/BCP (Disaster Recovery Plan) להקמה מחדש של המערכות המיכוניות במקרה של אירוע חיצוני קטסטרופאלי שיפגע במשרדה;
- בחברה קיים פורום בנושא מעילות והונאות, מונה גורם אחראי ובוצעו סקרי סיכונים בנושא. כמו כן ביצעה החברה הערכת סיכונים לביקורת הפנימית במטרה לגבש תכנית ביקורת רב שנתית, ממוקדת סיכונים, מתוך הכרה כי קיומם והאפקטיביות של תהליכי ביקורת ובקרה פנימית עשויים להפחית את הסיכונים התפעוליים;
- בחברה קיימת, כמתחייב, בין היתר מהוראות הרגולטור, יחידות אבטחת מידע לטיפול בסיכונים אבטחת מידע. הוגדרה תוכנית לניהול סיכונים IT (מערכות מידע) על פי דרישות חוזר ניהול טכנולוגיות. נבנתה מתודולוגיה לניהול סיכונים IT והוצפו סיכונים וליקויים מהותיים, כמו כן הוכנה תוכנית לטיפול בסיכונים וליקויים שנמצאו;
- במסגרת יישום חוזר ניהול טכנולוגיות המידע הוגדרו יעדי בקרה ע"פ ה-COBIT, יעדי הבקרה משתנים מעת לעת על ידי הנהלת אגף מערכות מידע.
- במסגרת יישום הוראות סעיף 404 לחוק "Sarbanes-Oxley" ובהתאם להנחיות המפקח, בוצע תהליך של הערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, נקבעו בקורות שמטרתן למנוע או לצמצם את הסיכונים שנמצאו ונותחו פערי בקרה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודול הבקרה הפנימית של ה-COSO, המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת להערכת הבקרה הפנימית;

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

1. כללי (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול סיכונים (המשך)

(3) ניהול סיכונים תפעוליים (המשך)

- במסגרת יישום חוזר גופיים מוסדיים בעניין טיוב נתוני זכויות מבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משולבות עם חסכון, בחברה מתקיים תהליך מורכב ליישום החוזר הכולל שיתוף בין אגף מערכות מידע ואגף ביטוח חיים. במסגרתו מונה צוות מיוחד לטיוב הנתונים והערכת ההשפעה על ההפרשות של זכויות העמיתים.
 - קיים מנגנון לבדיקה, אכיפה וציות לחוקים תקנות ורגולציות לחברה, במסגרת המנגנון אושרה תכנית אכיפה פנימית בדירקטוריון החברה;
 - בחברה פועלות מחלקות בקרה ייעודיות פנימיות בתחומי הפעילות המהותיים.
- בכוונת החברה להמשיך לנתח ולאחד את ממצאי סקרי הסיכונים התפעוליים השונים במטרה לזהות את הסיכונים המהותיים ולקבוע תוכנית אפקטיבית להגברת הבקורות התפעוליות והפחתת הסיכונים התפעוליים.

ג. דרישות חוקיות

תהליך ניהול הסיכונים בחברה מונחה על ידי הדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות לתחומי הפעילות השונים שפורסמו בשנים האחרונות, ואוחדו במסגרת החוזר המאוחד פרק 10 (קודקס) שנכנס לתוקף החל מחודש אפריל 2014, הכוללות, חובת מינוי מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים:

- לוודא קיומם של תהליכים לזיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים הגלומים בנכסים המוחזקים כנגד חסכוניות המבוטחים ובנכסים אחרים של חברת הביטוח והגלומים בהתחייבויות חברות הביטוח אשר עשויים להשפיע באופן מהותי על חוסנו הפיננסי של הגוף המוסדי.
- כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו בין היתר באמצעות תרחישים ובכלל זה תרחישי קיצון.
- הערכת ההון הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

דרישות רגולטוריות לעניין ניהול סיכונים כוללות בין היתר:

- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת סיכונים.
- הוראות בנושא ניהול סיכונים אשראי.
- הוראות בנושא ניהול חשיפה למבטחי משנה.
- הוראות בנושאים ספציפיים בתחום סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, טכנולוגיות מידע, אבטחת מידע ובקרה על דיווח כספי (SOX), תוכנית להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון (DRP/BCP).
- הוראות בנוגע ליישום דירקטיבת Solvency II כחלק מפיתוח משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים.

2. סיכוני שוק

א. הגדרת סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים בגורמי סיכון השוק. גורמי סיכון השוק כוללים, בין היתר, שינויים בעקומי הריבית, בשערי מניות, במדד, בשערי מטבע חוץ, במרווחי האשראי ובמחירי הנדל"ן.

בנוסף, ריכוזיות של תיק ההשקעות בנכסים בארץ חושף את שווי תיק הנכסים לשינויים פוליטיים וביטחוניים בישראל.

סיכון ריבית: תיק הנכסים חשוף לשינויים בעקומי הריבית (בעיקר לעקום הריבית הריאלי) ובעקבות כך לשינויים באפיק נכסי החוב הסחירים. אין התאמה מלאה בין משך חיים ממוצע (להלן - מח"מ) של הנכסים למח"מ ההתחייבויות, בפרט בעסקי ביטוח חיים בהם מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים.

סיכון אקוויטי: סיכון של ירידות חדות בשווקי המניות בארץ ובעולם עלול לפגוע בשווי מכשירים הוניים (כדוגמת: מניות, קרנות השקעה, קרנות נאמנות, אופציות) בתיק הנכסים. סיכון מטבע: שינוי בשער חליפין של מטבעות זרים מול השקל עלול לגרום לשינוי בשווי הנכסים הצמודים למטבע חוץ. החברה מגדרת חלקית את החשיפה למט"ח באמצעות חוזי אקדמה.

סיכון בסיס: סיכון של שינויים בבסיס ההצמדה של הנכסים וההתחייבויות. אי התאמה בין נכסים להתחייבויות בבסיס הצמדה עלול להביא למצב ששינוי בבסיס הצמדה ישפיע על הנכסים ועל ההתחייבויות בצורה שונה ולגרום לפגיעה בהון החברה.

סיכון נדל"ן: סיכון של ירידה במחירי הנדל"ן עלול לפגוע בערכם של נכסי נדל"ן בהם משקיעה החברה ישירות או באמצעות קרנות השקעה.

ב. הסיכונים הגלומים בנכסים ובהתחייבויות עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים בשיעור של 0.6% וכן דמי ניהול משתנים בשיעור של 15% מהתשואה הריאלית בניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים בלבד כפי שנקבע בתנאי פוליסה.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברה חשיפה ישירה בגין שינויים בגורמי שוק. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהונפקו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

להלן מבחן רגישות לגבי חוזים תלויי תשואה והאופן בו הרווח (הפסד) מושפע מכל שינוי בתשואה:

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות לאחר ניכוי דמי ניהול הקבועים במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר, 2014 כ- 10.8 מיליארד ש"ח, משפיע על ההכנסות מדמי הניהול בסך של כ- 16.2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2013 כ- 10.2 מיליארד ש"ח, משפיע על ההכנסות מדמי הניהול בסך של כ- 15.3 מיליון ש"ח). השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך אינה מהותית. בפוליסות שהונפקו עד שנת 2004, כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה רשאית לגבות דמי ניהול משתנים כל עוד לא תושג תשואה חיובית שתכסה את סך ההפסדים שנצברו בתיק ההשקעות בשל התשואה השלילית.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ג. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן מבחני רגישות ביחס להשפעת השינויים בשיעורי ריבית, בשווי של השקעות במכשירים הוניים, במדד ובשע"ח על הרווח (הפסד) וההכנסה הכוללת (הון עצמי) עבור הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח. כשהנחה המנחה היא שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו.

תוצאות מבחני הרגישות מבוססות על ההנחות הבאות:

- מבחני רגישות אלו אינם כוללים כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה.
- השינויים במשתנים הינם ביחס לערך הפנקסני של הנכסים וההתחייבויות.
- כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמננטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, במבחני הרגישות שלהלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.
- מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.
- יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.
- תוצאות מבחני הרגישות מוצגות נטו לאחר ניכוי השפעת המס.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ג. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2014:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (***)		שיעור השינוי במדד (***)		השקעות במכשירים הונניים (**)		שיעורי הריבית (*)	
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+
אלפי ש"ח							
16,486	(16,486)	8,164	(8,164)	(4,698)	4,698	(6,035)	5,510
(37,661)	37,661	8,164	(8,164)	(37,630)	37,630	93,790	(84,781)

ליום 31 בדצמבר, 2013:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (***)		שיעור השינוי במדד (***)		השקעות במכשירים הונניים (**)		שיעורי הריבית (*)	
10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+
אלפי ש"ח							
(3,760)	3,760	3,923	(3,923)	(4,086)	4,086	(4,644)	4,206
(27,194)	27,194	3,923	(3,923)	(34,224)	34,225	116,832	(102,518)

(*) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית מתייחס הן למכשירים בריבית קבועה והן למכשירים בריבית משתנה. בגין מכשירים בריבית קבועה ניתוח הרגישות נעשה ביחס לשווי ההוגן של המכשיר שערך הפנקסני מוצג ע"פ שווי ההוגן. בגין מכשירים בריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי (ההשפעה מחושבת על הריבית הצבורה). במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים וההתחייבויות המוצגים בטבלה בסעיף ד' שלהלן כנכסים או התחייבויות "עם סיכון ריבית ישיר", נכסי חוב שאינם סחירים המטופלים כהלוואות וחייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופיקדונות ויתרות ביטוח משנה. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה. סכום הנכסים המושפעים מסיכון ריבית ישיר הינו 3,072 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 3,141 מיליוני ש"ח), ומתוכו 109 מיליוני ש"ח עובר דרך רווח והפסד (שנה קודמת 139 מיליוני ש"ח). הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים 21.4% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה.

ניתוח הרגישות אינו כולל השפעה על ההתחייבויות הביטוחיות וזאת כיוון שבביטוחי חיים ובריאות שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית ובביטוח כללי ההתחייבויות אינן מהוונות. ניתוח הרגישות לשינוי של 1% ירידה בריבית בגין ההתחייבויות אשר שיעור ההיוון בגינן נגזר מריבית שוק מוערכת בהגדלת הפרשה בסך של כ- 170 מיליון ש"ח אחרי מס.

(**) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לקבוצה אין מידע ביחס לתזרים זה. בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 אינן כוללות השקעות בחברות כלולות. כמו כן לא נכללו תעודות סל שעוקבות אחרי מדדי אג"ח וקרנות אג"ח.

(***) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(****) במסגרת מבחני הרגישות למדד ולשע"ח נלקחו גם מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן.

יש לציין כי קיימים נכסים עם סיכון ריבית ישיר אשר שוויים ההוגן מושפע משינוי הריבית בשוק אך החברה אינה רושמת אותם בשווי הוגן בדוח הכספי ולכן אינם כלולים במבחני הרגישות המתוארים בסעיף הקודם. ראה סכום נכסים אלה להלן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

ליום 31 בדצמבר, 2014

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
9,405,281	6,399,325	3,005,956	נכסים עם סיכון ריבית ישיר: נכסי חוב סחירים
2,678,502	175,248	2,503,254	נכסי חוב שאינם סחירים:
6,729,501	3,705,666	3,023,835	אג"ח ח"ץ אחר
558,363	421,185	137,178	השקעות פיננסיות אחרות
1,553,871	1,288,445	265,426	מזומנים ושווי מזומנים
1,586,747	-	1,586,747	נכסי ביטוח משנה
22,512,265	11,989,869	10,522,396	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
11,225,940	7,365,282	3,860,658	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
33,738,205	19,355,151	14,383,054	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
1,313,637	120,606	1,193,031	התחייבויות פיננסיות
29,260,860	19,068,296	10,192,564	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
317,996	-	317,996	אחרים
30,892,493	19,188,902	11,703,591	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,297,942	325,207	972,735	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
1,547,770	-	1,547,770	הון
33,738,205	19,514,109	14,224,096	סך הכל הון והתחייבויות
-	(158,958)	158,958	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים ללא סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע, מקרקעין להשכרה, נכסי מיסים נדחים, הוצאות רכישה נדחות, רכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית נמוך יחסית (חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה, ויתרות שוטפות).

(**) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות התחייבויות בגין מיסים נדחים, יתרות חו"ז למיניהן, וכו'.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013			
סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
8,707,316	5,623,375	3,083,941	נכסים עם סיכון ריבית ישיר: נכסי חוב סחירים
2,652,122	178,547	2,473,575	נכסי חוב שאינם סחירים: אג"ח ח"ץ
6,290,989	3,436,738	2,854,251	אחר
261,182	197,989	63,193	השקעות פיננסיות אחרות
1,119,403	753,834	365,569	מזומנים ושווי מזומנים
1,406,833	-	1,406,833	נכסי ביטוח משנה
20,437,845	10,190,483	10,247,362	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
9,355,250	6,087,869	3,267,381	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
29,793,095	16,278,352	13,514,743	סך הכל נכסים
1,054,613	13,397	1,041,216	התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר: התחייבויות פיננסיות
25,705,411	16,186,651	9,518,760	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
384,779	-	384,779	אחרים
27,144,803	16,200,048	10,944,755	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,164,048	255,042	909,006	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
1,484,244	-	1,484,244	הון
29,793,095	16,455,090	13,338,005	סך הכל הון והתחייבויות
-	(176,738)	176,738	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים ללא סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע, מקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות, רכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית נמוך יחסית (חייבים ויתרות חובה, פרמיות לגבייה, ויתרות שוטפות).

(**) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות התחייבויות בגיו מסים נדחים, יתרות חו"ז למיניהן, וכו'.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ד. סיכון ריבית ישיר (המשך)

הערות:

ביטוח חיים שאינו תלוי תשואה- עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מביטוחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ג) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך, לחברה קיים כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר, 2014 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 61% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו.

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים, קיימת חשיפה לשערי הריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

בגין מוצרים אלה וכן בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אי-כושר עבודה, מבוסס חישוב ההתחייבות הביטוחית על שיעור הריבית התעריפית שבפוליסה (ראה פירוט בסעיף 5 א' (2) להלן).

בגין מוצרים במסגרת עסקי ביטוח כללי, מבוסס חישוב ההתחייבויות הביטוחיות על תזרים תביעות עתידי ריאלי בלתי מהוון ולכן ערכם המאזני אינו מושפע משינויים בריבית מעבר לאינפלציה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2014

נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה (אליו *)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד		
אלפי ש"ח						
353,707	-	353,707	-	-	נכסים בלתי מוחשיים	
179	-	179	-	-	נכסי מסים נדחים	
1,011,316	4,599	1,006,717	-	-	הוצאות רכישה נדחות	
484,699	-	484,699	-	-	רכוש קבוע	
248,683	-	-	248,683	-	השקעות בחברות כלולות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	
72,152	72,152	-	-	-		
103,552	-	103,552	-	-	נדל"ן להשקעה אחר	
1,586,747	-	-	159,815	1,024,782	402,150	נכסי ביטוח משנה
93,359	-	-	-	93,359	-	נכסי מסים שוטפים
181,563	64,335	21,591	27,363	11,833	56,441	חייבים ויתרות חובה
538,916	81,795	-	63,213	393,908	-	פרמיות לגבייה
17,843,825	17,843,825	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
3,005,956	-	-	363,647	2,257,566	384,743	נכסי חוב סחירים
5,527,089	-	-	224,836	4,863,575	438,678	נכסי חוב שאינם סחירים
195,777	-	-	40,136	-	155,641	מניות (**)
936,814	-	-	686,497	35,868	214,449	אחרות
9,665,636	-	-	1,315,116	7,157,009	1,193,511	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
1,288,445	1,288,445	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
265,426	-	-	33,286	-	232,140	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>33,738,205</u>	<u>19,355,151</u>	<u>1,970,445</u>	<u>1,847,476</u>	<u>8,680,891</u>	<u>1,884,242</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.

(**) המטבע הרלוונטי לצורך החשיפה של מניות נקבע בהתאם למטבע הרשום.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2014						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ	
אלפי ש"ח						
-	-	-	1,547,770	-	1,547,770	סך כל ההון
התחייבויות						
1,358,318	8,597,172	237,074	-	-	10,192,564	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	-	-	-	19,068,296	19,068,296	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	184,296	-	184,296	התחייבויות בגין מיסים נדחים
122,456	-	-	-	-	122,456	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	115	-	-	-	115	התחייבויות בגין מסים שוטפים
485,923	317,705	132,234	48,002	325,207	1,309,071	זכאים ויתרות זכות
-	1,121,641	71,390	-	120,606	1,313,637	התחייבויות פיננסיות
1,966,697	10,036,633	440,698	232,298	19,514,109	32,190,435	סך כל ההתחייבויות
1,966,697	10,036,633	440,698	1,780,068	19,514,109	33,738,205	סך כל ההון וההתחייבויות
(82,455)	(1,355,742)	1,406,778	190,377	(158,958)	-	סך הכל חשיפה מאזנית
757,066	45,103	(802,169)	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
674,611	(1,310,639)	604,609	190,377	(158,958)	-	סך הכל חשיפה

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.)

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013

נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	סה"כ	
אלפי ש"ח						
364,985	-	364,985	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
189	-	189	-	-	-	נכסי מסים נדחים
963,929	5,487	958,442	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
422,101	-	422,101	-	-	-	רכוש קבוע
192,345	-	-	192,345	-	-	השקעה בחברות כלולות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
70,962	70,962	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
96,330	-	96,330	-	-	-	
1,406,833	-	-	172,162	804,584	430,087	נכסי ביטוח משנה
95,352	-	-	-	95,352	-	נכסי מסים שוטפים
126,001	22,058	17,418	14,670	8,840	63,015	חייבים ויתרות חובה
495,333	69,426	-	32,199	393,708	-	פרמיות לגבייה
15,356,585	15,356,585	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
3,083,941	-	-	217,315	2,536,778	329,848	נכסי חוב סחירים
5,327,826	-	-	168,248	4,802,270	357,308	נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	-	-	42,935	-	145,696	מניות (**)
482,349	-	-	258,291	40,043	184,015	אחרות
9,082,747	-	-	686,789	7,379,091	1,016,867	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
753,834	753,834	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
365,569	-	-	14,320	-	351,249	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>29,793,095</u>	<u>16,278,352</u>	<u>1,859,465</u>	<u>1,112,485</u>	<u>8,681,575</u>	<u>1,861,218</u>	סך כל הנכסים

(*) עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.

(**) המטבע הרלוונטי לצורך החשיפה של מניות נקבע בהתאם למטבע הרשום.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ	
אלפי ש"ח						
-	-	-	1,484,244	-	1,484,244	סך כל ההון
התחייבויות						
1,296,945	7,979,826	241,989	-	-	9,518,760	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	-	-	-	16,186,651	16,186,651	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	130,867	-	130,867	התחייבויות בגין מסים נדחים
126,036	-	-	-	-	126,036	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	555	-	-	-	555	התחייבויות בגין מסים שוטפים
540,871	326,798	104,787	63,871	255,042	1,291,369	זכאים ויתרות זכות
5,379	1,035,591	246	-	13,397	1,054,613	התחייבויות פיננסיות
1,969,231	9,342,770	347,022	194,738	16,455,090	28,308,851	סך כל ההתחייבויות
1,969,231	9,342,770	347,022	1,678,982	16,455,090	29,793,095	סך הכל ההון וההתחייבויות
(108,013)	(661,195)	765,463	180,483	(176,738)	-	סך הכל חשיפה מאזנית
293,044	46,046	(339,090)	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
185,031	(615,149)	426,373	180,483	(176,738)	-	סך הכל חשיפה

(* עיקר החשיפה למטבע חוץ מתייחסת לדולר.)

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

2. סיכוני שוק (המשך)

1. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר, 2014						
%	סה"כ	נסחר בחור"ל	לא סחיר	נסחרות	נסחרות	
				במדד מניות היתר	במדד ת"א 100	
אלפי ש"ח						
						<u>ענף משק</u>
17.25	33,767	151	-	414	33,202	תעשייה
15.04	29,447	928	57	15,019	13,443	נדל"ן ובינוי
9.39	18,393	224	3,570	4,477	10,122	מסחר ושירותים
5.94	11,620	-	-	2,370	9,250	השקעה ואחזקות
7.89	15,455	605	600	180	14,070	טכנולוגיה
32.73	64,075	30,355	-	313	33,407	בנקים
2.78	5,451	3,751	-	-	1,700	ביטוח
3.06	5,989	-	1,911	1,196	2,882	ביומד
<u>5.92</u>	<u>11,580</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,535</u>	<u>10,045</u>	חיפוש נפט וגז
<u>100.00</u>	<u>195,777</u>	<u>36,014</u>	<u>6,138</u>	<u>25,504</u>	<u>128,121</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2013						
%	סה"כ	נסחר בחור"ל	לא סחיר	נסחרות	נסחרות	
				במדד מניות היתר	במדד ת"א 100	
אלפי ש"ח						
						<u>ענף משק</u>
14.91	28,118	101	-	334	27,683	תעשייה
16.90	31,880	1,641	6,973	10,307	12,959	נדל"ן ובינוי
9.97	18,827	233	1,933	7,392	9,269	מסחר ושירותים
5.42	10,223	-	-	1,363	8,860	השקעה ואחזקות
5.90	11,122	505	677	321	9,619	טכנולוגיה
31.02	58,512	25,633	-	350	32,529	בנקים
4.11	7,753	3,662	-	-	4,091	ביטוח
4.77	8,995	-	3,517	537	4,941	ביומד
<u>7.00</u>	<u>13,201</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,075</u>	<u>11,126</u>	חיפוש נפט וגז
<u>100.00</u>	<u>188,631</u>	<u>31,775</u>	<u>13,100</u>	<u>22,679</u>	<u>121,077</u>	סה"כ

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות

א. הגדרת סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד.

יצוין כי צורך אפשרי בגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר - כתוצאה מהתממשותו של אירוע קטסטרופה בביטוח כללי או אירוע אשר יפגע בו זמנית גם בביטוח חיים ואשר יגרום לעלייה חדה ובלתי צפויה בתביעות - עלול לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם. בעיקר כיוון שהחברה עלולה להידרש לשלם תביעות טרם קבלת ההשתתפות ממבטח המשנה.

בחלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסיכון מושג על המבוטחים או שהסיכון הינו נמוך וזאת בשל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן:

- **חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים** - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל תשואה בהתאם לתוצאות ההשקעות בניכוי דמי ניהול. לפיכך, ירידה בערך ההשקעות מכל סיבה שהיא תלווה במקביל בירידה בגובה התחייבויות החברה.
- **חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים** - על פי תנאי החוזים, זכאים בעליהם לקבל תשואה מובטחת. ההתחייבות בגין חוזים אלה ליום 31 בדצמבר, 2014 הינה בסך של 4,284 מיליוני ש"ח המהווה 17.7% מתיק ביטוח החיים (שנה קודמת 4,186 מיליוני ש"ח המהווה 19.6% מתיק ביטוח החיים). חוזים אלו לפני שנת 1991 מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי מדינת ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות. וכן בעת תשלום קצבה המשולמת מתוך ערכי הפוליסות ולפי תנאי הפוליסות.

סיכון הנזילות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. יתרת הנכסים הללו ליום 31 בדצמבר, 2014 הינה בסך 7.2 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 6.6 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה, ליום 31 בדצמבר, 2014 סך של כ- 3.9 מיליארד ש"ח הינם נכסים סחירים (ליום 31 בדצמבר, 2013 כ- 3.6 מיליארד ש"ח), הניתנים למימוש בזמן קצר יחסית, בהתאם לתנאי הנזילות של שוקי ההון.

על פי תקנות כללי השקעה על חברת הביטוח להחזיק בנכסים נזילים כפי שהוגדרו בתקנות כללי השקעה בשיעור שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש כנגד ההון העצמי והתחייבויות אחרות ובכפוף להתאמות המפורטות בכללי השקעה. ליום 31 בדצמבר, 2014, החברה עמדה בדרישת התקנות.

ועדת השקעות דנה מדי רבעון בהתאמת הנכסים מול ההתחייבויות ומפקחת על קיומם של נכסים נזילים למימוש צרכי הנזילות של החברה הנובעים מהפריסה הצפויה של התחייבויותיה.

ב. ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות (המשך)

ב. ניהול נכסים והתחייבויות (המשך)

- (1) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:
- כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחת ביטולים, ובהנחה שכל החיסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.
 - גמלאות בתשלום, אכ"ע בתשלום ואכ"ע פעיל וסיעודי בתשלום וסיעודי פעיל - על בסיס אומדן אקטוארי.
 - עתודה להתחייבות חוזה ביטוח ועתודה לתביעות תלויות - ללא מועד פירעון מוגדר.
- (2) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן:
- התחייבויות ביטוחיות שהוערכו על ידי האקטואר - על בסיס אומדן אקטוארי.
 - עודף הכנסות על הוצאות (צבירה) - נכלל בעמודת ללא מועד פירעון מוגדר.
 - ענפים שאינם מוערכים על ידי האקטואר נפרסו בהתאם להערכות מומחי החברה.
- (3) מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של הסכום, ההתחייבות נכללת על בסיס המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות (המשך)

ג. ניתוח של מועדי פירעון של סכומי ההתחייבויות הפיננסיות והביטוחיות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (*)

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	אלפי ש"ח				עד שנה	
		מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים		
7,437,589	1,519,334	750,490	963,887	1,410,551	1,654,214	1,139,113	ליום 31 בדצמבר, 2014
7,343,981	1,281,363	896,079	1,092,646	1,435,900	1,626,693	1,011,301	ליום 31 בדצמבר, 2013

(*) לא כולל חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	אלפי ש"ח			עד שנה	
		מעל 5 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים		
3,980,018	404,050	726,575	618,554	1,306,316	924,523	ליום 31 בדצמבר, 2014
3,617,395	393,543	404,171	446,497	770,339	1,602,845	ליום 31 בדצמבר, 2013

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

3. סיכוני נזילות (המשך)

ג. ניתוח של מועדי פירעון של סכומי ההתחייבויות הפיננסיות והביטוחיות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

סה"כ	מעל 15 שנים	מעל 10	מעל 5	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה
		שנים ועד 15 שנים	שנים ועד 10 שנים		
אלפי ש"ח					
1,418,936	-	224,416	685,268	346,087	163,164
5,865	-	-	-	-	5,865
3,364,579	-	-	-	-	3,364,579
1,288,090	-	-	727,051	406,097	154,942
5,444	-	-	-	-	5,444
2,035,131	-	-	-	-	2,035,131

ליום 31 בדצמבר, 2014

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בגין חוזי
השקעה

התחייבויות בגין חוזי
השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר, 2013

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בגין חוזי
השקעה

התחייבויות בגין חוזי
השקעה תלויי תשואה

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר, 2014			
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)	
באלפי ש"ח			
8,102,309	5,459,480	2,642,829	בארץ
430,736	67,609	363,127	בח"ל
<u>8,533,045</u>	<u>5,527,089</u>	<u>3,005,956</u>	סך הכל נכסי חוב
ליום 31 בדצמבר, 2013			
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים (*)	
באלפי ש"ח			
8,142,680	5,275,435	2,867,245	בארץ
269,087	52,391	216,696	בח"ל
<u>8,411,767</u>	<u>5,327,826</u>	<u>3,083,941</u>	סך הכל נכסי חוב

(* נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ונמדדים בשווי הוגן. ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים:

1. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2014					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח					
1,736,714	-	-	-	1,736,714	נכסי חוב בארץ
906,115	21,706	13,571	467,654	403,184	נכסי חוב סחירים
2,642,829	21,706	13,571	467,654	2,139,898	אגרות חוב ממשלתיות
					אגרות חוב קונצרניות
					סך הכל נכסי חוב
					סחירים בארץ
2,503,254	-	-	-	2,503,254	נכסי חוב שאינם סחירים
830,963	1,905	2,672	194,479	631,907	אגרות חוב ממשלתיות
					אגרות חוב קונצרניות
1,014,135	-	-	1,527	1,012,608	פיקדונות בבנקים
					ובמוסדות פיננסים
					נכסי חוב אחרים לפי
					בטחונות:
19,162	5,865	463	2,825	10,009	משכנתאות
12,160	-	2,005	215	9,940	הלוואות על פוליסות
356,206	37,024	-	290,227	28,955	הלוואות בשיעבוד נדל"ן
678,467	87,715	709	293,162	296,881	בטחונות אחרים
					בשעבוד מניות המקנות
30,540	-	-	10,007	20,533	שליטה
14,593	13,838	-	755	-	לא מובטחים
5,459,480	146,347	5,849	793,197	4,514,087	סך הכל נכסי חוב
					שאינם סחירים בארץ
8,102,309	168,053	19,420	1,260,851	6,653,985	סך הכל נכסי חוב בארץ
					מזה- נכסי חוב
499,401	-	3,176	394,889	101,336	בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ - BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
נכסי חוב בארץ				
נכסי חוב סחירים				
1,809,792	-	-	-	1,809,792
1,057,453	21,432	37,189	732,370	266,462
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ				
2,867,245	21,432	37,189	732,370	2,076,254
נכסי חוב שאינם סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
2,473,575	-	-	-	2,473,575
841,424	2,047	1,298	213,044	625,035
אגרות חוב קונצרניות				
פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסים				
940,059	-	-	4,524	935,535
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:				
משכנתאות				
22,340	-	-	5,151	17,189
22,085	85	3,212	444	18,344
הלוואות על פוליסות				
235,752	1,929	483	174,184	59,156
הלוואות בשיעבוד נדל"ן				
703,995	60,258	-	320,052	323,685
בטחונות אחרים				
בשיעבוד מניות המקנות שליטה				
10,015	10,015	-	-	-
לא מובטחים				
26,190	2,965	4,699	17,589	937
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ				
5,275,435	77,299	9,692	734,988	4,453,456
סך הכל נכסי חוב בארץ				
8,142,680	98,731	46,881	1,467,358	6,529,710
מזה-נכסי חוב בדירוג פנימי (**)				
461,383	-	8,394	347,822	105,167

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב (המשך)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	לא מדורג	נמוך		A	
		מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	ומעלה	
21,127	-	-	-	21,127	נכסי חוב בחו"ל
342,000	21,629	83,125	237,246	-	נכסי חוב סחירים
					אגרות חוב ממשלתיות
					אגרות חוב קונצרניות
363,127	21,629	83,125	237,246	21,127	סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל
67,609	12,772	13,053	41,784	-	נכסי חוב שאינם סחירים בטחונות אחרים
430,736	34,401	96,178	279,030	21,127	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
54,837	-	13,053	41,784	-	מזה-נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

1. נכסי חוב (המשך)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
18,094	-	-	-	18,094
198,602	-	3,602	195,000	-
216,696	-	3,602	195,000	18,094
52,391	10,982	-	41,409	-
269,087	10,982	3,602	236,409	18,094
41,409	-	-	41,409	-

נכסי חוב בחו"ל
 נכסי חוב סחירים
 אגרות חוב ממשלתיות
 אגרות חוב קונצרניות
 סך הכל נכסי חוב סחירים
 בחו"ל
 נכסי חוב שאינם סחירים
 בטחונות אחרים
 סך הכל נכסי חוב בחו"ל
 מזה-נכסי חוב
 בדירוג פנימי (**)

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של הקבוצה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך):

2. נכסים אחרים (בארץ)

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2014				
סה"כ	לא מדורג	נמוך		ומעלה
		מ-BBB	עד A	
אלפי ש"ח				
120,504	120,504	-	-	-
179	-	-	-	179
24,759	15,229	7,555	-	1,975
260,517	15,442	-	5,301	239,774
<u>405,959</u>	<u>151,175</u>	<u>7,555</u>	<u>5,301</u>	<u>241,928</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
נכסי מסים נדחים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך		ומעלה
		מ-BBB	עד A	
אלפי ש"ח				
107,488	107,488	-	-	-
189	-	-	-	189
31,793	16,066	12,479	1,679	1,569
365,569	-	-	1,615	363,954
<u>505,039</u>	<u>123,554</u>	<u>12,479</u>	<u>3,294</u>	<u>365,712</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
נכסי מסים נדחים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ב. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

3. נכסים אחרים (בח"ל)

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2014				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
6,653	6,653	-	-	-
112,418	4,132	-	-	108,286
4,909	-	-	-	4,909
<u>123,980</u>	<u>10,785</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>113,195</u>

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ חשיפת אשראי לנכסים אחרים

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
27,404	-	-	-	27,404

השקעות פיננסיות אחרות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

4. סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2014				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
196,336	36,958	-	159,378	-

מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 לדצמבר, 2013				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
258,615	63,537	-	192,340	2,738

מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ג. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי:

- (1) החברה מבצעת דרוג אשראי לנכסי חוב לא סחירים שאינם מדורגים על ידי חברות דירוג חיצוניות ע"פ מודל פנימי שגובש ואושר על ידי הדירקטוריון ועל ידי המפקח. החברה ביצעה תיקוף למודל אל מול דרוגים שבוצעו על ידי חברות דירוג חיצוניות. בדיקות אלו הראו מתאם טוב של הדרוג הפנימי לחיצוני.
- (2) קיים שוני בסולמות דרוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בדוח כספי זה מדווחים הדירוגים המקומיים והדירוגים הבינלאומיים כפי שהם, ללא המרה לסולם אחיד. יצוין, כי בהתאם לחוזר שוק ההון 1-6-2008, בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, הורה המפקח כי עד ליום 1 בינואר, 2009 על חברות הדירוג שקיבלו אישור מהממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לפעול כחברה מדרגת בהתאם לחוזר שוק ההון 1/2004 לפרסום סולם המרה בין הדירוג המקומי לבין סולם הדירוג הבינלאומי.
- (3) מידע בדבר סיכוני אשראי בסעיף זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף 6 להלן.
- (4) לעניין חשיפה למבטחי משנה ליום 31 בדצמבר, 2014 בסך 1,210 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 960 מיליוני ש"ח) ראה סעיף 4 ה' להלן.
- (5) לעניין יתרות פרמיה לגבייה ליום 31 בדצמבר, 2014 בסך 539 מיליון ש"ח (שנה קודמת 495 מיליוני ש"ח) ראה באור 10.

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2014			
סיכון אשראי	סיכון אשראי מאזני		
חוץ מאזני	%		
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
			<u>ענף משק</u>
-	2.30	196,663	תעשייה
156,166	11.24	959,004	נדל"ן ובינוי
39,374	9.65	823,756	מסחר ושירותים
-	3.20	273,211	השקעה ואחזקות
-	0.74	63,486	טכנולוגיה
-	18.05	1,540,012	בנקים
796	1.28	108,948	ביטוח
-	1.22	103,749	חיפושי נפט וגז
-	2.38	203,121	אנשים פרטיים
196,336	50.06	4,271,950	
-	49.94	4,261,095	אג"ח מדינה
196,336	100.00	8,533,045	סך הכל

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2013			
סיכון אשראי	סיכון אשראי מאזני		
חוץ מאזני	%		
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
			<u>ענף משק</u>
-	1.64	138,265	תעשייה
192,348	11.78	991,234	נדל"ן ובינוי
44,071	9.78	822,492	מסחר ושירותים
-	3.81	320,583	השקעה ואחזקות
-	0.41	34,143	טכנולוגיה
-	16.26	1,367,334	בנקים
5,796	1.62	136,098	ביטוח
16,400	0.96	81,251	חיפושי נפט וגז
-	2.60	218,906	אנשים פרטיים
258,615	48.86	4,110,306	
-	51.14	4,301,461	אג"ח מדינה
258,615	100.00	8,411,767	סך הכל

ה. ביטוח משנה

(1) תיאור אופן ניהול סיכוני אשראי הנובעים מהחשיפה למבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את החברה מחובתה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מירביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי.

מסגרות החשיפה מנוהלות ברמת סוג חוזה ביטוח המשנה. כלומר לכל סוג חוזה נקבעת מגבלת חשיפה מקסימאלית למבטח משנה בודד ובנוסף נקבעת חשיפה מקסימאלית לקבוצות דירוג.

החברה מבצעת מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי, שינויים בדירוג האשראי שלו, וקיום התחייבויותיו הכספיות השוטפות.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. ביטוח משנה (המשך)

(2) מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							ליום 31 בדצמבר, 2014:	
מעל לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	ביטוח כללי				יתרות בחובה (בזכות) נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2014	קבוצת דירוג
				בביטוחי חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים			
באלפי ש"ח										
AA ומעלה										
-	-	416,351	138,586	213,215	63,702	241,554	66,306	(29,840)	195,476	Swiss Reinsurance
-	-	169,586	41,124	16,414	4,563	161,653	33,165	(5,085)	49,273	Reinsurance Co AG Munich
213	29	205,582	42,375	37,635	83,793	98,555	40,597	(12,623)	97,965	אחרים
213	29	791,519	222,085	267,264	152,058	501,762	140,068	(47,548)	342,714	
427	1,946	405,251	92,042	264,105	229,877	12,241	2,697	(11,627)	357,887	A
-	-	5,003	3,752	470	6,426	-	-	1,859	8,540	BBB
-	278	8,362	117	7,768	1,652	651	(292)	(1,300)	3,227	נמוך מ-BBB- או לא מדורגות
640	2,253	1,210,135	317,996	539,607	390,013	514,654	142,473	(58,616)	712,368	סך הכל

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. ביטוח משנה (המשך)

(2) מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							ליום 31 בדצמבר, 2013:	
מעל לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	ביטוח כללי				יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2013	קבוצת דירוג
				בביטוחי רכוש חבויות	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	בביטוחי חבויות			
באלפי ש"ח										
-	-	357,360	231,320	221,722	148,621	175,529	72,915	(30,107)	467,276	AA ומעלה
-	-	102,847	39,449	9,145	4,300	104,824	32,860	(8,833)	43,301	Swiss Reinsurance
-	-	158,265	38,426	38,259	80,164	65,428	27,805	(14,965)	96,451	Munich Reinsurance Co AG
-	-	618,472	309,195	269,126	233,085	345,781	133,580	(53,905)	607,028	אחרים
217	1,622	329,252	68,589	216,750	174,675	8,205	4,503	(6,292)	290,580	A
-	-	7,799	6,430	49	14,386	-	-	(206)	17,970	BBB
-	9	4,594	565	6,810	(542)	188	237	(1,534)	2,394	נמוך מ-BBB או לא מדורגות
217	1,631	960,117	384,779	492,735	421,604	354,174	138,320	(61,937)	917,972	סך הכל

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

4. סיכוני אשראי (המשך)

ה. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו בתוספת נכסי ביטוח משנה ובניכוי פיקדונות וכתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
- (ב) בשנת 2014 בוצעה הפחתה בשל הפרשה לחובות מסופקים בסך 1,009 אלפי ש"ח (בשנה קודמת בוצעה הפחתה של 2,000 אלפי ש"ח).
- (ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים, בתוספת (הקטנת) חלקם של מבטחי משנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, הסתכם בסך 1,009 אלפי ש"ח המהווים 0.08% מסך החשיפה.
- (ד) היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ה) הדירוג של מבטחי המשנה נקבע על סמך דירוגים של חברות הדירוג S&P ו-AM Best.
- (ו) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בשכיחות נזק של 1:500 שנה (שיעור נזק מירבי (MPL) 1.75% הינה 3,327 מיליוני ש"ח (לעומת 3,199 מיליוני ש"ח בשנה קודמת), מתוכה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו 791 מיליוני ש"ח, של חברת Swiss Reinsurance Co, המדורגת AA- (לעומת 869 מיליוני ש"ח בשנה קודמת).
- (ז) בשנת 2014, לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו בטבלה לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה.

5. סיכונים ביטוחיים

תיאור סיכונים ביטוחיים עיקריים

סיכוני הביטוח כוללים, בין היתר:

סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון שהוערך בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל, כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכוני רזרבה: הסיכון להערכה לא נכונה של התחייבויות ביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספיקות לכיסוי ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (א) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי להערכת ההתחייבויות הביטוחיות.
- (ב) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה: חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור או מגיפה יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

תיאור סיכונים ביטוחיים עיקריים (המשך)

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע רעידת אדמה בשכיחות נזק של 1:500 שנה (שיעור נזק מרבי (MPL) 1.75%, הוא כ- 3,409 מיליון ש"ח ברוטו וכ- 82 מיליון ש"ח בשייר עצמי (בשנה קודמת של 3,291 מיליון ש"ח חשיפה ברוטו ו- 92 מיליון ש"ח בשייר עצמי).

בביטוח חיים, סך הסכום בסיכון כנגד כיסויי ריסק מוות, נכות מוחלטת ואובדן כושר עבודה, עומד על כ- 189 מיליארד ש"ח. החברה מבטחת את החשיפה בשייר באמצעות חוזה Cat Cover. הכיסוי של הסכם ביטוח משנה זה הינו כ- 150 מיליון ש"ח מתוכם השתתפות עצמית של 20 מיליון ש"ח.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכונים הביטוחיים המתוארים לעיל - ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סוגי סיכונים ביטוחיים בסעיפים א', ב' והלן.

א. ביטוח חיים ובריאות

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים, הסיכונים הגלומים ואופן מדידת הסיכונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר. בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

1. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות:

(א) תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":
בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).

 בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת ההתחייבות הביטוחית בנפרד כאמור להלן.

(ב) תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):
תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמורה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול ובניכוי הריבית התעריפית.

(ג) התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים אשר פורסמו על-ידי אקטואר האוצר משנת 2013.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

תיאור סיכונים ביטוחיים עיקריים (המשך)

א. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

1. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות: (המשך)

(ד) התחייבויות לגמלאות שטרם התחיל תשלום הקצבה בגין פוליסות בתוקף (משלמות פרמיה ומסולקות), כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלאות מחושבת בהתאם להסתברות למשיכת גמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים בהתאם לחוזר המפקח משנת 2013 וכן על פי שיעורי ביטולים צפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלה עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח.

שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, שיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, הנקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. באופן דומה תחושב הפרשה הדרגתית גם עבור פרמיות שתתקבלנה בעתיד במסגרת הפוליסות וזאת ממועד קבלת הפרמיות.

החל מ-2013 בעקבות חוזר שפרסם המפקח, החלה החברה בקביעת שני ערכי K, אחד בגין פוליסות שמרכיב החסכון בהן תלוי תשואה ("פוליסות תלויות תשואה") ושני בגין פוליסות שמרכיב החסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ("פוליסות שאינן תלויות תשואה") לעומת החישוב הקודם שהתבסס על ערך יחיד של K.

העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת ליום 31 בדצמבר, 2014 לסך של כ- 536 מיליון ש"ח. יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד, על ידי שימוש בפקטורי ההיוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר, 2014 לסך של כ- 137 מיליון ש"ח.

יצוין כי הנתונים, המפורטים לעיל, בקשר לעתודה המשלימה לגמלאות ובקשר ליתרת ההפרשות אשר תיזקף בעתיד מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד לתום כל אחת מתקופות הדיווח ואינם כוללים התחייבות בגין תוספת צבירה עתידית.

(ה) תוכניות ביטוח חיים ובריאות אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי, מחלות קשות, נכויות וכו') הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" "מסורת" או סיכון טהור. בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. באובדן כושר עבודה וסיעודי עם פרמיה קבועה, החישוב נעשה על בסיס Net Premium Reserve. באובדן כושר עבודה, השיטה לוקחת בחשבון שיעורי ביטולים שמרניים ואילו בסייעודי לוקחת בחשבון ללא ביטולים.

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת ההתחייבות הביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהוונת לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע וותק התביעה.

(ו) ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין עתודה לתביעות תלויות ידועות ו-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו) והוצאות עקיפות לסילוק תביעות, עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

א. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

1. תיאור השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות: (המשך)

- (ז) התחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים פוליסות פרט כוללות הפרשות לתביעות שטרם שולמו כולל IBNR, בכל הענפים חוץ מסייעודי ואובדן כושר עבודה אשר נכללים בסעיף עתודות.
- (ח) באובדן כושר עבודה וסייעוד, עתודת IBNR לתביעות שקרו אך טרם דווחו, מחושבת על בסיס ניסיון תביעות קודם בחברה ונכללת בסעיף עתודות.
- (ט) עתודה להוצאות עקיפות לסילוק תביעות עבור ביטוחי חיים ובריאות מחושבת על בסיס נתוני הוצאות בהתאם לתחשיב שבוצע בחברה.
- (י) ההתחייבויות העיקריות בגין פוליסות בריאות הינן ממספר סוגים, לקולקטיבים ולפוליסות פרט בנפרד:

- הפרשה לפרמיה בחסר שמחושבת כעודף (אם גבוה מאפס) של הערך הנוכחי של כל העלויות העתידיות פחות הערך הנוכחי של כל ההכנסות העתידיות, לפי פוליסה וכיסוי (Gross Premium Reserve). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה התבססו על בסיס ניסיון החברה ומבטחי המשנה. הנחות הקשורות להוצאות, עמלות וביטולים התבססו על ניסיון החברה.
- תביעות תלויות, כולל הפרשה ל-IBNR. ה-IBNR מחושב על ידי משולש לפי שנת נזק ופער בין האירוע לדוח והתביעה הממוצעת לענף. בתביעות הידועות החברה נשענת על משולש התפתחות בענף המחלות הקשות ועל הערכות מחלקת התביעות ביתר הענפים.

2. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(א) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורת") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

1. בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות - בריבית בשיעורים של בין 2.5% ל-4.8% צמודה למדד; בחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה, החלק שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות - בריבית חסרת סיכון תוך התחשבות בפרמיית אי הנזילות.
2. בתוכניות מבטיחות תשואה ומבטיחות מקדם קצבה שאינן מגובות באגרות חוב מיועדות - ריבית של 2.5% צמודה למדד, ובחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה - ריבית חסרת סיכון תוך התחשבות בפרמיית אי הנזילות.
3. בתוכניות ביטוח תלויות תשואה (שהונפקו החל משנת 1991) - ריבית של 2.5% צמודה למדד ובחישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה - ריבית חסרת סיכון תוך התחשבות בפרמיית אי הנזילות.

בפוליסות המשלמות תשלומי סיעוד ואובדן כושר עבודה, הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- פיצויים שאינם תלויי תשואה השיעור הוא 2.5%.
- פיצויים תלויי תשואה מהוונים בשיעור 3.1% ברמה של הברוטו.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

א. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

2. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(א) שיעור ההיוון (המשך)

בגין תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ופוליסות ביטוח מסוג מסלולי השקעה קיים חישוב של השלמת עתודה לתשלום קיצבה - ריבית חסרת סיכון תוך התחשבות בפרמיית אי הנזילות.

ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החיסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT), ראה להלן "שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות".

(ב) שיעורי תמותה ותחלואה

1. שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בפוליסות מסוג מעורב ("קלאסי") בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי, אי כושר עבודה או סיעוד) מבוססים בעיקר על טבלאות AM49/52.

2. ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים, מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים שפרסם המפקח. עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים. יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה של גידול בתוחלת החיים וקיטון בשיעור התמותה. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

3. שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, הוצאות רפואיות, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה ותקופת תשלום הקצבאות (לעניין ביטוח סיעוד ואי כושר עבודה) נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה. ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין הענפים הנ"ל.

(ג) שיעורי נטילת גמלה

חוזי ביטוח חיים הכוללים מרכיב חיסכון, התנהלו, בגין כספים שהופקדו משנת 2000 עד לסוף שנת 2007 בשני מסלולים אפשריים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. לעניין פרמיות שהופקדו עד חודש מאי 2000 רשאי המבוטח לבחור, במועד הפרישה, את המסלול המועדף עליו. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני המסלולים, נדרשת החברה להעריך את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הקצבתי בשל ההשלכה לעניין העתודה הנדרשת בגין התחייבויות מסוג זה. שיעור זה נקבע על פי הנחות הפיקוח, תוך התאמה לניסיון שנצבר בחברה. יצוין, כי החל משנת 2008 כמעט כל התוכניות מסוג קופת גמל והפקדות בתוכניות הישנות מיועדות לקצבה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

א. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

2. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(ד) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות בגין חלק מביטוחי הבריאות וביטוחי אובדן כושר עבודה וכן על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה והן מבוססות על סוג מוצר ומשך החיים של המוצר. שיעור הביטולים משפיע גם על בדיקת נאותות העתודה בכל הענפים, וגם על בדיקת ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות.

3. מבחני רגישות בביטוח חיים ובריאות (*)

ליום 31 בדצמבר, 2014:

שיעור תמותה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		רווח (הפסד)
-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
אלפי ש"ח						
(86,726)	86,608	39,493	(53,715)	(16,639)	15,308	

ליום 31 בדצמבר, 2013:

שיעור תמותה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		רווח (הפסד)
-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
אלפי ש"ח						
(74,384)	66,717	35,799	(46,489)	(16,588)	15,369	

(*) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. לפיכך, כאשר יש שיפור בתמותה או בתחלואה והתוצאה הכלכלית המתקבלת בניתוח הרגישות מביאה להקטנת העתודה המחושבת ביחס לתמחור הכיסוי המקורי, אזי מטעמי שמרנות, הרווח שנוצר בגובה הפרש העתודה אינו נלקח בחשבון.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

א. ביטוח חיים ובריאות (המשך)

4. שינויים מהותיים שנעשו בהנחות ובאומדנים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות:

א. שיעור מימוש גמלה

החברה מעדכנת בעקבות הניסיון המצטבר שרכשה, הנחות בעיקר לגבי שיעורי מימוש הגמלה ותמהיל מסלולי הקצבאות שהמבוטחים יבחרו. בהתאם לכך, רשמה, בשנת 2014 הפרשה מיידית נוספת בסך של כ- 104 מיליון ש"ח לפני מס וסך של כ- 65 מיליון ש"ח לאחר מס.

ב. שיעור ריבית היוון

החברה מחשבת את העתודה המשלימה לגמלאות וגמלאות בתשלום ובודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות, הן בגין תקופת הפעילות של הפוליסות והן בגין התקופה של תשלום הגמלה. בשנת 2014 המשיכה מגמת הירידה בעקומי הריבית במשק. בנוסף לאור המלצות של ועדה שהוקמה מטעם המפקח, כללים שנקבעו לצורך יישום דירקטיבת Solvency II בישראל ופרסום נייר העמדה מטעם המפקח בדבר הנוהג המיטבי, בחנה החברה את הוספת פרמיית אי נזילות לריבית חסרת הסיכון. כתוצאה מהאמור נרשמה בשנת 2014 תוספת להפרשה בסך של כ- 30 מיליון ש"ח לפני מס וכ- 19 מיליון ש"ח לאחר מס.

ג. שיעור ביטולים

החברה עדכנה את הנחת שיעור הביטולים ובהתאם לכך נרשמה בשנת 2014 תוספת להפרשה בסך של 19 מיליון ש"ח לפני מס וכ- 12 מיליון ש"ח לאחר מס.

ב. ביטוח כללי

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת החברה, והסיכונים הגלומים בהם:

פוליסת ביטוח רכב חובה, מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה-1975, בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוח חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. עיתוי הגשת התביעה וסילוקה מושפע ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה, חקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב-"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת החברה, והסיכונים הגלומים בהם: (המשך)

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו'. הנהלים משולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות. במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

2. עקרונות חישוב הערכה האקטוארית בביטוח כללי

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.
- תביעות תלויות כולל הפרשה להוצאות עקיפות.
- הפרשה לפרמיה בחסר.
- עודף הכנסות על הוצאות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבות באופן אריתמטי יחסי לתקופה שמעבר לתאריך הדוח ולכן אינה מושפעת מגורמי סיכון כלשהם. ראה גם באור 2(1) לעיל.

בהתאם להוראות המפקח, התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר על-פי שיטות אקטואריות מקובלות המתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של קבוצת הסיכונים הנבדקת, ומתחשבות בהתפתחות עלות התביעות (תשלומי תביעות וההערכות הפרטניות של התביעות התלויות). בנוסף, לעיתים ההערכה מושפעת גם משינוי בחומרת התביעות בקבוצת הסיכון הרלוונטית. הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת הברוטו וברמת ביטוח המשנה בנפרד. השיבובים וכן ההשתתפות העצמית שתיגבה מהמבוטחים, מחושבים על בסיס ניסיון העבר המשתקף בנתוני המודל האקטוארי.

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטואריים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח, סוג אירוע ולכל שנת אירוע/פתיחה, נעשית על פי שיקול דעת בהתאם למידת ההתאמה של השיטה למקרה ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. כמו-כן, נכללות הערכות איכותיות באשר לשינוי מגמות בעתיד אחרי הפעלת שיקול דעת. כאשר השינויים, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר. האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

בענפים בהם אין מודל סטטיסטי מתאים, ההתחייבות הביטוחית נקבעת ברמת הברוטו על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי) ונתוני התביעות בפועל.

הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה במאגר הישראלי לביטוחי רכב חובה (להלן - הפול) התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

3. פרוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

שיטת chain ladder

שיטה זו מתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות בהיבטים שונים (התפתחות עלות התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד). השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מפתחת התביעה כאשר קיים מידע מספיק מתביעות שנפתחו בעבר על מנת להעריך את עלות התביעות הידועות.

שיטת (BF) Bornhuetter-Ferguson

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן האפריורי בחברה מבוסס ברובו על חומרת תביעות צפויה. במסגרת שיטה זו, הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים. המשקלות הינן פונקציה של גורמי ההתפתחות כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

במרבית הענפים המודלים האקטואריים בחברה מחשבים בנפרד, ברמת הברוטו, את התפתחות התביעות הידועות (IBNER) ואת ההפרשה לאירועים שאירעו וטרם דווחו (IBNR).

שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות בהסכמים היחסיים והפקולטיביים מחושב עבור התביעות הידועות על פי שיעור ביטוח המשנה בתביעה. עבור חלק ה- IBNR מחושב שיעור ביטוח המשנה ברמת ענף ושנה.

הערכת חלקם של מבטחי המשנה בתביעות בגין חוזי עודף (EXCESS) נעשתה בענף החובה על פי מודל תביעות גדולות וביתר הענפים מבוסס בעיקרו על תביעות גדולות בפועל.

הערכת עלות התביעות הידועות מתבססת על התפתחות עלות התביעות לפי תקופת פתיחת התביעה עד 13 שנה, משוקללת עם חומרת תביעות צפויה, על פי ניסיון העבר במסגרת שיטת BF.

הערכת התביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) מחושבת לפי סוג הכיסוי, על פי מודל chain ladder לפי שנת נזק שמנבא את כמות התביעות הצפויות להיפתח בעתיד, על סמך ניסיון העבר. כמות התביעות הצפויות מוכפלת בחומרת תביעות צפויה בהתאם לסוג הכיסוי.

מאחר והפוליסות בענפים אחריות מקצועית ואחריות מוצר הינם על בסיס דיווח (Claims made) לא מתבצעת הפרשת IBNR.

בענפים הבאים - אחריות נושאי משרה ודירקטורים וענף ערבויות לא נעשתה הערכה אקטוארית מאחר והניסיון אינו מתאים לביסוס מודל אקטוארי. בענפים אלו התביעות התלויות נכללו על בסיס הערכות מומחי החברה המטפלים בתביעות.

4. שינויים עתידיים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח הכללי שטרם נכנסו לתוקף

בחודש פברואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015 (להלן ביחד - "התיקון") שעניינם עדכון הוראות הדין הקיימות בנושא חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

5. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

4. שינויים עתידיים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח הכללי שטרם נכנסו לתוקף (המשך)

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול של עתודת עודף הכנסות על הוצאות (להלן - "העתודה החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015"). העתודה מחושבת, כיום לתקופה של שלוש שנים, בענפי ביטוח כללי עם זנב תביעות ארוך (בעיקר רכב חובה וחבויות) אשר מחושבת לגביהם הערכה אקטוארית.

בנוסף, כצעד משלים לשינוי, פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לאקטוארים בבואם לחשב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות. עמדת הממונה כוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) זהירות משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") - כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות.

(ב) התייחסות לשיעור היוון תזרים התחייבויות.

(ג) קיבוע - לצורך עקרון הזהירות בענפים שאינם מקובצים (כהגדרתם בחוזר - ענפים סטטיסטיים), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים מקובצים (שאינם סטטיסטיים), ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.

(ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו.

החברה בוחנת את ההשפעה הכוללת על הדוחות הכספיים של התיקון יחד עם עמדת הממונה. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה שכן היישום לראשונה של עמדת הממונה מחייב הערכות ממושכות.

5. הנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

החישובים האקטואריים אינם כוללים הפחתה בשל היוון תשלומי התביעות העתידיות ולא נכללה תוספת מרווח לסיכון (כגון סטיית תקן). בנוסף בענפי חובה וחבויות, מוערכות הרזרבות, על פי הגבוה מבין, ההערכה האקטוארית והערכת מחלקת התביעות, לכל שנת חיתום.

6. מידע לגבי שינוי מהותי שנעשה באומדנים ובהנחות האקטואריות

לאור התפתחות באמזן התביעות התלויות בענפי החבויות בכלל, ובענף אחריות כלפי צד שלישי בפרט, בין היתר, כתוצאה מגידול באמזן תביעות שיבוב, החברה הגדילה את ההפרשות לתביעות תלויות בענפים האמורים. ההשפעה על הרווח הינה בסך של כ- 68 מיליוני ש"ח (לפני מס) המהווים סך של כ- 42 מיליוני ש"ח (לאחר מס).

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2014				
סה"כ	במטבע חוץ או בהצמדה אליו		בש"ח לא צמוד	
	אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח	
אלפי ש"ח				
1,288,445	174,550	-	1,113,895	מזומנים ושווי מזומנים
12,442,669	4,528,767	3,420,985	4,492,917	נכסים סחירים
5,401,156	485,409	3,330,716	1,585,031	נכסים בלתי סחירים
<u>19,132,270</u>	<u>5,188,726</u>	<u>6,751,701</u>	<u>7,191,843</u>	סך הכל הנכסים
ליום 31 בדצמבר, 2013				
סה"כ	במטבע חוץ או בהצמדה אליו		בש"ח לא צמוד	
	אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח	
אלפי ש"ח				
753,834	81,126	-	672,708	מזומנים ושווי מזומנים
10,500,465	3,318,071	2,745,341	4,437,053	נכסים סחירים
4,856,120	1,349,954	3,238,118	268,048	נכסים בלתי סחירים
<u>16,110,419</u>	<u>4,749,151</u>	<u>5,983,459</u>	<u>5,377,809</u>	סך הכל הנכסים

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2014				
לא	נמוך	BBB	AA	
מדרוג	מ - BBB	עד A	ומעלה	סה"כ (**)
אלפי ש"ח				
-	-	-	3,076,052	3,076,052
64,065	11,859	977,396	1,456,743	2,510,063
123,350	12,277	1,170,337	2,202,137	3,508,101
187,415	24,136	2,147,733	6,734,932	9,094,216
-	5,769	462,229	214,494	682,492

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות
נכסי חוב אחרים - סחירים
נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
סך הכל נכסי חוב בארץ
מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2013				
לא	נמוך	BBB	AA	
מדרוג	מ - BBB	עד A	ומעלה	סה"כ (**)
אלפי ש"ח				
-	-	-	2,700,813	2,700,813
81,511	37,204	1,039,085	1,158,104	2,315,904
78,474	14,110	1,170,477	2,040,886	3,303,947
159,985	51,314	2,209,562	5,899,803	8,320,664
-	10,252	414,669	188,798	613,719

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות
נכסי חוב אחרים - סחירים
נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
סך הכל נכסי חוב בארץ
מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדרוג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(***) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של החברה.

באור 36: - ניהול סיכונים (המשך)

6. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2014					
	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB	A ומעלה	
(סה"כ **)		אלפי ש"ח			
1,186,023	113,911	334,920	713,207	23,985	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
138,988	-	33,083	105,905	-	מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר, 2013					
	לא מדורג	נמוך מ - BBB	BBB	A ומעלה	
(סה"כ **)		אלפי ש"ח			
917,996	51,685	251,591	607,558	7,162	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
104,956	-	-	104,956	-	מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (***)

- (*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch.
- (**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.
- (***) כל הסכומים המוצגים בשורה זו מייצגים נכסים שלא דורגו ע"י חברה חיצונית ודורגו ע"פ מודל הדירוג הפנימי של החברה.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2014

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות (*) אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה) (האם)	
18,689	67,608	-	נכסי חוב בלתי סחירים
17,929	-	-	חייבים ויתרות חובה
8,024	-	3,171	זכאים ויתרות זכות
-	-	278,395	התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר, 2013

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה כלולה (*) אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה) (האם)	
28,549	52,391	-	נכסי חוב בלתי סחירים
53,056	-	-	חייבים ויתרות חובה
7,262	-	1,379	זכאים ויתרות זכות
-	-	278,916	התחייבויות פיננסיות

(*) להלן הרכב ההלוואות לחברות כלולות:

ליום 31 בדצמבר		מועד פרעון	% ריבית		החברה
2013	2014		שנתית	מטבע	
אלפי ש"ח			נקובה	ההלוואה	
41,409	41,784	עד תום שנת 2016	5.423%	ליש"ט	Surrey Street Limited Partnership
10,982	13,053	עד תום שנת 2016	12%	ליש"ט	Surrey Street Limited Partnership
-	2,113	מאי 2024	10%	יורו	MMZ Properties B.V.
-	10,658	ספטמבר, נובמבר 2024	10%	יורו	MMZ Properties Haarlem B.V.
52,391	67,608				

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
1,337	15,442	109	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
3,156	-	-	הכנסות מעמלות
25,779	-	-	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
(95,739)	-	8,769	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
44	-	13,800	הוצאות מימון
<u>74,409</u>	<u>15,442</u>	<u>(22,460)</u>	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
2,200	14,720	108	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
3,500	-	-	הכנסות מעמלות
22,217	-	-	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
(84,333)	-	11,896	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
52	-	19,222	הוצאות מימון
<u>67,764</u>	<u>14,720</u>	<u>(31,010)</u>	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברות כלולות אלפי ש"ח	בעל שליטה (החברה האם)	
1,683	14,146	107	רווחים מהשקעות והכנסות מימון
2,831	-	-	הכנסות מעמלות
(80,757)	-	12,785	הוצאות (השתתפות בהוצאות) הנהלה וכלליות
58	-	17,769	הוצאות מימון
<u>85,213</u>	<u>14,146</u>	<u>(30,447)</u>	

נושאי משרה בחברה עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על-ידי הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

התקשרות עם החברה האם

החברה התקשרה בהסכם עם החברה האם, אשר על פיו, החל מיום 1 בינואר, 2012, ניתנים לחברה שירותי ניהול על ידי מנהלים בכירים המועסקים על ידי החברה האם, וזאת תמורת דמי ניהול בהתאם לעלות שכרם של המנהלים, בתוספת מרווח של 10%.

התקשרויות עם חברות קשורות

החברה התקשרה בהסכמים שונים עם חברות קשורות, אשר מוחזקות על ידי החברה האם. ההסכמים כוללים, בין השאר, מתן שירותים בהתאם לצרכי החברות השונות. השירותים הכלולים בהסכמים השונים הינם ניהול מערך השקעות ושירותי בק אופיס, שירותי ניהול סיכונים, שירותי SOX, פעילות דוברות, שירותי תיווך באמצעות סוכני החברה, שירותי תפעול, ניהול ואחזקה של מערכות המחשב ושירותי תפעול, תיווך והפצה של מוצרי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח. בנוסף, החברה התקשרה בהסכם מסגרת עם חברה קשורה לקבלת שירותי ייעוץ להנפקת התחייבויות פיננסיות.

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2012		2013		2014		
מס' אנשים	סכום אלפי ש"ח	מס' אנשים	סכום אלפי ש"ח	מס' אנשים	סכום אלפי ש"ח	
5	15,021	4	14,888	3	14,118	הטבות לטווח קצר
2	162	2	614	2	(1,669)	תשלומים מבוססי מניות (ראה באור 33 לעיל)
	<u>15,183</u>		<u>15,502</u>		<u>12,449</u>	

(1) הסכם העסקת יו"ר דירקטוריון

הסכם ההעסקה עם יו"ר דירקטוריון החברה הינו לתקופה של 15 שנים החל מאוגוסט 2003 עם הודעה מוקדמת של 12 חודשים. לאחר המועד האמור, יחודש ההסכם לשנה בכל פעם אלא אם כן הודיע מי מהצדדים על אי חידושו. שכרו של היו"ר צמוד למדד יוני 2003, בתוספת ריאלית של 1% לשנה. במקביל ובנוסף להסכם ההעסקה אושרה תכנית מניות שעיקרה הקצאה של 4% ממניות מנורה ביטוח הניתנים להמרה למניות החברה (ראה באור 34(ב)). יצוין, כי בחודש אוגוסט 2013, הבשילו מלוא המניות בהתאם לתכנית כאמור. על פי הסכם ההעסקה זכאי היו"ר, מעבר לשכר השוטף, למענק שנתי קבוע בסך של 561 אלפי ש"ח (צמוד למדד יוני 2003) ולתנאים נלווים כפי שנהוג למנהלים בדרגת משרתו. בנוסף, במקרה של סיום יחסי עובד מעביד (שלא בנסיבות פוטרות) יהיה זכאי מנכ"ל החברה לתוספת של 50% על מרכיב פיצויי הפיטורין בתוספת הפיצויים שנצברו לזכותו בפוליסות ביטוחי המנהלים שלו. במקרה של סיום יחסי עובד מעביד עקב פיטורים, יהיה זכאי המנכ"ל המכהן להמשך תשלום השכר והתנאים הנלווים לתקופה נוספת של 12 חודשים (מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת האמורה לעיל).

תנאי העסקתו של היו"ר עולים בקנה אחד עם מדיניות התגמול של החברה האם בכפוף לסטיות לא מהותיות ובהתאם להוראות המעבר בחוזר מדיניות התגמול החדש כמפורט בסעיף 3(ב) להלן.

החל מיום 1 בינואר, 2012 מקבל היו"ר את שכרו מהחברה האם (לעניין דמי ניהול מהחברה לחברה האם ראה סעיף ב' לעיל).

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

(2) הסכם העסקת מנכ"ל

ביום 19 בספטמבר, 2010 אישר דירקטוריון החברה את מינויו ואת תנאי ההתקשרות עם מנכ"ל החברה (לאחר קבלת אישורה והמלצתה של ועדת הביקורת של החברה מאותו יום). ההתקשרות הינה באמצעות הסכם למתן שירותי ניהול עם חברה בבעלותו המלאה של המנכ"ל (להלן: "חברת הניהול").

תוקפו של ההסכם הינו מיום 17 באוקטובר, 2010 לתקופה בלתי קצובה. על פי ההסכם לכל אחד מהצדדים זכות להביא ההסכם לסימום בכל עת בהודעה מוקדמת מראש ובכתב של שישה חודשים ("תקופת ההודעה המוקדמת"). במידה והחברה תודיע על סיום ההסכם, היא רשאית לוותר על שירותיו אולם תידרש לשלם את מלוא התמורה בגין שירותי הניהול של המנכ"ל עד לתום תקופת ההודעה המוקדמת. בנוסף, ובמקרה של סיום ההסכם על ידי מי מהצדדים (למעט בנסיבות פוטורות) יהיה המנכ"ל זכאי לתקופת הסתגלות (החופפת לתקופת ההודעה המוקדמת) של שנים עשר חודשים (להלן: "תקופת ההסתגלות"). בתקופת ההסתגלות ימשיכו לחול יחסים מסחריים בין הצדדים בה תהיה חברת הניהול זכאית למלוא התמורה המוסכמת.

התמורה בגין שירותי הניהול של המנכ"ל הינה בסך של כ- 252 אלפי ש"ח לחודש (12 חודשים בשנה) כתמורה הכוללת זכויות סוציאליות. התשלום החודשי יהיה צמוד למדד "כאשר" מדד הבסיס" הוא המדד הידוע לספטמבר 2010) ויעודכן אחת לשנה. המנכ"ל יהיה זכאי לתנאים נלווים כפי שנהוג למנהלים בדרגת משרתו.

המנכ"ל יהיה זכאי (באמצעות חברת הניהול) לבונוס שנתי בהתאם לתכנית התגמול כפי שאושרה על ידי דירקטוריון החברה מידי שנה (להלן: "תכנית התגמול"), וזאת בטווח, במונחי משכורות חודשיות, שבין בונוס מטרה בשיעור של 10 משכורות חודשיות (ל- 100% עמידה ביעדים) לבונוס מכסימלי של 14 משכורות חודשיות (ל- 150% עמידה ביעדים), כהגדרתם בתכנית התגמול השנתית. בנוסף, הוקצו לחברת הניהול בגין המנכ"ל 621,404 יחידות תגמול (אופציות פאנטום) של החברה בהתאם לתכנית להענקת יחידות תגמול לנושא המשרה במסגרת תכנית התגמול, ובהתאם לתנאיה (לפרטים נוספים בדבר תכנית התגמול ראה באור 33(ג)).

הסכם השירותים כולל גם התחייבות לסודיות של חברת הניהול והמנכ"ל (לתקופה בלתי מוגבלת) וכן הסדר הגבלת תחרות כמקובל (למשך שנה מתחילת תקופת ההסתגלות).

יצוין, כי בסמוך לאישור תנאי העסקתו של המנכ"ל כמפורט לעיל, אישר דירקטוריון החברה בחודש דצמבר 2010 (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת) תשלום מענק אשר נועד למנוע חסרון כיס למנכ"ל, בשל קיצור תקופת אי-התחרות לה התחייב כלפי מעסיקו הקודם, עקב תחילת העסקתו בחברה. לאחרונה נחתם הסכם פשרה בין המנכ"ל לרשות המיסים לפיו ישלם המנכ"ל תוספת מס הנובעת מקיצור תקופת אי-התחרות לה התחייב כלפי מעסיקו הקודם, עקב תחילת העסקתו כמנכ"ל החברה בשלהי שנת 2010. מאחר שלקיצור תקופת אי-התחרות כלפי המעסיק הקודם לצורך מינויו כמנכ"ל החברה היתה השפעה מהותית על תוצאה זו, החליט דירקטוריון החברה בחודש מרס 2015 (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת, לרבות בכובעה כועדת התגמול), לשלם למנכ"ל החזר גם עבור חסרון הכיס שנוצר לו כתוצאה מתשלום תוספת המס, בסך של כ- 1,362 אלפי ש"ח.

(3) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה

מדיניות התגמול לגבי נושאי משרה בחברה שהינם נושאי משרה גם בחברה האם ("נושאי משרה משותפים") אושרה ביום 10 בספטמבר 2013, על ידי האסיפה הכללית של החברה האם, שהינה חברה ציבורית, בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות. מדיניות התגמול האמורה איננה חלה על נושאי משרה בכירה בקבוצה שאינם נושאי משרה בחברה האם, באשר הינם מכהנים בחברות בנות שהינן גופים מוסדיים הכפופים לתכנית תגמול מוסדרת בהתאם להוראות הממונה, ואשר כוללת הוראות בדבר תגמול משתנה לנושאי משרה אלו, הדומות בעיקרן לעקרונות המרכזיים הנכללים במדיניות התגמול של החברה האם ואינן סוטות מהם באופן מהותי.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה (המשך)

יצוין, כי בחודש אפריל 2014, פרסמה הממונה חוזר חדש שעניינו מדיניות תגמול בגופים מוסדיים ("החוזר החדש"), וזאת בהמשך לטיטוט החוזר בנדון שפורסמה ביום 25 בדצמבר 2013. תחילת החוזר החדש נקבעה ליום 1 ביולי 2014, למעט לגבי הסכמי תגמול שאושרו לפני תאריך פרסום טיטוט החוזר כאמור ("הוראת מעבר") אשר לגביהם תמשיך לחול מדיניות התגמול הקיימת כמפורט בפסקה 3(א) להלן (לפירוט בדבר מדיניות התגמול העדכנית שאושרה בהתאם לחוזר החדש, ראה פסקה 3(ב) להלן).

3(א) תכנית תגמול בגופים המוסדיים בקבוצה (בהתאם להוראת מעבר):

בהמשך לאמור, נושאי משרה בחברה ואשר בהתאם להוראת המעבר הסכמי התגמול עימם אושרו לפני תאריך פרסום טיטוט החוזר החדש, כפופים לתכנית תגמול אשר אושרה לראשונה בשנת 2010 בפרט בהתאם לחוזר הממונה לעניין זה (להלן: "חוזר התגמול הקודם") והמאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון החברה (לרבות לעניין נושאי משרה המשותפים) לאחר קבלת המלצת ועדות הביקורת (להלן: "האורגנים המוסמכים") (לשנת 2014, אושרה בחודש מרס 2014), ואשר עיקריה הינם כלהלן: תכנית התגמול כוללת ברמה העקרונית ארבעה רבדים של תגמול: (1) שכר בסיס; (2) תנאים נלווים; (3) תגמול תלוי ביצועים - בונוס; ו- (4) תגמול טווח ארוך (יחידות תגמול), אם וככל שיוענקו (להלן: "מדיניות התגמול הכוללת").

מדיניות התגמול הכוללת חלה לגבי נושאי משרה אשר הוגדרו על ידי הדירקטוריונים של החברה ושל הגופים המוסדיים בקבוצה, לפי העניין. יצוין, כי מבלי לגרוע מהעקרונות דלעיל ולהלן, קיימת שונות במדיניות התגמול שנקבעה בכל גוף מוסדי בקבוצה. מודל הבונוס תלוי הביצועים בחברה כולל שני שלבים, אשר הראשון הינו קביעת סכום הבונוס הכולל אשר יחולק בשנה מסוימת (להלן: "תקציב הבונוס"), והשלב השני הינו חלוקת תקציב הבונוס לנושאי המשרה בכפוף לעמידה ביעדים.

שלב א' - קביעת תקציב הבונוס

בכל שנה, ייקבע יעד רווח ממוצע לפני מס של החברה (רווח כולל) בנטרול אירועים חריגים, אשר יקבע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של יעדי הרווח על פני 3 שנים אחרונות, כאשר בכל שנה יינתן שיעור שונה למשקל חישוב יעד הרווח (להלן: "יעד הרווח"). מדידת השגת יעד הרווח תתבצע על ידי חישוב ממוצע משוקלל של רווחי הקבוצה, על פני שלוש שנים, למול יעד הרווח. תנאי הסף לחלוקת בונוס בשנה מסוימת הינו עמידה ביעד הרווח בשיעור של 75% לפחות. מובהר, כי עד 75% מיעד הרווח לא ישולם בונוס (למעט בונוס למצטיינים בסכום מקסימלי שנקבע לעניין זה בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים), כאשר מעל 75% מיעד הרווח ועד 150% ממנו, יוקצב לצורך חלוקת בונוס סך השווה לשיעור אשר ייקבע על ידי כל אחד מהגופים המוסדיים, מהרווח לפני מס בפועל, ועד לתקרה של 150% מיעד הרווח. בנוסף, החל מ-100% עמידה ביעד הרווח, ייגזר תקציב בונוס נוסף (להלן: "תוספת הבונוס") בשיעור שנקבע כאמור מהרווח לפני מס בפועל, אשר יחולק לנושאי משרה לפי המלצת המנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) באישור האורגנים המוסמכים.

שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה

על מנת לחלק את תקציב הבונוס בין נושאי המשרה, יקבע לכל נושא משרה פוטנציאל בונוס ("בונוס מטרה") עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים ביחס לאותו נושא משרה כמפורט להלן, ובונוס מקסימלי לעמידה עודפת (עד 150%) ביעדים (להלן: "טווח בונוס"), והכל כנגזרת של מספר משכורות. נושאי המשרה ימדדו על ביצועים ברמות מדידה שונות - החברה, האגף או היחידה וביצועים אישיים על פי הערכת מנהל, בהתאם למשקלות שנקבעו, תוך אבחנה בין מנהל עסקי לבין מנהל יחידת מטה. לכל נושא משרה נקבעו רמות המדידה, הרכיבים הרלוונטיים והמשקל לכל רכיב. יצוין, כי לא נקבעו יותר מ-5 רכיבים לנושא משרה ולא ניתן משקל נמוך מ-10% לרכיב. הבונוס יחושב עבור כל רכיב בנפרד, כאשר לכל רכיב ייקבע סולם ציונים לפיו יחושב הבונוס. סך הבונוסים שיחושבו בגין כל אחד מהרכיבים יהווה את הבונוס הכולל. סכומי הבונוס לא ייחשבו כחלק מן השכר ולא יבוצעו הפרשות סוציאליות בגינם.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה (המשך)

3א) תכנית תגמול בגופים המוסדיים בקבוצה (בהתאם להוראת מעבר): (המשך)

שלב ב' - חלוקת הבונוס לנושאי המשרה (המשך)

הדירקטוריון של כל גוף מוסדי יהיה אמון על תהליכי הפיקוח והבקרה של מדיניות התגמול, כאשר הבונוס יחושב בהתאם לעקרונות אשר אושרו כאמור ויובא לאישור המנכ"ל והדירקטוריונים. מבלי לגרוע מהאמור, מנכ"ל ו/או יו"ר הדירקטוריון (לפי העניין) יהיו רשאים להמליץ על מענק בגין פעילות מיוחדת וחריגה ו/או משיקולים ארוכי טווח (כגון; שימור נושא משרה) ו/או בגין פעילות שאינה פעילות שוטפת (להלן "מענק מיוחד"), אשר לגביהם לא יחולו הוראות תכנית הבונוס תלוי הביצועים. מתן מענק מיוחד כפוף לאישור האורגנים המוסמכים. מובהר, כי מענק מיוחד ו/או תוספת הבונוס אינם מוגבלים במספר משכורות מכסימלי שנקבע לכל מנהל.

תגמול ארוך טווח - יחידות התגמול (אופציות פאנטום)

במסגרת תוכנית התגמול הכוללת, הוקצו בחודש דצמבר 2010, לחלק מחברי ההנהלה בחברה (אשר חלקם מכהנים גם כנושאי משרה בחברה) יחידות תגמול בתנאים המפורטים להלן. דירקטוריון החברה יהיה מופקד על ניהול תכנית הענקת יחידות התגמול במסגרת תכנית התגמול הכוללת, ועל כל הפעולות שתהיינה נדרשות לשם כך, לרבות קביעת זהות הניצעים, הענקת יחידות תגמול נוספות לניצעים נוספים בהתאם להוראות תכנית יחידות התגמול או בשונה מהוראותיה לגבי ניצעים ספציפיים, וכן על כל עניין אחר הדרוש לשם הסדרת ההענקות לניצעים, וכן ניהול, הבהרה ויישום תכנית הענקת יחידות התגמול. יחידות התגמול הינן יחידות לצורך חישוב התגמול הכספי (ברוטו) המגיע לניצע במועד מימוש יחידות התגמול, בלבד, ואינן מהוות אופציות ו/או זכות כלשהי לרכוש ניירות ערך כלשהם של מי מחברות הקבוצה ו/או איזה מהזכויות הצמודות למי ממניות חברות הקבוצה.

הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש איזו מבין יחידות התגמול, יחושב על פי ההפרש בין מחיר המימוש של כל יחידת תגמול לבין מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול, כשהוא מוכפל במספר יחידות התגמול הממומשות (להלן: "סכום התגמול"). מחיר הבסיס של כל יחידת תגמול יהיה ממוצע מחיר מניית החברה בבורסה 90 יום לפני מועד אישור הדירקטוריון את ההקצאה לכל ניצע. מחיר המימוש יהא מחיר הנעילה של מניית החברה בבורסה, ביום המימוש (ואם יום המימוש אינו יום מסחר, אזי ביום המסחר הראשון שלאחר יום המימוש). הסכום אשר ישולם לניצע בגין מימוש יחידות התגמול הינו סכום "ברוטו", וכל מס מכל מין וסוג שהוא אשר יחול על התשלום בגין יחידות התגמול, ו/או שהחברה תהיה חייבת לנכות על פי כל דין, יחול על הניצע. יחידות התגמול יבשילו בשלוש מנות, על פני ארבע שנים ממועד אישור הדירקטוריון את הענקת יחידות התגמול, כאשר המנה הראשונה בשיעור של 50% תובשל בחלוף שנתיים, 25% בחלוף שלוש שנים ו- 25% הנותרים בחלוף ארבע שנים. כל מנה תהא ניתנת למימוש בתוך שנה ממועד הבשלתה, כאשר לאחר חלוף המועד האחרון למימוש יחידות התגמול ביחס לכל מנה, לא יהיה הניצע זכאי לממש את יחידות התגמול מכוח אותה מנה, או לזכות כלשהי מכוחן. בתכנית נקבעו הוראות בדבר מימוש יחידות התגמול במקרה של התפטרות, פיטורין, פרישה, סיום יחסי עובד מעביד מחמת נכות/מוות, וכן התאמות של יחידות התגמול עקב חלוקת מניות הטבה, חלוקת דיבידנד והצעת זכויות בחברה וכן בשל אירועים נוספים אשר הדירקטוריון יקבע, אם יקבע לפי ישקול דעתו, מנגנוני התאמה, לפי העניין.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3) מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה (המשך)

3ב) מדיניות תגמול בהתאם לחוזר החדש:

כנזכר ברישה לפסקה 3 זו לעיל, בחודש אפריל 2014, פרסמה הממונה חוזר חדש שעניינו מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (אשר החליף חוזר קודם בנושא זה). בהתאם, אישר דירקטוריון החברה מדיניות תגמול עדכנית העונה לדרישות החוזר כמפורט להלן (להלן: "מדיניות התגמול"). במדיניות התגמול הוגדרו, בין היתר, המטרות והשיקולים המרכזיים בקביעת מדיניות התגמול, שעיקרם מניעת תמריצים שיעודדו נטילת סיכונים שאינם עקביים עם יעדיו ארוכי הטווח של הגוף המוסדי, עם מדיניות ניהול הסיכונים שלו, ועם הצורך בניהול מושכל של כספי החוסכים באמצעותו; נקבעו עקרונות להתאמת תגמול לנושאי משרה ובעלי תפקיד מרכזי (כהגדרתם בחוזר) ועובדים המועסקים בפונקציות בקרה; נקבע יחס רצוי בין רכיב התגמול הקבוע לרכיב המשתנה לנושאי משרה; נקבעו טווחי שכר רצויים לנושאי משרה; נקבעו עקרונות להתאמה של רכיב משתנה, בין היתר, לסיכונים המהותיים בחברה; נקבעו עקרונות להגדרת תכנית מענקים שנתית לרבות עקרונות להגדרת תקציב המענקים, תנאי סף לחלוקתו, עקרונות לקביעת יעדים ומדדים על פיהם יחושב המענק השנתי תוך התחשבות, בין היתר, גם ביעדי תשואה למבטוחים ועמיתים ומנגנון דחיה של תשלום רכיב משתנה; נקבעו עקרונות ותקרות לתנאי סיום העסקה של בעל תפקיד מרכזי וכן כללים להשבה ו/או הפחתה של רכיב משתנה במקרים מסוימים.

מדיניות התגמול תחול על תגמול שיאושר החל ממועד אימוץ המדיניות על-ידי החברה, ואין בה כדי לפגוע בהתקשרויות קיימות, בכפוף להוראות המעבר שנקבעו בחוזר לעניין זה כלהלן: הסכמי תגמול שאושרו בחברה לפני 25 בדצמבר, 2013 יותאמו להוראות המדיניות עד לסוף שנת 2016; הסכמי תגמול שאושרו בין 25 בדצמבר, 2013 ל- 30 ביוני, 2014 יותאמו להוראות מדיניות התגמול עד לסוף שנת 2014. מדיניות התגמול פורסמה במלואה באתר האינטרנט של החברה.

ד. הטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2012		2013		2014	
מס' אנשים	סכום אלפי ש"ח	מס' אנשים	סכום אלפי ש"ח	מס' אנשים	סכום אלפי ש"ח
7	874	7	804	6	699

דמי ניהול לשאינם מועסקים בחברה או מטעמה

הגמול הניתן לדירקטורים בחברה מהווה את הגמול המירבי בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס - 2000 ובהתאם לדרגתה של החברה.

ה. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

חלק מפעילותה הכספית והביטוחית של החברה נעשה עם צדדים קשורים ובעלי עניין במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק. במהלך שנת 2013, נערכו עסקאות ביטוח שונות במנורה ביטוח עבור נושאי משרה ובכלל זה עבור בעל השליטה וקרוביו. כל העסקאות הנ"ל נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק המקובלים לגבי עובדי הקבוצה והינן גם בגדר "עסקאות זניחות" בהתאם לקריטריונים שקבע הדירקטוריון לעניין זה. יצוין, כי בהתאם להוראות סעיפים 117(א1) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם לתקנון החברה, אישרה ביום 16 בדצמבר 2013, ועדת הביקורת של החברה, כי עסקאות כנ"ל בהיותן עסקאות במהלך העסקים הרגיל ובתנאי "ישירים" (תנאים הניתנים באופן כללי לעובדי החברה) הינן בגדר סוג של עסקאות שאינן חריגות ואשר הטיפול בהן יעשה בהתאם לנהלי עסקאות בעלי עניין, ללא צורך באישור פרטני. יתרות שטרם נפרעו לתום השנה אינן מובטחות, אינן נושאות ריבית ויישובן יעשה במזומן. לא התקבלו או ניתנו כל ערבויות בגין סכומים לקבל או לשלם. לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2014, 2013 ו-2012 החברה לא רשמה כל הפרשה לחובות מסופקים בגין סכומים לקבל מצדדים קשורים.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

ביום 10 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ביום 25 וביום 28 באוגוסט 2011, בהתאמה) חידוש פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי המשרה בחברה האם ובחברות הבנות, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו, לתקופה שבין 1 באוגוסט 2011 ועד ליום 31 ביולי 2012 (להלן: "שנת הבסיס") בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר (להלן: "פוליסת הבסיס") בתוספת כיסוי משותף בפוליסת מטריה ראשונה לכלל החטיבות בקבוצה – חטיבת מנורה מבטחים החזקות בע"מ, חטיבת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חטיבת מנורה מבטחים פיננסים בע"מ וחטיבת מנורה מבטחים פנסייה בע"מ - בגבול אחריות של 60 מיליוני דולר (להלן: "פוליסת המטריה"). בנוסף, אושרה עסקת מסגרת לפיה ניתן אישור מראש להתקשרות החברה לשם חידוש הפוליסות האמורות לעיל עבור החברה וחברות הבנות שלה לאחר תום שנת הבסיס, אשר יחולו לגבי נושאי המשרה והדירקטורים, כפי שיכהנו בחברה ובחברות השונות מעת לעת, לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה או קרוביהם.

חידוש הפוליסות יעשה מדי שנה, במשך תקופה של 3 שנים, ממועד תחילת שנת הבסיס ובכפוף לכך כי הפרמיה השנתית הכוללת בכל שנה בה תחודשנה פוליסת הבסיס ופוליסת המטריה הראשונה והשנייה תהיה הפרמיה המצרפית של שנת הבסיס, בתוספת שנתית של עד 20% לכל שנה מהפרמיה הכוללת בשנת הבסיס וכן כי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה אישרו עבור כל שנה בה תחודשנה פוליסות הביטוח כי הן תואמות את התנאים לעיל (להלן: "עסקת המסגרת").

בהמשך להחלטת ועדת הביקורת של החברה האם מיום 26 ביולי 2012, אישר דירקטוריון החברה האם, ביום 30 ביולי 2012, חידוש פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה לשנת 2012-2013 (1 באוגוסט, 2012 עד 31 ביולי, 2013) בחברה ובחברות בנות שלה שאינן חטיבות בפני עצמן (להלן: "חטיבת מנורה מבטחים החזקות"), לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו, בהתאם לעסקת המסגרת המפורטת לעיל. בנוסף, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון חידוש כאמור עבור בעל השליטה דאז וקרוביו, בחטיבות הנוספות בקבוצה, בגבולות אחריות כמפורט לגבי חטיבת מנורה החזקות. תנאי הביטוח לבעל השליטה וקרוביו הינם זהים לתנאי הביטוח של יתר נושאי המשרה בקבוצה. ועדת הביקורת והדירקטוריון קבעו כי חידוש הפוליסות כאמור נעשה בתנאי החידוש של עסקת המסגרת, כפי שנקבעו בהחלטת האסיפה הכללית של החברה האם מיום 10 באוקטובר 2011.

בחודש אוגוסט 2013, חודשו פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה האם והחברות הבנות בקבוצה עד ליום 31 ביולי, 2014, תוך הרחבת היקף הכיסוי, לגבול אחריות כולל של 100 מיליוני דולר למקרה ולתקופה. גבול האחריות של הפוליסות מורכב מרובד כיסוי בסיסי, לכל אחת מחטיבות הקבוצה, בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר, ומרובדי כיסוי נוספים במסגרת פוליסות "מטריה", לכלל החטיבות בקבוצה, בגבול אחריות כולל של 85 מיליוני דולר. הפוליסות חודשו, בהתאם לתנאי עסקת המסגרת, שאישרה האסיפה הכללית של החברה האם, מחודש אוקטובר 2011, ובכלל זה לבעל השליטה וקרוביו, בתנאים זהים לשאר נושאי המשרה. בחודש יולי 2013, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה האם, כי תנאי עסקת המסגרת מתקיימים בחידוש הפוליסות לשנה נוספת, וזאת, בין היתר, לאור העובדה כי סכומי הפרמיות עומדים בתנאי עסקת המסגרת.

בחודש יולי 2014, אישר דירקטוריון החברה בהמשך לאישור ועדת הביקורת של החברה, חידוש פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה והחברות הבנות שלה עד ליום 31 ביולי, 2015, בגבול אחריות כולל של 100 מיליוני דולר למקרה ולתקופה. גבול האחריות של הפוליסות מורכב מרובד כיסוי בסיסי, בגבול אחריות של 15 מיליוני דולר, ומרובדי כיסוי נוספים במסגרת פוליסות "מטריה" לכלל החטיבות בקבוצת מנורה מבטחים, בגבול אחריות כולל של 85 מיליוני דולר.

באור 37: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ז. התחייבות לשיפוי נושאי משרה ודירקטורים

ביום 24 בנובמבר 2005 וביום 22 בינואר 2007 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת (מימים 30 באוגוסט, 2005 ו- 29 בנובמבר, 2006) ואישור הדירקטוריון (מימים 30 באוגוסט, 2005 ו- 29 בנובמבר, 2006, בהתאמה), ואישורי האורגנים המוסמכים בחברה, מתן כתב פטור והתחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בחברה ובכללם בעל השליטה וקרוביו. כתב הפטור שהעניקה החברה האם הינו בהתאם למגבלות שנקבעו לעניין זה בחוק החברות ואילו ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסך של 25 מיליוני דולר לנושא משרה ולסך של 30 מיליוני דולר לכלל מקבלי השיפוי באירוע בודד ובכל מקרה, לא יעלה השיפוי על 25% מההון העצמי של החברה האם לפי הדוח הכספי שלה ערב מתן השיפוי (להלן: "מגבלות סכומי השיפוי").

ביום 5 בינואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ביום 21 בנובמבר 2011 ואישור הדירקטוריון בימים 24 בנובמבר 2011 וביום 29 בדצמבר 2011, וכן לאחר קבלת אישור האורגנים המוסמכים של החברה) לתקן את תקנון החברה בעניינים שונים ובכלל זה, לעניין הרחבת החביות ו/או ההוצאות בגין תהיה החברה האם רשאית להעניק שיפוי ו/או ביטוח לדירקטורים ונושאי משרה בנוגע להליכים מנהליים שונים בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ובהתאם אישרה הענקת כתב שיפוי חדש, על ידי החברה, לה"ה ערן גריפל, קרובו של בעל השליטה בחברה דאז בגין כהונתו כדירקטור בחברה (להלן בסעיף זה: "כתב השיפוי החדש"). כתב השיפוי החדש הינו בהתאם למגבלות סכומי השיפוי כמפורט לעיל. בכל מקרה, סכום השיפוי (נטו) לאחר הפחתות של תגמולי ביטוח ששולמו בגין אותו אירוע על פי פוליסות ביטוח נושאי משרה שרכשה החברה, לפי שיקול דעתה, אם רכשה, או בשל סכום השיפוי ששולם על ידי החברה בגין אותו אירוע מכוח כתבי שיפוי קודמים שהוענקו למר גריפל, לא יעלה, בכל מקרה, על 25% מההון העצמי של החברה האם לפי הדוח הכספי שלה, ערב מתן השיפוי. כתב השיפוי החדש נועד להוסיף ולא לגרוע מכל כתב שיפוי קודם אשר הוענק (ככל שהוענק) לה"ה ערן גריפל, והכל בהתאם למותר על פי דין ואולם, סך התחייבויות מנורה ביטוח לשיפוי לא יעלה בסכום על האמור בכתב השיפוי החדש.

בחודש ינואר 2015, וכחלק מאישור תנאי העסקתו של ה"ה ערן גריפל כיו"ר דירקטוריון החברה האם, אישרה האסיפה הכללית של החברה האם מתן כתבי התחייבות לשיפוי בחברה בה הוא מכהן כדירקטור, בנוסחים המקובלים ליתר נושאי המשרה בחברה כמפורט לעיל. ראה גם דוח מיידי שפרסמה החברה האם מיום 27 בנובמבר, 2014 (אסמכתא: 2014-01-207000).

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד החברה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים במקרה של אישור תביעה ייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי החברה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברה ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לביורר המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים (ראה סעיף 1א ס"ק 2, 4, 6-9, 11-23 וסעיף 2א ס"ק 1-2 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף 1א ס"ק 1, 3, 5 ו-10 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

חלק ניכר של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, הוגשו כנגד החברה בעניינים שונים הקשורים לחוזי ביטוח במהלך העסקים הרגיל של החברה, לגביהם הועמדו על ידי החברה רזרבות ביטוחיות.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1א. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות:

1. ביום 21 בנובמבר, 2005 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("בקשת האישור"). עניינה של התובענה הוא בפרשנות נספח לפוליסות ביטוח חיים, המתייחס לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית ("נספח נכות תאונתית"). הטענה המרכזית בתובענה הינה כי החברה מסייגת את חבותה בכל הקשור לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית הכלול בנספח נכות תאונתית, וזאת דרך חישוב תגמולי הביטוח שלא בהתאם להוראות הנספח, ולפיכך מפרה החברה את הסכם הביטוח ואת חובת הגילוי הקבועה בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו, פעולה שהינה, לפי הטענה, גם בבחינת הטעיה.

ביום 11 בינואר, 2009 ניתנה החלטה המאשרת את בקשת האישור בהתאם לעילות ולסעדים כמפורט בהחלטה. ביום 5 ביולי, 2012, במסגרת בקשת רשות הערעור שהגישה החברה, קבע בית המשפט העליון כי התובענה תאושר כייצוגית בכל עילות התביעה שנקבעו בהחלטת בית המשפט המחוזי, למעט עילת "ההטעיה" כאשר הסעד היחיד שידון בשלב בירור התובענה הייצוגית הינו השלמת תגמולי הביטוח ששולמו לסכום שטוען לו התובע. ביום 27 בפברואר, 2014, ניתן פסק דין על ידי בית המשפט המחוזי המחייב את הנתבעות לשלם הפרשי תגמולי ביטוח בהתאם למכפלת סכום הביטוח המלא הנקוב בפוליסה בשיעור הנכות החלקית והצמיתה שנקבעה לכל מבוטח שאירע לו מקרה ביטוח כאמור. בפסק הדין נקבע, בין היתר, כי הקבוצה המיוצגת בתובענה הינה כל המבוטחים בפוליסה נכות תאונתית שנרכשה מהנתבעות, אשר במועד הגשת הבקשה לאישור טרם חלפו שלוש שנים ממועד קרות להם מקרה הביטוח, אך למעט מבוטחים כאמור אשר חתמו על הסכם פשרה ו/או כתב ויתור המתייחס במפורש לתובענה זו או ניהלו הליך משפטי וניתן בעניינם פסק דין. כמו כן, נקבע כי בנסיבות התובענה אין להטיל ריבית מיוחדת על הנתבעות. בנוסף, מונה בעל תפקיד (אשר שכר טרחתו ישולם על ידי הנתבעות), לצורך בדיקת הזכאות של חברי הקבוצה ואופן תשלום הפרשי תגמולי הביטוח על פי פסק הדין, ונקבע גמול לתובעים הייצוגיים ושכר טרחה לבאי כוחם. ביום 1 במאי, 2014, הגישו התובעים הייצוגיים ערעור לבית המשפט העליון בנושאים העיקריים הבאים: תקופת ההתיישנות; שלילת סעד של ריבית מיוחדת ושיעור הגמול ושכר הטרחה שנקבע לתובעים הייצוגיים ולבאי כוחם.

2. ביום 3 בינואר, 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי (ת"א) כנגד החברה, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר סכומים שנטען כי נגבו ביתר ושלא כדין בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". על-פי הטענה, הגביה ביתר נובעת הן מגביה בשיעור העולה על השיעור המותר, הן בשל גביית מרכיב התת-שנתיות בגין חלקים או תשלומים בפוליסה שהתשלום אינו אמור לחול עליהם (כגון בגין חלק החיסכון בפוליסה או בגין תשלום המכונה "גורם פוליסה") וכן בשל גביית המרכיב האמור בפוליסות שאינן פוליסות ביטוח חיים, והכל בניגוד להנחיות המפקח. עילות התביעה העיקריות הנטענות הן: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט.

הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של כל התובעים ביחד הוערך בסך כולל של כ- 1,683 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של שבע השנים האחרונות) חושב והוערך על-ידי התובעים בסך של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם יוחס לחברה סך נזק כולל של כ- 229 מיליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 1 בינואר, 2014 הגיש המפקח את עמדתו התומכת בעיקרה בעמדת הנתבעות. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

3. ביום 14 באפריל, 2008 הוגשה כנגד החברה בבית הדין האזורי לעבודה ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" ו/או "הבקשה"). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפליה לרעה של נשים במסגרת פוליסות המכונות "ביטוחי מנהלים", שהופקו לפני שנת 2001. על-פי הטענה, הנתבעת נוהגת לזכות נשים מבוטחות, בהגיען לגיל הפרישה, בגמלא חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, לפי הטענה, הנתבעת גובה מנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהיא גובה מגברים, על אף ששיעורי התמותה של נשים הינם נמוכים בהרבה. בכך, לטענת התובעת, יש משום הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה.

התובעת איננה מציינת את הנזק האישי שנגרם לה, לטענתה. התובעת טוענת כי לאור היקף הקבוצה (המוערך על ידה בעשרות אלפי נשים) הנזק שנגרם לכלל חברות הקבוצה מוערך במאות מיליוני ש"ח. עילות התביעה הן, בין היתר, הפליה בניגוד לחוק איסור הפליה; הפרת הוראות חוק הפיקוח; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חוק הגנת הצרכן וקביעת "תנאי מקפח" בחוזה אחיד. הסעדים העיקריים המבוקשים על-ידי התובעת הינם כי בית הדין יקבע ו/או יורה כי: א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) בידי התובעת ויתר חברות הקבוצה הזכות לבחור בין החלופות הבאות: 1) להשוות את מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. 2) הפחתה רטרואקטיבית ופרוספקטיבית של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה ויתר המבוטחות בפוליסה מסוג זה, והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה, כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של התובעת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 3 בינואר, 2012 הגישו הנתבעות בקשה לסילוק התובענה על הסף מחמת התיישנות. ביום 12 ביולי, 2012 ניתנה החלטה הדוחה את הבקשה לסילוק על הסף (ללא צו להוצאות). ביום 17 באוגוסט, 2014, קיבל ביה"ד האזורי לעבודה בירושלים את בקשת האישור ובהתאם, אישר את ניהול התובענה כייצוגית, בעילה של היעדר אבחנה בין נשים לגברים בחישוב פרמיית הריסק בפוליסות ביטוח מנהלים. הקבוצה, שאושר כי תיוצג בתביעה הייצוגית, כוללת את הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. כמו כן, נקבע כי שאלת הסעד שיינתן, אם תתקבל התובענה הייצוגית, יידון במסגרת בירור התובענה הייצוגית. ביום 2 בדצמבר, 2014, ובהמשך לבקשת רשות ערעור שהוגשה, החליט בין הדין הארצי כי בקשת רשות הערעור מצריכה תשובה ובהתאם הורה למשיבה (התובעת) להגיש תשובה.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

4. ביום 3 באוגוסט, 2008 הוגשה בבית המשפט המחוזי (ת"א) כנגד החברה ("הנתבעת"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה"). עניינה של התובענה, לפי הטענה, באי תשלום שיפוי למבוטחי הנתבעת בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתה תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 ("הפוליסה התקנית"). הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר קיבל מהחברה, החל מיום 1 באפריל, 2004, תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה ולא קיבל את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון כאמור. התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 550 ש"ח ובהסתמך על נתונים מדוחותיה הכספיים של החברה ועל חישובים שביצע לעניין זה, העריך את הנזק הכולל לקבוצה כהגדרתה לעיל בכ- 23 מיליון ש"ח. עילות התביעה הנטענות הינן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. ביום 2 ביולי, 2012 נחתם והוגש לאישור בית המשפט, הסדר פשרה בין התובע הייצוגי לבין הנתבעת וחברות ביטוח נוספות שנתבעו בתביעות דומות. ביום 22 בדצמבר, 2014 נתן בית המשפט החלטה לפיה הסדר הפשרה יאושר על ידו, אם וככל שהצדדים יסכימו למספר תיקונים שקבע, וזאת בהודעה שיגישו לבית המשפט. בדיון שהתקיים בחודש פברואר 2014, העלו הנתבעות טענות שונות לגבי התיקונים שקבע בית המשפט בהחלטה.

5. ביום 1 באפריל, 2009 הוגשה כנגד החברה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה" או "הבקשה לאישור"). עניינה של התובענה הינו פוליסות ביטוח בריאות הכוללות זכות לקבלת מחצית ערכו של "טופס 17" מטעם קופת החולים במקרים בהם המבטח לא השתתף במימון ניתוח המכוסה על-פי הפוליסה. הטענה המרכזית בתובענה הינה כי בכל הקשור לכיסוי הנ"ל הנתבעת מחשבת את תגמולי הביטוח באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה לפי הבנתה וזאת תוך הטעיה של המבוטחים והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. התובעת מעמידה את נזקה האישי על סך של 2,420 ש"ח ומעריכה את סך הנזק לקבוצה כולה בסך העולה על 10 מיליון ש"ח. ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור בעילה של הפרת חוזה וקבע כי הסעדים שיתבררו הם סעד של השבת תגמולי ביטוח למבוטחים שעברו ניתוח פרטי שלא מומן על ידי הנתבעת, וצו המחייב את החברה לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה ("החלטת האישור"). ביום 4 בפברואר, 2013 ניתנה החלטת ביהמ"ש העליון הדוחה את בקשת רשות הערעור שהגישה החברה על החלטת האישור, תוך שהוא מציינ כי לחברה שמורות כל טענותיה היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי בתובענה, זאת מבלי להתייחס לסיכויי הערעור. בהמשך לכתב תביעה מתוקן שהוגש על ידי התובעת ביום 4 באפריל, 2013, הגישה החברה כתב הגנה.

6. ביום 11 באפריל, 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז) כנגד החברה כמו-גם כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעות המחזיקות כספים שלא נדרשו על ידי בעלי זכויות בהם (מבוטחים, מוטבים ו/או יורשים), מפרות לכאורה חובות המוטלות עליהן לאיתור אותם בעלי זכויות ואף לא מעבירות את הכספים בהגיע המועד לכך לידי האפוטרופוס הכללי, זאת תוך התעשרות שלא כדין בשל גביית דמי ניהול בשיעור העולה על המותר או מתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל בעלי הזכויות בנכסים המצויים בידי הנתבעות, באחריותן או בשליטתן, ואשר הנתבעות לא הביאו לידיעתם את דבר היותם בעלי נכסים כאמור. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות המפקח, הטעיה, חוסר תום לב, הפרת חוזה, רשלנות, הפרת חובת נאמנות ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו מתן צווים מתאימים שיחייבו את הנתבעות לקיים את הוראות המפקח בעניין איתור בעלי הזכויות הנ"ל, השבה של כספים שנגבו שלא כדין ומינוי בעל תפקיד לצורך אכיפת הצווים שנתבקשו כאמור או מתן סעד אחר לטובת הקבוצה. סכום התביעה על פי התובענה לא ניתן להערכה. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 23 בספטמבר, 2012 הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה בקשר לתיק שבנדון תוך פירוט עיקרי ההסדרה החדשה בנושא איתור מוטבים שנועדה להחליף ההסדרה הקיימת נשוא התובענה הייצוגית, ותוך ציון העובדה כי אינו מביע עמדה בכל הנוגע לבקשה גופה. התובענה מצויה בהליך גישור.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

7. ביום 19 באפריל, 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי (ת"א) כנגד החברה, כמו-גם כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה כאשר מפסיק ביטוח, מסיבה כלשהי, הדבר קורה לרוב לאחר שנגבתה כבר פרמיה בגין החודש השוטף ולמרות שהמבוטח זכאי, לפי הטענה, לקבל החזר בגין החלק היחסי של החודש אין הנתבעות משיבות למבוטחים את החלק היחסי של הפרמיה החודשית או שהן משיבות אותו בערכים נומינליים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין הנתבעות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח. להערכת התובעים הקבוצה מונה כ- 2 מיליון מבוטחים. עילות התביעה הנתבעות הן, בין היתר, הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על ידי התובעים הינו החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה. הנזק האישי של התובעים ביחס לכל הנתבעות הועמד על סך של כ- 3,047 ש"ח בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות חושב והוערך לסך של כ- 225 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

8. ביום 18 באוגוסט, 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי (ת"א), תובענה כנגד החברה האם וכנגד החברה, וכן בקשה לאישורה כייצוגית ("התובענה" ו"הבקשה"). על פי הנטען בתביעה, החברה הפחיתה, שלא כדין, כספים מפוליסת ביטוח מנהלים של התובעת, בדרך של השמטת הפקדות שהועברו לחברה. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, כמפורט בתביעה, הינה כלל המבוטחים ו/או בעלי פוליסות ביטוח חיים אותן מנהלת ו/או מפעילה החברה, אשר, לפי הטענה, הופחתו, שלא כדין, מיתרתם בפוליסה כספים שהופקדו בחברה ("חברי הקבוצה"). להערכת התובעת, הקבוצה מונה כ- 75,000 מבוטחים. עילות התביעה העיקריות הנתבעות הן הפרת הסכם התקשרות, הפרת חובת נאמנות, עוולת הגזל, עוולת הרשלנות וחוסר תום לב. הסכום הנתבע על ידי התובעת באופן אישי עומד על סך של 5,784 ש"ח והנזק הנתבע לקבוצה, על פי הערכת התובעת, עומד על סך של כ- 110 מיליון ש"ח. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 20 ביוני, 2012 החליט בית המשפט המחוזי להעביר את הדיון בתביעה ובבקשה לאישורה כייצוגית לבית הדין האזורי לעבודה (ת"א). התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

9. ביום 21 באפריל, 2011, הוגשה כנגד החברה כמו גם כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה לגבייה, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, של סכומי כסף העולים, לטענת התובעים, כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". כרקע לדברים, מבהירים התובעים כי לחברות הביטוח הותר, כעקרון, לגבות בתנאים מסוימים תשלום הקרוי "גורם פוליסה" וזאת על פי חוזרים של המפקח, ואולם, לטענת התובעים, גביית עמלה זו מעולם לא סוכמה עמם ואף לא נאמר להם כי הם יחויבו בסכום כלשהו בגין דמי ניהול אחרים ו/או גורם פוליסה. עוד צוין, כי במסגרת תשובתן של הנתבעות לתובענה קודמת שעניינה אופן חישוב גורם הפוליסה, הודו, לטענת התובעים, הנתבעות בכך שגבו את גורם הפוליסה. עוד ציינו התובעים כי ביום 12 באפריל, 2011 קיבל בית המשפט המחוזי (מרכז) בקשה לאישור תביעה ייצוגית שהגישו כנגד חברת ביטוח נוספת ואשר הינה זהה לתביעה נשוא דיווח זה. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהוא ו/או היה מבוטח של הנתבעות או של מי מהן ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים" ("הקבוצה המיוצגת").

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

א.1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

9. (המשך)

עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח על הביטוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; וכי הסתמכות על הוראות ההסכמים, ככל שתהיה, הינה הסתמכות על תנאי מקפח בחוזה אחיד.

הנזק האישי של כלל התובעים אשר חושב לצרכי נוחות ביחס לשנה ספציפית אחת הוערך בסך של 1,522 ש"ח בערך נומינלי כאשר הנזק הכולל של כלל חברי הקבוצה המיוצגת, לתקופה של שבע שנים, הוערך בהתבסס על הנחות שונות ביחס לגביית גורם פוליסה והתשוואות השנתיות הרלבנטיות, בסך כולל של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם מייחס התובע לחברה סך של כ- 253 מיליוני ש"ח.

הסעדים המבוקשים על ידי התובע הינם: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשוואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשוואה. בנוסף, נתבקש סעד של מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה". החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 19 בנובמבר, 2012 הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בתיק תוך פירוט עמדתו בנוגע לגביית "גורם פוליסה". בחודש מאי 2014 הגיש המפקח באמצעות היועץ המשפטי לממשלה עמדה נוספת מטעמו לתיק בית המשפט ובהמשך לדיון שהתקיים בחודש ספטמבר 2014, בו נדונה, בין היתר, שאלת השפעה אפשרית של אישור התובענה על יציבות הנתבעות, התובענה מצויה בהליך גישור.

10. ביום 1 ביוני, 2011, הוגשה בבית המשפט המחוזי (מרכז) כנגד החברה כמו גם נגד תשע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות, משלמות תגמולי הביטוח, אשר תשלומם עוכב בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. הנזק האישי שנגרם לפי הטענה לתובע אחד כנגד החברה עומד על סך של כ- 4,598 ש"ח ואילו הנזק שנגרם, לפי הערכה, לכלל התובעים עומד על סך של כ- 350 מיליון ש"ח, כאשר הנזק הקבוצתי הנתען כנגד החברה הוערך על סך של כ- 43 מיליון ש"ח. ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט את הבקשה כתובענה ייצוגית תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגינן אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העיכוב בשל העיקול. בהמשך להודעת ב"כ התובע הייצוגי הופסקו הליכי הגישור ובית המשפט הורה על הגשת כתב הגנה וכתב תשובה על ידי הצדדים.

11. ביום 7 ביולי, 2011 הוגשה כנגד החברה ("הנתבעת") תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה לגביית דמי אשראי ממבוטחי החברה בביטוח כללי, בשיעור גבוה מתקרת הריבית השנתית המקסימלית שהחברה רשאית לגבות או בשיעור ריבית גבוה מזה שהיא מציגה למבוטח. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כמפורט בבקשה, הינם כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוטחו על ידי הנתבעת בפוליסות ביטוח בענפי הביטוח הכללי, ואשר שילמו לנתבעת דמי אשראי ו/או דמי גבייה ו/או דמי הסדר תשלומים תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו למבוטחים בפוליסות, החל מיום 1 במאי, 1984 ("חברי הקבוצה").

באור 38 - : התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

11. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

11. (המשך)

עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: הטעייה, הפרה של הוראות הדין ובכלל זה, הוראות חוק הפיקוח על הביטוח ותקנות מכוחו; הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, הפרה של חובת הגילוי המוגברת וחוסר תום לב במו"מ ובקיום החוזה, רשלנות, התעשרות שלא כדין והפרת הוראות המפקח. נזקו האישי של המבקש, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, הועמד על סך של 18.16 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה, החל מחודש מאי 1984, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, נע בין סך של כ- 162 מיליון ש"ח לבין סך של כ- 266 מיליון ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותר המבקש הינם: השבה של הכספים שנגבו ביתר שלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, ולרבות תוספת ריבית מיוחדת כמשמעותה בחוק חוזה הביטוח החל ממועד כל תשלום ועד השבת הסכומים בפועל; פיצוי בגין הפירות שנצברו מהכספים שנגבו שלא כדין וסעד של מתן צו עשה בכל הקשור בגביית דמי אשראי ו/או דמי גבייה ו/או דמי הסדר תשלומים בכל פוליסה קיימת. החברה הגישה תגובתה לבקשה. ביום 5 במרס, 2014 הוגשה לאישור בית המשפט המחוזי (מרכז) בקשה לאישור הסכם פשרה בין הצדדים אשר במסגרתו הוסכם כי הנתבעת תעניק לציבור הזכאים ב"ביטוח אישי" וב"ביטוח אחר" (כהגדרתם בהסכם הפשרה), הטבה כספית על דרך של מתן הנחה מיוחדת בשיעור מוסכם מדמי האשראי שבהם יחויב כל מבוטח, בגין פוליסה שיערוך אצל הנתבעת ולתקופה שהוגדרה בהסכם. ביום 8 במאי, 2014 ניתנה החלטת ביניים של בית המשפט בה קבע כי אין מקום לדחות את הסדר הפשרה על הסף, ועל כן הורה על פרסום הודעה בעיתונות היומית והכלכלית, בהתאם להוראות סעיף 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות, בדבר הבקשה שהוגשה לאישור ההסדר. כן הורה בית המשפט על משלוח עותקים מהחלטת הביניים, מהבקשה וכתבי הטענות ליועץ המשפטי לממשלה, למפקח וליועץ המשפטי של משרד האוצר. ביום 24 ביולי, 2014, ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה, תוך קביעת הוראות שונות ליישום. בהתאם לפסק הדין, תחל החברה ביישום הסדר הפשרה בחודש אפריל 2015. בכך הגיעה התובענה לידי סיום.

12. ביום 6 באוגוסט, 2012, הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה ("הנתבעת"), וכן כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") תובענה ובקשה לאישור כייצוגית ("הבקשה" ו/או "התובענה"). עניינה של הבקשה בדמי ניהול עודפים שגובות הנתבעות (לפי הטענה) ממבוטחיהן בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, שהונפקו החל מתחילת שנת 2004 ("פוליסות ביטוח חיים") הן לעצמאיים ולשכירים ("קופות ביטוח") והן לפרטיים ("פרטי") ("פוליסות מסוג ביטוח חיים"). לטענת התובעים, המפקח חרג מסמכותו על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תנאים בחוזי ביטוח), תשמ"ב-1981 ("תקנות הפיקוח") בעת אישור מודלים לגביית דמי ניהול בפוליסות מסוג ביטוח חיים ("המודלים") החלים על חברות ביטוח, אשר החברה נמנית עליהן. מעבר לאמור, טוענים המבקשים, כי הנתבעות חרגו אף מתנאי המודלים הנ"ל, כלהלן - (1) בגביית דמי הניהול מפרמיה ביחס לסך הכולל המשולם על ידי המבוטח, לרבות דמי הניהול עצמם (כלומר, לפי הטענה, גובות דמי ניהול גם ממרכיב דמי הניהול) (להלן, בהתאם ללשון הבקשה: "חישוב פרמיה מלמעלה"). (2) בגביית דמי הניהול מרכיב הפרמיה שנועד לרכישת כיסוי מפני סיכוני ביטוח (ריסק) שונים ושאינו מיועד לחיסכון. (3) המשך גביית דמי ניהול מפרמיה גם כאשר מפסיק המבוטח את ההפרשה לחיסכון והפוליסה הפכה למעשה לפוליסת ריסק בלבד. בהתאם, טענות המבקשים, בתמצית, הן: כי כל גבייה של דמי ניהול מפרמיה, הינה חסרת כל תוקף ויש להשיב דמי ניהול אלה למבוטחים, לחילופין - דמי הניהול המקסימאליים המתירים הינם 2% משווי תיק ההשקעות וכל דמי ניהול החורגים משיעור זה יש להשיב למבוטחים. לחילופי חילופין - אף אם שתי הטענות הנ"ל ייסתרו, לטענת המבקשים התובעים, הרי שעדיין יש להשיב למבוטחים את הפרמיה העודפת שנגבתה על פי "חישוב פרמיה מלמעלה", כהגדרתה לעיל.

הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן הנתבעות, בפוליסת ביטוח חיים משולבת בחסכון שהופקה החל מתחילת שנת 2004, והכל הן ביחס לפוליסות פעילות והן ביחס לפוליסות מסולקות או פדויות ("חברי הקבוצה").

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1.1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

1.2. (המשך)

עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן: הפרה של הוראות הדין, בעיקר חוק הפיקוח על הביטוח ותקנותיו והוראות חוק חוזים אחידים; הטעייה; הפרת חובה חקוקה; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט; וכן הפרת הסכם. נזקה האישי הנטען של מבקשת מס' 6 כלפי החברה (לפי הטענות החילופיות הנ"ל), מסתכם בסך של 196.7 ש"ח, ולחילופין - 10 ש"ח ולחילופין - 42.1 ש"ח. נזקו האישי הנטען של מבקש מס' 7 כלפי החברה (לפי הטענות החילופיות הנ"ל) מסתכם בסך של 680.4 ש"ח, ולחילופין - 42.2 ש"ח ולחילופין - 41.1 ש"ח.

הנזק לכלל חברי הקבוצה, על בסיס התחשיב האמור, הועמד על סך נומינלי של כ- 570 מיליוני ש"ח או לחילופין כ- 65 מיליוני ש"ח ולחילופין 132 מיליוני ש"ח. חלקה של החברה, על פי התובעים, יחושב על פי חלקה בענף הביטוח, לשנים 2004 עד 2006 - 8.7%, 8.6% ו- 8.8%, מהסכומים הנדרשים (לחילופין), בהתאמה. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם השבה של הכספים שנגבו (לפי הטענה) ביתר וכן מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית דמי ניהול בקשר עם הפוליסות. כמו כן, מבקשים התובעים מביהמ"ש לפסוק שכר טרחת עורכי דין לטובת התובעים. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

1.13. ביום 6 בדצמבר, 2012, הוגשה בבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה ("הנתבעת") וכנגד שש חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית ("התובענה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, הנתבעות גובות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה, כל לקוחות הנתבעות אשר התקשרו בחוזה לביטוח רכב בביטוח חובה ו/או רכוש, מיום 9 בינואר, 2007, אשר ברשימת הרכב שברשותם ו/או היה ברשותם במועד הרלוונטי, מופיע הסיווג M-1, ואשר נגבתה מהם פרמיית ביטוח בהתאם לסיווג רכבם ככלי רכב מסחרי. נזקו האישי של המבקש 1 הנובע מחיוב ביתר, על פי הטענה, בעת רכישת פוליסת ביטוח רכב חובה בלבד, הוערך על ידו בסך של 1,846 ש"ח. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה, מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. יצוין, כי התובעים עצמם מודים כי הנתבעות פועלות בהתאם להוראות הפיקוח על הביטוח, אלא שהם סבורים, כי היה על המפקח להורות לחברות הביטוח לפעול לפי ההגדרות שנקבעו על ידי משרד התחבורה בתקנות התעבורה. עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח על הביטוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעייה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול לתובעים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכר טרחה לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור. החברה הגישה תשובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

14. ביום 13 בינואר, 2013, הוגשה, בבית המשפט המחוזי (מרכז) נגד החברה ונגד שומרה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית ("הבקשה", "התובענה") אשר הוגשה במקביל כנגד המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול") וכנגד 12 חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי "הפול" ובאמצעותו יתר הנתבעות, גבה ביתר סכום מתוך פרמיית ביטוח חובה לרכב. על פי הנטען בתובענה, במקרה בו שילם מבוטח את מלוא הפרמיה לאחר חלוף המועד הנקוב בתעודה, "הפול" גובה פרמיה עבור פרק הזמן שתחילתו במועד הנקוב בתעודה וסופו במועד תשלום התעודה בפועל, מבלי ליתן כל כיסוי ביטוחי עבור פרק זמן זה. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל המבוטחים שבוטחו על ידי הנתבעת בפוליסות ביטוח רכב חובה (ולחילופין בלבד, כקבוצת מבוטחי "הפול" בלבד), ואשר שילמו את הפרמיה באיחור כאמור, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה. עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן, בין היתר, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הטעיה, אי גילוי, הפרת חובת תום הלב ורשלנות. נזקה האישי של התובעת, כשהוא משוערך ליום הגשת הבקשה, הועמד על סך של 46 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה (בהתאם להנחות התובעת לגבי גודל הקבוצה), הועמד על סך של כ- 45 מיליוני ש"ח, כאשר מסכום זה מיוחס סך של כ- 3.3 מיליוני ש"ח ל"פול" בלבד, וזאת לאחר צירוף הפרשי הצמדה וריבית מאמצע שנת 2008. הסעדים העיקריים להם עותרת התובעת הינם: לקבוע, כי המועד ממנו היה רשאי "הפול" לגבות פרמיה מהתובעת, הינו המועד בו משולמים בבנק דמי הביטוח על ידי התובעת בפועל, ולא מן המועד הנקוב בתעודת החובה; ליתן פסק דין המחייב את הנתבעות בסכום התביעה ולהצהיר כי על הנתבעות להשיב לכל חברי הקבוצה את דמי הפרמיה שגבו ביתר ושללא כדין, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; לפסוק גמול לתובעת ושכר טרחה לבא כח התובעת וכן לחייב את הנתבעות בכל הוצאות המשפט של התובעת.

החברה ושומרה ביטוח הגישו תשובתן לבקשה. יצוין, כי לאור העובדה שלא נמצא מבקש המחזיק בפוליסה רלבנטית של החברה ושומרה ביטוח, נמחקו אלה מהתובענה, ובכך באה התובענה כנגדן לידי סיום. במקביל, הוגשה תובענה ייצוגית חדשה כנגד החברה בעילה דומה כנזכר בסעיף 2א(2) להלן.

15. ביום 12 בספטמבר, 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז) כנגד החברה וכן כנגד חברת ביטוח נוספת (להלן: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן: "הבקשה" ו/או "התובענה"). עניינה של התובענה בטענה לפיה הנתבעות גובות דמי ביטוח בגין סיכון גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב, בביטוח חובה לרכב, לפי גיל הנהג בעת כריתת החוזה ומבלי שהן מפחיתות את דמי הביטוח, במהלך תקופת הביטוח, באופן יחסי למועד בו השתנה גילו של הנהג הצעיר ובהתאם גם הסיכון הכרוך בו. הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, כמפורט בבקשה, הינם כל מי שהתקשר עם הנתבעות בחוזה ביטוח חובה לרכב, ושילם דמי ביטוח ביתר כתוצאה מחישוב גילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, חוסר תום לב ורשלנות. נזקה האישי של המבקשת ביחס לחברה, לפי אומדן המבקשת, הועמד על סך של כ- 568 ש"ח, בעוד שאומדן הנזק לכלל חברי הקבוצה הועמד על סך של 28 מיליון ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותרות המבקשות הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושללא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, צו המורה על הפסקת התנהלות זו וצו המורה על תיקון מערכות המחשב של הנתבעות כך שדמי הביטוח יחושבו אוטומטית יחסית לגילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע וסעדים נלווים שונים. החברה השיבה לבקשה.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1.1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

16. ביום 15 באוקטובר, 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי (מרכז), כנגד החברה וכן כנגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן: "התובענה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה בהתנהלות הנתבעות בכל הקשור לאופן עדכון פרמיות הביטוח במהלך חיי הפוליסה אשר לטענת התובעים, מתעדכנות עקב שינוי גיל המבוטח במועד מוקדם מדי וכן קובעות לפוליסה מדד בסיס בהתאם ליום הראשון בחודש בו ביקש המבוטח להתקבל לתכנית ביטוח ולא במועד בו התקבל לתכנית בפועל. הנזק הנטען הוא הפרמיה העודפת ששילמו וישלמו המבוטחים מידי תקופה בשל עדכון הפרמיה והמדד כאמור. הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, הינה כל מי שצורף על ידי הנתבעות או מי מהן לתכניות ביטוח אשר בה מועד עדכון הפרמיה הינו מועד מוקדם מן המועד בו הייתה אמורה הפרמיה להתעדכן ו/או שבה נקבע מדד בסיס נמוך מזה שהיה אמור להיות מדד הבסיס (לרוב בענפי ביטוח חיים ובריאות) (להלן: "חברי הקבוצה"). נזקו האישי של מבקש מס' 4, הנטען כלפי החברה, מסתכם בסך נומינלי כולל של 35.21 ש"ח. הנזק לכלל חברי הקבוצה מכלל הנתבעות הועמד על סך נומינלי כולל של 399 מיליוני ש"ח. חלוקת הנזק בין הנתבעות הינו, לפי הטענה, בהתאם לחלקם היחסי בענפי הביטוח הרלבנטיים בהתאם ללוח ד'7- לדוח המפקח על הביטוח לשנים 2004 עד 2006. לפי חישוב יחסי זה, התביעה כנגד החברה מוערכת על ידי התובע בסך של כ- 35 מיליוני ש"ח. עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן: הפרה של הוראות הדין ובכלל זה הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ותקנותיו וכן חוזרי המפקח. כן טוענים התובעים לחוסר תום לב והפרת ההסכמים עם המבוטחים והתעשרות שלא כדין על חשבונם. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו, לטענת התובעים שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

17. ביום 5 בדצמבר, 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי (ירושלים), כנגד החברה וכן כנגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן, יחד: "הנתבעות") תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (ת"צ 11980-12-13) (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). יצוין, כי המבקשים הגישו תובענה נפרדת, המעלה שאלות מהותיות דומות, בעובדה או במשפט, לשאלות נשוא תובענה זו, כנגד חברות ביטוח נוספות, אשר נמצאת בשלבים מקדמיים של בירור בבית המשפט הנ"ל. עניינה של הבקשה הינה סירובן של הנתבעות, כביכול, לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט, כגון - ביטוחי בריאות, נסיעות, פנסיה, תאונות אישיות, חיים, סיעודי ואובדן כושר עבודה (להלן: "ביטוחי פרט"), וזאת, על פי הטענה, בניגוד, להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק"), תוך הפלייה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. הקבוצה, אותה מבקשים התובעים לייצג, והמוערכת על ידם בכ- 700,000 איש, הינה כל תושבי מדינת ישראל, הלוקים במגבלה כלשהי, על פי ההגדרה בחוק, בין אם פיזית ובין אם נפשית, ובין אם פנו לנתבעות בבקשה לבטחם ונדחו, ובין אם לאו, משום שידעו כי אין סיכוי שהנתבעות יסכימו לצרפם לביטוחים אלו עקב מוגבלותם, וזאת החל מכניסתו לתוקף של סימן ח' לחוק, בשנת 2005 (להלן: "חברי הקבוצה"). נזקם האישי הנטען של התובעים הייצוגיים כלפי החברה מוערך בכ- 4,000 ש"ח, בגין פגיעה בכבוד וברגשות, פגיעה בשוויון ובאוטונומיה וכן נזק ממוני, ללא הוכחת נזק בשל אובדן זמן וטרטור. נזקם הנטען של חברי הקבוצה הרלוונטיים בבקשה, בגין ראשי הנזק המצוינים לעיל הוערך, לכלל הנתבעות, בסך של כ- 230 מיליוני ש"ח (להלן: "סכום הנזק"). עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה הן: הפרת החוק, חוק החוזים (חלק כללי), התשמ"א-1981, חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, חוסר תום לב, אפליה ופגיעה בזכות לשוויון. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: פיצוי של חברי הקבוצה הרלוונטיים בסכום הנזק; לקבוע ולהצהיר כי - הנתבעות פעלו בניגוד לסימן ח' לחוק, פגעו בכבודם של התובעים וחברי הקבוצה בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, והפרו את חובת תום הלב במו"מ; וכן לחייב את הנתבעות - להציג נוהל בכל הנוגע לסירוב הענקת ביטוח לבעלי מוגבלויות; ולהעניק כיסוי רטרואקטיבי לחברי הקבוצה, לאחר הליך חיתומי. החברה טרם השיבה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

18. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

18. ביום 5 בפברואר, 2014, הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א (המחלקה הכלכלית) בקשה לאישור תביעה נגזרת (ת"צ 9167-02-14), כנגד שירותי בריאות כללית (להלן - "הכללית") וכן כנגד החברה וארבע חברות ביטוח נוספות שצורפו לבקשה (להלן, הכללית וחברות הביטוח יחד: "הנתבעות") (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). עניינה של הבקשה להכיר בתביעה כתביעה נגזרת נגד הכללית עקב אי מימוש זכות ההשתתפות העומדת לה, לכאורה, מכח הדין כלפי חברות הביטוח לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות שירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) ביחס למקרים בהם קיימת חפיפה בחבות בינה לבין חברות הביטוח במסגרת פוליסות ביטוח בריאות הנמכרות על ידן. לטענת התובע, עיקר החפיפה הנטענת הינה בתחום הניתוחים (בחירת מנתח ועלויות נלוות) ובתחום הייעוץ הרפואי. עוד נטען כי חברות הביטוח מתמרצות, לכאורה, את המבוטחים להפעיל את תוכניות השב"ן בקופות החולים באמצעות גמול כספי על מנת להימנע כביכול מלספוג את התממשות הסיכון של האירוע הביטוחי תוך גלגול הסיכון לכאורה לקופות החולים ובראשן הכללית ומשכך לכאורה מתעשרות שלא כדין. הסעד העיקרי לו עותר התובע הינו מימוש זכות ההשתתפות של הכללית כלפי חברות הביטוח על ידי חיוב כל אחת מחברות הביטוח לשלם לכללית לפחות מחצית מהתשלומים שנשאה בהן לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות השב"ן ברכיב הניתוחים ובחירת מנתח בישראל והן ברכיב הייעוץ הרפואי בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, וזאת במקרים בהם למבוטחי הכללית קיים ביטוח בריאות מסחרי בגין רכיבים אלה. הבקשה הוגשה לאחר שהכללית דחתה את פניית התובע לדרוש את מיצוי הזכויות כאמור לעיל כלפי חברות הביטוח וזאת מאחר ואין עילה בדין לדרישה זו ונדרש תיקון חקיקה ו/או נקיטת צעדים מנהליים לדרישה זו וכן מטעמים נוספים אחרים.

ביום 28 באוקטובר, 2014, אישר בית המשפט תיקון הבקשה לאישור כך שתיוסף אליה עילה חדשה שעניינה זכות ההשתתפות העומדת, לפי הטענה, לקופות החולים בגין ניתוחים שבוצעו על ידן במסגרת "סל הבסיס" לפי הנטען, ותוך עדכון סכום התביעה כנגד כלל הנתבעות והעמדתו על סך של כ- 3.5 מיליארדי ש"ח. החברה השיבה לבקשה.

19. ביום 24 במרס, 2014, הוגשה לבית המשפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת (תנ"ג 46222-03-14), כנגד מכבי שירותי בריאות (להלן: "מכבי") וכן כנגד החברה וארבע חברות ביטוח נוספות שצורפו לבקשה (להלן: "חברות הביטוח", "הבקשה" או "התובענה", בהתאמה). תובענה זו הינה בהמשך לבקשה דומה לאישור תביעה כתביעה נגזרת שהוגשה באותן עילות נגד שירותי בריאות כללית, החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות, כמפורט בסעיף 18 לעיל. ביום 29 באפריל, 2014 ניתנה החלטת נשיאת בית המשפט בדבר איחוד שתי התובענות הנ"ל בפני אותו מותב. ביום 28 באוקטובר, 2014 אישר בית המשפט תיקון הבקשה לאישור ואיחודה עם הבקשה לאישור כמפורט בסעיף 18 לעיל ותוך עדכון סכום התביעה כנגד כלל הנתבעות והעמדתו על סך של כ- 1.7 מיליארדי ש"ח. החברה השיבה לבקשה.

20. ביום 9 באפריל, 2014 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז כנגד החברה, תובענה (ת"צ 18689-04-14) ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן: "הבקשה", "התובענה", בהתאמה). עניינה של התובענה בטענה לגביית דמי ביטוח ביתר בגין הצמדת הביטוח למדד. על פי הטענה, בעוד שהחברה רושמת כי דמי הביטוח צמודים למדד, הרי שבפועל ובניגוד לדין, היא מצמידה את דמי הביטוח למדד רק כאשר הוא עולה מעל מדד הבסיס ולעומת זאת, איננה מפחיתה את דמי הביטוח, כאשר המדד יורד. עוד נטען במסגרת התובענה, כי המשיבה נוקבת במדד בסיס נמוך ממדד הבסיס שאמור להיות וכי ערכי מדד הבסיס שבפירוט החיובים שונים מאלו שבהם נוקבת החברה בפוליסות.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

1. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

20. (המשך)

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כמפורט בבקשה, הינם כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוטחו על ידי החברה בפוליסות ביטוח ו/או תוספות לפוליסות, בענפי הביטוח הכללי, אשר שילמו לחברה בשבע השנים שקדמו לתובענה, הפרשי הצמדה בגין דמי ביטוח, מבלי שהחברה הפחיתה את תשלום דמי הביטוח עקב מדדים שליליים שהורידו את המדד, מתחת למדד הידוע במועד תחילת תקופת הביטוח (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן, בין היתר, הפרת הסכם לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים"), הפרת החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב לפי סעיפים 12 ו-39 לחוק החוזים, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח התשמ"א-1981, הפרת הוראות המפקח, הטעיה לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והפרת סעיף 58 לחוק זה, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (איסור גביית תוספת לדמי הביטוח), התשמ"ג-1983 והפרת חובה חקוקה. סכום התביעה האישית של התובע כנגד החברה, הועמד על סך של 27.94 ש"ח, בעוד שאומדן סכום התובענה הייצוגית לקבוצה כולה הועמד על סך של כ-31 מיליוני ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותר התובע הינם: (1) להורות לנתבעת להשיב לכל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, את הכספים שנגבו מהם ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית מיוחדת ולחילופין ריבית כדין; (2) לפסוק פיצוי לקבוצה או לציבור בגין הפירות שנצברו לטובת הנתבעת על הכספים שנגבו ביתר שלא כדין; (3) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחיובי יתר בגין הצמדת דמי הביטוח למדד וליישם את הוראות הדין המורות על הצמדה סימטרית של דמי הביטוח, בין אם המדד עולה ובין אם הוא יורד; (4) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחישוב הפרשי הצמדה על פי מדד בסיס שאיננו המדד הידוע במועד תחילת תקופת הביטוח ו/או תחילת תקופת השינוי שגרר תשלום של דמי ביטוח נוספים; (5) לפסוק גמול הולם למבקש ושכר טרחה ראוי לב"כ התובע. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

21. ביום 23 ביוני, 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים כנגד החברה וכנגד שש חברות ביטוח נוספות, תובענה (ת"צ 44173-06-14) ובקשה לאישורה כייצוגית (להלן: "הבקשה" או "התובענה"). עניינה של הבקשה הוא, גביית תשלומי פרמיה עודפים, כביכול, בפוליסות לביטוח חיים המונפקות לצורך ביטוח משכנתא, באמצעות קביעת סכומי ביטוח שהינם גבוהים מסכום ההלוואה בבנק המלווה וזאת תוך התעלמות, בין היתר, ממסלולי המשכנתא השונים בעלי הריביות השונות. הנזק הנטען הוא הפרמיה העודפת ששולמה, לפי הטענה, על ידי המבוטחים בגין חלק סכום הביטוח, הגבוה מיתרת ההלוואה. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן הנתבעות, בפוליסת ביטוח חיים לצורך ביטוח הלוואת משכנתא אותה נטלו באחד הבנקים למשכנתאות בישראל, ואשר כתוצאה מההתנהלות המתוארת לעיל, סכום הביטוח ממנו נגזרות פרמיות הביטוח שנדרשו לשלם, בשבע השנים האחרונות, עלה על יתרת ההלוואה בבנק (להלן: "חברי הקבוצה"). נזקו האישי של המבקש 6, הנטען כלפי החברה, מסתכם בסך נומינלי של 35 ש"ח. הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה כלפי החברה, הועמד על דרך האומדן, על סך של כ-114 מיליוני ש"ח. עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן: רשלנות והפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], התשכ"ח-1968; הפרת סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981; הפרת חובת תום הלב וכן התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: (א) השבה של הפרשי הפרמיות (לפי הטענה) בין הפרמיות אותן היו אמורים לשלם, בהתאם ליתרת ההלוואה בבנק המלווה, לפרמיות ששולמו בפועל, בתוספת פיצוי בגין עוגמת נפש; (ב) להורות לנתבעות לשנות את אופן פעולתן, כך שתחשיב סכום הביטוח, וכנגזרת - סכום הפרמיה, יתבסס על נתונים מדויקים של הלווים, ויעודכן באופן יזום על ידי הנתבעות מידי חצי שנה, לפחות; (ג) להורות לנתבעות למסור למבוטחים מידע מפורט בדבר אופן חישוב סכום הביטוח והפרמיה, לרבות אפשרות עדכון אודות גובה יתרת ההלוואה על ידי הלווים; (ד) תשלום הוצאות, גמול למבקשים ושכר טרחה לבאי כוחם. החברה הגישה תגובתה לבקשה.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

14. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות מהותיות: (המשך)

22. ביום 4 בינואר, 2015, הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז, כנגד החברה, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (ת"צ 12-14-67739), (להלן: "הבקשה" ו"התובענה", בהתאמה). עניינה של התובענה בטענה כי החברה איננה משלמת תגמולי ביטוח בגין נכות הנטענת לדידה להיות בלתי תפקודית וכי בעשותה כן היא פועלת בניגוד לדין ולפוליסות. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה קבוצת המבוטחים בפוליסת תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים: נספח נכות מתאונה, אצל החברה, שנפגעו בתאונה ואשר נקבעה להם בגינה נכות לצמיתות בעטייה של פגיעה, אשר החברה מגדירה כבלתי תפקודית (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן, בין היתר, הפרת חוזי הביטוח והפוליסות, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח התשמ"א-1981, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והטעיה. סכום התביעה האישית של התובע 1 כנגד החברה, הועמד על סך של 100,000 ש"ח, נומינלי, וסכום התביעה האישית של התובע 2 כנגד החברה, הועמד על סך של 27,500 ש"ח. על פי האמור בבקשה, אין בידי המבקשים בשלב זה לבצע הערכה מדויקת של הנזק לחברי הקבוצה אולם להערכת המבקשים, מדובר בנזק שכרוך במיליוני ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותר התובע הינם קביעה כי יש לשלם לחברי הקבוצה תגמולי ביטוח, בהתאם לאחוז הנכות שנקבע להם על ידי המוסד לביטוח לאומי, גם בגין פגיעות כאמור, חיוב החברה בשכר טרחת ב"כ המבקשים. החברה טרם השיבה לבקשה.

23. ביום 14 בינואר, 2015, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית (ת"צ 15-01-28645), כנגד החברה (להלן: "התובענה" או "הבקשה" ו-"הנתבעת", בהתאמה). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת, עקב פרשנותה של "פסקת המענק" הקבועה בפוליסות ביטוח חיים מסוג "עלומים" או "עלומים פלוס" או בכל פוליסה הכוללת פסקת מענק דומה, משלמת תגמולי ביטוח נמוכים מהסכום שלכאורה נדרש לשלם בפוליסות מסוג זה, וזאת מאחר ולכאורה, יש לפרש את פסקת המענק באופן שהמבוטח זכאי לקבל את המענק בהגיעו לגיל 21, ללא קשר לערכי הפדיון המגיעים לו, על פי תנאי הפוליסה. עוד יצוין, כי על פי הנתעון, פסקת המענק הינה הוראה הקובעת כי אם יתמיד מבוטח בפוליסה, מסוג כאמור, עד שיגיע לגיל 21, ישולם לו מענק (מענק התמדה), ששיעורו הוא 1% מסכום הביטוח היסודי שנקבע בפוליסה, בגין כל שנה שחלפה מאז תחילת הביטוח (להלן: "פסקת המענק"). הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, כמפורט בבקשה, הינה כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח בפוליסות ביטוח חיים מסוג "עלומים" או "עלומים פלוס" או כל פוליסה הכוללת פסקת מענק דוגמת הפוליסות הנידונות בתובענה, בין אם הגיע לגיל 21 ובין אם לאו (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה העיקריות, על פי הבקשה, הן, בין היתר, הטעיה, הצגת מצגי שווא, חוסר תום לב, עשיית עושר, הפרת הוראות הפוליסה, קיומו של תנאי מקפח בחוזה אחיד והפרת חובה חקוקה, לרבות הפרה של הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. סכום התביעה האישית של התובעת 2, הועמד על סך של 30,667 ש"ח, ושל התובעת 3, על סך של 34,624 ש"ח (נכון ליום 1 בנובמבר, 2013). בהתאם להערכת התובעים, הנזק הנומינלי לכלל חברי הקבוצה, הועמד על סך של 130 מיליוני ש"ח. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם תשלום פיצוי/השבה לחברי הקבוצה, בשווי המענקים שלא הוענקו על ידי הנתבעת למבוטחים, שלא כדין, לכאורה; מתן פס"ד הצהרתי בדבר פרשנותה של "פסקת המענק"; וכן צו עשה המורה לנתבעת לשנות את הדרך בה היא נוהגת בכל הקשור לאי הענקת המענק, לכאורה. החברה טרם השיבה לבקשה.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

2א. בנוסף לתובענות ולבקשות לאישור כייצוגיות, המהותיות, המתוארות לעיל שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישור כייצוגיות כאמור, שסכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

1. תובענה מחודש אפריל 2006, כנגד החברה, על סך של 5.4 מיליוני ש"ח, שאושרה כייצוגית ובעקבות ערעור הנתבעת הושבה לדיון מחודש באישורה בבית המשפט המחוזי.

2. תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית, מחודש מרס 2014, כנגד החברה ושלוש חברות ביטוח נוספות, על סך של כ- 4.35 מיליוני ש"ח המיוחסים לחברה, שעניינה טענה לגביה ביתר של פרמיית ביטוח חובה לרכב. בחודש ינואר 2015 הוגשה לבית המשפט עמדת הפיקוח התומכת בעיקרה בעמדת הנתבעות.

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:		
53,000	2	צוין סכום המתייחס לחברה
-	-	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה
-	2	לא צוין סכום התביעה
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:		
1,046,488	13	צוין סכום המתייחס לחברה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי
5,655,000	4	לחברה (*)
-	2	לא צוין סכום התביעה
7,000	1	תביעות מהותיות אחרות (**)

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר של התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 21 מיליוני ש"ח.

(*) אחת התובענות הוערכה בסך של מאות מיליוני ש"ח ללא נקיבה בסכום כלשהו. שתי תביעות נוספות הינן תובענות נגזרות נגד קופ"ח כללית ומכבי (ראה סעיף א.1. ס"ק 18 ו-19 לעיל).

(**) ראה סעיף ב. להלן.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין החברה לבין המבוטחים ו/או צדדים שלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת החברה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. על כן בתחומים אלו בקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעיתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם.

החברה עוסקת באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות המפקח, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, ובהמשך להוראת החוזר בעניין טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים שפרסם המפקח בחודש דצמבר 2011 (מס' 2011-9-10) ואשר עניינו חובת גוף מוסדי לבצע פעולות טיוב שונות ביחס לנתונים וזכויות הלקוחות, החברה נערכת לביצוע הליך יסודי של בדיקה וטיוב של הנתונים במערכות בתחום החיסכון ארוך הטווח להשגת יעדי החוזר. בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך את היקף ועלות הליכי הטיפול והטיוב האמורים ואת ההשלכות האפשריות שלהן, לרבות בגין מוצרים שנמכרו בעבר. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

ב. תביעות

בהמשך להליכי גבייה שנקטה החברה כנגד סוכן בגין חוב מקדמות על חשבון עמלות עודפות ששולמו לו בסך של כ- 6.5 מיליוני ש"ח, הגיש הסוכן (להלן - התובע) בחודש נובמבר 2012, תביעה נגדית למוסד הישראלי לבוררות עסקית (להלן - התביעה) בסך כ- 22 מיליוני ש"ח. עניינה של התביעה הוא הטענה לפיה החליטה החברה בשנת 2005, באופן חד-צדדי, על שינוי שיטת העבודה עימו במה שמכונה לטענת התובע "מיזם משותף" לו ולחברה. לטענת התובע השינוי בשיטת העבודה היווה פגיעה משמעותית בבסיס ההסכמה להפעלת המיזם. שינוי שיטת העבודה גרמה, לטענת התובע, לקריסתו של המיזם וכתוצאה מכך נגרמו לתובע, לטענתו, נזקים בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח. בחודש אוגוסט 2014, התקבל פסק הבורר אשר קיבל חלק מטענות הסוכן ולאחר קיזוז חלק מתביעת החברה בגינה החלה בהליכי גבייה כאמור, קבע כי עליה לשלם לסוכן סך של כ- 7 מיליוני ש"ח בתוספת הוצאות משפט. בחודש נובמבר 2014, הגישה החברה בקשה לביטול פסק הבורר.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. ערבויות שניתנו

1. החברה העמידה ערבויות לטובת עמיתי קופות הגמל "יתר" ו"אמיר" (המנוהלות על-ידי מבטחים פנסיה וגמל) להבטחת התחייבות הקופה כלפיהם לשיעור תשואה מובטח. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ-4,731 מיליון ש"ח. יצוין, כי החשב הכללי במשרד האוצר התחייב כלפי הקופות לקבל את מרבית הפקדונות של כספי העמיתים כאמור בתשואה מובטחת העולה על שיעור התשואה המובטח לעמיתים. בנוסף לאמור, נתנה החברה ערבויות דומות להבטחת קרן ההשקעות של העמיתים במסלול שאינו מבטיח תשואה וזאת לטובת עמיתים שהצטרפו לקופה עד לשנת 1994 ולגבי הפקדוניהם הנומינליות עד לחודש ינואר, 2009. היקף הערבויות מתייחס, נכון לתאריך הדוח הכספי, לצבירה בסך כולל של כ-107 מיליוני ש"ח.

2. קיימות ערבויות בסך כולל של כ-4,688 אלפי ש"ח, אשר הועברו לקבוצה, כתוצאה מעסקת מיזוג החברה לפיתוח התעשייה.

ד. התקשרויות

1. בשנת 2003 התקשרה החברה עם חברת סאפיינס ישראל מערכות תוכנה בע"מ (להלן: "סאפיינס") בפרויקט לפיתוח מערכת כוללת לניהול מערך ביטוח חיים ("טופז חיים"). על רקע רכישה של מבטחים פנסיה בשנת 2004 ושינויים רגולטוריים בתחום הפעילות כמו גם התפתחות עסקית של החברה, התקשרה החברה בשנים 2004 ו-2005, עם הספק הנ"ל בפרויקט נוסף לפיתוח מערכת לניהול מערכי הפנסיה והגמל ("טופז פנסיה וגמל") (טופז חיים וטופז פנסיה וגמל יחד - להלן: "מערכת טופז"). מערכת טופז חיים נמצאת בשלב המאפשר הפקה ותפעול של הפוליסות החדשות הנמכרות על ידי החברה. מערכת טופז פנסיה וגמל נמצאת בשלב תפעולי מלא. בנוסף, מבוצעת פעילות תחזוקה שוטפת של המערכות, לרבות עדכונים הנדרשים מעת לעת.

בהמשך לאמור לעיל, התקשרה החברה בחודש אוקטובר 2011 בהסכם המעגן ומסדיר את ההתקשרות רבת שנים עם סאפיינס בקשר למערכת טופז ומערכות תוכנה נוספות שסופקו לקבוצה, בין היתר, בתחום ביטוח חיים, פנסיה, ביטוח משנה ובריאות (להלן: "המערכות") ולשירותים שסופקו לקבוצה בקשר עם אותן מערכות (להלן בפסקה זו: "ההסכם").

ההסכם מעגן את רישיונות השימוש של החברה במערכות ואת זכויות השימוש של החברה בתוכניות המקור של המערכות וכן את הקניין הרוחני ברכיבים ייחודיים מסוימים במערכות שפותחו בעבר וככל שיפותחו בעתיד על ידי סאפיינס עבור הקבוצה. לאור שיתוף הידע המקצועי של עובדי הקבוצה במסגרת הליך הפיתוח של המערכות, עוגנו בהסכם גם זכויות לתמלוגים על מכירת טופז וביטוח משנה לצדדים שלישיים ללא מגבלת זמן ועד לתקרה של ההשקעה במוצרים.

בנוסף, ההסכם יוצר מסגרת להמשך אספקת שירותים שונים לחברה בקשר למערכות הנ"ל, לרבות שירותי פיתוח, בדיקות, תיקון תקלות, תמיכה, אספקת גרסאות ומדורות ושירותי תחזוקה למערכות, בהתאם לתכניות עבודה שנתיות מוסכמות.

ההסכם הינו לתקופה של 48 חודשים החל מיום 1 בינואר, 2011 ועד ליום 31 בדצמבר, 2014 והיקף העסקה המינימלי לתקופה זו עומד על סך של כ-110 מיליוני ש"ח. בשנים 2014 ו-2013 שילמה החברה לסאפיינס סך של כ-34 מיליוני ש"ח וסך של כ-42.8 מיליוני ש"ח בהתאמה.

בחודש ספטמבר 2013, נחתם הסכם משלים להסכם מחודש אוקטובר 2011, וזאת על רקע התקשרותה של סאפיינס עם לקוח נוסף ליישום מערכת לניהול קרנות פנסיה ומערכות נלוות המשמשות את הקבוצה. במסגרת ההסכם המשלים, התחייבה סאפיינס לשלם לקבוצה תמלוגים שונים בהיקפים לא מהותיים, אשר ישולמו על פני מספר שנים. בנוסף הוארכה תקופת ההתקשרות שסאפיינס מחויבת אליה ביחס לתחזוקת המערכות והמשך פיתוחן עבור הקבוצה, לפחות עד ליום 31 בדצמבר, 2018 בשינויים מסחריים מסוימים. לאחר תאריך הדיווח, בחודש ינואר 2015, בעקבות יישום המערכת אצל הלקוח הנוסף כאמור, רשמה החברה הכנסות מתמלוגים בסך של כ-7 מיליוני ש"ח.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. התקשרויות (המשך)

2. לקבוצה קיימות התחייבויות עתידיות כחלק מפעילויות ההשקעה כמפורט להלן:
 - א. התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה שסכומן הכולל ליום 31 בדצמבר, 2014 הינו סך של 379,064 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 327,458 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (ליום 31 בדצמבר, 2013 סך של 236,861 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 219,510 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).
 - ב. התחייבויות להעמדת הלוואות לחברות שונות שסכומן הכולל ליום 31 בדצמבר, 2014 הינו 328,154 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 131,818 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (ליום 31 בדצמבר, 2013 הינו 505,977 אלפי ש"ח, מתוכם סך של 239,779 אלפי ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).
3. בחודש פברואר 2014, חתמה החברה על הסכמים להקמת הבניין ברמת גן (כאמור בבאור 6 ג) בסך של כ- 110 מיליוני ש"ח.
4. ביום 24 באפריל, 2014, חתמה החברה על הסכם עם בזק - החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן - בזק), לביצוע הסדרי ביטוח ותשלומי קצבה בקשר עם פרישה מוקדמת של עובדיה. תקופת ההסכם הינה עד תום שנת 2016. בהתאם להסכם, בזק תעביר לחברה סכום חד פעמי עבור כל פורש, והחברה תשלם לפורשים סכומים חודשיים במסגרת פוליסת ביטוח, כמוסכם בין הצדדים. אומדן הסכומים שיופקדו בחברה בתקופת ההסכם עומד על סך של כ- 600 מיליוני ש"ח. הרווח הצפוי מהעיסקה אינו מהותי. הפקת הפוליסות לפורשי בזק כפופה לקבלת אישור המפקח. בהמשך להתקשרות האמורה, ביום 31 בדצמבר, 2014 הופקדו בחברה כ- 122 מיליוני ש"ח כמקדמה על חשבון ביצוע הסדרי הביטוח ותשלומי הקיצבה. סכומי המקדמות יהיו צמודים לתשואת התיק תלוי התשואה של החברה.
5. בחודש דצמבר 2014, חתמה החברה האם על הסכם למתן חסות ומיתוג להיכל הספורט ביד אליהו בתל אביב, אשר, בעקבות ההסכם, ישונה שמו ל- "היכל מנורה מבטחים". ההסכם נחתם לתקופה של שמונה שנים החל מיום 1 בינואר, 2015. סך התמורה שנקבעה הינה כ- 23.6 מיליוני ש"ח (כולל מע"מ), אשר תשולם ב- 32 תשלומים רבעוניים. בנוסף, כולל ההסכם אופציה להארכת תקופת ההתקשרות לשמונה שנים נוספות. להבטחת מילוי התחייבויות החברה האם, הופקד שטר ערבות בסך כ- 1.2 מיליוני ש"ח. חברות הקבוצה, וביניהן החברה, משתתפות בעלויות החברה האם.

באור 38: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. חכירות

1. חכירות בהן החברה היא החוכרת בחכירה תפעולית

החברה קשורה בהסכמי חכירה מסחריים ביחס לנדל"ן שברשותה, אשר כולל חלק משרדי החברה.

חכירות אלו לא ניתנות לביטול ובעלות אורך חיים של בין שנה ל-7 שנים.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר:

2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
11,752	11,748	5,584	שנה ראשונה
15,022	6,938	6,662	שנה שנייה עד חמש שנים
-	-	2,180	יותר מחמש שנים
<u>26,774</u>	<u>18,686</u>	<u>14,426</u>	

הסכומים שנזקפו לדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום

31 לדצמבר

2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
<u>12,341</u>	<u>13,137</u>	<u>12,023</u>	דמי חכירה מינימליים

2. חכירות בהן החברה היא המחכירה בחכירה תפעולית

החברה מחכירה מספר מבנים (נכסי נדל"ן להשקעה) לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה שבין שנה ל- 11 שנים ואינם ניתנים לביטול. חידוש החוזים בתום התקופה כפוף להסכמת שני הצדדים.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר:

2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
4,915	10,063	9,843	שנה ראשונה (*)
3,035	15,935	15,818	שנה שנייה עד חמש שנים (**)
-	5,002	7,910	יותר מחמש שנים
<u>7,950</u>	<u>31,000</u>	<u>33,571</u>	

(*) כולל בגין חברות קשורות סך של 537 אלפי ש"ח בשנת 2014, סך של 656 אלפי ש"ח בשנת 2013 וסך של 389 אלפי ש"ח בשנת 2012.

(**) כולל בגין חברות קשורות סך של 45 אלפי ש"ח בשנת 2014.

לפרטים נוספים בדבר הכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באור 26 לעיל.

באור 39: - אירועים לאחר תאריך הדיווח

- א. לאחר תאריך הדוח, נמשכה הירידה בעקום ריבית חסרת הסיכון הצפויה להגדיל את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים (ראה גם באור 36(5)א'א' לעיל), וכן להשפיע על בדיקת נאותות העתודה LAT לרבות במגזר ביטוח בריאות בענף ביטוח סיעודי. מנגד פורסם כי בחודשים ינואר ופברואר 2015 ירד המדד בכ - 1.6%. יצויין כי שינויים כאמור עשויים להשפיע במקביל על שווים של הנכסים הפיננסים המוחזקים על ידי החברה ומוצגים בשווי הוגן וכן על התשואה שתושג למבוטחים וכפועל יוצא מכך על ההכנסות מדמי הניהול שייגבו.
- ב. ביום 23 במרס, 2015 הודיעה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לחברה כי היא פועלת לממש את זכותם של העובדים להתארגנות. בשלב זה, על פי ההודעה היא מצרפת עובדים מקרב עובדי החברה על מנת לפעול כארגון העובדים היציג בה.

מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

נספחים לדוח הכספי

ליום 31 בדצמבר, 2014

**לכבוד
בעלי המניות של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ**

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013, ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2014, 2013 ו-2012 ואשר נכלל כנספח א' לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישומו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בחוזר ביטוח 2010-1-4.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 38(א) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט העניינים הבאים:

1. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.

2. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין של חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

בחודש אוגוסט 2014 פירסם ה-IASB תיקון ל-27 IAS דוחות כספיים נפרדים המאפשר לחברות למדוד, בדוחות הכספיים הנפרדים שלהן, את השקעותיהן בחברות מוחזקות על בסיס השווי המאזני. התקן ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2016. אימוץ מוקדם אפשרי.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
364,985	353,707	נכסים בלתי מוחשיים
963,929	1,011,316	הוצאות רכישה נדחות
422,049	484,647	רכוש קבוע
198,550	252,837	השקעות בחברות מוחזקות
70,962	72,152	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
96,330	103,552	נדל"ן להשקעה אחר
1,406,833	1,586,747	נכסי ביטוח משנה
95,352	93,359	נכסי מסים שוטפים
124,444	192,383	חייבים ויתרות חובה
495,333	538,916	פרמיות לגבייה
15,356,585	17,843,825	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
3,083,941	3,005,956	נכסי חוב סחירים
5,327,826	5,527,089	נכסי חוב שאינם סחירים
188,631	195,777	מניות
482,349	936,814	אחרות
9,082,747	9,665,636	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
753,834	1,282,133	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
358,005	253,939	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
29,789,938	33,735,149	סך כל הנכסים
16,278,352	19,355,151	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

א. דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
		הון:
291,332	291,332	הון מניות
333,486	333,486	פרמיה על מניות
193,713	232,644	קרנות הון
664,162	688,994	יתרת עודפים
1,482,693	1,546,456	סה"כ הון
		התחייבויות:
9,518,760	10,192,564	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
16,186,651	19,068,296	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
130,867	184,296	התחייבויות בגין מסים נדחים
125,571	122,004	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
513	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,290,270	1,307,896	זכאים ויתרות זכות
1,054,613	1,313,637	התחייבויות פיננסיות
28,307,245	32,188,693	סך כל ההתחייבויות
29,789,938	33,735,149	סך כל ההון וההתחייבויות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ב. דוחות רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
4,020,154	4,362,702	4,762,482	פרמיות שהורווחו ברוטו
822,714	881,557	762,536	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
3,197,440	3,481,145	3,999,946	פרמיות שהורווחו בשייר
1,996,516	2,277,413	1,563,358	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	254,718	245,278	הכנסות מדמי ניהול
184,082	185,541	134,016	הכנסות מעמלות
(115)	612	480	הכנסות אחרות
5,495,330	6,199,429	5,943,078	סך כל ההכנסות
			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
4,874,493	4,944,401	5,317,974	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
(699,561)	(450,433)	(810,469)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
4,174,932	4,493,968	4,507,505	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
780,916	841,629	923,897	הוצאות הנהלה וכלליות
338,549	387,236	380,980	הוצאות מימון
88,873	94,111	60,987	סך כל ההוצאות
5,383,270	5,816,944	5,873,369	חלק בתוצאות חברות מוחזקות לפי שיטת השווי המאזני
80,520	18,740	36,824	רווח לפני מסים על ההכנסה
192,580	401,225	106,533	מסים על הכנסה (הטבת מס)
(6,725)	133,328	36,656	רווח נקי מפעילויות נמשכות
199,305	267,897	69,877	רווח נקי מפעילות המיועדת לחלוקה לבעלים
5,575	-	-	רווח נקי
204,880	267,897	69,877	

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ג. דוחות על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2012	2013	2014	
אלפי ש"ח			
204,880	267,897	69,877	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
(3,093)	(12,232)	21,264	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
222,912	89,525	130,937	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
(49,370)	(110,710)	(97,668)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
23,974	1,749	7,965	חלק החברה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
20,743	(1,444)	-	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
215,166	(33,112)	62,498	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
70,344	(7,109)	23,567	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
144,822	(26,003)	38,931	<u>פריט של רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד</u>
(7,817)	2,299	7,955	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
20	-	-	חלק החברה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני, נטו
(7,797)	2,299	7,955	
(2,777)	833	3,000	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(5,020)	1,466	4,955	פריט של רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועבר לרווח והפסד
139,802	(24,537)	43,886	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
344,682	243,360	113,763	סך-הכל רווח כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
1,482,693	664,162	7,034	(5,001)	151,595	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
69,877	69,877	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
21,264	-	-	21,264	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
130,937	-	-	-	130,937	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(97,668)	-	-	-	(97,668)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
7,965	-	-	-	7,965	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
7,955	7,955	-	-	-	-	-	-	רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(26,567)	(3,000)	-	(8,018)	(15,549)	-	-	-	מסים על ההכנסה המתייחסים לפריטים של רווח כולל אחר
43,886	4,955	-	13,246	25,685	-	-	-	סה"כ רווח כולל אחר
113,763	74,832	-	13,246	25,685	-	-	-	סה"כ הרווח הכולל
(50,000)	(50,000)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,546,456	688,994	7,034	8,245	177,280	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון (המשך)

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות	
אלפי ש"ח								
1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
267,897	267,897	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(12,232)	-	-	(12,232)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
89,733	-	-	-	89,733	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(113,201)	-	-	-	(113,201)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
1,780	-	-	-	1,780	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
2,299	2,299	-	-	-	-	-	-	רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
7,084	(833)	-	4,537	3,380	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
(24,537)	1,466	-	(7,695)	(18,308)	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
243,360	269,363	-	(7,695)	(18,308)	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) כולל
(409,088)	(388,455)	-	-	(20,633)	-	-	-	דיבידנד שחולק
1,482,693	664,162	7,034	(5,001)	151,595	40,085	333,486	291,332	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. דוחות על השינויים בהון (המשך)

סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	פרמיה על מניות	הון מניות
אלפי ש"ח							
1,916,293	1,204,748	7,034	4,738	43,670	40,085	324,687	291,331
יתרה ליום 1 בינואר, 2012							
204,880	204,880	-	-	-	-	-	-
רווח נקי							
(3,093)	-	-	(3,093)	-	-	-	-
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ							
254,670	-	-	-	254,670	-	-	-
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון							
(51,336)	-	-	-	(51,336)	-	-	-
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד							
26,567	-	-	-	26,567	-	-	-
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד							
(7,769)	(7,769)	-	-	-	-	-	-
הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת							
(79,237)	2,749	-	1,049	(83,035)	-	-	-
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר							
139,802	(5,020)	-	(2,044)	146,866	-	-	-
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר							
344,682	199,860	-	(2,044)	146,866	-	-	-
סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל							
8,800	-	-	-	-	-	8,799	1
הנפקת הון מניות							
(621,354)	(621,354)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד שחולק							
1,648,421	783,254	7,034	2,694	190,536	40,085	333,486	291,332
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2012							

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2013						
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח						
4,362,702	-	-	1,948,876	486,434	1,927,392	פרמיות שהורווחו ברוטו
881,557	-	-	644,564	113,125	123,868	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
3,481,145	-	-	1,304,312	373,309	1,803,524	פרמיות שהורווחו בשייר
2,277,413	(18,136)	147,970	163,655	50,440	1,933,484	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
254,718	-	-	-	-	254,718	הכנסות מדמי ניהול
185,541	-	-	149,165	12,828	23,548	הכנסות מעמלות
612	-	612	-	-	-	הכנסות אחרות
6,199,429	(18,136)	148,582	1,617,132	436,577	4,015,274	סך כל ההכנסות
4,944,401	-	-	1,311,317	231,609	3,401,475	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(450,433)	-	-	(359,757)	(15,607)	(75,069)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,493,968	-	-	951,560	216,002	3,326,406	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
841,629	-	-	402,008	132,468	307,153	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
387,236	(18,136)	19,036	101,403	56,408	228,525	הוצאות הנהלה וכלליות
94,111	-	82,206	5,399	338	6,168	הוצאות מימון
5,816,944	(18,136)	101,242	1,460,370	405,216	3,868,252	סך כל ההוצאות
18,740	-	5,780	5,220	(6)	7,746	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
401,225	-	53,120	161,982	31,355	154,768	רווח לפני מסים על ההכנסה
(30,813)	-	10,621	(25,337)	(2,987)	(13,110)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
370,412	-	63,741	136,645	28,368	141,658	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2012								
סה"כ	פעילות מיועדת לחלוקה	סה"כ	לא מיוחס		ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			התאמות וקיצוזים	למגזרי פעילות				
אלפי ש"ח								
4,020,154	-	4,020,154	-	-	1,806,058	427,580	1,786,516	פרמיות שהורווחו ברוטו
822,714	-	822,714	-	-	603,627	103,318	115,769	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
3,197,440	-	3,197,440	-	-	1,202,431	324,262	1,670,747	פרמיות שהורווחו בשייר
1,996,516	-	1,996,516	(15,613)	84,200	167,184	42,214	1,718,531	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
117,407	-	117,407	-	-	-	-	117,407	הכנסות מדמי ניהול
184,082	-	184,082	-	-	142,850	9,941	31,291	הכנסות מעמלות
(115)	-	(115)	-	(115)	-	-	-	הכנסות אחרות
5,495,330	-	5,495,330	(15,613)	84,085	1,512,465	376,417	3,537,976	סך כל ההכנסות
4,874,493	-	4,874,493	-	-	1,256,314	416,818	3,201,361	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(699,561)	-	(699,561)	-	-	(365,063)	(265,293)	(69,205)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,174,932	-	4,174,932	-	-	891,251	151,525	3,132,156	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה בשייר
780,916	-	780,916	-	-	384,102	114,418	282,396	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
338,549	-	338,549	(15,613)	20,155	85,400	45,528	203,079	הוצאות הנהלה וכלליות
88,873	-	88,873	-	76,943	7,027	154	4,749	הוצאות מימון
5,383,270	-	5,383,270	(15,613)	97,098	1,367,780	311,625	3,622,380	סך כל ההוצאות
80,520	5,575	86,095	-	18,700	46,559	-	20,836	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
192,580	5,575	198,155	-	5,687	191,244	64,792	(63,568)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
207,369	-	207,369	-	29,995	91,001	17,801	68,572	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
399,949	5,575	405,524	-	35,682	282,245	82,593	5,004	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2013					
רכב חובה	רכב רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי רכוש ואחרים (**)	ענפי חבויות ואחרים (**)	סה"כ	
469,435	770,854	538,429	286,145	2,064,863	פרמיות ברוטו
9,687	186,134	349,893	129,710	675,424	פרמיות ביטוח משנה
459,748	584,720	188,536	156,435	1,389,439	פרמיות בשייר
(24,740)	(45,236)	(5,695)	(9,456)	(85,127)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
435,008	539,484	182,841	146,979	1,304,312	פרמיות שהורווחו בשייר
84,140	26,287	13,236	39,992	163,655	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	52,796	79,254	17,115	149,165	הכנסות מעמלות
519,148	618,567	275,331	204,086	1,617,132	סך כל ההכנסות
387,731	473,638	298,339	151,609	1,311,317	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(4,870)	(118,161)	(196,937)	(39,789)	(359,757)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
382,861	355,477	101,402	111,820	951,560	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
37,974	170,797	136,158	57,079	402,008	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
23,063	37,555	26,626	14,159	101,403	הוצאות הנהלה וכלליות
1,371	1,630	1,584	814	5,399	הוצאות מימון
445,269	565,459	265,770	183,872	1,460,370	סך כל ההוצאות
4,114	(108)	354	860	5,220	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
77,993	53,000	9,915	21,074	161,982	רווח לפני מסים על ההכנסה
(16,005)	(2,759)	(633)	(5,940)	(25,337)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
61,988	50,241	9,282	15,134	136,645	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,703,378	453,142	417,630	1,043,245	3,617,395	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2013
1,615,186	342,248	106,920	638,702	2,703,056	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2013

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

1. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ליום 31 בדצמבר, 2012				
רכב חובה	רכב רכוש (ואחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים **)	ענפי חבויות (אחרים **)	סה"כ
אלפי ש"ח				
423,009	671,666	501,815	260,365	1,856,855
8,420	180,688	320,644	117,077	626,829
414,589	490,978	181,171	143,288	1,230,026
(2,493)	(3,614)	(45)	(21,443)	(27,595)
412,096	487,364	181,126	121,845	1,202,431
103,376	16,781	5,460	41,567	167,184
-	48,812	78,521	15,517	142,850
515,472	552,957	265,107	178,929	1,512,465
336,288	500,093	265,100	154,833	1,256,314
(12,133)	(127,967)	(164,231)	(60,732)	(365,063)
324,155	372,126	100,869	94,101	891,251
35,307	161,554	135,869	51,372	384,102
19,218	32,068	22,262	11,852	85,400
2,256	2,034	1,820	917	7,027
380,936	567,782	260,820	158,242	1,367,780
43,979	2,792	3,047	(3,259)	46,559
178,515	(12,033)	7,334	17,428	191,244
60,638	9,407	1,721	19,235	91,001
239,153	(2,626)	9,055	36,663	282,245
1,626,810	443,651	380,767	1,012,402	3,463,630
1,513,446	320,654	103,011	627,776	2,564,887

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

החברה חתמה על הסכם עם חברת בת מנורה גיוס הון בהתייחס לכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי מנורה גיוס הון. על פי ההסכם הופקדה תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות בחברה, לשימושה על פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשלם לבעלי כתבי ההתחייבות את הקרן, ההצמדה והריבית על פי תנאי כתבי ההתחייבות. כתבי ההתחייבות הינם בדרגה שווה לכתבי התחייבות נדחים שהנפיקה/שתנפיק החברה, ונדחים מפני כל התחייבויותיה האחרות של החברה לנושיה. בנוסף, על פי ההסכם מחוייבת החברה לשאת בכל הוצאותיה של מנורה גיוס הון לרבות הוצאות הנפקה, הוצאות התפעול השוטפות וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרותא. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2014	
הערך בספרים	עלות מופחתת
אלפי ש"ח	
9,213	9,016
<u>1,748,628</u>	<u>1,638,464</u>
1,757,841	1,647,480
33,756	31,941
<u>1,213,934</u>	<u>1,191,657</u>
1,247,690	1,223,598
425	704
<u>3,005,956</u>	<u>2,871,782</u>
31,232	

אגרות חוב ממשלתיות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2013	
הערך בספרים	עלות מופחתת
אלפי ש"ח	
33,367	32,491
<u>1,794,519</u>	<u>1,696,430</u>
1,827,886	1,728,921
47,407	43,680
<u>1,207,433</u>	<u>1,144,688</u>
1,254,840	1,188,368
1,215	1,368
<u>3,083,941</u>	<u>2,918,657</u>
35,734	

אגרות חוב ממשלתיות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 שיועדו בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר, 2014	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
12,565	15,330
154,329	174,309
166,894	189,639
7,238	6,138
174,132	195,777
	25,988

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה
 סך הכל מניות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2013	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
12,321	16,173
138,044	159,358
150,365	175,531
10,074	13,100
160,439	188,631
	27,930

סחירות

נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה
 סך הכל מניות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר, 2014	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
16,993	19,254
604,307	641,461
-	-
<u>621,300</u>	<u>660,715</u>
105,146	108,335
137,389	148,452
-	19,312
<u>242,535</u>	<u>276,099</u>
<u>863,835</u>	<u>936,814</u>
	<u>29,872</u>

סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות

שאינן סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2013	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
22,260	25,538
237,021	268,916
-	3,997
<u>259,281</u>	<u>298,451</u>
24,928	27,480
124,592	140,428
-	15,990
<u>149,520</u>	<u>183,898</u>
<u>408,801</u>	<u>482,349</u>
	<u>21,896</u>

סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות סחירות

שאינן סחירות
 נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
 זמינות למכירה
 מכשירים נגזרים
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
 סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

רשימת חברות מאוחדות של החברה

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
מניות המקנות זכויות הצבעה וזכויות לרווחים		
שיעור החזקה		
100%	100%	מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ
80%	80.1%	אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ
100%	100%	מנורה נכסים והשקעות בע"מ
50.3%	50.3%	Street Company Menorah Surrey 1, Ltd
100%	100%	Street Company Menorah Surrey 2, Ltd
100%	100%	Surrey Street Company Menorah (Nostro), Ltd
100%	100%	MM Nostro Residential, LP
100%	100%	MM Participating Policies Residential, LP

פרק ד':

דוח פרטים נוספים
על התאגיד

תוכן עניינים

1.	תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים בשנת 2014 (תקנה 10א)	4
2.	השקעות בחברות-בת ובחברות כלולות מהותיות לתאריך המאזן (תקנה 11)	6
3.	שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות מהותיות בתקופת הדוח (תקנה 12)	9
4.	הכנסות של חברות בת וחברות כלולות מהותיות והכנסות מהן (תקנה 13)	9
5.	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד (תקנה 14)	11
6.	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21א)	11
7.	בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21א)	15
8.	עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)	15
9.	מניות וני"ע המוחזקים על ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד ובחברה מוחזקת מהותית* (תקנה 24)	15
10.	הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד (תקנה 24א)	15
11.	מרשם בעלי המניות של התאגיד (תקנה 24ב)	15
12.	מען רשום (תקנה 25א)	15
13.	הדירקטורים של התאגיד (תקנה 26)	16
14.	נושאי משרה בכירה של התאגיד (תקנה 26א)	23
15.	רואה החשבון המבקר של התאגיד (תקנה 27)	28
16.	המלצות והחלטות הדירקטורים (תקנה 29)	28
17.	החלטות החברה (תקנה 29א)	29

1. תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לכל אחד מהרבעונים בשנת 2014 (תקנה 10א)

שנת 2014	אוקטובר-דצמבר	יולי-ספטמבר	אפריל-יוני	ינואר-מרץ	אלפי ש"ח
4,762,482	1,199,874	1,203,085	1,171,032	1,188,491	פרמיות שהורווחו ברוטו
762,536	177,121	190,136	182,023	213,256	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,999,946	1,022,753	1,012,949	989,009	975,235	פרמיות שהורווחו בשייר רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,562,772	(2,510)	648,706	395,540	521,036	הכנסות מדמי ניהול
245,278	32,400	77,718	47,752	87,408	הכנסות מעמלות
141,815	32,294	30,951	35,968	42,602	הכנסות אחרות
480	161	267	52	-	
5,950,291	1,085,098	1,770,591	1,468,321	1,626,281	סך כל ההכנסות
					תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
5,317,974	936,984	1,610,542	1,462,772	1,307,676	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(810,469)	(133,067)	(196,716)	(367,876)	(112,810)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
4,507,505	803,917	1,413,826	1,094,896	1,194,866	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
918,762	228,133	227,709	241,658	221,262	הוצאות הנהלה וכלליות
388,796	100,124	103,789	92,663	92,220	הוצאות מימון
60,987	14,179	18,574	21,927	6,307	
5,876,050	1,146,353	1,763,898	1,451,144	1,514,655	סך כל ההוצאות
34,870	29,364	(511)	4,714	1,303	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
109,111	(31,891)	6,182	21,891	112,929	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה (הטבת מס)
38,476	(13,585)	2,412	7,501	42,148	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
70,635	(18,306)	3,770	14,390	70,781	רווח נקי
					מיוחס ל:
69,877	(18,511)	3,572	14,237	70,579	בעלי המניות של החברה
758	205	198	153	202	זכויות שאינן מקנות שליטה
70,635	(18,306)	3,770	14,390	70,781	רווח נקי

שנת 2014	אוקטובר-דצמבר	יולי-ספטמבר	אפריל-יוני	ינואר-מרץ	אלפי ש"ח
70,635	(18,306)	3,770	14,390	70,781	רווח נקי (הפסד)
	-				רווח (הפסד) כולל אחר:
					<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר,</u> <u>שלאחר ההכרה לראשונה</u> <u>במסגרת הרווח הכולל, הועברו</u> <u>או יועברו לרווח והפסד</u>
21,264	10,540	12,633	(3,040)	1,131	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
130,937	(27,748)	56,634	22,859	79,192	רווחים והפסדים נטו מממוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
(97,668)	(17,246)	(47,695)	(19,846)	(12,881)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
7,965	5,127	590	1,285	963	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
62,498	(29,327)	22,162	1,258	68,405	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
23,567	(11,060)	8,358	473	25,796	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
38,931	(18,267)	13,804	785	42,609	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
					<u>פריט של רווח (הפסד) כולל אחר</u> <u>שלא יועבר לרווח והפסד</u>
7,955	18,777	(4,014)	(6,817)	9	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
3,000	7,081	(1,514)	(2,570)	3	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
4,955	11,696	(2,500)	(4,247)	6	פריט של רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד
43,886	(6,571)	11,304	(3,462)	42,615	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
114,521	(24,877)	15,074	10,928	113,396	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
					מיוחס ל:
113,763	(25,082)	14,876	10,775	113,194	בעלי המניות של החברה
758	205	198	153	202	זכויות שאינן מקנות שליטה
114,521	(24,877)	15,074	10,928	113,396	סך-הכל רווח (הפסד) כולל

2. השקעות בחברות-בת ובחברות כלולות מהותיות לתאריך המאזן (תקנה 11)

חברות בנות וכלולות מהותיות של החברה

(הנתונים בטבלה נכונים לתאריך הדוח על המצב הכספי)

החברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה	יתרת הלוואות באלפי ₪	תאריך פירעון	שיעור ריבית	בסיס הצמדה	הערות
מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ	רגילה	1,000	1,000	1	100%					
אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ	רגילה	1,000	1,000	5,294	80.10%					
מנורה נכסים והשקעות בע"מ (**)	רגילה	14,001	14,001	33,976	100%	166,411	מועד אחרון לפירעון - אוקטובר 2031	3.23%	לא הצמדה	הגבוה מבין הריבית הנקובה (2% + מדד) ובין שיעור הריבית שנקבע בתקנות מס הכנסה לעניין סעיף 3(ז).
Surrey Street, LP	שותפות זרה			16,254	7.95%	41,784 13,053	עד תום שנת 2016	5.423% 12.00%	נקובות בליש"ט	החברה מחזיקה 20.15% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*).
Menorah surrey company 1 street Ltd	חברה זרה			-	50.31%					כל פעילותה - החזקה ב- 40.05% מזכויות Surrey Street, LP
Menorah surrey street company (nostro) Ltd	חברה זרה			-	100%					כל פעילותה - החזקה ב- 4.45% מזכויות Surrey Street, LP
Menorah surrey street company 2 Ltd	חברה זרה			-	100%					כל פעילותה - החזקה ב- 3.5% מזכויות Surrey Street, LP

(*) החזקות החברה באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה מטופלות כהשקעות פיננסיות.

(**) מאוחדת גם בדוח הכספי הנפרד של החברה וזאת בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח.

הערות	בסיס הצמדה	שיעור ריבית	תאריך פירעון	יתרת הלוואות באלפי ₪	שיעור החזקה	עודך הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	סך עודך נקוב (ש"ח)	מס' מניות	סוג המניה	החברה
	נקובה בדולר			5,428	100%	(519)			שותפות זרה	MM Nostro Residential, LP
	נקובה בדולר			6,965	100%	(622)			שותפות זרה	MM Participating Policies Residential, LP
					19.00%	5,343			שותפות זרה	Sienna Bay Finance LP
					19.00%	9,122			שותפות זרה	Landmark at Maple Glen LP
					18.33%	37,033			שותפות זרה	Gaia Journal Square Holdings LLC
					14.10%	6,446			שותפות זרה	Sunshen Properties LP
					10.10%	6,584			שותפות זרה	Boulder Texas Holdings LLC
					10.00%	33,905			שותפות זרה	Baltimore Portfolio Finance LP
					14.49%	29,277			שותפות זרה	MM peachtree Holdings LP
					7.00%	28,414			שותפות זרה	Wall 120 Holdings LLC

(* החזקות החברה באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה מטופלות כהשקעות פיננסיות).

החברה	סוג המניה	מס' מניות	סך ערך נקוב (ש"ח)	ערך הכספי הנפרד של התאגיד (אלפי ש"ח)	שיעור החזקה	יתרת הלוואות באלפי ש"ח	תאריך פירעון	שיעור ריבית	בסיס הצמדה	הערות
Wichford VGB Holdings s.a.r.l	שותפות זרה		16,091		9.60%					החברה מחזיקה 19.4% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
Menora RI German .Holdings S.a.r.l	שותפות זרה		6,175		12.50%					החברה מחזיקה 25.5% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
Landmark at Autumn Vista LLC	שותפות זרה		4,476		7.50%					החברה מחזיקה 15% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
Gaia 200 Plaza Drive LLC	שותפות זרה		4,247		6.67%					החברה מחזיקה 13.33% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
Gaia Houston Portfolio LLC	שותפות זרה		27,013		6.90%					החברה מחזיקה 10.34% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
Fenwick Apartments Holdings, LLC	שותפות זרה		4,243		7.19%					החברה מחזיקה 14.39% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
MMZ Properties .B.V	שותפות זרה		1,563		4.50%	2,113	מאי 2024	10%	נקובה ביורו	החברה מחזיקה 14% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
Michelson Real Estate Fund IV, LLC	שותפות זרה		6,414		7.50%					החברה מחזיקה 15% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)
MMZ Properties .Haarlem B.V	שותפות זרה		6,082		5.57%	10,658	ספטמבר, נובמבר 2024	10%	נקובה ביורו	החברה מחזיקה 16.38% נוספים באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה (*)

(*) החזקות החברה באמצעות תיקי ההשקעה של פוליסות תלויות תשואה מטופלות כהשקעות פיננסיות.

3. שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות מהותיות בתקופת הדוח (תקנה 12)

תאריך השינוי	מהות השינוי	שם החברה	באלפי ש"ח
נובמבר 2014	דיבידנד	אורות סוכנות לביטוח בע"מ	4,005
במהלך שנת 2014	הלוואות בעלים שנפרעו	מנורה נכסים והשקעות בע"מ	12,208
במהלך שנת 2014	הלוואות בעלים שניתנו	MM Nostro Residential, LP	4,894
במהלך שנת 2014	הלוואות בעלים שניתנו	MM Participating Policies Residential, LP	6,230
במהלך שנת 2014	הלוואות בעלים שנפרעו	Surrey Street, LP	1,864
יולי 2014	החזר השקעה	Sunshen Properties LP	6,146
מרס 2014	השקעה	Fenwick Apartments Holdings, LLC	3,006
מאי 2014	השקעה	.MMZ Properties B.V	1,469
מאי 2014	השקעה	Michelson Real Estate Fund IV, LLC	5,948
אוקטובר 2014	השקעה	MMZ Properties .Haarlem B.V	7,183
פברואר 2014	החזר השקעה	Wall Holdings LLC 120	5,756
יולי 2014	דיבידנד	Sunshen Properties LP	3,188

4. הכנסות של חברות בת וחברות כלולות מהותיות והכנסות מהן (תקנה 13) (באלפי ש"ח)

שם החברה	רווח נקי (הפסד) לתקופה	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה	רווח כולל לתקופה	דיבידנד עד תאריך הדוח	ריבית שנתקבלה עבור שנת הדיווח
מנורה נכסים והשקעות בע"מ	4,408	-	4,408	-	5,419
אורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ	3,095	-	3,095	4,005	-
MM Nostro Residential, LP	(519)	-	(519)	-	-
MM Participating Policies Residential, LP	(622)	-	(622)	-	-
Surrey Street, LP	4,734	-	4,734	1,130	2,233
Sienna Bay Finance LP	1,548	-	1,548	-	-
Landmark at Maple Glen LP	(445)	-	(445)	-	-
Gaia Journal Square Holdings LLC	437	-	437	-	-

ריבית שנתקבלה עבור שנת הדיווח	דיבידנד עד תאריך הדוח	רווח כולל לתקופה	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה	רווח נקי (הפסד) לתקופה	שם החברה
-	3,188	1,964	-	1,964	Sunshen Properties LP
-	-	83	-	83	Boulder Texas Holdings LLC
-	-	4,389	-	4,389	Baltimore Portfolio Finance LP
-	-	2,618	-	2,618	MM peachtree Holdings LP
-	-	11,477	-	11,477	LLC 120 Wall Holdings
-	-	(722)	-	(722)	Wichford VGB Holdings s.a.r.l
-	-	395	-	395	RI Menora German .Holdings S.a.r.l
-	-	331	-	331	Autumn Landmark at Vista LLC
-	-	707	-	707	Gaia 200 Plaza Drive LLC
-	-	7,547	-	7,547	Gaia Houston Portfolio LLC
-	-	882	-	882	Fenwick Apartments Holdings, LLC
130	56.16	158	-	158	.MMZ Properties B.V
-	-	(210)	-	(210)	Michelson Real Estate Fund IV, LLC
-	-	(1,024)	-	(1,024)	MMZ Properties Haarlem .B.V

5. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקי העיקריים של התאגיד (תקנה 14)

מספר הלווים	סכום בש"ח	עד	סכום בש"ח	מ
2,203	50,000	עד	-	מ
66	100,000	עד	50,001	מ
172	250,000	עד	100,001	מ
109	500,000	עד	250,001	מ
44	750,000	עד	500,001	מ
30	1,000,000	עד	750,001	מ
21	1,500,000	עד	1,000,001	מ
6	2,000,000	עד	1,500,001	מ
2	3,000,000	עד	2,000,001	מ
30	9,000,000	עד	3,000,001	מ
2	10,000,000	עד	9,000,001	מ
9	15,000,000	עד	10,000,001	מ
12	40,000,000	עד	15,000,001	מ
10	70,000,000	עד	40,000,001	מ
13	150,000,000	עד	70,000,001	מ
1	999,999,999	עד	150,000,001	מ
2,730				סה"כ

6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21(א))

לפרטים בדבר תכנית התגמול בחברה (להלן: "תכנית התגמול"), בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, ראה באור 37 לדוחות הכספיים. יצוין, כי לגבי נושאי משרה בחברה המכהנים גם כנושאי משרה במנורה מבטחים החזקות, החברה האם של החברה ("נושאי משרה משותפים"), חלה מדיניות התגמול אשר אומצה על ידי מנורה מבטחים החזקות ביום 10 בספטמבר 2013 וכן תכנית המענקים שאושרה בחברה בהתאם להנחיות הממונה כאמור (להלן: "מדיניות התגמול" ו-"מנורה מבטחים החזקות", בהתאמה).

להלן פרוט התגמולים ששולמו לנושאי משרה בכירה בחברה ובתאגידי בשליטתה בשנת 2014 כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2014 (באלפי ש"ח):

תגמולים אחרים		תגמולים עבור שירותים*						פרטי מקבל התגמולים						
סה"כ	אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר	עמלה	דמי ניהול	דמי ייעוץ	תשלום מבוסס מניות***	מענק	שכר**	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
1,185										1,185	אין	מלאה	דירקטור	ערן גריפל (1)
2,578									693	1,885	אין	מלאה	י"ר דירקטוריון	ארי קלמן (7),(2)
6,346				1,362		3,388		(1,610)	3,206		אין	מלאה	מנכ"ל	מוטי רוזן (3)
4,560				1,000					639	2,921	אין	מלאה	משנה בכיר למנכ"ל	מנחם הרפז (4)
2,031				200				(305)	730	1,406	אין	מלאה	משנה למנכ"ל	יוני טל (5)
1,939								(59)	643	1,355	אין	מלאה	משנה למנכ"ל	משה מורגנשטרן (6)

* סכומי התגמול במונחי עלות לתאגיד. הסכומים הנ"ל אינם כוללים מס שכר ו/או מע"מ, לפי העניין.

** רכיב השכר המפורט לעיל כולל את הרכיבים הבאים (לפי המקרה והעניין): שכר חודשי ברוטו צמוד למדד (כולל משכורת 13), הפרשות סוציאליות (לרבות הפרשות בשל סיום יחסי עובד-מעביד), קרן השתלמות ואי כושר עבודה כמקובל, רכב, החזר הוצאות שונות ובכלל זה הוצאות אש"ל, טלפון נייד ונייד וכן ימי חופשה, מחלה והבראה.

*** שווי הטבה (הפסד) הגלומה ביחידות הפאנטום אשר הוקצו בשנת 2010 לפי תכנית על בסיס התחייבות. בשל המהות ההתחייבותית של התכנית ולאור העובדה שתקופת ההבשלה שלה הסתיימה בסוף שנת 2014 והתכנית לתאריך הדוח הינה "מחוץ לכסף", נרשמו ערכים שליליים בתכנית כמפורט לעיל. יצוין, כי התכנית כולה תסתיים סופית בתום שנת 2015 כשנת מימוש אחרונה.

(1) מר גריפל מכהן כדירקטור בחברה וכן, החל מיום 1 בדצמבר 2014, כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה). בנוסף, מכהן מר גריפל כיו"ר מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ וכדירקטור בחברות הבאות - מנורה מבטחים פיננסים בע"מ ובמנורה מבטחים נדל"ן בע"מ. יצוין, כי מר גריפל כיהן כמנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ עד ליום 30 בנובמבר 2014. מרבית שכרו של מר גריפל בשנת הדוח שולם בידי מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ. יצוין, כי החל מחודש דצמבר 2014, מועד מינויו כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים החזקות, התגמול למר גריפל הינו בהתאם להסכם ההעסקה החדש שאושר בידי האסיפה הכללית של החברה האמורה, ביום 4 בינואר, 2015. לפירוט בדבר תנאי העסקתו לרבות בתפקידו החדש כיו"ר דירקטוריון החברה, ראה באור 37 לדוחות הכספיים. יצוין, כי מר גריפל מחזיק בשיעור של 30.93% מהון המניות של החברה האם של החברה, מתוקף היותו בן זוגה של ה"ה טלי גריפל, מבעלות השליטה במנורה מבטחים החזקות.

- (2) מר קלמן מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל מנורה מבטחים החזקות. הסכם ההעסקה עמו שבתוקף הינו לתקופה של 15 שנים החל מאוגוסט 2003. לאחר המועד האמור, יחודש ההסכם לשנה בכל פעם, אא"כ הודיע מי מהצדדים על אי חידושו. שכרו של מר קלמן משולם בידי מנורה החזקות. שכרו של מר קלמן צמוד למדד בתוספת ריאלית של 1% לשנה. לפרטים נוספים בדבר הסכם ההעסקה ראה באור 37 לדוחות הכספיים. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר קלמן, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק שנתי קבוע בסך של 561 אלפי ש"ח (צמוד למדד יוני 2003), להחזר הוצאות שהייה בתפקיד בחו"ל וכן לסך של 6,000 דולר בשנה (מגולם) לנסיעות פרטיות ולעניין ימי החופשה גם לפדיון ימי החופשה הצבורים בתום העסקתו. החברה רשאית להביא את העסקת העובד לידי סיום על פי שיקול דעתה בהודעה מוקדמת של 12 חודשים לפחות בהם יהיה זכאי למלוא זכויותיו על פי ההסכם לרבות תנאים נלווים. בנוסף, במקרה של סיום יחסי עובד מעביד (שלא בנסיבות פוטרות) יהיה זכאי מר קלמן לתוספת של 50% על מרכיב פיצויי הפיטורין בנוסף לפיצויים שנצברו לזכותו בפוליסות ביטוחי המנהלים שלו, בניכוי כל מס שיחול. בנוסף, ובמקרה של סיום יחסי עובד מעביד עקב פיטורים יהיה זכאי מר קלמן להמשך תשלום סכום השווה למשכורתו החודשית לרבות ההפרשות הסוציאליות וההטבות הנלוות לרבות המשך העמדת רכב החברה, וזאת למשך תקופה של 24 חודשים (כולל תקופת ההודעה המוקדמת כאמור) בתמורה להתחייבות לאי-תחרות בתקופה זו ("תקופת הצינון"), אא"כ מתקיימים בין העובד לצד ג' כלשהו יחסי עובד-מעביד, ובכל מקרה תמשיך לחול מגבלת אי התחרות בתקופת הצינון.
- (3) מר רוזן מכהן החל ממחצית חודש אוקטובר 2010, כמנכ"ל החברה ומועסק באמצעות חברה בשליטתו (להלן: "נותנת השירותים"). הסכם מתן השירותים הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר הפסקת ההתקשרות כפופה להודעה מוקדמת של 6 (שישה) חודשים ותקופת הסתגלות (החופפת להודעה המוקדמת) של 12 (שנים עשר) חודשים (למעט בהתקיים נסיבות פוטרות) תוך התחייבות של מר רוזן שלא לעסוק בתקופה זו ב"עיסוק נוגד" כהגדרתו בהסכם. תמורת שירותיו שולמה על ידי מנורה מבטחים ביטוח כדמי ניהול לחברה האמורה וכללה גם את מרכיב ההפרשות הסוציאליות. מנורה מבטחים ביטוח העמידה לרשות המנכ"ל רכב כנהוג למנהלים בדרגת משרתו. בנוסף, זכאי מר רוזן להחזר הוצאות בארץ ובחו"ל כמקובל וכן לקו טלפון בבית, מחשב וטלפון נייד. נותנת השירותים זכאית בגינו של מר רוזן, למענק מטרה שנתי של 10 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם לתכנית התגמול המאושרת במנורה מבטחים ביטוח (להלן: "תכנית התגמול") וכן ל- 621,404 יחידות תגמול (אופציות פאנטום) שהוקצו לו במסגרת התכנית האמורה, כתגמול ארוך טווח, בפריסה ל- 4 שנים ובהתאם לתנאי התכנית וכללי המימוש הקבועים בה. יצוין, כי נכון לתאריך הדוח, 75% מיחידות התגמול פגו ללא מימוש. מר רוזן והחברה שבבעלותו התחייבו במסגרת הסכם השירותים לסודיות (לזמן בלתי מוגבל) ומגבלת אי-תחרות (לתקופה של שנה) כמקובל. בנוסף לתמורה המפורטת לעיל, אישר דירקטוריון מנורה ביטוח (בחודש מרס 2015) החזר בסך של 1,362 אלפי ש"ח עבור חסרון הכיס שנוצר למנכ"ל מנורה ביטוח בהתאם לפשרה עם רשות המיסים על השלמת מס בגין קיצור תקופת אי-התחרות שהתחייב לה כלפי מעסיקו הקודם ועקב תחילת העסקתו כמנכ"ל החברה בשנת 2010.
- (4) מר הרפז מכהן כמנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי בחברה וכן כיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ (תאגיד קשור של החברה). הסכם ההעסקה עימו הינו בתוקף מחודש פברואר 2002, לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר הרפז משולם על ידי מנורה מבטחים ביטוח. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר הרפז, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק מטרה שנתי של 4 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם לתכנית התגמול. מר הרפז זכאי למענק הסתגלות של 6 חודשים. בחודש מאי 2013 אושר על ידי וועדת הביקורת ודירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח מענק שימור למר הרפז לתקופה של 3 שנים שתסתיים ביום 31 בדצמבר 2015, מועד פרישתו לגמלאות, בסך כולל של 3 מיליון ש"ח (צמוד למדד פברואר 2013) ובתנאי שבמועד האמור הוא ימנה עם עובדי מנורה מבטחים ביטוח, וזאת מכוח הוראות תכנית התגמול.
- (5) מר טל מכהן כמנכ"ל ומנהל אגף השקעות בחברה וכמנהל השקעות ראשי במנורה מבטחים החזקות. הסכם ההעסקה עמו הינו בתוקף מחודש מאי 2002 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר טל משולם בידי החברה. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר טל, מעבר לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק מטרה שנתי של 6 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם למדיניות התגמול המאושרת בחברה, ול- 117,650 יחידות תגמול ארוך טווח (אופציות פאנטום) במסגרת ובהתאם לתכנית התגמול. יצוין, כי נכון לתאריך הדוח, 75% מיחידות התגמול פגו ללא מימוש. בנוסף, זכאי מר טל למענק שימור בסך של 1 מיליון ש"ח לתקופה של 5 שנים, החל משנת 2011. במקרה של פיטורים (שלא בנסיבות פוטרות) זכאי מר טל ל- 5 חודשי הסתגלות. יצוין, כי תנאי התגמול של מר טל תואמים את מדיניות התגמול המאושרת של החברה.
- (6) מר מורגנשטרן מכהן כמנכ"ל ומנהל אגף ביטוח חיים בחברה. הסכם ההעסקה עמו הינו בתוקף מחודש ינואר 2011 לתקופה בלתי קצובה. שכרו של מר מורגנשטרן משולם על ידי החברה. על פי הסכם ההעסקה זכאי מר מורגנשטרן לשכר כמפורט בטבלה לעיל, למענק מטרה שנתי של 4 משכורות חודשיות עבור עמידה מדויקת (100%) ביעדים, בהתאם לתכנית התגמול, ול- 22,771 יחידות תגמול ארוך טווח (אופציות פאנטום), במסגרת ובכפוף לתנאי "תכנית התגמול". יצוין, כי נכון לתאריך הדוח, 75% מיחידות התגמול פגו ללא מימוש. בנוסף, זכאי מר מורגנשטרן ל- 3 חודשי הודעה מוקדמת.
- (7) המענק ששולם למר קלמן, בגין שנת 2014, הינו מענק הסכמי מובטח מכוח הסכם ההעסקה משנת 2003 כמפורט לעיל. לעניין נושא המשרה בחברה, מר יוני טל, המענק בגין שנת 2014 מבוסס כאמור על מדיניות התגמול בחברה ובהתאם, ועדת הביקורת של החברה בישיבותיה מיום 24 במרס 2015 ומיום 29 במרס 2015, והדירקטוריון בישיבתו מיום 30 במרס 2015, אישרו את המענקים המפורטים לעיל. בפני הוועדה והדירקטוריון הוצגו חישובי המענק בהתאם לעקרונות ולמדדים שנקבעו במדיניות התגמול ומכוחה. המענק ששולם למר יוני טל, בגין שנת 2014, אושר בידי האורגנים המוסמכים של החברות בהן מכהן בהתאם לתכנית התגמול התקפה בהן.

גמול דירקטורים

(8) בנוסף לאמור לעיל, סך הגמול וההוצאות הנלוות שקיבלו כל הדירקטורים בחברה (למעט היו"ר, מר קלמן, עימו נחתם הסכם העסקה כמפורט לעיל) עמד בשנת 2014 על סך של כ- 699 אלפי ש"ח.

7. בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21א)

בעלת השליטה בחברה הינה מנורה מבטחים החזקות. מנורה מבטחים החזקות הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי השליטה במנורה מבטחים החזקות ובחברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט, תאגידים זרים, המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בשיעור של 61.86% ממניות החברה (להלן: "בעלי השליטה בתאגיד").

8. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)

לפירוט עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש בהם עניין אישי, המנויות בסעיף 4)270 (לחוק החברות ועסקאות אחרות, ראה באור 37 לדוחות הכספיים.

9. מניות וני"ע המוחזקים על ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד ובחברה מוחזקת מהותית* (תקנה 24)

בעל עניין מס' ת.ז. / מס' חברה	מס' נייר מניות 1 ש"ח ליום 30 למרס 2015	שטר הון צמית ניתן להמרה למניות	% בהון	% בהצבעה	% בהון בדילול מלא	% בהצבעה בדילול מלא
מנורה מבטחים החזקות בע"מ	520007469 אין	230,868,288	100%	100%	100%	100%

*למיטב ידיעת החברה נכון ליום 30 במרס, 2015.

10. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של התאגיד (תקנה 24א)

לפרטים בדבר הונה הרשום והמונפק של החברה, נכון ליום 31.12.2014, ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

לחברה אין ניירות ערך המירים, למעט הנפקת הון ראשוני מורכב למנורה מבטחים החזקות (חברה האם של החברה), אשר בהתקיים נסיבות שקבע המפקח לעניין זה, יכול שיומרו להון מניות.

11. מרשם בעלי המניות של התאגיד (תקנה 24ב)

מלוא הונה המונפק והנפרע של החברה מוחזק על ידי מנורה מבטחים החזקות, כמפורט בסעיף 9 לעיל.

12. מען רשום (תקנה 25א)

המען הרשום של התאגיד: רחוב אלנבי 115, תל-אביב, 6581708.

כתובת דואר אלקטרוני: mokedsherut@menora.co.il

מספר טלפון: 03-7107801.

מספר פקס: 03-7107633.

13. הדירקטורים של התאגיד (תקנה 26)

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתינות	מען להמצאת כתבי בית דין בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	חברות דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה (2)2 ²
מר ארי קלמן, י"ר דירקטוריון, ת.ז. 50898501 21.10.1951 ישראלית	בזל 35, תל אביב --		כן, מנכ"ל מנורה מבטחים החזקות, החברה האם של החברה. כמו כן, מכהן כדירקטור במספר חברות בקבוצה, כמפורט להלן.	6.11.2001. מונה ליר"ר הדירקטוריון ביום 17.10.2010.	השכלה על תיכונית. כיהן כמנכ"ל החברה עד ליום 16.10.2010 וכמנהל למנכ"ל מנורה מבטחים החזקות עד ליום 18.9.2010. החל מיום 17.10.2010 מכהן כיר"ר דירקטוריון החברה, כמו כן מכהן כיר"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פיננסים בע"מ ומנורה מבטחים נדל"ן בע"מ וכדירקטור במנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ ובמנורה נכסים והשקעות בע"מ.	לא	---	---
מר שלמה מילוא, ת.ז. 07559669 29.08.1942 ישראלית	צמרות הרצליה. 14, ועדת ביקורת איננו דירקטור חיצוני או בלתי תלוי.		לא	26.06.1995	MBA בהנדסת תעשייה וניהול מהטכניון. מכהן כדירקטור בחברה וכן כדירקטור בחברת מנורה מבטחים החזקות. משמש כמנכ"ל קבוצת TailWind.	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	---

¹ תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007.
² תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כן/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כן/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כן/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)א ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (2)א ²
מר אורי קויאטק ³ , ת.ז. 7125362 16.04.1938 ישראלית	אופנהיימר 8, תל אביב.	ועדת ביקורת (יר"ר), ועדת מאזן (יר"ר), בנוסף חבר בוועדת השקעות שאינן תלויות תשואה ("נוסטר").	דירקטור חיצוני.	---	31.03.2006 (מונה לכהונה שלישית כדח"צ ביום 01.04.2012)	תואר ראשון בחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים, השלוחה בתל-אביב. רו"ח. מכהן כדח"צ בחברה ובשומרה חברה לביטוח בע"מ, דירקטור בחברות אורדל ניהול (1999) בע"מ ואורדל תעשיות בע"מ.	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴ .	כן

³ יסיים כהונה שלישית, כדירקטור חיצוני, ביום 31 במרס, 2015.

⁴ הוכרז כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית על ידי דירקטוריון החברה ביום 26.9.11.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כן/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כן/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כן/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
מר ערן גריפל, ת.ז. 058447137 20.11.1963 ישראלית	יהודה הנשיא 43, תל אביב.	---	כן.	כן.	29.08.2002	תואר ראשון במדעי המדינה (בהצטיינות) ובמשפטים מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בחברה וכן כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים החזקות וכיו"ר מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, וכן מכהן כדירקטור בחברות בנות נוספות בקבוצה. כיהן כמנכ"ל מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ עד ליום 30.11.2014, וכסגן יו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים פנסיה בע"מ עד ליום 6.11.2010.	כן, בן זוגה של ה"ה טלי גריפל (כמפורט בסעיף 7 לעיל)	---	---

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)א ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (2)א ²
גב' אורלי ירקוני, ת.ז. 053664595 18.01.1956 ישראלית	דב הוז 2, תל-אביב	ועדת מאזן.	לא	לא	1.05.2009	לימודי תעודה באקטואריה באוניברסיטת חיפה, לימודי תואר שני (M.Sc.) בחקר ביצועים בביה"ס למתמטיקה באוניברסיטת ת"א, תואר ראשון (B.Sc.) במתמטיקה מהאוניברסיטה העברית בי-ס. מכהנת כדירקטורית בחברה ובמנורה מבטחים החזקות, בחברת פנינסולה פיננסים בע"מ, מעיינות טמדא בע"מ (דח"צית), פלסטו שק בע"מ (דח"צית), אמות השקעות בע"מ וביוקנסל בע"מ (דח"צית). כיהנה כמנכ"לית ישיר אי.די.איי חברה לביטוח ("ביטוח ישיר"), ומשנה למנכ"ל וראש תחום ביטוח כללי ובריאות בקבוצת מגדל.	לא	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	---

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כ/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כ/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כ/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה 2(א)2 ²)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה 2(א)2 ¹
מר חיים אהרון, ת.ז. 069716157 16.01.1943 ישראלית	בר יוחאי 18, ראשון לציון	חבר ועדת ביקורת דירקטור חיצוני.	לא	לא	3.10.2011 (מונה לכהונה שניה כדח"צ ביום 03.10.2014)	תואר ראשון במשפטים (LL.B), האוניברסיטה. מכהן כדירקטור חיצוני בחברה ובמנורה מבטחים החזקות, העברית בירושלים. בעל משרד פרטי לעריכת דין; משמש כנשיא כבוד המועדון התעשייתי מסחרי תל אביב; יו"ר כבוד לשכת המסחר ישראל אמריקה הלטינית; יו"ר הנהלת ארגון הגג של לשכות המסחר הדו-לאומיות; קונסול כבוד של קולומביה בישראל; הנספח האזרחי בשגרירות צ'ילה בישראל; חבר בחוג ידידי קשת איילון; חבר ועדת פרס אמ"ת.	לא	בעל כשירות מקצועית. ---	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה 2(א)2 ¹
						שימש כדירקטור בתעשייה האווירית וחבר ועדות דירקטוריון (יו"ר ועדת כספים, חבר ועדת כוח אדם, ועדת אסטרטגיה, ועדת תשקיף, ועדת מו"פ).			

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כן/לא);	דירקטור חיצוני או בלתי תלוי (כן/לא).	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כן/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (3)2 ¹)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
גב' אלה רובינק, ת.ז. 008089310 31.07.1947 ישראל	הרב פרידמן 53 ת"א.	---	---	לא	1.06.2012	לא	לא	---	---
<p>תואר ראשון במשפטים (LL.B), אוניברסיטת תל אביב. מכהנת כדירקטורית בחברה ובחברה האם - מנורה מבטחים החזקות וכן כדירקטורית חיצונית במבטח שמיר החזקות בע"מ. לשעבר, פרקליטת מחוז מיסוי וכלכלה במשרד המשפטים. משמשת בנוסף, כמרצה חיצונית במכללה למנהל ובבית ברל בנושא הלבנת הון, כלכלה שחורה וארגוני פשיעה.</p>									

שם מספר ת.ז. תאריך לידה ונתיונות	מען להמצאת כתבי בית דין	חברות בוועדות דירקטוריון (כן/לא);	עובד תאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל ענין - התפקיד או התפקידים שהוא ממלא	התאריך בו החלה כהונת הדירקטור	השכלה ועיסוק עיקרי במשך 5 השנים האחרונות	בן משפחה של בעל ענין אחר (כן/לא)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית (לרבות כאמור בתקנה (א)2 ²)	דח"צ בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח בתקנה (א)2 ²
מר יחזקאל (חזי) צאיג, ת.ז. 056599996 ת.ז. 28.09.1960 ישראלית	שדרות העם הצרפתי 28, רמת גן	חבר ביקורת וועדת מאזן. דירקטור חיצוני.	לא	31.01.2013	ר"ח מוסמך, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון והנגב. מכהן כדירקטור חיצוני בחברה, בחברה האם - מנורה מבטחים החזקות ובמנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ. כמו כן, מכהן כיו"ר הנהלת רשות נחל הירקון וכן מכהן כסגן יו"ר הדירקטוריון בחברה לפיתוח יפו העתיקה וכיו"ר חברת דואר ישראל החל מחודש נובמבר 2013. בעבר, כיהן כדירקטור בלתי תלוי בקבוצת א. דורי (עד ליום 19.02.2015) וכמנהל מרכז השקעות במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה.	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן

14. נושאי משרה בכירה של התאגיד (תקנה 26א)

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
מר מוטי רוזן , ת.ז. 054664271 28.11.1956	מנהל כללי. כמו כן, מכהן כדירקטור במנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, מנורה מבטחים פיננסים בע"מ ובחברות אחרות בקבוצה.	17.10.2010	לא	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב. בנוסף, לתפקידו בחברה, כיהן כמנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ, כמשנה למנכ"ל הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ וכיו"ר ודירקטור בחברות שונות בקבוצת הראל.
מר מנחם הרפז , ת.ז. 008396673 29.08.1950	משנה בכיר למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי. כמו כן, מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה וכיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות של חברה זו.	16.03.2002	לא	תואר ראשון (B.S.C) בהנדסת תעשייה ומנהל מהטכניון בחיפה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כמשנה בכיר למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח כללי. בנוסף, מכהן כיו"ר דירקטוריון שומרה חברה לביטוח בע"מ ודירקטור בחברות בנות של שומרה.
מר שי קומפל⁵ , ת.ז. 059696443 28.07.1965	משנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות וכספים. כמו כן, מכהן כמנהל כספים במנורה מבטחים החזקות, וכדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.12.2006	לא	רו"ח מוסמך. תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מהאוניברסיטה העברית, תואר שני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית. מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף כספים. בנוסף, משמש כדירקטור במנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, מנורה מבטחים פיננסיים בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ובחברות אחרות בקבוצה.

⁵ בחודש ינואר 2015, מונה מר אילן שגב כמנהל אגף כספים בחברה.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
מר יוני טל, ת.ז. 53343331 18.06.1955	משנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות. כמו כן, מכהן כמנהל השקעות ראשי במנורה מבטחים החזקות, וכדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.04.2000	לא	תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בר אילן. מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות. בנוסף, משמש כדירקטור במנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, מנורה מבטחים פיננסיים בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ובחברות אחרות בקבוצה.
מר מורגנשטרן, ת.ז. 034269555 20.10.1977	משנה למנכ"ל, מנהל אגף ביטוח חיים. כמו כן, מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	1.01.2011	לא	בוגר תואר ראשון במנהל עסקים מהמרכז האקדמי רופין. מכהן כמשנה למנכ"ל, מנהל אגף ביטוח חיים. בנוסף, משמש כדירקטור בחברות שונות בקבוצה, לרבות במנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ. בעבר, כיהן כמנהל תחום אסטרטגיה, מוצרים ומחשוב באגף ביטוח חיים.
מר רון גריסרו ת.ז. 029006970 25.02.1972	משנה למנכ"ל, מנהל אגף מערכות מידע.	15.08.14	לא	בוגר תואר ראשון בהנדסת תעשייה, (B.Sc) מאוניברסיטת ת"א, בוגר תואר שני (M.B.A) במנהל עסקים מהקריה האקדמית אונו. מכהן כמשנה למנכ"ל, מנהל אגף מערכות מידע. בעבר, שימש כמנכ"ל מערכות מידע בחברת כאל וכמנהל אגף פיתוח מערכות מידע בחברת פרטנר.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
גב' הדס מרגלית, ת.ז. 059797084 30.06.1965	סמנכ"ל בכירה, מנהלת אגף משאבי אנוש. כמו כן, מכהנת כדירקטורית בחברות אחרות בקבוצה.	1.05.2011	לא	תואר ראשון במדעי הרוח מהאוניברסיטה העברית, תואר שני במנהל עסקים מהקריה האקדמית אונו. מכהנת כסמנכ"ל בכירה, מנהלת אגף משאבי אנוש בחברה. בנוסף, משמשת כדירקטורית בחברות אחרות בקבוצה. כיהנה בעבר כסמנכ"לית משאבי אנוש בחברת אי.די.בי תיירות וסמנכ"לית משאבי אנוש בחברת הוט.
ד"ר לוונגליק, ת.ז. 15323165 3.01.948	סמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי.	1.01.2001	לא	ד"ר (PhD) למתמטיקה. מכהן כסמנכ"ל בכיר ואקטואר ראשי בחברה, כאמור.
גב' אתי הירשמן, ת.ז. 22904288 1.02.1967	סמנכ"ל בכירה, מבקרת פנימית ראשית בחברה ובחברת האם מנורה מבטחים החזקות ובחברות בנות וקשורות.	1.03.2013	לא	רו"ח מוסמך, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר-אילן. סמנכ"ל בכירה בחברה, מכהנת כמבקרת פנימית ראשית בחברה, בחברת האם ובחברות בנות וקשורות. שימשה בעבר כמבקרת פנים בחברת אקסלנס גמל ופנסיה בע"מ, אקסלנס קרנות נאמנות בע"מ, אקסלנס ניהול השקעות בע"מ, קסם תעודות סל בע"מ, סמנכ"ל כספים בחברת סיגמא פי.סי.אם. בית השקעות בע"מ ובחברות הקבוצה, סמנכ"ל כספים בחברת פריזמה קופות גמל בע"מ.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו בחברה	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
מר משה אלקיים, ת.ז. 058235094 3.08.1963	סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום מכירות ביטוח חיים, ביטוח בריאות פנסיה ופיננסים.	26.04.2009	לא	תואר ראשון (B.A) במשאבי אנוש ומזרח תיכון מאוניברסיטת בן גוריון. סמנכ"ל בכיר בחברה, מכהן כמנהל תחום מכירות ביטוח חיים, ביטוח בריאות, פנסיה ופיננסים.
מר שמעון עיר-שי, ת.ז. 055922918 24.06.1959	סמנכ"ל בכיר, יועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם מנורה מבטחים החזקות.	1.07.2002	לא	עו"ד. תואר ראשון במשפטים (LL.B), מהאוניברסיטה העברית. סמנכ"ל בכיר בחברה, מכהן כיועץ משפטי ומזכיר החברה והחברה האם, מנורה מבטחים החזקות.
גב' אורית קרמר, ת.ז. 23045453 20.07.1968	סמנכ"ל בכירה, מנהלת תחום בריאות.	1.09.2011	לא	תואר ראשון בכלכלה וייעוץ חינוכי מאוניברסיטת תל-אביב, תואר שני (MBA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בן-גוריון. סמנכ"ל בכירה, מכהנת כמנהלת תחום בריאות בחברה. בעבר, כיהנה כסמנכ"לית בכירה וסגנית ראש חטיבת הבריאות בהראל חברה לביטוח בע"מ.
גב' רונה לרר, ת.ז. 033727256 12.02.1977	ממונה על האכיפה הפנימית והציות בחברה, וממונה על האכיפה הפנימית במנורה מבטחים החזקות ומנורה מבטחים גיוס הון בע"מ. קצינת הציות של מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים בע"מ.	27.08.2012	לא	תואר ראשון במשפטים (LL.B), אוניברסיטת תל אביב. תואר שני במנהל עסקים (MBA), המכללה למנהל. ממונה על האכיפה הפנימית והציות בחברה ובחברה הבת, מנורה מבטחים ביטוח בע"מ וכן קצינת הציות בחברות אחרות בקבוצה. בעבר, שימשה כבקרית הסיכונים של מנורה מבטחים פיננסים.

שם מספר ת.ז. תאריך לידה	התפקיד שהוא ממלא בחברה; בחברה בת או בחברה קשורה של החברה או בבעל עניין בה	התאריך בו החל כהונתו	בעל עניין בחברה (כן/לא); בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה (כן/לא).	השכלה ועיסוק עיקרי ב- 5 השנים האחרונות
מר ירון כתב, ת.ז. 58770355. 17.4.1964	סמנכ"ל, מנהל תחום תפעול ורכש. כמו כן, מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	13.05.2014	לא	תואר ראשון (B.A) במדעי המדינה וסוציולוגיה, אוניברסיטת תל אביב. תואר שני (M.A) ביחסים בינלאומיים ואסטרטגיה, אוניברסיטת תל אביב. תואר שני E.M.B.A (בהצטיינות) ב- Integrative Management מהאוניברסיטה העברית. מכהן כסמנכ"ל, מנהל תחום תפעול ורכש. בנוסף, משמש כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה. כיהן בעבר, כמנהל חטיבת התפעול בחברת הוט מובייל וכמנהל תפעול ורכש בחברת YES.
מר אילן שגב ⁶ , ת.ז. 029425014 04.07.1972	משנה למנכ"ל, מנהל אגף כספים. כמו כן, מכהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.	27.01.2015	לא	ר"ח, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות (B.A.) במסלול כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב. משנה למנכ"ל, מנהל אגף כספים בחברה. בנוסף משמש כדירקטור במנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ ובחברות אחרות בקבוצה. בעבר, כיהן כסמנכ"ל מנהל תחום חשבות וכספים וכן כמנהל ביקורת בכיר במשרד רואי חשבון EY.

⁶ מונה ביום 27 בינואר 2015, למשנה למנכ"ל ומנהל אגף כספים בחברה.

נושאי משרה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדוח

מר ירון שחורי

תפקידו בחברה: סמנכ"ל בכיר, מנהל תחום ארגון שיטות ורגולציה וממונה על פניות הציבור.

ת.ז.: 55414403.

תחילת כהונה: 07.09.2010.

סיום כהונה: 01.01.2014.

מר לוי הלוי

תפקידו בחברה: משנה למנכ"ל, מנהל אגף מערכות מידע.

ת.ז.: 024811770.

תחילת כהונה: 01.09.2011.

סיום כהונה: 21.05.2014.

מר גרשון גורביץ

תפקידו בחברה: סמנכ"ל לוגיסטיקה ונכסים. כמו כן, כיהן כדירקטור בחברות אחרות בקבוצה.

ת.ז.: 51669893.

תחילת כהונה: 1.1.2005.

סיום כהונה: 13.05.2014.

15. רואה החשבון המבקר של התאגיד (תקנה 27)

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב.

16. המלצות והחלטות הדירקטורים (תקנה 29)

המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטות הדירקטוריון שאינן טעונות אישור אסיפה כללית בדבר:

א. תשלום דיבידנד או ביצוע חלוקה בדרך אחרת או חלוקת מניות הטבה:

ביום 27 באוקטובר 2014, לאחר שבחן וקבע כי מתקיימים מבחני החלוקה הקבועים בסעיף 302 לחוק החברות (מבחן הרווח ומבחן יכולת הפירעון), אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד במזומן בסך כולל של 50 (חמישים) מיליוני ש"ח במזומן, למנורה מבטחים החזקות, בתוקף מיום 3 בנובמבר 2014.

ב. החלטות אסיפה כללית מיוחדת:

1. ביום 1 בספטמבר 2014, אישרה האסיפה הכללית של החברה חידוש ביטוח דירקטורים ונושאי משרה. לפרטים נוספים ראה באור 37 לדוחות הכספיים.

2. ביום 28 בספטמבר 2014, אישרה האסיפה הכללית של החברה, בהמשך להחלטת דירקטוריון החברה, מיום 25 באוגוסט 2014, לחדש את מינויו של ה"ה חיים אהרון כדירקטור חיצוני של החברה (בעל כשירות מקצועית), לתקופת כהונה נוספת (שניה) של 3 שנים, החל מיום מיום 3 באוקטובר, 2014. גמול הדירקטורים שישולם למר אהרון, המתמנה מחדש, כאמור, יהיה כפי שמשולם עד כה לדח"צים בחברה, בהתאם להחלטות הדירקטוריון מיום 23.08.08 ומיום 23.08.10, דהיינו גמול השתתפות בשיבוב, בגובה הסכום המירבי הנקוב לגבי חברה בדרגה ה', בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 ולא ישולם לו בשנה קלנדרית יותר מסכום הגמול השנתי הקבוע לחברה בדרגה ה', והכל בכפוף לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006. לפרטים נוספים ראה באור 37 לדוחות הכספיים.

3. ביום 5 בינואר, 2015, אישרה האסיפה הכללית של החברה, לחדש ולהעניק למר ערן גריפל, בן זוגה של ה"ה טלי גריפל (כמפורט בסעיף 7 לעיל), כתב התחייבות לשיפוי בחברה, בנוסח המקובל לגבי יתר נושאי המשרה בחברה. תוקף כתב ההתחייבות לשיפוי, למשך שלוש שנים. לפרטים נוספים, ראה באור 37 לדוחות הכספיים.

17. החלטות החברה (תקנה 29א)

- א. לפרטים בדבר פטור והתחייבות לשיפוי לנושאי משרה, שבתוקף בתאריך הדוח, ראה באור 37 לדוחות הכספיים.
- ב. לפרטים בדבר ביטוח הניתן לנושאי משרה, שבתוקף בתאריך הדוח, ראה באור 37 לדוחות הכספיים.

מוטי רוזן
מנהל כללי

ארי קלמן
י"ר דירקטוריון

תל אביב, 30 במרס, 2015

פרק ה': נספחים

הצהרת אקטואר ביטוח חיים

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ(להלן-" המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31 דצמבר 2014.

אני משמשת כאקטוארית ממונה בביטוח חיים של המבטח החל ממרץ 2009. אינני בעלת עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניין הבא:

ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מובילה, חושבה כחלק היחסי של מנורה מבטחים בהפרשה שחושבה על ידי המבטחים המובילים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. בנספח ב' (טופס א'12 ו12ב') מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

1. הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) וההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) –
Reserve for Unpaid Losses (Incurred but Unpaid Claims) and Unpaid Allocated and Unallocated Loss Adjustment Expenses (Including IBNR)

2. הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות –

א. עתודה לתכנית עם צבירה ;

ב. הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות ;

3. חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה.

4. הפרשה בגין השתתפות ברווחים.

5. השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה.

6. אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: הפרשה בגין עתודה להשלמה (DAC), השלמת העתודה לפוליסות גמלא.

ב. השפעת השינויים המפורטים בהמשך על ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר.

א. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה.

ב. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענף ביטוח חיים :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי :

א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו ;

ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח ;

ג. כללים אקטוארים מקובלים.

2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.

3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.

4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות

פירוט סוגי עתודות הביטוח והשיטות לקביעתן מופיע בביאור ניהול סיכונים לדוחות הכספיים.

הטבלאות הרצ"ב נערכו עפ"י הנחיות המפקח על הביטוח, והרכב הנתונים בהם אינו בהכרח תואם להרכב הנתונים המופיע בדוחות הכספיים ובביאורים של החברה.

סעיף הפרשה בגין השתתפות ברווחים מתייחסת לפוליסות קולקטיביות. הפרשה זאת נרשמת במאזן בסעיף זכאים ולא בעתודות ביטוח חיים.

כבכל שנה, אנחנו בודקים את מידת התאמת התביעות התלויות (כולל תביעות בתשלום ו-IBNR) מול ההתפתחות בפועל ומעדכנים את גורמי הכפלה במידת הצורך.

2. שינויים והתאמות מהותיים

החברה חישה את עתודות ביטוח החיים לתשלום קצבה ואת נאותות העתודות, ברמת הברוטו והשייר בהתבסס על ריבית חסרת הסיכון מעודכנת בתוספת פרמיית אי נזילות (בהתאם למסקנות ועדת הערך הגלום מיולי 2014). עדכנו את שיעורי לקיחת הקצבאות בהתאם לניסיון שנצבר בחברה. שינויים בהנחת ביטולים, הוצאות, תמותה ותחלואה השפיעו על הפרשה לנאותות העתודה.

רגינה חייקין

30 מרץ 2015

חתימה

שם האקטואר

תאריך

טופס 12' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

ליום: 31/12/2014

(באלפי ₪)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ		
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה			
70,216	0	0	0	4,567	80,134	28,247	7,280	4,504	12,012	206,960	1000	1 תביעות תלויות
340	904	783,597	880,563	5,380	43,652	17,474,832	2,166,431	1,389,201	2,091,116	24,836,018	2000	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
1	0	345	13,666	0	1,222	58,091	1,806,654	0	1,802,239	3,682,217	2110	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
0	0	5,216	66,639	0	2,247	8,872,368	0	1,284,452	0	10,230,923	2120	2א2 חסכון (לרבות נספחים) פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
1	0	0	211,585	0	28,617	8,050,753	1,310	0	0	8,292,266	2130	3א2 לפי מועד הנפקת הפוליסה: פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
2	0	5,561	291,890	0	32,085	16,981,211	1,807,964	1,284,452	1,802,239	22,205,405	2140	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
338	619	546,794	55,929	4,291	11,567	0	0	0	0	619,538	2200	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	286	54,989	522,058	0	0	197,061	157,671	93,530	255,507	1,281,100	3000	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	10,686	1,089	0	0	0	0	0	11,775	4000	4 השתתפות ברווחים
0	0	176,253	0	0	0	0	0	0	0	176,253	5000	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	296,560	200,796	11,219	33,371	541,946	6000	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7000	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'												
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
10	-1	171,082	22	21	0	61,870	45,296	4,138	20,234	302,673	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		שינויים אחרים

רגינה חייקין

שם האקטואר 1 : אקטוארית ממנה

תפקיד 1: 30/03/2015

תאריך :

חזרה

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

שם החברה: מנורה חב' לבטוח בע"מ

ליום: 31/12/2014

(באלפי ₪)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ		
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה			
54,532	0	0	0	4,509	59,692	28,247	7,280	4,075	11,278	169,613	1	תביעות תלויות
340	904	396,566	782,945	5,380	43,652	17,474,319	2,166,327	1,389,127	2,091,013	24,350,573	2	עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
1	0	210	13,289	0	1,222	58,087	1,806,550	0	1,802,136	3,681,495	1א2	פוליסות הכוללות מרכיב פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
0	0	2,302	61,179	0	2,247	8,871,858	0	1,284,378	0	10,221,963	2א2	חסכון (לרבות נספחים) פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
1	0	0	207,012	0	28,617	8,050,753	1,310	0	0	8,287,692	3א2	לפי מועד הנפקת הפוליסה:
2	0	2,511	281,480	0	32,085	16,980,698	1,807,861	1,284,378	1,802,136	22,191,150	4א2	סה"כ (1א2 עד 3א2)
338	619	375,830	49,569	4,291	11,567	0	0	0	0	442,214	ב2	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	286	18,225	441,210	0	0	197,061	157,671	93,530	255,507	1,163,489	3	חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	10,686	1,089	0	0	0	0	0	11,775	4	השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	296,560	200,796	11,219	33,371	541,946	6	אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
10	-1	6,194	22	21	0	61,888	47,973	4,151	20,617	140,875	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	שינויים אחרים

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31 דצמבר 2014 כפי שמפורט להלן.

אני עובדת שכירה של המבטח.

מינוי לתפקיד מיום 01.09.2013.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכך השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - (1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול"), נעשתה תוך התבססות על חישוב שנעשה ע"י ה"פול".
 - (2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל בוצעה על ידי, לפי הניסיון של חלקנו בעסקים אלה.
 - (3) לא בוצעה הפחתה בגין העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים בהערכת.

א. להלן הערכת סכום העתודות:

ליום 31 בדצמבר 2014		
באלפי ₪		
שייר	ברוטו	
		תביעות תלויות ענפים סטטיסטיים: (1 א)
1,333,749	1,403,406	רכב חובה
217,157	265,892	אחריות מעבידים
179,163	223,607	צד שלישי
117,916	132,580	רכב רכוש
18,816	93,853	ביטוח הנדסי
46,073	63,323	אחריות מקצועית - למעט נושאי משרה ודירקטורים
1,285	38,530	כלי שייט ומטענים בהובלה
4,923	81,653	אובדן רכוש - למעט יהלומים
25,489	32,005	אחריות מוצר
8,832	18,356	מקיף דירות
842	1,606	בנקים למשכנתאות
3,655	4,469	מקיף בתי עסק
1,957,900	2,359,280	סה"כ ענפים סטטיסטיים
1,958,503	2,398,077	סה"כ ענפים סטטיסטיים ושאינם סטטיסטיים¹
94,225	94,225	הוצאות עקיפות ² (2)
-	לא נדרש להצהיר	פרמיה בחסר (3)
-	לא נדרש להצהיר	רכב חובה
-	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש
-	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות
		סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חווי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית
2,052,728	2,492,302	

¹ ענפים שאינם סטטיסטיים – יהלומים, כלי טיס, סיכונים מיוחדים והוצאות משפטיות
² למעט ענף אחריות נושאי משרה ודירקטורים וענפים: יהלומים, כלי שייט וכלי טייס, התביעות בענפים אלה לא מסולקות בחברה.

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים, כהגדרתם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה – 1985 :

- א. ביטוח מפני אחריות מעבידים – סעיף 1(א)(7)
 - ב. ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 סעיף 1(א)(8)
 - ג. ביטוח רכב מנועי – רכוש (עצמי וצד שלישי) – סעיף 1(א)(9)
 - ד. ביטוח מקיף לדירות ובתי עסק – סעיף 1(א)(12)
 - ה. ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי – סעיף 1(א)(14)
 - ו. ביטוח מפני אבדן רכוש – סעיף 1(א)(15)
 - ז. ביטוח הנדסי – סעיף 1(א)(18)
 - ח. ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים – סעיף 1(א)(22)
 - ט. ביטוח מפני סיכונים אחרים – סעיף 1(א)(25)
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
 2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1(א), בגין הענפים הסטטיסטיים (רכב חובה, אחריות מעבידים, אחריות כלפי צד שלישי, רכב רכוש, אובדן רכוש למעט יהלומים, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, בתי עסק, ביטוח הנדסי, אחריות מקצועית למעט אחריות נושאי משרה ודירקטורים, אחריות המוצר, כלי שיט ומטענים בהובלה) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף סטטיסטי שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
 5. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1(ב), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים הסטטיסטיים והלא סטטיסטיים במקובץ, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
 6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור כל שנות החיתום, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
 7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.3, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין פרמיה בחסר (ככל שקיימת פרמיה בחסר) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. העתודה הנקובה נגזרה מנתוני תביעות ומהערכה אקטוארית שבהם אי ודאות סטטיסטית מובנית לעלות סך התביעות. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות, מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי הסכום הממשי שיידרש ליישוב התביעות התלויות עלול להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב. בנוסף יתכנו שינויים בסיכונים, בגורמים סביבתיים, בפסיקות ותקדימים בבתי משפט, אשר לא ניתן לחזותם מראש. לכן, עלות התביעות בפועל יכולה להיות גבוהה או נמוכה יותר.
2. עבור ענפים שאינם סטטיסטיים, כהגדרתם בחוזר המפקח (חוזר 4-1-2007), חוות דעת אקטוארית ניתנת על סך ההפרשות בגין כל הענפים (סטטיסטיים ושאינם סטטיסטיים) במקובץ, וזאת מפאת רמת אי ודאות גבוהה.
3. מאחר שהפוליסות בענפים אחריות מקצועית ואחריות המוצר הינן על בסיס CLAIMS MADE, לא הופרש IBNR בגיןן.
4. בענפים הבאים, אחריות נושאי משרה ודירקטורים וענף ערבויות לא נעשתה הערכה אקטוארית מאחר והניסיון אינו מתאים לביסוס מודל אקטוארי.

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן – "המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31 בדצמבר 2014 כפי שמפורט להלן.

הנני שכיר של חברת מנורה מבטחים ומשמש כאקטואר הראשי משנת 2001. למיטב ידיעתי אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, ולא עם חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) הפרשות בגין עסקים נכנסים מישיר איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ, אשר הוערכו על ידי אקטואר חברה זו. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984.
 - 2) ביטוחים משותפים בהם אין החברה מובילה - אין ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטחת מובילה בענפים שהוערכו.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית באלפי ₪

פוליסות קבוצתיות		פוליסות פרט		תת הענף:
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	

א.1. הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן

פוליסות קבוצתיות		פוליסות פרט		עסקים המדווחים בביטוח חיים:
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
0	0	144	379	הוצאות רפואיות
488	488	11,716	25,625	מחלות קשות
0	0	3,775	5,034	תאונות אישיות
488	488	15,635	31,038	סה"כ
עסקים המדווחים בביטוח כללי:				
6,327	6,373	17,511	37,850	הוצאות רפואיות
5,226	5,226	28	28	שיניים
0	0	0	0	עובדים זרים
כלול בפרט	כלול בפרט	1,285	17,091	תאונות אישיות
כלול בפרט	כלול בפרט	778	782	נסיעות לחו"ל
0	0	1,713	1,713	דמי מחלה
11,553	11,599	21,315	57,464	סה"כ

א.2. הפרשה להוצאות עקיפות לשוב התביעות

פוליסות קבוצתיות		פוליסות פרט		עסקים המדווחים בביטוח חיים:
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
0	0	17	17	הוצאות רפואיות
1	1	83	83	מחלות קשות
0	0	659	659	תאונות אישיות
1	1	759	759	סה"כ
עסקים המדווחים בביטוח כללי:				
381	381	2,702	2,702	הוצאות רפואיות
552	552	3	3	שיניים
0	0	0	0	עובדים זרים
כלול בפרט	כלול בפרט	368	368	תאונות אישיות
כלול בפרט	כלול בפרט	2	2	נסיעות לחו"ל
0	0	119	119	דמי מחלה
933	933	3,194	3,194	סה"כ

3.א. הפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח (Contract Reserve)

				<u>עסקים המדווחים בביטוח</u>
				<u>חיים:</u>
0	0	30,359	31,908	הוצאות רפואיות
82	82	18,562	18,562	מחלות קשות
0	0	12,051	12,317	תאונות אישיות
82	82	60,972	62,787	סה"כ
				<u>עסקים המדווחים בביטוח כללי:</u>
1,709	1,709	46,639	143,367	הוצאות רפואיות
3,806	3,806	0	0	שיניים
0	0	0	0	עובדים זרים
0	0	0	0	תאונות אישיות
0	0	0	0	נסיעות לחול
0	0	0	0	דמי מחלה
5,515	5,515	46,639	143,367	סה"כ

4.א. הפרשה בגין השתתפות ברווחים

				<u>עסקים המדווחים בביטוח</u>
				<u>חיים:</u>
207	207	0	0	מחלות קשות
207	207	0	0	סה"כ
				<u>עסקים המדווחים בביטוח כללי:</u>
0	0	0	0	הוצאות רפואיות
0	0	0	0	שיניים
0	0	0	0	עובדים זרים
0	0	0	0	תאונות אישיות
0	0	0	0	נסיעות לחו"ל
0	0	651	651	דמי מחלה
0	0	651	651	סה"כ

ב. פירוט השפעת השינויים המפורטים להלן על סכומי הפרשות:

1. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס הפרשה מוצגים בטפסים - אין שינויים מהותיים.
2. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים - ראה להלן פרק ד סעיף 2.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי הבריאות הבאים :

- א. הוצאות רפואיות
- ב. מחלות קשות
- ג. שיניים
- ד. תאונות אישיות
- ה. נסיעות לחו"ל
- ו. דמי מחלה

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדו"ח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981 והתקנות לפיו ;
 - ב. הוראות המפקח על הביטוח ;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. הפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות, הבהרות והסברים:

- א. אומדנים אקטואריים מטבעם הינם לא וודאיים מאחר והם תלויים באירועים עתידיים מותנים. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי הסכום הממשי שיידרש למלא את ההתחייבויות עלול להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב.
- ב. למרות שהחברה מדווחת על מגזר בריאות בנפרד, דו"ח זה מתייחס לענפי הביטוח בהתאם להנחיות הפיקוח בחוזר הערכה אקטוארית בביטוח בריאות, מספר 10-2005.
- ג. בענף עובדים זרים קיים הסדר קפטיציה כך רוב הסיכון מועבר לספק השירות. נכון להיום אין תביעות תלויות.

2. שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות אקטואריות:

א. חישוב העתודה הנובע מתנאי חוזה הביטוח עבור מוצר הוצאות רפואיות המדווחים בביטוח חיים עבר ממסגרת net premium reserve למסגרת gross premium reserve. ההשפעות הינן ירידה של 2,356 אלף ש"ח בברוטו ו-3,932 אלף ש"ח בשייר.

ב. במוצרי הוצאות רפואיות המדווחות בביטוח כללי העלות הצפויה של ניתוחים בארץ עלתה כתוצאה מהעלאת תעריפי אחד מבתי החולים הפרטיים. השפעת שינוי זה על ההפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח הינה עליה ב-9,644 אלף ש"ח ברמת הברוטו ו-1,795 אלף ש"ח ברמת השייר.

ג. בכיסוי ניתוחים בחו"ל החלטנו לבסס את הנחת התחלואה על נתוני ביטוח משנה במקום על נתוני החברה לאור מיעוט הניסיון. ההשפעה הייתה עלייה בהפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח של 2,025 אלף ש"ח ברמת הברוטו ו-2,038 אלף ש"ח ברמת השייר.

ד. באחד ממוצרי הוצאות רפואיות שאמינות הניסיון אפשרה לקחת את ניסיון החברה בפועל בחשבון השפעת השינוי באמדן הביא לירידה בהפרשה הנובעת מתנאי חוזה ביטוח של 7,456 אלף ש"ח ברמת הברוטו ו-6,318 אלף ש"ח ברמת השייר.

3. תיקונים מהותיים בחישוב הפרשות שפורטו בפרק ב': אין שינויים מהותיים.

4. עסקים מסוימים בהם לא ניתן לבצע הערכה אקטוארית:

לא ניתן היה להפריד בין הקולקטיבים לפוליסות הפרט בענפי תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל, ולפיכך הנתונים נכללו בעמודת פוליסות הפרט.

_____	<u>אברהם לוונגליק</u>	<u>אקטואר ראשי</u>	<u>30 מרץ 2015</u>
חתימה	שם האקטואר	תפקיד	תאריך